Rem. IV
232

Ausonius

Digitized by Google

D. MAGNI AUSONII BURDIGALENSIS OPERA

AD OPTIMAS EDITIONES COLLATA

PRÆMITTITUR

NOTITIA LITERARIA

STUDIIS SOCIETATIS BIPONTINÆ.

EDITIO ACCURATA

BIPONTI

Ex Typographia Societatis

CIↃIↃCCLXXXV

AUSONII
OPERA.

Digitized by Google

Bayerische
Staatsbibliothek
München

Digitized by Google

D. MAGNI AUSONII
VITA
EX AUSONIANIS LECTIONIBUS JOS. SCALIGERI.

JULIUS Auſonius patria Coſſione Vaſatum, domo Burdigala, arte medicus, uxorem duxit Æmiliam Æoniam, natam Aquis Tarbellicis, patre Cæcilio Argicio Arborio Æduo, primarii generis viro in Sequanis: qui temporibus tyrannicis, cum ſumma rerum recidiſſet in Tetricos, proſcriptus, omnibuſque facultatibus lapſus venit in Aquitaniam, ad civitatem Tarbellorum Aquas; quod eſt oppidum ad æſtuaria Aturti fluminis ſitum. Ibi uſus conditione honeſtæ mulieris, ſed in tenui re, Æmiliæ Corinthiæ Mauræ, ex ea ſuſcepit liberos, Æmilium Magnum Arborium, & Æmiliam Æoniam, quæ nupta fuit Julio Auſonio Vaſatenſi. Ex hoc matrimonio quatuor liberi ſuſcepti, Æmilia Melania, Decius Magnus Auſonius, Julia Dryadia, Avitianus. In his Æmilia Melania lactens obiit. Avitianus vixdum pubertatem egreſſus, magnæ ſpei adoleſcens, magniſque tum in arte medicina progreſſibus, in mediis parentum votis, acerba morte interceptus eſt; duobus ſuperſtitibus, ſorore Dryadia, ac D. Magno Auſonio. Dryadia Pomp. Maximo Rhetori nupſit: quo adhuc juvenis viduata permanſit

in cælibatu ad ſexageſimum uſque annum, quo ultimam diem obiit. Itaque tres illi ſunt liberi, quos præter Auſonium ſuſtulit Jul. Auſonius, homo ſane domi nobilis, & apud ſuos maximus tum arte, quam profitebatur, in qua tum primas obtinebant homines in Palatio noti Siburrus, vir Præfectorius, Eutropius, ac Julius Auſonius ipſe: tum etiam præfectura Illyrici, quam ei detulit Valentinianus ſenior, a quo artis medicinæ cauſa in Palatium arceſſitus fuerat, fratribus ſuis longe felicior. quorum alter Cl. Contentus ingentem pecuniam in Britanniis fœnori occupatam, ac immanibus mercedibus multiplicatam, morte præventus, externis hominibus diripiendam reliquit: ita ut nihil ex ea forte ad fratrem Julium perveniret. alter autem Julius Callipio, homo prodigo ingenio, & infreni ac effuſiſſima liberalitate, quam homines ſcurræ & urbani comitatem ſolent appellare, patrimonio exhauſto, nepotes ex fratre & ſorore nomine tenus heredes habuit. Uxorem eam unicam habuit, cum qua triginta ſex annos ſine ulla animi læſione vixit. Obiit nonagenarius, omnibus & membris & ſenſibus integer: tam ſecundæ apud Aquitanos famæ, ut ab illis cum aliquo ſeptem ſapientum contenderetur. Atque ſcitum ejus in ore omnium verſabatur: Beatum eſſe, non qui habet, quæ cupit, ſed qui non cupit, quæ non habet. *Atque de eo jactabant Aquitani:* Quemadmodum Auſonius neminem ſibi propoſuit imitandum, etiam Auſonium nemo nunc poteſt imitari. *Reliquit libros de re medicina, quibus Vindicianus plurimum ſe adjutum fuiſſe teſtatur. Eloquentiæ non ita ſtuduit,*

cum hoc ſæpius diceret : Satius eſſe, ſi moribus antiquorum prudentum viveremus, quam ſi eorum tantum lingua & arte loqueremur. *Hoc itaque tanto viro naſcitur Burdigalæ Decius Magnus Auſonius, nomine avi materni, cognomine patris. Cujus futuræ indolis ea ſigna ſtatim data ſunt, quod cum ejus formam ac thema Cæcilius Argicius Arborius, vir Matheſeos ſtudiis inſtructiſſimus, perſcripſiſſet, opinione hominum majus neſcio quid de puero ſtatim concipere viſus eſt. Quod alta mente repoſtum ita penitus inſedit curioſo ſeni, ut etiam amiſſo filio majore triginta annorum, unicum Auſonium nepotulum in amiſſi ſolatium ſibi relictum eſſe ſæpe prædicaret, & hanc cauſam eſſe, quare patienter filio careret. Quare ab ipſis primum lucis rudimentis cura Æmiliæ Corinthiæ Mauræ, aviæ ſuæ, diligentiſſime educatus : ac duarum materterarum, Hilariæ, & Juliæ Cataphroniæ, devotæ virginitatis feminarum, mollibus imperiis ſubactus, jam diſciplinæ maturus, Cæcilio Argicio Magno avunculo traditur, Toloſæ & Narbonis Rhetori, cauſarumque apud Hiſpaniæ tribunalia diſertiſſimo actori. Qui & ipſe quoque mira de indole Auſonii quotidie prædicare ſolitus, ſecum bene agi dicebat, quod Auſonius nepos natus eſſet : eamque ſuam felicitatem ducere maximam. Hoc igitur in bonis diſciplinis, ac utraque lingua uſus præceptore, eos in illis progreſſus fecit, ut in tantum & talem poetam, quantum & qualem videmus hodie, evaſerit. Annos triginta natus primum Grammaticus ad docendum Burdigalæ lectus : deinde cum Rhetore Burdigalenſibus opus eſſet, paulo poſt ad Rhetoricæ*

a 2

cathedram promotus eſt, Acilio Glabrione Grammatico in ejus locum ſuffecto. In quo munere docendi permanſit, donec a Valentiniano ſeniore, cum jam Jul. Auſonius pater in Palatio eſſet, ad docendos liberos, Gratianum ac Valentinianum, acciretur. Quorum ſigna ſæpe comitatus eſt, ita tamen, ut militans aliquid ſemper ſcriberet, quidquid temporis videlicet ceſſaretur a bello. Maxime, cum de præda ei puella, ſcita forma, nomine Sulpitilla Biſſula obveniſſet, in eam delicatiſſimis epigrammatis in ipſa expeditione luſit. Quod accidit quo tempore ad Lupodunum & Nicri fluvii caput in finibus Suevorum magna Alemanorum, & aliorum barbarorum ſtrages a Valentiniano patre, & Gratiano Augg. data eſſet. Quæſtor ab Augg. patre, & filio factus, mox duplici præfectura præcinctus, prima Italiæ, altera Galliarum, cum adhuc eſſet Treveris, abſens conſul a Gratiano Sirmii deſignatus, declaratus ac prior renuntiatus eſt: eique in Gallias ab eodem Aug. miſſa palmata, in qua D. Conſtantius intextus erat. collegam in conſulatu ſuffectum habuit Olybrium Hermogenianum V. C. Ac diu poſt in Palatio manſit: & proconſul Aſiæ, mox & vicarius diœceſeos Africanæ fuit. Paulo ante tempora tyrannica, hoc eſt, quam Clemens Maximus in Britanniis imperator a militibus ſalutatus Treveros veniſſet, adhuc vivente Gratiano, palam beatus, ac omnibus honoribus perfunctus, Treveris agens cœpit amœnitatem ejus tractus, & fluminis Moſellæ delitias, admirari. Quo argumento mirum in modum oblectatus, cœpit illud poetica ſcriptione periclitari. Id quod ei, ut alia omnia, feliciter ceſſit.

Exſtat ejus ea de re eruditiſſimus, ac venuſtiſſimus Panegyricus. Gratiano de vivis ſublato fraude Maximi tyranni, coactus adhuc in Palatio manere, poſtea tamen Maximo ad Aquilejam cæſo, miſſione a Theodoſio impetrata, in patriam, hoc eſt, in nidum ſenectæ ſe contulit. Ibi reliquum ætatis quod fuit in paternis prædiis cum amicis molliter ac tranquille ſenex traduxit. Matrimonium unum ſancte coluit, ducta Attuſia Lucana Sabina, Attuſii Lucani Taliſii, ſplendidi civis Burdigalenſis, filia: quam minorem XXVIII annorum amiſit. Eam uſque adeo dilexit, ut ſecundi matrimonii fortunam tentare noluerit: quippe qui amplius XIV annos poſt ejus mortem cælebs vixerit. Liberos ex ea ſuſtulit Auſonium, patri & avo cognominem, quem infantem amiſit: item Heſperium Aquilium, quem proconſulem ipſe præfectus prætorio, & præfectum prætorio conſul vidit. Item & filiam, quæ nupta fuit Val. Latino Euronio Thalaſſio, juveni domi nobiliſſimo, qui & præfectus, & præſes Illyrici, & Rationalis fuit. Plurimum affectus ſuos amavit, præſertim nepotem ex filia Auſonium, ad quem protrepticon carmen mittit. Herculano tamen ex ſorore Dryadia nepote a ſe primum inſtituto, deinde ſucceſſore ſibi in cathedra relicto, offendebatur, luxum ejus, diſſolutos mores, ac præceps ingenium plurimum gravatus. In præcipuis amicis coluit Syagrium Gregorium: Tetradium Satirarum ſcriptorem: Clementinum Theonem poetam Medulum: Axium Paulum Rhetorem, ac poetam, Bigerritanum: Q. Symmachum V. C. præfectum urbi, quem ut & Gregorium, filium vocat. Sed præter alios Pontium Paulinum, qui primum inter amicos lo-

cum apud illum obtinuit, dum in Aquitania manſit. At poſtquam tranquillioris vitæ, ac ſolitudinis Chriſtianæ deſiderio in Hiſpaniam ſeceſſiſſet, immane quantum iniquo animo id factum tulit Auſonius: adeo ut in exprobrationem uſque beneficiorum ira provectus pæne paternæ illius in eum caritatis oblitus fuerit. Nam Paulinus multum infra ætatem Auſonii olim ab eo inſtitutus fuerat: ab eodem in Palatium promotus. nec negabat Paulinus. Nam manifeſto teſtatur, ſe ei omnia accepta referre, diſciplinam, dignitatem, literas, linguam, togam, & famam. Quare & eo nomine patronum, patrem, præceptorem vocat. Tamen tanquam ingratum ſugillat Auſonius: quod obniſo, & obſtinato ad taciturnitatem animo ſibi toties ſcribenti non reſponderet. Coluit & Latinum Drepanium Pacatum Aginnatem proconſulari dignitate: cujus nobiliſſima eſt oratio Theodoſio dicta. Tres fundos magnificis prætoriis inſtructos habuit: Lucaniacum, Noverogum, Marojaliam. Scripſit multa. Quorum major pars ad nos pervenit. Faſti, quos ab urbe condita ad ſuum conſulatum ſcripſerat, item Chronica Cor. Nepotis, & Apologi Æſopi, quos pedeſtre ſtilo conſcripſit, perierunt.

NOTITIA LITERARIA DE AUSONIO EX

Jo. Alb. Fabricii Bibliotheca Latina a Jo. Aug. Erneſti auctius edita Lib. III, cap. X.

Ausonii ætas & religio.

Decimus Magnus Ausonius [1] Burdigalenſis, Grammaticus & Rhetor doctiſſimus, Poeta vero ſuavis atque ingenioſus, Chriſti [2] etiam ſacris ad-

1 Auſonii hujus pater Julius Auſonius, Vaſatenſis, Medicus Valentiniani ſenioris. Ejus libros de medicina memorat Marcellus Empiricus. Fertur & illius dictum, *beatum eſſe, non qui habet, quæ cupit, ſed qui non cupit, quæ non habet.* Adde Joſeph. Scaligerum in Auſonii vita, & Voſſium libro de Philoſophia pag. 103. Jo. Frid. Gronovium lib. 2. Obſervatt. c. 17. Quam bonus vir fuerit Auſonius ille pater, docet filius Epicedio in eum ſcripto, quo inter alia teſtatur, nonagenarium obiiſſe. Genealogiam integram vide parentalibus ſubjectam p. 143. edit. Jacobi Tollii. Alius fuit Auſonius Sophiſta, de quo Suidas.

2 Olaus Borrichius vir clariſſ. in libro de Poetis p. 73. & doctiſſimus Caveus parte 2. Hiſt. liter. ſcriptor. Eccleſ. p. 100. Chriſtophorus item Hendreich in pandectis Brandenburgicis T. 1, p. 360. non dubitant Auſonium religione ethnicum pronuntiare: quin vir inſignis doctrinæ Ez. Spanhem. de

dictus, etſi ejus rei rara (certa tamen) in ſcriptis ſuis reliquit veſtigia. Ab Imp. Gratiano, quem non

Uſu & Pr. N. T. II, p. 414. & Ludovicus Antonius Muratorius T. 1. anecdoton Biblioth. Ambroſianæ p. 114. neminem eruditiorum dubitare, quod a religione Chriſtiana alienus Auſonius fuerit. Addidit Borrichius, etiam propterea a Pontio Paulino amico identidem objurgatum. Et p. 74. *Paulinus diſcipulus Auſonii, quem colebat ut præceptorem, ſed ut averſum a Chriſtiana religione ſubinde increpabat.* At enim dubio procul fallitur vir doctus una cum Voſſio, qui p. 55. Poet. latin. de Auſonio: *Poeta*, inquit, *fuit gentilis, quemadmodum ex Paulino liquet.* Videtur etiam pro ethnico habere Bailletus in Judiciis de Poetis, tum Philippus Brietius ſyntagmate de Poetis latinis: quæ ſententia non minus a veritate eſt repulſa, quam quod Gaddio perſuaſum propemodum a Trithemio eſſe video, Poetam hunc eundem Epiſcopum quoque exſtitiſſe Burdigalenſem T. 1. de ſcriptoribus non Eccleſiaſt. p. 57. Chriſtianum vero fuiſſe Auſonium, ut ad alia argumenta ex ipſius ſcriptis recurrere non ſit neceſſe, idem Paulinus luculenter teſtatur, non increpaturus eum niſi Chriſtianum, cum ait: *negant Camœnis, nec patent Apollini dicata Chriſto pectora*, alio loco etiam ad eum ſcribens in hæc verba:

Inque tuo tantus nobis conſenſus amore eſt,
Quantus & in Chriſto connexa mente colendo.

Rectius itaque Gyraldus dialog. 10. de Poetis: *Chriſtianus quidem Auſonius fuit, ut ex ejus verſibus, & item Paulini ejus diſcipuli, facile colligimus, ſed petulantior tamen & laſcivior* (reſpicit Gyraldus tum Epigrammata quædam laſciva, & flammis, judice Cæſare Scaligero expianda, tum obſcœnum centonem nuptialem, Valentiniano Imp. rogante, qui nuptias ſimili luſu deſcripſerat, ab Auſonio compoſitum) *quam ut inter Chriſtianos numerari dignus.* Joſephus quoque Scaliger Auſonium *ſerio Chriſtianum fuiſſe* ſcribit lib. 2. c. 32. Auſon. lect. Adde his Theophilum Raynaldum in Hoplotheca contra ictum calumniæ Tom. 12, pag. 420. & Bælii dictionarium edit. 2. Objurgavit vero Auſonium Paulinus, non ut averſum a Chriſtiana

minus ac Valentinianum fratrem in literis inſtituerat, promotus ad quæſturam, & a. C. 376. ad præfecturam prætorii Italiæ, & à. 378. ad præfecturam prætorii Galliarum, & a. C. 379. ad Conſulatum, obiit imperante Honorio poſt a. C. 392. major octogenario. Vicarium Africæ fuiſſe, notat Joſephus Scaliger lib. 2. lect. Auſonianar. cap. 17. ubi & alia. De eo conſulenda vita Fl. Mallii Theodori, ſcripta ab *Alberto Paulo Rubenio*, & vulgata a Jo. Georgio Grævio Ultraj. 1699. 12. & repetita Lipſ. a. 1754. *Ægidius Lacarry* S. J. in hiſtoria Galliarum ſub Præfectis prætorio Galliarum a Conſtantino M. ad Juſtinianum Pariſ. 1675. 4. *Baptiſta Souchay* in vita Auſonii nuperæ editioni præmiſſa, nec non *Beletus* diſſ. de Auſonio, recitata in Academia Regia ſcientiarum & literarum elegantiorum Burdigalenſi. *Bibl. Françoiſe* a. 1726. menſe Majo & Jun. p. 52. ſeqq. Conſulatum ſuum incidere in annum Urbis conditæ 1118. qui ex ſupputatione ipſius, Epocham Varronianam tredecim annis prævertentis, [1] reſpondet a. C. 379. teſta-

religione, ſed quod ille religioſum Paulini ſeceſſum palam improbaſſet. Fortaſſis male quoque ferebat Paulinus in Auſonii carminibus legere ſe quædam ἐθνικώτερον ſcripta, quale eſt illud cap. 1. in Profeſſoribus Burdigalenſibus:

Et nunc, ſive aliquid poſt fata extrema ſuperſit,
Vivis adhuc, ævi, quod periit meminens.
Sive nihil ſupereſt, nec habent longa otia ſenſus,
Tu tibi vixiſti, nos tua fama juvat.

1 Vide Antonii Pagi Criticam Baronianam ad a. C. 302. n. 15. ſq. Riccioli Chronologiam reformatam p. 164.

tur ipſe Epigrammate III, ubi Proculo promittit faſtos Conſulares Romanos a primis temporibus deductos ad ſuum uſque Conſulatum:

Mille annos centumque & bis fluxiſſe novenos
Conſulis Auſonii nomen aduſque leges.

Et Epigrammate II:

Annis undecies centum conjunge quaternos,
Undecies unumque, [1] *ſuper trieterida necte:*
Hæc erit æternæ ſeries ab origine Romæ.

Faſtos digeſſit Auſonius uſque ad a. U. C. 1122. C. 382. Hinc Epigrammate IV:

Hactenus adſcripſi faſtos. Si ſors volet, ultra
Adjiciam. ſi non, qui legis, adjicies.
Scire cupis, qui ſim? titulum, qui quartus ab imo eſt,
Quære, leges nomen Conſulis Auſonii.

Sed jam pridem iſti Auſoniani faſti interciderunt.

Scripta.

Auſonii exſtat 1. *Liber Epigrammatum*, cui præmittitur Theodoſii Epiſtola [2], qua Auſonium pa-

& Petri Relandi faſtos conſulares p. 464. Pagius conſimili epocha cum Auſonio Arnobium quoque uſum conjicit. De hoc Auſonii Conſulatu exſtat Diſputatio *Corſini* edita Piſis 1764; 4.

1 Undecies unum i. e. undecim, quibus quatuor cum trieteride additi conficiunt duodeviginti.

2 Hæc epiſtola præter cauſam ſuſpecta videtur Mariangelo Accurſio, Caſpari Barthio XII, 12 & LVIII, 3. Adverſar. abſurde auctorem ſuſpicato Aſcenſium.

rentem vocat, eumque rogat, ut ſcripta ſua audacter ad ſe perferat, non minus patrocinii & amoris reperturus, quam docti Poetæ & ſcriptores quondam apud Auguſtum. Hanc Epiſtolam ſequitur triplex præfatio, verſu ſcripta, una ad Theodoſium Imp. altera ad Syagrium, tertia ad Latinum Pacatum Drepanium, quem filium, i. e. diſcipulum, appellat.

2. *Ephemeris*, ſive *totius diei negotium*, [1] vario carminis genere.

3. *Parentalia*, quibus carorum ſuorum, ut ipſe loquitur, obitus commemorat.

4. *Commemoratio Profeſſorum Burdigalenſium.*

5. *Epitaphia Heroum, qui bello Trojano interfuerunt*, adjecta a Guil. Cantero & aliis peplo Græcorum Epigrammatum in eoſdem heroas, auctore Ariſtotele, ſed ut Jo. Tzetzes ad Heſiodum monet, non Stagirita. Addidit Auſonius alia *quædam Epitaphia*, ut Niobes, Didonis, Diogenis Cynici &c.

6. *De XII Cæſaribus per Suetonium Tranquillum ſcriptis Monoſticha*, dicata Heſperio filio, & *de iiſdem Cæſaribus a Julio Cæſare uſque ad Heliogabalum* [2] *tetraſticha.* Hæc ſæpius ad calcem Suetonii vulgata ſunt.

1 Hanc qui legerit, Chriſtianum fuiſſe auctorem minime dubitabit. Vide edit. Tollii p. 96, 98. ſeq.

2 Scripſerat in ceteros quoque Imperatores uſque ad Theodoſium, ſed reliqua tetraſticha perierunt.

7. *Claræ urbes*, ſive *Ordo nobilium urbium.* ſeorſim prodiit cum libro Hippolyti a Collibus de urbium incrementis. etiam Pictav. 1565. cum commentario Eliæ Vineti.

8. *Ludus ſive ſententiæ ſeptem Sapientum* ad Latinium Drepanium Pacatum ProCos.

9. *Idyllia XX.* quorum *primum* eſt *Carmen Paſchale*, Proco [1] dictum, quod incipit:

Sancta ſalutiferi redeunt ſolemnia Chriſti.

neque confundi debet cum hypobolimæa, Auſoniique nomine falſo edita *oratione paſchali*, *verſibus Ropalicis*, [2] qui incipiunt:

Spes Deus æternæ ſtationis conciliator.

Idyllii *ſeptimi* in Biſſulam major pars & laſcivior periit. *Decimum* ſive *Moſella* elegantiſſimum eſt, & cum ſelectis Tibulli Propertiique elegiis illuſtratum a Paulo Duizio, Muſſiponti 1615, 8. & cum commentariis Marquardi Freheri ſeparatim prodiit

1 Forte *a Proconſule* dictum, uti Idyllium VIII eſt precatio Auſonii Conſulis.

2 Verſus *Ropalici* (non *Rophalici*) dicuntur, quod clavæ more voces gradatim ſurgunt & augentur numero ſyllabarum, ſive per ſingula vocabula ſingulis ſyllabis increſcunt, ut Homeri ille Iliad. libro tertio verſ. 182. de quo præter Euſtathium Gellius XIV, 6. ὦ μάκαρ Ἀτρείδη μοιρηγενὲς ὀλβιόδαιμον. Calix ῥοπαλωτὸς ap. Dionem in Commodo p. 825. E. *in clavæ figuram formatus.* Suidas in κύλιξ ῥοπαλ. Pro *Ropalicis* verſibus minus bene alii legunt *Euryphallicos.* Vide Bernhardi Monetæ notas ad Menagiana Tom. 4. p. 180.

Heidelbergæ 1619. f. Vide etiam cl. viri Conradi Sam. Schurtzfleiſchii diſſ. hiſtorico politicas p. 520. ſeq. *Tertium decimum* eſt *cento Virgilianus nuptialis & feſcenninus*, de quo iterum infra IV, cap. 1. Henricus Meibomius, qui hunc Centonem cum Probæ & Capiluporum ſuiſque centonibus Virgilianis edidit Helmſt. 1597, 4. ſatis ſe cauſæ putavit in eo reperiſſe, ut Auſonium Chriſtianum fuiſſe negaret, & paganis audacter adſcriberet. *Cupido cruci affixus* ibidem dictus Idyllii *ſexti* locum occupat, qui cum variorum notis editus eſt Hagæ Comitis a. 1712, 8. ad calcem Pervigilii Veneris, de quo dictum eſt ſupra. Hujus Idyllii ſexti de Cupidine crucifixo locum inſignem v. 16. ſeq. *Fulmineos Semele* &c. illuſtrarunt viri clariſſ. Oudinus S. J. & Ravionus de Varennes, Journal des Savans 1718, p. 197, 205. Mem. de Trevoux 1717. p. 1181, 1189. *Gryphum ternarium*, ſive Idyllion *undecimum* illuſtravit Scaliger Epiſt. 199. Claudius item Minos Divionenſis, Pariſ. 1574, 4. & Franciſcus Sylvius, Ambianus a. 1516. ac Franciſcus Sanctius Brocenſis una cum Ovidio in Ibin, Salmanticæ 1596, 8. Græcis verſibus expreſſit *Federicus Morellus* in hiſtoria numerorum, Pariſ. 1609, 8. in qua etiam Adriani Turnebi carmen de binario, Pauli Huralti Hoſpitalii, Aquenſis Archiepiſcopi, tetras, & ejuſdem Morelli pentas ſeu quinarius. At Idyllium *decimum* quintum *de ambiguitate vitæ* ſeorſim excuſum eſt, cum commentario *Henr. Vagetii* Hamburg. 1637, 8. & cum diſtichis Catonis, aliiſ-

que prodiit 1500, 4. Idem Idyllium Alcaicis verſibus latinis expreſſum a *Salmonio Macrino* lib. V hymnorum p. 187. Græca metaphraſi donavit *Federicus Jamotius* p. 57. poematum. Idyllium Auſonii Græce redditum a Fed. Morello 1596, 12. Elegiam ejuſdem argumenti ſcriptoris recentioris edidit Barthius XLV, 16. Adverſ. Ad *Idyllion de viro bono*, ſive Πυθαγορικὴν ἀκρόασιν diſſertatio Magni Danielis Omeiſii lucem vidit Altdorfii 1706, 4. in qua & plura de Auſonio.

10. *Eclogarium variorum poematiorum & Epigrammatum*, quorum pars, ut in aliis quoque Auſonii carminibus, expreſſa e græcis, quæ in Scaligeri editione & aliis quibuſdam adjuncta leguntur. Epigramma græcum *Poſidippi* ſive *Cratetis* Cynici, quod expreſſit Auſonius & amplificavit, una cum contrario *Metrodori* legitur in Anthologia Epigrammatum græcorum lib. 1, p. 27. ſeq. In MS. Codice Antonii Eparchi, qui hodie ſervatur in Bibl. Regis Chriſtianiſſimi, prius illud exſtat ſub *Heracliti* nomine, alterum *Democrito* tribuitur. Vide Bandurium ad antiquitates Conſtantinopolitanas p. 882. *Apophthegmata Græciæ Sapientum* cum ſcholiis Eraſmi, diſtichis Catonis, & aliis quibuſdam, Francofurti ad Oderam 8. *Carmen Paſchale* cum notis *Speltini*, in collectione poematum Speltini, Erfurti 1501, 4.

11. *Liber Epiſtolarum XXV*, uti omnia hactenus enarrata, vario carminis genere. Idylliis & Epi-

ſtolis nonnullis ſubinde Epiſtola in proſa ſcripta præmittitur.

12. *Oratio Panegyrica ad Gratianum Imp.* qua illi pro Conſulatu gratias agit, ſæpenumero edita cum XII Panegyricis, uti dictum eſt ſupra.

13. *Periochæ in Homeri Iliadem & Odyſſeam*, quas emendaſſe ſe profitetur *Chriſtianus Ritterſhuſius* Epiſtola ad Joſephum Scaligerum T. 2. Sylloges Burmannianæ p. 329.

14. In editione Vineti (ſicut in nupera ad uſum Delphini p. 418. ſed in notis) leguntur etiam *tetraſticha in ſingulos menſes*, quæ Scaliger in ſua omiſit, at in Catalectis Veterum Poetarum edidit, ſine auctoris nomine, quod & in ſua veterum Epigrammatum latinorum editione fecit P. Pithœus. In vetuſtiſſimo Calendario Romano, quod e Codice M. S. Bibliothecæ Cæſareæ vulgavit Petrus Lambecius ad calcem libri quarti Commentariorum, & Grævius inſeruit tomo octavo theſauri Antiquitatum Romanarum, Monteſalconius tomo primo ſupplementi Antiquitatis explicatæ, tetraſticha iſta, quæ Grævius & Francicus Auſonii editor Auſonio haud indigna judicant, imaginibus menſium ſingula ſunt ſubjecta, illaſque pulchre referunt. Confer Euſtathium de Iſmenes & Iſmeniæ amoribus libro quarto, ubi duodecim menſium imagines priſco more depictas deſcribit.

INDEX EDITIONUM D. MAGNI AUSONII

AUCTIOR FABRICIO ERNESTINO ET IN III ÆTATES DIGESTUS.

ÆTAS I ſ. *NATALIS* 1472—1550.

POST *Barthol. Girardinum*, qui Venetæ principi præfuit, Auſonio opem tulere Mediolanenſis I 1490, & Venetæ II curator Jul. Æm. *Ferrarius*, & qui Venetæ III præfatus eſt Georgius *Merula*. hos ſuperarunt Thadæus *Ugoletus* in ed. Parmenſi 1499, Venetiis 1501 repetita, Hieron. *Avantius* Venetæ V curator, qui uterque Auſonium ex Codd. emendavit & ampliorem dedit. Opera etiam in meliorem ordinem redegere Rich. *Crocus*, Anglus, Prof. Lipſ. 1515 & quidam Mich. Humelberg, ſ. Homedeus, Aſcenſianæ 1517 curator. *Aldina* filia eſt Venetæ Avantii, quam excepere, *Baſilienſis* a Val. Curione curata, Gryphianæ priores 1540 & 1549.

1472 *Veneta* I, fol. *Auſonii Pæonii poetæ diſertiſſimi Epigrammaton libri: Probæ Ceutonæ clariſſimæ feminæ excerptum e Maronis carminibus ad teſtimonium veteris novique teſtamenti opuſculum: Ovidii conſolatio ad Liviam: Calphurnii Bucolicum carmen: Publ. Greg. Tiferni hymni & alia poemata.* ſine nomine typographi, annoque ſic in fine deſignato: *a nativitate Chriſti ducenteſimæ nonageſimæ quintæ Olympiadis anno II. VII. Idus Decembris.* vid. Maittar. Ann. typ. T. I, p.

315. Hambergers zuverlæſſige Nachrichten &c. T. II, p. 878. Suchæus in Diſſ. de vita & ſcriptis Auſonii, editioni ad uſum Delphini præfixa p. XXXIII. Huic ed. præfuit Bartholom. *Girardinus*, qui lectorem ita alloquitur: *O Muſarum cultor quiſquis es, Auſonii Pæonii Epigrammaton libellum intuens, quanta fuerimus ſedulitate uſi in his, quæ tum ad Græcarum, tum ad Latinarum literarum editionem pertinent, advertas precamur.*

(1474 *Veneta*, ap. Io. Tacuinum de' Tridino. Notata Fabricio ex Bibl. du Boze, ſi numerus ſine vitio eſt.)

1490 *Mediolanenſis* I, fol. *Auſonii poetæ opera.* In fine: *Expliciunt ea Auſonii fragmenta, quæ invida, cuncta corrodens, vetuſtas ad manus noſtras venire permiſit. Mediolani impreſſa per magiſtrum Uldericum Scinzenzeller, A. D.* 1490. *die* 15. *Sept.* vid. Saxii hiſt. lit. typ. Mediol. p. 587. Hanc ed. curavit Jul. Æm. *Ferrarius*, hiſtoriæ Profeſſor, qui ita ei præfatur: *D. Magni Auſonii poetæ carmen mancum & mutilatum cum evolverem una cum doctiſſimo poeta Jo. Steph. Cotta, depravatumque codicem librariorum inſcitia offendiſſem, pro virili parte emendavi, caſtigavique ut impreſſoribus traderem — adjecimus ex catalogo illuſtrium urbium nonnulla excerpta Epigrammata, quæ Georg.* Merula, *polyhiſtor, præceptor noſter — in bibliotheca divi Euſtorgii primus indagavit.* In fine Auſonii adjicit: *Habes — Auſonium impreſſum — quem ſi depravatum offenderis, tum impreſſorum incuriæ, tum mihi competitorum certaminibus vexato, & curis ingentibus obruto imputabis, qui impreſſoribus aſſidere, nec præeſſe quivi.*

1494 *Veneta* II, fol. *Auſonii Pæonii poetæ diſertiſſimi Epigrammata.* In fine: *Expliciunt ea Auſonii fragmenta, quæ invida cuncta corrodens vetuſtas ad manus noſtras venire permiſit. Venetiis impreſſa per magiſtrum Joannem de Cereto, alias Tacuinum de Tridino. Anno Domini MCCCCXCIIII. die XI. Auguſti.* Rariſſima hæc ed. curata per eundem *Ferrarium*, & dedicata Ambroſ. *Variſio*, Archiatro Duc. ſervatur in Bibl. civ. Ratisbonenſi. vid. Car. Theod. *Gemeiners* Nachrichten.

von den in der Regensburgiſchen Stadtbibliothek befindlichen ſeltenen Büchern aus dem funfzehnden Jahrhundert. Regensb. 1785. p. 223 ſq.

1496 *Veneta* III, fol. per Jo. *Tacuinum de Tridino.* —— Hæc eſt prima Georg. *Merulæ*, h. e. cum ejus præfatione: nam recenſio & emendatio textus eſt Hieron. *Avantii*, ut Merula in illa præfatione dicit. Ceterum fallitur cl. Erneſtius in Bibl. Lat. qui contendit, a Merula acceſſiſſe in fine quædam Auſonii ante non edita epigrammata, reperta a Fr. *Nurſio* Mediolani: quæ jam comparent in ed. Mediolanenſi 1490, & Veneta 1494. vid. *Saſſi* hiſt. lit. Mediol. col. 322. 499. 587, & Gemeinerum l. c.

1497 *Mediolanenſis* II, fol. per Ulder. *Scinzenzeller.* Repetitio præcedentis. cf. Maittar. Ann. typ. T. I, p. 655.

1499 *Parmenſis*, fol. edente Thadæo *Ugoleto*, cui, uti Mathæo Boſſo, Angeloque Politiano Auſonium deberi tradidit Laurentius Pignorius Epiſt. 16. Verum ex ipſa Ugoleti præfatione res aliter ſe habet. Narrat enim, ſe verſus antea confuſos in priſtinam formam reſtituiſſe, verba præpoſtera mutaviſſe, nonnulla jam pridem exoleta renovaſſe, verſus interdum, atque integra, quæ nuſquam exſtare credebantur, epigrammata ſuppleviſſe: in corrigendis autem *Ludo VII Sapientum*, ac *Nobilium Urbium Catalogo* uſum & adjutum fuiſſe *Triſtani Chalci* codice: denique *Periochen Homericam* ex Berneriano exemplari, & *Moſellam*, utpote qui unico exſcriptus, depravatum (certe ultimo verſu, qui nunc habetur, mancum) in lucem dare. Multa præter epigrammata publici juris fecit Tetraſticha de Imperatoribus; Ludum Septem Sapientum; Ordinem nobilium Urbium; Moſellam; carmen de nominibus ſtellarum; quartamque ad Paulinum epiſtolam. —— Hæc Suchæus l. c. qui hanc ed. in Bibl. Regia Pariſ. ſervari teſtatur.

1500 *Veneta* IV, 4. ed. Thad. *Ugoleto.* Hujus exemplum habuit Fabricius, quod fuit olim Alciati, qui loca quædam ſua manu correxit. vid. Fabricii Bibl. Lat. T. III, p. 146. Videtur autem repetitio ed. Parmen-

ſis a. 1499. habetque *Sulpiciæ* poetriæ Satyram primum ex MS. editam.

1501 *Veneta* V, 4. *Opera Auſonii nuper reperta* — *Expliciunt opera Auſonii poetæ celeberrimi fragmenta, quæ temporum injuria ad nos pervenerunt, a Thad. Ugoleto Parmenſi diligenter recognita.* Idem Thadæus addidit ejuſdem Auſonii opuſcula infra ſcripta: Epiſtolam ad Paulinum; Periochen Homericam; Moſellam; opuſculum de ludo ſeptem ſapientum; catalogum nobilium urbium; Sulpitiam; atque aliquot Auſonii epigrammata, quæ dicuntur e bibliotheca Georg. Alexandri fluxiſſe. Venet. 1501. d. 30. Oct. — Ita hujus ed. titulum dedit Hambergerus T. II, p. 875. cf. & Maittar. Ann. typ. T. V, p. 99. Abſque dubio eadem eſt cum ſuperiore.

1507 *Veneta* VI, Hieron. *Avantii*, per Jo. *Tacuinum.* — Avantius, cum reperiſſet nonnulla Auſonii carmina ſitu occupata, ac locis pleriſque corrupta, ne omnino interciderent, emendata, cum reliquis ejuſdem ſcriptis, excudi curavit. Sunt autem hæc fere, quæ non alias edita in lucem protulit: Theodoſii ad Auſonium epiſtola; Auſonii diſticha, quibus Theodoſio reſpondetur; priores quatuor ad Paulinum epiſtolæ; atque ad Symmachum una, cujus initium: *Intelligo quam mellea res ſit oratio.* Memoratur Suchæo p. XXXIV.

1515 *Lipſiæ*, (Lipzk) 4. per Rich. *Crocum*, qui ſe profitetur Auſonii opera diligenter caſtigaſſe, & in meliorem ordinem redegiſſe. Sub tabula opuſculorum Auſonii in capite libri eſt: *Subdentur caſtigationes in univerſum opus ad calcem operis:* ſed eæ in exemplo Erneſtii nullæ erant; nec aliis viſæ & memoratæ reperiuntur.

1516 *Pariſ.* 4. ex ædibus Aſcenſianis edita *Enodatio* Griphi. 1517 Precatio matutina ad omnipotentem Deum; 1518 Verſus paſchales ibidem & eadem forma prodiere cum explicatione Franc. *Sylvii* Ambianatis; qui Scaligero *nugator* appellatur.

1517 *Pariſ.* 4. a Mich. *Humelbergio* emendata, ap. Jod. Bad. Aſcenſium. Nil habet maxime notandum, niſi

quod ultimum Moſellæ verſum, qui nunc in vulgatis apparet, exhibeat, omniaque Auſonii opera in quinque tomos tributa repræſentet: in quorum primo, Epigrammata: in ſecundo, Edyllia: in tertio, Epiſtolæ: in quarto, Gratiarum actio, Ludus VII Sapientum, Catalogus urbium, Labores Herculis, Cæſarum duodecim deſcriptiones: in quinto, Periochæ. vid. Maittar. Ann. typ. T. II, p. 306. & Suchæus l. c. Verum ſi ipſum Badium in præf. ad omnes politioris literaturæ ſtudioſos audias, pulchrius is de ſua hac editione (certe nitida) exiſtimari cupiens prædicat, quantum ad Auſonii integritatem ipſi profuerint ſcholæ Hieron. Aleandri (poſt S. R. E. Cardinalis) in poetam Pariſiis ab Homedeo exceptæ. Sic ille: *Plurimum quidem debes juventus ſtudioſa Hieronymo Aleandro: viro (ut noſti) impenſe docto: qui primus Auſonio Burdegalenſi poetæ lepidiſſimo, non ſolum naſum, ungues, capillos & id genus membra vetuſtati obnoxia reſtituit: verum etiam caput ipſum cum pedibus, bonaque reliqui corporis parte temporis edacitate & ſeculorum incuria atque injuria abſumptum reformavit: plus tamen eidem debitura: ubi quod olim concepit & jam pridem parturit (quod propediem futurum ſperamus) pariet: luculentas videlicet enarrationes in ejuſdem Auſonii tenebras. Interea autem grati animi ſignificationem facies Homedeo: qui diligenter ab ipſo Aleandro annotata, aut ex ejus prælegentis ore excepta, aut divini ingenii bonitate a ſe reperta: ſic concinnavit: ut Auſonianæ integritati parum deeſſe merito conquerare. Boni itaque conſules: & quod præmonui, gratum lectorem ages.*

—— *Aldina*, 8. Auſonius, in ædibus *Aldi* & Andreæ ſoceri, menſe Novembri. *Avantium* huic ed. præfuiſſe notat Hambergerus. Nobis videtur filia *Venetæ* VI 1507.

1523 *Baſileæ*, 8. Auſonii varia opuſcula ex rec. Valent. *Curionis.*

1524 *Romæ*, fol. Mariangeli *Accurſii*, Aquilani, diatribæ in Auſonium, Ovidium, ac Solinum. vid. Souchæus p. XXXV. Accurſius plagii poſtulatus, quod labo-

res Fabricii Varani, Epiſcopi Cametini, ſibi tribuiſſet, crimen illud a ſe removit hoc concepto jurejurando: *Quod Dii hominesque, fas fidesque audiat, ſacramenti religione, & ſi quid eſt jurejurando ſanctius, affirmo, idque rite pariter ac ſine dolo malo dici, ceteriſque accipi volo, me nec ullius unquam ſcripta perlegiſſe, ac ne conſpexiſſe quidem, unde vel tantillum lucubrationes noſtras redimiri juvarique datum fuerit. Quin immo laboraſſe, quoad ejus fieri licuerit, ut ſi quippiam alterius, poſt obſervationem quoque meam, editum occurrerit, e noſtris protinus aboleremus. Quod ſi pejerem, tum Pontifex perjurio, malus autem genius diatribis contingat, uſque adeo, ut ſi qua bona aut ſaltem mediocria in ipſis fuerint, imperitorum turbæ peſſima, bonis leviuſcula triciſque viliora cenſeantur: famæ ſi qua manent munera, vento evolent, proque vulgi levitate ferantur.*

1540 *Lugd.* 8. ap. Seb. Gryphium.

1549 ibid. apud eundem.

1550 *Lugd.* 8. Auſonii verſus de Cæſaribus in Impp. & Cæſarum vitis cum imagg. ad vivam effigiem expreſſis.

ÆTAS II 1551 — 1668

Auſonii tum tertia parte auctioris, opera Steph. *Charpini* & Guil. *de la Barge* (vide ed. Tornæſii Lugdun. ad an. 1558) tum a ſtudio duumvirorum Eliæ *Vineti* & Joſ. *Scaligeri* illuſtrioris. Ille quidem jam ante ed. Tornæſianam, collatis libris editis novam Auſonii editionem adornaverat; hic Lectionum Auſonianarum libros II ad El. Vinetum publicavit 1573, & biennio poſt Auſonium a ſe recenſitum a Seb. Gryphio edendum curavit. Tum quoque El. *Vinetus*, qui jam an. 1565 libellum de claris urbibus novo Commentario illuſtratum Pictavis ediderat, denuo Auſonium ex ed. Tornæſiana pleniorem a ſe recenſitum edidit Burdigalæ; & quatuor poſt annis Commentarium, in quem multa de Scaligeri lectionibus Auſonianis tranſcripſit. Hinc familia editionum duplex, altera *Vineti*, Burdigalenſis I, altera *Scaligeri*, Gryphianæ,

Commeliniana, Genevenſes, novæ Plantinianæ (prior enim cura Theod. *Pulmanni* & cum ejus ſcholiis prodierat) cett. vel utriuſque bona conjuncta ſunt, uti in edd. Burdigalenſibus poſt fata Vineti editis 1590, 1598 & 1604. Singulari etiam ſua doctrina Marq. Freherus, Ictus & hiſtoricus Palatinus, *Moſellam* illuſtravit 1619. ceteros exhibet index.

1551 *Pariſ.* 8. ex caſtigatione El. *Vineti*, curante Jac. *Gupylo*, Pictone, (Vineti amico.)

1557 *Lugd.* 8. Lud. *Miræi.*

1558 *Lugd.* Tornæſii. Hæc ed. tertia parte auctior ea ſeparatim exhibet, quæ Steph. *Charpinus*, Lugdunenſis eccleſiæ Presbyter, e perantiqui Inſulæ Barbaræ Cœnobii bibliotheca eruit, ejuſdemque eccleſiæ Comes Guil. *de la Barge* in lucem edidit. Scilicet præter Ephemeridem, Parentalia, Commemorationem Profeſſorum Burdigalenſium, Heroum Epitaphia, nonnullaque Epigrammata, huic ed. acceſſere Epiſtolæ ad patrem de filio, ad Heſperium, patris ad filium, ad Theonem ſecunda, tertia & quarta, ad Paulum de Oſtreis: totum denique Eclogarium, demto carmine de ſignis cœleſtibus. vid. Suchæus l. c.

1565 *Pictavis*, ap. Cl. Marneſium. Claræ Urbes cum Comm. El. *Vineti.*

1568 *Antverp.* 16. cum Theod. *Pulmanni* ſcholiis.

1573 *Lugd.* Joſ. *Scaligeri* Auſonianarum lectionum libri duo ad Eliam Vinetum (in quorum poſtremi capite ultimo, poetæ vitam ſuccincte narratam tradidit.)

1575 *Lugd.* 8. ap. Ant. Gryphium. Auſonii opera, recognita a Joſ. *Scaligero*, cum ejuſd. lectt. Auſon.

—— ead. ibid. 24. cum Scal. lectt. Auſon.

—— *Burdigal.* I, *Vineti* ap. Millanges, 4. cura viri docti Eliæ *Vineti.* Serius ob belli pericula prodiit

1580 ibid. 4. Comm. Vineti in Opera omnia Auſonii.

—— per Eliam *Vinetum.* ib. fol. min. Sed in Bibl. Schwarzianæ Altorf. Catal. P. I, n. 1785, (& in Bibl. Francof. ad M.) memorantur hoc tit. Auſonii omnia Opera. Ad hæc Symmachi & Pontii Paulini ad Auſ. tum Ciceronis, Sulpiciæ, aliorumque veterum quo-

rundam carmina nonnulla, illuſtrata per El. *Vinetum*, Burdigalæ 1580. fol.

1588 *Heidelbergæ*, 8. ap. *Commelinum. D. Magni Auſonii opera, in meliorem ordinem digeſta. Recognita ſunt a Joſ.* Scaligero, *Jul. Cæſ. F. & infinitis locis emendata. Ejuſdem Joſ.* Scaligeri *Auſonianarum lectionum libri duo ad Eliam Vinetum : in quibus caſtigationum rationes redduntur, & difficiliores loci Auſoniani explicantur.* Poſt indicem operum Auſonii legitur: *Omnia ex duobus antiquis, & pluribus novis exemplaribus recognita : quorum veterum exemplarium, alterum Jo.* Tilii *Engoliſmenſis, alterum Steph.* Charpini *Lugdunenſis fuit.* Hanc ed. meram Lugdunenſis an. 1575 repetitionem eſſe ſuſpicatur Hambergerus.

——— *Genevæ*, 16. ex recognitione *Scaligeri*, & cum ejuſd. lectt. Auſon.

1590 *Burdigal.* II, ap. Millanges 4. *Vineti* ſecunda c. ejus notis.

1595 *Lugd.* 24. ap. Rapheleng. ex recog. Joſ. *Scaligeri.*

——— *Genevæ*, 12. a Joſ. *Scaligero* & Elia *Vineto* recognita. typis Jac. Stœr.

——— ibid. Lectiones Auſonianæ Joſ. Scaligeri.

——— *Lugd. Bat.* 16. D. Magni Auſonii Burdigalenſis opera, ex recognitione Joſ. *Scaligeri.* Ex offic. Plantiniana, ap. Franc. Raphelengium.

1597 Ejuſd. Cento nuptialis. Exſtat in Henr. Meibom. Virgilio-centon. Tom. I, Helmſtad. 4.

1598 *Burdigal.* III, 4. per Eliam Vinetum & Joſ. Scaligerum. Ed. III. exſtabat in Bibl. J. P. de Ludwig. teſte Catal. n. 12641, quæ videtur fugiſſe Souchæum in Diſſ. præmiſſa Auſonio in uſum Delphini p. 36.

1603 in corp. poet. lat. Aurel. Allobr. exc. Sam. Criſp. 4.

1604 *Burdigal.* IV, 4. D. Magni Auſonii omnia, quæ adhuc in veteribus bibliothecis inveniri potuerunt, opera. Adhæc *Symmachi & Pontii Paulini* literæ ad Auſonium ſcriptæ, tum Ciceronis, Sulpiciæ, aliorumque quorundam veterum carminum nonnulla. Cuncta ad varia vetera novaque exemplaria, hac tertia editione emendata, commentariiſque auctioribus illuſtrata per Eliam *Vinetum*, Joſ. *Scaligerum*,

& alios. Indices duo ſubjuncti præfationi ſcriptorum hic contentorum, rerum & verborum. Adjunctum eſt & Chronicon rerum Burdigalenſium Gabr. *Lurbæi*. Burdig. ap. S. Millangium. Nova quidem eaque emendatior hic promittitur editio, quæ vero non eſt, niſi ſecunda, mutato tantum titulo, ut monet Hambergerus l. c. p. 877. Textum Auſonii emendatum exhibet ad Cod. Steph. *Charpini*. Reliquæ notæ ſunt Turnebi, Lipſii, Junii, Canteri.

1605 *Antv.* 12. ex off. Plantin. ex recog. Joſ. *Scaligeri*.

1608 *Genevæ*, 16. cum Joſ. *Scaligeri* lectt. Auſon.

1611 *Genevæ*, 4. In corp. poet. latt. Aurel. Allobr. exc. Sam. Criſpinus edit. II, 4.

1612 ex recogn. Joſ. *Scaligeri*. 12.

1615 *Muſſiponti*, 8. Moſella Auſonii cum ſelectiſſimis Tibulli, Propertii elegiis, commentario illuſtrata a Paulo *Duizio*. Sed ibidem quoque Auſonii epigrammata plurima, cum ſelectis veterum ac recentiorum, illuſtrata prodiere, annotante Souchæo in diſſ. præmiſſa Auſonio ſuo p. XXXVII.

1616 *Lugd.* 4. in corp. poet. latin. ab Alex. *Ficheto* S. J. edito.

1619 *Heidelbergæ*, fol. typis Gotth. Vœgelini. *Moſella*, cum commentario Marq. *Freheri*, in quo præter Auſonii, multa auctorum aliorum, multa veteris Germaniæ, illuſtrantur, & explicantur.

——— *Roſæ* Eidyllium, & *Griphus ternarii numeri*, exſtant in Dornavii Amphitheatro Sapientiæ Socraticæ Joco-ſeriæ, Hanoviæ, fol.

1621 *Amſtel.* 24.

1627 *Genevæ*, 4. in corp. poet. latt.

1629 *Amſtel.* 16. D. Magni Auſonii Burdigal. opera. ap. Jo. Janſſonium.

1643 *Pariſ.* 12. ap. Cl. *le Beau*. Panegyrici veteres (acceſſit *panegyricus Auſonii* & Ennodii) ad antiquam, qua editionem, qua ſcripturam, infinitis locis emendati, aucti, antea quidem ope Jo. Mar. *Catanæi*, Fr. *Balduini*, Herm. *Rayani*, Jo. *Livinei*, Juſti *Lipſii*; nunc vero opera Jani *Gruteri*. Præter quorum commentarios & notas, accedunt etiam conjecturæ

Valent. *Acidalii* & Conr. *Ritterſhuſii*, ad XII panegyricos priores. Ad duos autem poſteriores Eliæ *Vineti*, Andr. *Schotti*, Joſ. *Scaligeri*, & Jac. *Sirmondi* notæ & emendationes. Poſtremo accedunt notæ antea non editæ P. *Fabri* Sanioriani, Franc. *Jureti*, Claud. *Puteani*, & Ant. *Schonovii*. II Part.

1656 *Altorfii*, 12. D. Magni Auſonii ad Gratianum Imp. gratiarum actio pro conſulatu, ed. J. C. *Hedeno*.

ÆTAS III *SCALIGERO TOLLIANA*

1669—1785.

inde a quo priorum editorum, maxime *Scaligeri*, bona adjunxit novæ ſuæ recenſioni an. 1671, Jac. *Tollius*, cum hanc biennio ante edidiſſet. Familiam quoque duxit editio in uſum Delphini a Juliano *Florido* inchoata & a Jo. Bapt. *Souchay* perfecta, quæ etiam Mart. *Deſpoſii* notas habet antea ineditas. Acceſſit tandem noviſſimus interpres Gallicus, *Taubertus* Abbas.

1669 *Amſt.* 12. cura Jac. *Tollii*.

1671 *Amſtelod.* 8. ap. Jo. Blaeu. — D. Magni Auſonii opera, Jac. *Tollius* recenſuit, & integris *Scaligeri*, Mariangeli *Accurſii*, *Freheri*, *Scriverii*; ſelectis *Vineti*, *Barthii*, *Acidalii*, *Gronovii*, *Grævii*, aliorumque notis accuratiſſime digeſtis, nec non & ſuis animadverſionibus illuſtravit. — In frontiſpicio hujus ed. abeſſe epiſtolam *Theodoſii* Auguſti, & in opere ipſo, *Paulini* ad Auſonium epiſtolas, miratus Nic. Heinſius Epiſt. ad Jo. Frid. Gronovium T. 3 Sylloges Burmannianiæ p. 541 ſq. qui infinita adhuc notat ſupereſſe in Auſonio caſtiganda illuſtrandaque, atque inter alia laudat librum veterrimum Voſſianum.

1712 *Hagæ Com.* 8. — Cupido cruci affixus c. n. varr. cum Pervigilio Veneris.

1730 *Pariſ.* 4. typis Jac. Guerin. — D. Magni Auſonii Burdigalenſis opera, interpretatione & notis illuſtravit Julianus *Floridus*, Can. Carnot. juſſu Chriſtianiſſimi Regis in uſum Ser. Delphini. Recenſuit, ſupplevit, emendavit, Diſſertationem de vita &

ſcriptis Auſonii ſuaſque animadverſiones adjunxit Jo. Bapt. *Souchay*, Regiæ Inſcript. & Hum. Lit. Academiæ ſocius.

1750 *Amſtel.* 12. ap. J. Wetſtenium. — D. Magni Auſonii Opera, ex doctor. virorum emendatione.

1766 *Harlem.* 8. H. *Bolt* Sylva critica ad compluria auctt. vett. inpr. Auſonii loca.

1770 *Pariſ.* 12, 4. voll. cum gallica verſione *Tauberti*, Abbatis, & auctoris vita.

——— Auſonii Moſella. recuſa Mannhemii ap. C. F. Schwan in Symbolis ſocietatis cujuſdam in occidente Germaniæ: Beitræge zur Sittenlehre, Œconomie, Arzneywiſſenſchaft, Naturlehre und Geſchichte aus den weſtlichen Gegenden Teutſchlands. P. I, p. 43–77.

1772 Annotationes Marq. Freheri ad Auſonii Moſellam in ejus Collectionis particula II, p. 1–41.

1776 J. L. E. Püttmann de epocha Auſoniana, fictoque Auſonii conſulatu. Lipſ. 8.

1780 *Altenburgi*, 8. ex offic. Richteria. — *Moſella* & carmen *de Oſtreis*. In Poetarum Lat. minorum T. I, p. 192–235. edit. a Jo. Chriſt. *Wernſdorf.*

——— ibid. *Cupido Cruci affixus.* In eorundem Poet. Lat. minor. T. II, p. 299–310.

1782 Mannhemii, 8. ex editione in uſum Delphini reciſa.

Nos quidem textum ed. in uſum Delphini pariter ſecuti ſumus, ſed denuo collatum cum Scaligeriana & Tolliana ed. & ita, ut quæ in illa ſunt refecta, &, neſcimus quam caute, in calcem rejecta, Auſonio ſuis locis redderemus. Præmiſimus vitam Auſonii ex Scaligeri Lectt. Auſon. Subjunximus tandem Diverſorum ad Auſonium Epiſtolas.

D. MAGNI
AUSONII
BURDIGALENSIS
OPERA.

D. MAGNI AUSONII BURDIGALENSIS EPIGRAMMATA.

I. *De Auguſto.*

PHŒBE potens numeris, præſes Tritonia bellis,
Tn quoque ab aerio præpes Victoria lapſu,
Come ſerenatam duplici diademate frontem;
Serta ferens, quæ dona togæ, quæ præmia pugnæ.
Bellandi fandique potens Auguſtus, honorem
Bis meret: ut geminet titulos, qui prœlia Muſis
Temperat, & Geticum moderatur Apolline Martem.
Arma inter Chunoſque truces, furtoque nocentes
Sauromatas, quantum ceſſat de tempore belli,
Indulget Clariis tantum inter caſtra Camœnis.
Vix poſuit volucres ſtridentia tela ſagittas:
Muſarum ad calamos fertur manus, otia neſcit:
Et commutata meditatur arundine carmen:
Sed carmen non molle modis; bella horrida Martis

Odryſii, Threſſæque viraginis arma retractat.
Exſulta, Æacide: celebraris vate ſuperbo
Rurſum: Romanuſque tibi contingit Homerus.

II. *De fera a Cæſare interfecta.*

CEDERE quæ lato neſcit fera ſaucia ferro,
  Armatique urget tela cruenta viri;
Quam grandes parvo patitur ſub vulnere mortes,
  Et ſolam leti vim probat eſſe manum!
Mirantur caſuſque novos, ſubitaſque ruinas:
  Quæritur, & fallit lumina plaga recens.
Nec contenta ictos letaliter ire per artus,
  Conjungit mortes una ſagitta duas.
Plurima communi pereunt ſi fulminis ictu;
  Hæc quoque de cœlo vulnera miſſa putes.

III. *Danubius Augg. alloquitur.*

ILLYRICIS regnator aquis, tibi, Nile, ſecundus
  Danubius lætum profero fonte caput.
Salvere Auguſtos jubeo, natumque patremque,
  Armiferis alui quos ego Pannoniis.
Nuntius Euxino jam nunc volo currere ponto:
  Ut ſciat hoc Superûm cura ſecunda Valens,
Cæde, fuga, flammis ſtratos periiſſe Suevos;
  Nec Rhenum Gallis limitis eſſe loco.
Quod ſi lege maris refluus mihi curreret amnis;
  Huc poſſem victos inde referre Gothos.

IV. *Idem eoſdem alloquitur.*

Danubius penitis caput occultatus in oris,
Totus ſub veſtra jam ditione fluo:
Qua gelidum fontem mediis effundo Suevis,
Imperiis gravidas qua ſeco Pannonias,
Et qua dives aquis Scythico ſolvo oſtia ponto:
Omnia ſub veſtrum flumina mitto jugum.
Auguſto dabitur ſed proxima palma Valenti.
Inveniet fontes hic quoque, Nile, tuos.

V. *Sub Valentiani Junioris ſigno marmoreo.*

Nunc te marmoreum pro ſumtu fecimus: at cum
Auguſtus frater remeaverit, aureus eſto.

VI. *Picturæ ſubditi, ubi leo una a Gratiano ſagitta occiſus eſt.*

Quod leo tam tenui patitur ſub arundine letum;
Non vires ferri, ſed ferientis agunt.

VII. *De matre Auguſti.*

ANTE omnes alias felix tamen hoc ego dicar:
Sive Deum peperi femina, ſive virum.

VIII. *Exhortatio ad modeſtiam.*

FAMA eſt, fictilibus cœnaſſe Agathoclea regem;
Atque abacum Samio ſæpe oneraſſe luto.
Fercula gemmatis cum poneret horrida vaſis,
Et miſceret opes, pauperiemque ſimul:
Quærenti cauſam, reſpondit: Rex ego qui ſum
Sicaniæ, figulo ſum genitore ſatus.
Fortunam reverenter habe, quicunque repente
Dives ab exili progrediere loco.

IX. *De ſuis poematis.*

EST jocus in noſtris, ſunt ſeria multa libellis:
Stoicus has partes, has Epicurus agit.
Salva mihi veterum maneat dum regula morum;
Ludat permiſſis ſobria Muſa jocis.

X. *In Eumpinam adulteram.*

TOXICA zelotypo dedit uxor mœcha marito:
Nec ſatis ad mortem credidit eſſe datum.
Miſcuit argenti letalia pondera vivi:
Cogeret ut celerem vis geminata necem.
Dividat hæc ſi quis, faciunt diſcreta venenum.
Antidotum ſumet, qui ſociata bibet.
Ergo, inter ſeſe dum noxia pocula certant,
Ceſſit letalis noxa ſalutiferæ.
Protinus & vacuos alvi petiere receſſus,
Lubrica dejectis qua via nota cibis.
Quam pia cura Deûm! prodeſt crudelior uxor:
Et cum fata volunt, bina venena juvant.

XI. *Echo ad pictorem.*

VANE, quid affectas faciem mihi ponere, pictor?
Ignotamque oculis ſollicitare Deam?
Aeris & linguæ ſum filia, mater inanis
Indicii, vocem quæ ſine mente gero.
Extremos pereunte modos a fine reducens,
Ludificata ſequor verba aliena meis.
Auribus in veſtris habito penetrabilis Echo:
Et, ſi vis ſimilem pingere, pinge ſonum.

XII. *In ſimulacrum Occaſionis & Pœnitentiæ.*

Cujus opus? Phidiæ: qui ſignum Pallados, ejus
Quique Jovem fecit, tertia palma ego ſum.
Sum Dea, quæ rara, & paucis Occasio nota.
Quid rotulæ inſiſtis? Stare loco nequeo.
Quid talaria habes? Volucris ſum. Mercurius quæ
Fortunare ſolet, tardo ego, cum volui.
Crine tegis faciem. Cognoſci nolo. Sed heus tu
Occipiti calvo es. Ne tenear fugiens.
Quæ tibi juncta comes? Dicat tibi. Dic, rogo, quæ ſis.
Sum Dea, cui nomen nec Cicero ipſe dedit.
Sum Dea, quæ facti, non factique exigo pœnas,
Nempe ut pœniteat. ſic Metanœa vocor.
Tu modo dic, quid agat tecum. Si quando volavi,
Hæc manet. hanc retinent, quos ego præterii.
Tu quoque, dum rogitas, dum percontando moraris,
Elapſam dices me tibi de manibus.

XIII. *Ad Gallam puellam jam ſeneſcentem.*

Dicebam tibi: Galla, ſeneſcimus. effugit ætas.
Utere vere tuo: caſta puella, anus eſt.
Spreviſti. obrepſit non intellecta ſenectus.
Nec revocare potes, qui periere, dies.
Nunc piget: & quereris, quod non aut iſta voluntas
Tunc fuit: aut non eſt nunc ea forma tibi.

Digitized by Google

Da tamen amplexus: oblitaque gaudia junge.
  Da, fruar: &, ſi non quod volo, quod volui.

XIV. *De lepore capto a cane marino.*

TRINACRII quondam currentem in litoris ora
  Ante canes leporem cæruleus rapuit.
At lepus: In me omnis terræ, pelagique rapina eſt,
  Forſitan & cœli; ſi canis aſtra tenet.

XV. *De Pergamo ſcriptore fugitivo, qui captus fuerat.*

TAM ſegnis ſcriptor, quam lentus, Pergame, curſor,
  Fugiſti: & primo captus es in ſtadio.
Ergo notas ſcripto toleraſti, Pergame, vultu:
  Et quas neglexit dextera, frons patitur.

XVI. *In eundem Pergamum.*

PERGAME, non recte punitus, fronte ſubiſti
  Supplicium, lentæ quod meruere manus.
At tu, qui dominus, peccantia membra coerce.
  Injuſtum, falſos excruciare reos.
Aut inſcribe iſtam, quæ non vult ſcribere, dextram: 5
  Aut profugos ferri pondere necte pedes.

XVII. *De Myrone & Laïde.*

CANUS rogabat Laïdis noctem Myron:
Tulit repulſam protinus.
Cauſamque ſenſit: & caput fuligine
Fucavit atra candidum.
Idemque vultu, crine non idem Myron;
Orabat oratum prius.
Sed illa, formam cum capillo comparans;
Similemque, non ipſum rata,
Fortaſſe & ipſum; ſed volens ludo frui,
Sic eſt adorta callidum:
Inepte, quid me, quod recuſavi, rogas?
Patri negavi jam tuo.

XVIII. *De ſe, & uxore.*

LAIDAS, & Glyceras, laſcivæ nomina famæ;
Conjux in noſtro carmine cum legeret:
Ludere me dixit, falſoque in amore jocari.
Tanta illi noſtra eſt de probitate fides.

XIX. *Ad uxorem ſuam.*

UXOR, vivamus, quod viximus: & teneamus
Nomina, quæ primo ſumſimus in thalamo:
Nec ferat ulla dies, ut commutemur in ævo;
Quin tibi ſim juvenis, tuque puella mihi.

Neſtore ſim quamvis provectior, æmulaque annis
  Vincas Cumanam tu quoque Deiphoben;
Nos ignoremus, quid ſit matura ſenectus.
  Scire ævi incertum, non numerare decet.

XX. *In Meroen anum ebrioſam.*

Qui primus MEROE nomen tibi condidit, ille
  Theſidæ nomen condidit Hippolyto.
Nam divinare eſt, nomen componere, quod ſit
  Fortunæ, morum, vel necis indicium.
Proteſilae, tibi nomen ſic fata dederunt:
  Victima quod Trojæ prima futurus eras.
Idmona quod vatem, medicum quod Iapida dicunt:
  Diſcendas artes nomina præveniunt.
Et tu ſic, Meroe: non quod ſis atra colore,
  Ut quæ Niliaca naſcitur in Meroe:
Infuſum ſed quod vinum non diluis undis,
  Potare immixtum ſueta merumque merum.

XXI. *Nemeſis, e Græco.*

Me lapidem quondam Perſæ advexere, tropæum
  Ut fierem bello: nunc ego ſum NEMESIS.
At ſicut Græcis victoribus adſto tropæum:
  Punio ſic Perſas vaniloquos Nemeſis.

XXII. *De varietate fortunæ, e Græco.*

Thesauro invento, qui limina mortis inibat,
  Liquit ovans laqueum, quo periturus erat.
At qui, quod terræ abdiderat, non repperit aurum;
  Quem laqueum invenit, nexuit: & periit.

XXIII. *Idem aliter.*

Qui laqueum collo nectebat, repperit aurum:
  Theſaurique loco depoſuit laqueum.
At qui condiderat, poſtquam non repperit aurum:
  Aptavit collo, quem reperit laqueum.

XXIV. *De Thraſybulo Lacedæmonio.*

Excipis adverſo quod pectore vulnera ſeptem;
  Arma ſuperveheris quod, Thraſybule, tua;
Non dolor hic patris: Pitanæ ſed gloria major.
  Rarum, tam pulchro funere poſſe frui.
Quem poſtquam mœſto ſocii poſuere feretro,
  Talia magnanimus edidit orſa pater:
Flete alios. natus lacrimis non indiget ullis,
  Et meus, & talis, & Lacedæmonius.

XXV. *De Lacæna matre.*

Mater Lacæna clypeo obarmans filium,
Cum hoc, inquit, aut in hoc redi.

XXVI. *In divitem quendam.*

Quidam ſuperbus opibus, & faſtu tumens,
Tantumque verbis nobilis,
Spernit vigentis clara ſecli nomina,
Antiqua captans ſtemmata,
Martem, Remumque, & conditorem Romulum,
Primos parentes nuncupans.
Hos ille Serum veſte contexi jubet:
Hos cælat argento gravi,
Ceris inurens januarum limina,
Et atriorum pegmata.
Credo, quod illi nec pater certus fuit:
Et mater eſt vere lupa.

XXVII. *Antiſthenes Cynicus philoſophus.*

Inventor primus Cynices ego. quæ ratio iſtæc?
Alcides multo dicitur eſſe prior.
Alcida quondam fueram doctore ſecundus:
Nunc ego ſum Cynices primus, & ille Deus.

XXVIII. *Idem.*

DISCIPULUS melior nulli, meliorve magiſter,
Εἰς ἀρετὴν συνέβη, καὶ Κυνικὴν σοφίην.
Dicere me novit verum, qui novit utrumque,
Καὶ θεὸν Ἀλκείδην, καὶ κύνα Διογένην.

XXIX. *Libero Patri.*

Αἰγύπτου μὲν Ὄσιρις ἐγὼ, Μυσῶν δὲ Φανάκης,
Βάκχος ἐνὶ ζωοῖσιν, ἐνὶ φθιμένοις Ἀϊδωνεὺς,
Πυρογενὴς, δίκερως, τιτανολέτης, Διόνυσσος.

XXX. *Myobarbum Liberi Patris, ſigno marmoreo in villa noſtra omnium Deorum argumenta habentis.*

OGYGIA me Bacchum vocat.
Oſirin Ægyptus putat.
Myſi Phanacen nominant.
Dionyſon Indi exiſtimant.
Romana ſacra Liberum.
Arabica gens Adoneum.
Lucaniacus Pantheum.

XXXI. *In Corydonem marmoreum.*

Αἴξ, χίμαρος, πήρη, ποιμὴν, ῥαβδοῦχος, ἐλαίη,
Εἷς λίθος. ἐκ πάντων λιτὸς ἐγὼ Κορύδων.

XXXII. *In ſimulacrum Sapphus.*

Lesbia Pieriis Sappho ſoror addita Muſis,
Εἰμ' ἐνάτη Λυρικῶν, Ἀονίδων δεκάτη.

XXXIII. *Deæ Veneris.*

Orta ſalo, ſuſcepta ſolo, patre edita Cœlo,
Æneadum genitrix, hic habito alma Venus.

XXXIV. *Ad libellum ſuum de Proculo.*

Si tineas, cariemque pati te, charta, neceſſe eſt;
Incipe verſiculis ante perire meis.
Malo, inquis, tineis. Sapis, ærumnoſe libelle,
Perfungi mavis qui leviore malo.
Aſt ego damnoſæ nolo otia perdere Muſæ,
Jacturam ſomni quæ parit, atque olei.
Utilius dormire fuit, quam perdere ſomnum,
Atque oleum. Bene ais: cauſa ſed iſta mihi eſt.
Iraſcor Proculo, cujus facundia tanta eſt,
Quantus honor. ſcripſit plurima, quæ cohibet.

Hunc ſtudeo ulciſci ; & promta eſt hæc ultio vati :
Qui ſua non edit carmina , noſtra legat.
Hujus in arbitrio eſt , ſeu te juveneſcere cedro ,
Seu jubeat duris vermibus eſſe cibum.
Huic ego , quod nobis ſupereſt ignobilis oti ,
Deputo : ſive legat , quæ dabo , ſive tegat.

XXXV. *De nomine cujuſdam Lucii , ſculpto in marmore.*

Lucius una quidem , geminis ſed diſſita punctis
Litera ; prænomen ſic L.. nota ſola facit.
Poſt M inciſum eſt : puto ſic M. non tota videtur.
Diſſiluit ſaxi fragmine læſus apex.
Nec quiſquam, Marius , ſeu Martius , anne Metellus
Hic jaceat , certis noverit indiciis.
Truncatis convulſa jacent elementa figuris ,
Omnia confuſis interiere notis.
Miremur periiſſe homines ? monumenta fatiſcunt ,
Mors etiam ſaxis , nominibuſque venit.

XXXVI. *De Sabina uxore.*

Sive probas Tyrio textam ſubtegmine veſtem :
Seu placet inſcripti commoditas tituli :
Ipſius hoc dominæ concinnat utrumque venuſtas ;
Has geminas artes una Sabina colit.

XXXVII. *De eadem Sabina.*

LAUDET Achæmenias Orientis gloria telas:
Molle aurum pallis, Græcia, texe tuis;
Non minus Auſoniam celebret dum fama Sabinam,
Parcentem magnis ſumtibus, arte parem.

XXXVIII. *De eadem Sabina.*

LICIA qui texunt & carmina; carmina Muſis,
Licia contribuunt, caſta Minerva, tibi.
Aſt ego rem ſociam non diſſociabo Sabina,
Verſibus inſcripſi quæ mea texta meis.

XXXIX. *Qualem velit amicam.*

HANC volo, quæ non volt; illam quæ volt, ego nolo.
Vincere volt animos, non ſatiare Venus.
Oblatas ſperno illecebras, detrecto negatas.
Nec ſatiare animum, nec cruciare volo.
Nec bis cincta Diana placet, nec nuda Cythere. 5
Illa voluptatis nil habet, hæc nimium.
Callida ſed mediæ Veneris mihi venditet artem
Femina, cui jungar; quod volo, nolo vocet.

XL. *De Chreſto & Acindyno fratribus.*

Χρῆστος, Ἀκίνδυνος, εἰσὶν ἀδελφεοὶ, οἰκτρὰ δὲ τέκνα,
Moribus ambo malis nomina falſa gerunt.
Οὐδ' οὗτος χρηστὸς, οὐδ' οὗτος ἀκίνδυνός ἐστιν.
Una poteſt ambos litera corrigere.
Αικεν Χρῆστος ἕλῃ, καὶ Ἀκίνδυνος ἄλφ' ἀπολέσσῃ·
Κίνδυνος hic fiet: frater Ἄχρηστος erit.

XLI. *De iiſdem.*

GERMANI fratres ſunt, Chreſtos, Acindynos alter.
Falſum nomen utrique: ſed ut verum ſit utrique;
Alpha ſuum Chreſto det Acindynos: ipſe ſine alpha
Permaneat; verum nomen uterque geret.

XLII. *De Pallade, & Venere armata.*

ARMATAM vidit Venerem Lacedæmone Pallas.
Nunc certemus, ait, judice vel Paride.
Cui Venus: Armatam tu me, temeraria, temnis;
Quæ, quo te vici tempore, nuda fui?

XLIII. *Idem aliter.*

ARMATAM Pallas Venerem Lacedæmone viſens,
Viſne, ut judicium ſic ineamus? ait.
Cui Venus arridens: Quid me galeata laceſſis?
Vincere ſi poſſum nuda, quid arma gerens?

XLIV. *Ad Philomuſum grammaticum.*

EMTIS quod libris tibi bibliotheca referta eſt;
Doctum, & grammaticum te, Philomuſe, putas?
Hoc genere & chordas, & plectra, & barbita conde.
Omnia mercatus, cras citharœdus eris.

XLV. *In ſtatuam Ruſi rhetoris ſemiviri & elinguis.*

RHETORIS hæc Ruſi ſtatua eſt: nil verius; ipſa eſt.
Ipſa adeo linguam non haber, & cerebrum:
Et riget, & ſurda eſt, & non videt. omnia Ruſi.
Unum diſſimile eſt: mollior ille fuit.

XLVI. *In tabulam, ubi erat picta imago Ruſi rhetoris.*

ELINGUEM quis te dicentis imagine pinxit?
Dic mihi, Ruſe. taces. nil tibi tam ſimile eſt.

XLVII. *De eadem tabula.*

HÆC Rufi tabula eſt : nil verius. Ipſe ubi Rufus ?
In cathedra. Quid agit ? Hoc, quod & in tabula.

XLVIII. *De eodem Rufo.*

REMINISCO Rufus dixit in verſu ſuo.
COR ergo verſus, immo Rufus non habet.

XLIX. *Idem.*

QUI REMINISCO putat ſe dicere poſſe Latine ;
Hic, ubi Co ſcriptum eſt, legeret COR, ſi cor haberet.

L. *De eodem Rufo.*

RUFUS vocatus rhetor olim ad nuptias,
Celebri (fit ut) convivio,
Grammaticæ ut artis ſe peritum oſtenderet,
Hæc vota dixit nuptiis :
Et maſculini, & feminini gignite,
Generiſque neutri filios.

LI. *Imago Ruſi rhetoris.*

ORE pulchro, & ore muto, ſcire vis quæ ſim? Volo:
Imago Rufi rhetoris Pictavici.
Diceret ſed ipſe, vellem, rhetor hoc mî. Non poteſt.
Cur? Ipſe rhetor eſt imago imaginis.

LII. *De eadem Ruſi ſtatua.*

RHETORIS hæc Rufi ſtatua eſt. ſi ſaxea, Rufi,
Cur id ais? ſemper ſaxeus ipſe fuit.

LIII. *De Diogene Cynico philoſopho.*

PERA, polenta, tribon, baculus, ſcyphus, arcta ſupellex
Iſta fuit Cynici: ſed putat hanc nimiam.
Namque cavis manibus cernens potare bubulcum,
Cur, ſcyphe, te, dixit, geſto ſupervacuum?

LIV. *De Cræſo & eodem Diogene.*

EFFIGIEM, rex Crœſe, tuam, ditiſſime regum,
Vidit apud manes Diogenes Cynicus.
Conſtitit utque procul, ſolito majore cachinno
Concuſſus, dixit: Quid tibi divitiæ
Nunc proſunt, regum rex o ditiſſime, cum ſis
Sicut ego ſolus, me quoque pauperior?

Nam quæcunque habui, mecum fero: cum nihil ipſe
Ex tantis tecum, Crœſe, feras opibus.

LV. *Laïs dicans Veneri ſpeculum ſuum.*

LAIS anus Veneri ſpeculum dico: dignum habeat ſe
Æterna æternum forma miniſterium.
At mihi nullus in hoc uſus, quia cernere talem
Qualis ſum, nolo: qualis eram, nequeo.

LVI. *De Caſtore, Polluce & Helena.*

ISTOS, tergemino naſci quos cernis ab ovo,
Patribus ambiguis, & matribus aſſere natos.
Hos genuit Nemeſis: ſed Leda puerpera fovit.
Tyndareus pater his, & Juppiter. Hic putat; hic ſcit.

LVII. *De imagine Veneris ſculpta a Praxitele.*

VERA Venus Gnidiam cum vidit Cyprida, dixit:
Vidiſti nudam me, puto, Praxitele.
Non vidi, nec fas: ſed ferro opus omne polimus.
Ferrum Gradivi Martis in arbitrio.
Qualem igitur domino ſcierant placuiſſe Cytheren,
Talem fecerunt ferrea cæla Deam.

LVIII. *In buculam æream Myronis.*

Bucula ſum, cælo genitoris facta Myronis
  Ærea: nec factam me puto, ſed genitam.
Sic me taurus init: ſic proxima bucula mugit:
  Sic vitulus ſitiens ubera noſtra petit.
Miraris, quod fallo gregem? gregis ipſe magiſter
  Inter paſcentes me numerare ſolet.

LIX. *De eadem bucula.*

Ubera quid pulſas frigentia matris ahenæ,
  O vitule, & ſuccum lactis ab ære petis?
Hunc quoque præſtarem; ſi me pro parte paraſſet
  Exteriore Myron, interiore Deus.

LX. *Ad Dædalum, de eadem bucula.*

Dædale, cur vana conſumis in arte laborem?
  Me potius clauſæ ſubjice Paſiphaæ.
Illecebras veræ ſi vis dare, Dædale, vaccæ;
  Viva tibi ſpecies vacca Myronis erit.

LXI. *Eadem de ſe.*

Errasti, attendens hæc ilia noſtra, juvence:
  Non manus artificis lac dedit uberibus.

LXII. *Eadem.*

Pasce greges procul hinc, ne, quæſo, bubulce, Myronis
Æs, veluti ſpirans, cum bubus exagites.

LXIII. *Eadem.*

Me vitulus cernens, immugiet. irruet in me
Taurus amans. paſtor cum grege mittet agens.

LXIV. *De eadem Myronis bucula.*

Ærea mugitum poterat dare vacca Myronis:
Sed timet artificis deterere ingenium.
Fingere nam ſimilem vivæ, quam vivere, plus eſt;
Nec ſunt facta Dei mira, ſed artificis.

LXV. *Eadem bucula de ſe.*

Ærea bos ſteteram; mactata eſt vacca Minervæ:
Sed Dea proflatam tranſtulit huc animam.
Et modo ſum duplex: pars ærea, pars animata.
Hæc manus artificis dicitur, illa Deæ.

LXVI. *Ad taurum eadem bucula.*

Quid me, taure, paras, ſpecie deceptus, inire?
Non ſum ego Minoæ machina Paſiphaæ.

LXVII. *De eadem Myronis bucula.*

Nec dum caduco ſole, jam ſub veſpere,
Ageret juvencas cum domum paſtor ſuas,
Suam relinquens, me minabat, ut ſuam.

LXVIII. *De eadem bucula.*

Unam juvencam paſtor forte amiſerat;
Numerumque juſſus reddere,
Me defuiſſe conquerebatur, ſequi
Quæ noluiſſem ceteras.

LXIX. *Quæ ſexum mutarint.*

Vallebanæ (nova res, & vix credenda poetis:
Sed quæ de vera promitur hiſtoria)
Femineam in ſpeciem convertit maſculus ales;
Pavaque de pavo conſtitit ante oculos.
Cuncti admirantur monſtrum: ſed mollior agna
Adſtitit in tenerum de grege verſa marem.
Quid ſtolidi ad ſpeciem notæ novitatis hebetis?
An vos Naſonis carmina non legitis?

Cænida convertit proles Saturnia Conſus:
  Ambiguoque fuit corpore Tireſias.
Vidit ſemivirum fons Salmacis Hermaphroditum:
  Vidit nubentem Plinius Androgynum.
Nec ſatis antiquum, quod Campana in Benevento
  Unus epheborum virgo repente fuit.
Nolo tamen veteris documenta arceſſere famæ.
  Ecce ego ſum factus femina de puero.

LXX. *Ad Pythagoram de Marco.*

Pythagora Euphorbi, reparas qui ſemina rerum;
  Corporibuſque novis das reduces animas,
Dic, quid erit Marcus jam fata noviſſima functus,
  Si redeat vitam rurſus in aeriam.
Quis Marcus? Feles nuper pullaria dictus,
  Corrupit totum qui puerile ſecus,
Perverſæ Veneris poſtico vulnere foſſor,
  Lucili vatis ſubulo pulliprema.
Non taurus, non mulus erit, non hippocamelus;
  Non caper, aut aries, ſed ſcarabæus erit.

LXXI. *Subſcriptum picturæ Criſpæ mulieris impudicæ.*

Præter legitimi genitalia fœdera cœtus,
Repperit obſcœnas Veneres vitioſa libido.
Herculis heredi quam Lemnia ſuaſit egeſtas,
Quam toga facundi ſcenis agitavit Afrani,

Et quam Nolanis capitalis luxus inuſſit.
Criſpa tamen cunctas exercet corpore in uno.
Deglubit, fellat, molitur per utramque cavernam ;
Ne quid inexpertum fruſtra moritura relinquat.

LXXII. *De Achilla, qui diſſecuit calvariam.*

ABJECTA in triviis inhumati glabra jacebat
  Teſta hominis, nudum jam cute calvitium.
Fleverunt alii : fletu non motus Achillas,
  Inſuper & ſilicis verbere diſſecuit.
Eminus ergo icto rediit lapis ultor ab oſſe ;
  Auctoriſque ſui frontem oculoſque petit.
Sic utinam certos manus impia dirigat ictus,
  Auctorem ut feriant tela retorta ſuum.

LXXIII. *De Alcone medico, & Diodoro haruſpice.*

LANGUENTI Marco dixit Diodorus haruſpex,
  Ad vitam non plus ſex ſupereſſe dies.
Sed medicus Divis fatiſque potentior Alcon,
  Falſum convicit illico haruſpicium :
Tractavitque manum victuri, ni tetigiſſet.
  Illico nam Marco ſex periere dies.

LXXIV. *De ſigno Jovis & Alcone medico.*

ALCON heſterno ſignum Jovis attigit. ille,
Quamvis marmoreus, vim patitur medici.
Ecce hodie juſſus transferri ex æde vetuſta,
Effertur: quamvis ſit Deus, atque lapis.

LXXV. *In Eunomum medicum.*

LANGUENTEM Cajum moriturum dixerat olim
Eunomus. evaſit fati ope, non medici.
Paulo poſt ipſum videt, aut vidiſſe putavit
Pallentem, & multa mortis in effigie.
Quis tu? Cajus, ait. Viviſne? Hic abnuit. At quid
Nunc agis hic? Juſſu Ditis, ait, venio;
Ut, quia notitiam rerumque hominumque tenerem,
Accirem medicos. Eunomus obriguit.
Tum Cajus: Metuas nihil, Eunome. dixi ego & omnes,
Nullum, qui ſaperet, dicere te medicum.

LXXVI. *In hominem vocis abſonæ.*

LATRATUS catulorum, hinnitus fingis equorum,
Caprigenumque pecus, lanigeroſque greges
Balatu aſſimilas: aſinos quoque rudere dicas,
Cum vis Arcadium fingere, Marce, pecus.
Gallorum cantus, & ovantes gutture corvos,
Et quidquid vocum bellua & ales habet.

Omnia cum ſimules ita vere, ut ficta negentur;
Non potes humanæ vocis habere ſonum.

LXXVII. *Ad Criſpam.*

DEFORMEM quidam te dicunt, Criſpa: at ego iſtud
Neſcio. mî pulchra es; judice me ſatis eſt.
Quin etiam cupio, junctus quia zelus amori eſt,
Ut videare aliis fœda, decora mihi.

LXXVIII. *Qualem velit habere amicam.*

SIT mihi talis amica, velim,
Jurgia quæ temere incipiat;
Nec ſtudeat quaſi caſta loqui.
Pulchra, procax, petulante manu:
Verbera quæ ferat, & regerat;
Cæſaque ad oſcula confugiat.
Nam niſi moribus his fuerit:
Caſta, modeſta, pudenter agens,
(Dicere abominor) uxor erit.

LXXIX. *Ad Cupidinem, ex Græco.*

HOC, quod amare vocant, miſce, aut diſſolve, Cupido:
Aut neutrum flammis ure, vel ure duos.

LXXX. *Ad Dionem de amore ſuo.*

Aut reſtingue ignem, quo torreor, alma Dione:
Aut tranſire jube: vel face utrinque parem.

LXXXI. *Ex Græco*, ἀρχὴ τὸ ἥμισυ παντός.

Incipe: dimidium facti eſt, cœpiſſe. Superſit
Dimidium: rurſum hoc incipe; & efficies.

LXXXII. *Ex Græco*, Ἁ χάρις ἁ βραδύπους ἄχαρις χάρις.

Gratia, quæ tarda eſt, ingrata eſt. gratia namque
Cum fieri properat, gratia grata magis.

LXXXIII. *Idem.*

Si bene quid facias, facias cito. nam cito factum
Gratum erit. ingratum gratia tarda facit.

LXXXIV. *In ſaltatorem ineptum.*

Deceptæ felix caſus ſe miſcuit arti.
Hiſtrio, ſaltavit qui Capanea, ruit.
Idem, qui Nioben ſaltavit, ſaxeus, ut tum
Spectator veram crediderit Nioben.

In Canace, viſus multo felicior ipſa:
Quod non hic gladio viſcera diſſecuit.

LXXXV. *De eodem.*

DAPHNEN & Nioben ſaltavit ſimius idem;
Ligneus ut Daphne, ſaxeus ut Niobe.

LXXXVI. *Dodralis potio.*

DODRA ex dodrante eſt. ſic collige: jus, aqua, vinum;
Sal, oleum, panis, mel, piper, herba, novem.

LXXXVII. *De eadem.*

DODRA vocor. Quæ cauſa? Novem ſpecies gero. Quæ ſunt?
Jus, aqua, mel, vinum, panis, piper, herba, oleum, ſal.

LXXXVIII. *De eadem dodra potione.*

Δόδρα πότος καὶ ἀριθμὸς, ἔχω μέλι, οἶνον, ἔλαιον,
Ἄρτον, ἅλας, βοτάνην, ζωμὸν, ὕδωρ, πέπερι.

LXXXIX. *De Juriſconſulto, qui uxorem habebat adulteram.*

JURISCONSULTO, cui vivit adultera conjux,
Papia lex placuit, Julia diſplicuit.

Quæritis, unde hæc ſit diſtantia? Semivir ipſe
Scatiniam metuens, non metuit Titiam.

XC. *Ad Zoïlum, qui uxorem mœcham duxerat.*

Semivir uxorem duxiſti, Zoïle, mœcham.
O quantus fiet quæſtus utrinque domi!
Cum dabit uxori molitor tuus, & tibi adulter,
Quantum deprenſi damna pudoris ement!
Sed modo quæ vobis lucroſa libido videtur,
Jacturam, ſenio mox ſubeunte, feret.
Incipient operas conducti vendere mœchi,
Quos modo munificos lena juventa tenet.

XCI. *Ad Venerem δύσερως.*

Hanc amo, quæ me odit: contra, hanc, quoniam me amat, odi.
Compone inter nos, ſi potes, alma Venus.
Perfacile id faciam: mores mutabo, & amores.
Oderit hæc, amet hæc. Rurſus idem patiar.
Vis ambas ut ames? Si diligat utraque, vellem.
Hoc tibi tu præſta, Marce; ut ameris, ama.

XCII. *Item.*

Suasisti, Venus, ecce, duas dyſeros ut amarem.
Odit utraque: aliud da modo conſilium.
Vince datis ambas. Cupio: verum arcta domi res.
Pellice promiſſis. Nulla fides inopi.

Atteſtare Deos. Nec fas mihi fallere Divos.
  Pervigila ante fores. Nocte capi metuo.
Scribe elegos. Nequeo, Muſarum & Apolliuis expers.
  Frange fores. Pœnas judicii metuo.
Stulte ab amore mori pateris: non vis ob amorem.
  Malo miſer dici, quam miſer atque reus.
Suaſi, quod potui: tu alios modo conſule. Dic quos?
  Quod ſibi ſuaſerunt, Phædra & Eliſſa dabunt,
Quod Canace, Phylliſque, & faſtidita Phaoni.
  Hoc das conſilium? Tale datur miſeris.

XCIII. *Pulchrum Dei reſponſum.*

Doctus Hylas cæſtu, Phegeus catus arte palæſtræ,
  Clarus Olympiacis & Lycus in ſtadiis,
An poſſent omnes venturo vincere agone,
  Hammonem Libyæ conſuluere Deum.
Sed Deus, ut ſapiens, Dabitur victoria vobis
  Indubitata quidem, ſi caveatis, ait,
Ne quis Hylam cæſtu, ne quis certamine luctæ
  Phegea, ne curſu te, Lyce, prætereat.

XCIV. *De Hermiones zona.*

Punica turgentes redimibat zona papillas
  Hermiones: zonæ textum elegeion erat:
Qui legis hunc titulum, Paphie tibi mandat, ames me;
  Exemploque tuo neminem amare vetes.

XCV. *De Hyla, quem Najades rapuerunt.*

Aſpice, quam blandæ necis ambitione fruatur,
Letifera experiens gaudia, pulcher Hylas!
Oſcula & infeſtos inter moriturus amores,
Ancipites patitur Najadas, Eumenidas.

XCVI. *Ad Nymphas Narciſſum perſequentes.*

Furitis, procaces Najades,
Amore ſævo & irrito.
Ephebus iſte flos erit.

XCVII. *De Narciſſo, qui ſui ipſius amore captus erat.*

Si cuperes alium, poſſes, Narciſſe, potiri.
Nunc tibi amoris adeſt copia: fructus abeſt.

XCVIII. *De eodem.*

Quid non ex hujus forma pateretur amator,
Ipſe ſuam qui ſic deperit effigiem?

XCIX. *In Echo dolentem propter mortem Narciſſi.*

Commoritur, Narciſſe, tibi reſonabilis Echo,
Vocis ad extremos exanimata modos:
Et pereuntis adhuc gemitum reſecuta querelis,
Ultima nunc etiam verba loquentis amat.

C. *De Hermaphrodito.*

Mercurio genitore ſatus, genitrice Cythere,
Nominis ut mixti, ſic corporis Hermaphroditus,
Concretus ſexu, ſed non perfectus, utroque:
Ambiguæ Veneris, neutro potiundus amori.

CI. *De conjunctione Salmacis cum Hermaphrodito.*

Salmacis optato concreta eſt nympha marito.
Felix virgo, ſibi ſi ſcit ineſſe virum.
Et tu formoſæ, juvenis, permixte puellæ,
Bis felix, unum ſi licet eſſe duos.

CII. *Ad Apollinem, de Daphne puella fugiente.*

Pone arcum, Pæan, celereſque reconde ſagittas:
Non te virgo fugit, ſed tua tela timet.

CIII. *Ad corticem, quo Daphne tegebatur.*

INVIDE cur properas cortex operire puellam?
Laurea debetur Phœbo, ſi virgo negatur.

CIV. *In duas ſorores diverſorum morum.*

DELIA, vos miramur: & eſt mirabile, quod tam
Diſſimiles eſtis, tuque ſororque tua.
Hæc habitu caſto, cum non ſit, caſta videtur;
Tu, præter cultum, nil mereiricis habes.
Cum caſti mores tibi ſint, huic cultus honeſtus:
Te tamen & cultus damnat, & actus eam.

CV. *Ad Gallam.*

VADO, ſed ſine me; quia te ſine: nec, niſi tecum,
Totus ero; pars cum ſim altera, Galla, tui.
Vado tamen, ſed dimidius: vado minor ipſo
Dimidio: nec me jam locus unus habet.
Nam tecum fere totus ero, quocunque recedam.
Pars véniet mecum quantulacunque mei.
Separor unus ego: ſed partem ſumo minorem
Ipſe mei; tecum pars mea major abit.
Si redeam, tibi totus ero: pars nulla vacabit,
Quæ mox non redeat in tua jura. Vale.

CVI. *In Venerem Anadyomenen.*

EMERSAM pelagi nuper genitalibus undis
  Cyprin Apellei cerne laboris opus:
Ut complexa manu madidos ſalis æquore crines
  Humidulis ſpumas ſtringit utraque comis.
Jam tibi nos, Cypri, Juno inquit, & innuba Pallas,
  Cedimus, & formæ præmia deferimus.

CVII. *In puerum formoſum.*

DUM dubitat natura, marem, faceretne puellam:
  Factus es, o pulcher, pæne puella, puer.

CVIII. *In ſcabioſum Polygitonem.*

THERMARUM in ſolio ſi quis Polygitona vidit
Ulcera membrorum ſcabie putrefacta foventem,
Præpoſuit cunctis ſpectacula talia ludis.
Principio tremulis gannitibus aera pulſat,
Verbaque laſcivos meretricum imitantia cœtus
Vibrat, & obſcœnæ numeros pruriginis implet.
Brachia deinde rotat, velut enthea dæmone Mænas,
Pectus, crura, latus, ventrem, femora, inguina, ſuras,
Tergum, colla, humeros, luteæ Symplegadis antrum:
Tam diverſa locis vaga carnificina pererrat,
Donec marcentem calidi fervore lavacri
Blandus letali ſolvat dulcedine morbus.

Deſectos ſic fama viros, ubi caſſa libido
Femineos cœtus, & non ſua bella laceſſit;
Irrita vexato conſumere gaudia lecto:
Titillata brevi cum jam ſub fine voluptas
Fervet, & ingeſto peragit ludibria morſu.
Turpia non aliter Polygiton membra reſolvit.
Et quia debentur ſuprema piacula vitæ,
Ad Phlegethonteas ſeſe jam præparat undas.

CIX. *De quodam Silvio Bono, qui erat Brito.*

SILVIUS ille Bonus, qui carmina noſtra laceſſit,
Noſtra magis meruit diſticha Brito Bonus.

CX. *Item.*

SILVIUS hic Bonus eſt. Quis Silvius? Iſte Britannus.
Aut Brito hic non eſt Silvius, aut malus eſt.

CXI. *Item.*

SILVIUS iſte Bonus fertur, ferturque Britannus:
Quis credat civem degeneraſſe bonum?

CXII. *Item.*

NEMO bonus Brito eſt. ſi ſimplex Silvius eſſe
Incipiat, ſimplex deſinet eſſe Bonus.

CXIII. *Item.*

SILVIUS hic Bonus eſt. ſed Brito eſt Silvius idem:
Simplicior res eſt, credite, Brito malus.

CXIV. *Item.*

SILVI, Brito, Bonus: quamvis homo non bonus eſſe
Ferris; nec ſe quit jungere Brito Bono.

CXV. *In Furippum.*

PARS te Fnrippum vocitat, pars vero Furippum;
Altera producens, altera corripiens.
Elige, utrum malis: aut tende, aut corripe nomen:
Conveniet quodvis, fur, furioſe, tibi.

CXVI. *Epicuri opinio.*

QUOD eſt beatum, morte & æternum carens;
Nec ſibi parit negotium, nec alteri.

CXVII. *De homine pigro.*

SANUS piger febriente multo eſt nequior.
Potat duplum, dapeſque duplices devorat.

CXVIII. *In Didus imaginem.*

Illa ego ſum Dido vultu, quem conſpicis, hoſpes;
  Aſſimilita modis pulchraque mirificis.
Talis eram: ſed non, Maro quam mihi finxit, erat mens;
  Vita nec inceſtis læta cupidinibus.
Namque nec Æneas vidit me Troïus unquam,
  Nec Libyam advenit claſſibus Iliacis.
Sed furias fugiens atque arma procacis Iarbæ,
  Servavi, fateor, morte pudicitiam,
Pectore transfixo: caſtus quod perculit enſis;
  Non furor, aut læſo crudus amore dolor.
Sic cecidiſſe juvat. vixi ſine vulnere famæ.
  Ulta virum, poſitis mœnibus, oppetii.
Invida cur in me ſtimulaſti Muſa Maronem,
  Fingeret ut noſtræ damna pudicitiæ?
Vos magis hiſtoricis, lectores, credite de me,
  Quam qui furta Deûm concubituſque canunt
Falſidici vates; temerant qui carmine verum,
  Humaniſque Deos aſſimilant vitiis.

CXIX. *De tribus inceſtis.*

Tres uno in lecto: ſtuprum duo perpetiuntur;
  Et duo committunt: quatuor eſſe reor.
Falleris: extremis da ſingula crimina: & illum
  Bis numeres medium, qui facit & patitur.

CXX. *In Caſtorem.*

LAMBERE cum vellet mediorum membra virorum
Caſtor, nec poſſet vulgus habere domi,
Repperit, ut nullum fellator perderet inguen:
Uxoris cœpit lingere membra ſuæ.

CXXI. *De amiſſa puella.*

TRES fuerant Charites: ſed dum mea Lesbia vixit,
Quatuor. ut periit, tres numerantur item.

CXXII. *In Fauſtulum ſtaturæ brevis Anicii Probini.*

FAUSTULUS inſidens formicæ, ut magno elephanto,
Decidit, & terræ terga ſupina dedit.
Moxque idem ad mortem eſt mulctatus calcibus ejus,
Perditus ut poſſet vix retinere animam.
Vix tamen eſt fatus: Quid rides, improbe Livor,
Quod cecidi? cecidit non aliter Phaethon.

CXXIII. *In Eunum liguritorem.*

EUNE, quid affectas vendentem Phyllida odores?
Diceris hanc mediam lambere, non molere.
Perſpice, ne mercis fallant te nomina: vel, ne
Aere Seplaſiæ decipiare, cave,

Digitized by Google

Dum Cuſton Coſtonque putas communis odoris;
Et Nardum & Sardas eſſe ſapore pari.

CXXIV. *In eundem Eunum.*

Diversa infelix & lambit, & olfacit Eunus;
Diſſimilem olfactum naris, & oris habet.

CXXV. *In eundem Eunum.*

Salgama non hoc ſunt, quod balſama: cedite odores.
Nec male olere mihi, nec bene olere placet.

CXXVI. *In eundem Eunum.*

Λαῖς, Ἔρως, & Ἴτυς, Χείρων, & Ἔρως, Ἴτυς alter;
Nomina ſi ſcribis, prima elementa adime:
Ut facias verbum, quod tu facis, Eune magiſter.
Dicere me Latium non decet opprobrium.

CXXVII. *In eundem.*

Eune, quod uxoris gravidæ putria inguina lambis;
Feſtinas gloſſas non natis tradere natis.

CXXVIII. *Ad eundem pædagogum liguritorem.*

Eunus Syriſcus inguinum liguritor,
Opicus magiſter (ſic eum docet Phyllis)
Muliebre membrum quadriangulum cernit:
Triquetro coactu Δ literam ducit.
De valle femorum altrinſecus pares rugas
Mediumque, fiſſi rima qua patet, callem
Ψ dicit eſſe: nam triſiſſilis forma eſt.
Cui ipſe linguam cum dedit ſuam, Λ eſt:
Veramque in illis eſſe Φ notam ſentit.
Quid, imperite, ρ putas ibi ſcriptum,
Ubi locari I convenit longum?
Miſelle doctor, ȣ tibi ſit obſcœno,
Tuumque nomen Θ ſectilis ſignet.

CXXIX. *In Medeæ imaginem.*

Medeam vellet cum pingere Timomachi mens,
Volventem in natos crudum animo facinus;
Immanem exhauſit rerum in diverſa laborem,
Fingeret affectum matris ut ambiguum.
Ira ſubeſt lacrimis, miſeratio non caret ira.
Alterutrum videas, ut ſit in alterutro.
Cunctantem ſatis eſt. nam digna eſt ſanguine mater
Natorum; tua non dextera, Timomache.

CXXX. *In eandem.*

QUIS te pictorum ſimulavit, peſſima Colchis,
  In natos crudum volvere mente nefas?
Uſque adeone ſitis puerorum haurire cruorem;
  Ut ne picta quidem parcere cæde velis?
Numnam te pellex ſtimulat? numne alter Iaſon,
  Altera vel Glauce, ſunt tibi cauſa necis?
Quin ne picta quidem ſis barbara. namque tui vim
  Cera tenax zeli concipit immodicam.
Laudo Timomachum, matrem quod pinxit in enſe
  Cunctantem, prolis ſanguine ne maculet.

CXXXI. *In quendam, qui lævia ſibi inguina faciebat.*

INGUINA quod calido lævas tibi dropace, cauſa eſt:
  Irritant volſas lævia membra lupas.
Sed quod & elixo plantaria podice vellis,
  Et teris incuſas pumice Clazomenas:
Cauſa latet: bimarem niſi quod patientia morbum
  Appetit: & tergo femina, pube vir es.

Digitized by Google

CXXXII. *In cæcum, & claudum.*

INSIDENS cæco graditur pede claudus utroque.
Quo caret alteruter, ſumit ab alterutro.
Cæcus namque pedes claudo greſſumque miniſtrat:
At claudus cæco lumina pro pedibus.

CXXXIII. *Idem.*

AMBULAT inſidens cæco, pede captus utroque:
Atque alterna ſubit munia debilitas.
Nam cæcus claudo pede commodat: ille viciſſim
Mutua dat cæco lumina pro pedibus.

CXXXIV. *De divite & paupere.*

NON eſt dives opum dives, nec pauper inopſque
Infelix: alio nec magis alter eget.
Dives eget gemmis, Cereali munere pauper.
Sed cum egeant ambo, pauper egens minus eſt.

CXXXV. *De Penelope.*

INTEMERATA procis, & tot ſervata per annos
Oſcula, vix ipſi cognita Telemacho.
Hinc mea virginitas facibus tibi luxit adultis:
Arſit & invidia principe verus amor.

Sæpe ego mentitis tremui nova femina ſomnis;
  Lapſaque non merito ſunt mihi verba ſono.
Et tamen ignotos ſenſi experrecta dolores,
  Strataque tentavi ſicca pavente manu.
Nam tibi anhelanti, ſupremaque bella moventi
  Paruit indulgens & ſine voce dolor;
Dente nihil violare fero, nihil unguibus auſæ;
  Fœdera nam tacita pace peregit amor.
Denique non aviam tremulo clamore vocavi:
  Nec prior obſequio ſerva cucurrit anus.
Ipſa verecundo tetigi pallore puellas,
  Impoſitum teneri faſſa pudoris opus.

CXXXVI. *In Grammaticum.*

Felix Grammaticus non eſt: ſed nec fuit unquam;
  Nec quiſquam eſt felix nomine Grammaticus.
At ſi quis felix præter fatum exſtitit unquam;
  Is demum exceſſit Grammaticos canonas.

CXXXVII. *De infauſto matrimonio Grammatici.*

Arma virumque docens, atque arma virumque peritus,
  Non duxi uxorem, ſed magis arma, domum.
Namque dies totos, totaſque ex ordine noctes
  Litibus oppugnat meque, meumque larem;
Atque ut perpetuis dotata a Marte duellis,
  Arma in me tollit, nec datur ulla quies.

Jamque repugnanti dedam me, ut denique victum
  Jurget ob hoc ſolum, jurgia quod fugiam.

CXXXVIII. *De Auxilio Grammatico.*

EMENDATA poteſt quænam vox eſſe magiſtri,
  Nomen qui proprium cum vitio loquitur?
Auxilium te nempe vocas. Inſcite magiſter,
  Da rectum caſum; jam Soliciſmus eris.

CXXXIX. *De fratribus Thebanis.*

NEC Stygiis lucis ineunt ſua fœdera fratres
  Œdipodionidæ, de miſero ah miſeri!
Namque etiam ex uno ſurgentes aggere flammæ
  In diverſa ſui diſſiliunt cineris.
Infandos juvenes! quos nec diſcordia caſſos
  Luce, nec in ſemet linquit atrox animus.
Atque utinam & Thebas quiſſent partirier ipſas;
  Regnorum & metas, ut cinerum nebulas!

CXL. *De ingratis, ex Menandro.*

NIL homine terra pejus ingrato creat.
Vicinus, hoſpes, notus, ignotus, cliens,
Et ſi qua genera civium ſunt id genus,
Si quid petenti promtus opis impertias;
Ut miſereare, gratia actutum perit.

Digitized by Google

CXLI. *De Demoſthene.*

Discere ſi cupis, a doctis quam multa licebit.
Quæ noſti, meditando velis inoleſcere menti.
Quæ didiciſti, haud dum dicendo abſumere tendas.

CXLII. *De uxore deformi.*

Deformis uxor cui ſit, ancilla elegans,
Uxorem habere, ſubigere ancillam velit.

CXLIII. *De fortunæ varietate.*

Fortuna nunquam ſiſtit in eodem ſtatu.
Semper movetur: variat, & mutat vices,
Et ſumma in imum vertit, ac verſa erigit.

CXLIV. *In Stellam.*

Stella, prius ſuperis fulgebas Lucifer: at nunc
Exſtinctus, caſſis lumine Veſper eris.

CXLV. *Ex Menandro.*

Re fruere, ut natus mortalis: dilige ſed rem,
Tanquam immortalis. ſors eſt in utroque verenda.

CXLVI. *Ad Notarium velociſſime excipientem.*

PUER, notarum præpetum
Sollers miniſter, advola.
Bipatens pugillar expedi,
Cui multa fandi copia,
Punctis peracta ſingulis,
Ut una vox abſolvitur.
Evolvo libros uberes,
Inſtarque denſæ grandinis
Torrente lingua perſtrepo.
Tibi nec aures ambigunt,
Nec occupatur pagina.
Et mota parce dextera
Volat per æquor cereum.
Cum maxime nunc proloquor,
Circumloquentis ambitu,
Tu ſenſa noſtri pectoris
Ut dicta jam ceris tenes.
Sentire tam velox mihi
Vellem dediſſet mens mea,
Quam præpetis dextræ fuga
Tu me loquentem prævenis.
Quis, quæſo, quis me prodidit?
Quis iſta jam dixit tibi,
Quæ cogitabam dicere?
Quæ furta corde in intimo
Exercet ales dextera?
Quis ordo rerum tam novus,

Veniat in aures ut tuas,
Quod lingua nondum abſolverit?
Doctrina non hæc præſtitit:
Nec ulla tam velox manus
Celeripedis compendii.
Natura munus hoc tibi,
Deuſque donum tradidit:
Quæ loquerer ut ſcires prius;
Idemque velles, quod volo.

Digitized by Google

AUSONII
EPIGRAMMATA IV

Quibus Faſtorum a ſe digeſtorum meminit.

I. *Ausonius Heſperio filio ſalutem.*

Ignota æternæ ne ſint tibi tempora Romæ,
Regibus, & Patrum ducta ſub imperiis,
Digeſſi Faſtos, & nomina perpetis ævi,
Sparſa jacent Latiam ſi qua per hiſtoriam:
Sit tuus hic fructus, vigilatas accipe noctes.
Obſequitur ſtudio noſtra lucerna tuo.
Tu quoque venturos per longum conſere Janos;
Ut mea congeſſit pagina præteritos.
Exemplum jam patris habes, ut protinus & te
Aggreget Auſoniis purpura conſulibus.

II. *Supputatio ab Urbe condita in conſulatum noſtrum.*

Annis undecies centum conjunge quaternos:
Undecies unumque ſuper, trieterida necte.
Hæc erit æternæ ſeries ab origine Romæ.

III. *De eodem ad Proculum.*

URBIS ab æternæ deductam rege Quirino
  Annorum ſeriem cum, Procule, accipies;
Mille annos, centumque, & bis fluxiſſe novenos
  Conſulis Auſonii nomen aduſque leges.
Fors erit, ut, luſtrum cum ſe cumulaverit iſtis,
  Confectam Proculus ſignet Olympiadem.

IV. *In fine ejuſdem libri additi.*

HACTENUS adſcripſi Faſtos. Si ſors volet, ultra
  Adjiciam: ſi non, qui legis, adjicies.
Scire cupis, qui ſim? titulum, qui quartus ab imo eſt,
  Quære; leges nomen Conſulis Auſonii.

AUSONII

BURDIGALENSIS

EPHEMERIS

ID EST

Totius diei negotium.

MANE jam clarum reſerat feneſtras:
Jam ſtrepit nidis vigilax hirundo.
Tu, velut primam, mediamque noctem,
Parmeno, dormis.

Dormiunt glires hiemem perennem,
Sed cibo parcunt: tibi cauſa ſomni,
Multa quod potas, nimiaque tendis
Mole ſaginam.

Inde nec flexas ſonus intrat aures:
Et locum mentis ſopor altus urget;
Nec coruſcantis oculos laceſſunt
Fulgura lucis.

Annuam quondam juveni quietem,
Noctis & lucis vicibus manentem,
Fabulæ fingunt, cui Luna ſomnos
Continuarit.

Surge, nugator lacerande virgis:
Surge; ne longus tibi ſomnus, unde
Non times, detur: rape membra molli,
Parmeno, lecto.

Fors & hæc ſomnum tibi cantilena
Sapphico ſuadet modulata verſu.
Lesbiæ depelle modum quietis,
Acer Iambe.

Item Parecbaſis.

PUER, eja, ſurge: & calceos,
Et linteam da ſindonem.
Da, quidquid eſt, amictui
Quod jam paraſti, ut prodeam.
Da rore fontano abluam
Manus, & os, & lumina.
Pateatque, fac, ſacrarium
Nullo paratu extrinſecus.
Pia verba, vota innoxia,
Rei divinæ copia eſt.
Nec tus cremandum poſtulo;
Nec liba cruſti mellei:
Foculumque vivi ceſpitis

Vanis relinquo altaribus.
Deus precandus eſt mihi,
Ac filius ſummi Dei,
Majeſtas uniuſmodi,
Sociata ſacro Spiritu.
Et ecce jam vota ordior:
Et cogitatio, numinis
Præſentiam ſentit pavens.
Pavetne quidquam ſpes, fides?

Oratio.

OMNIPOTENS, ſolo mentis mihi cognite cultu;
Ignorate malis, & nulli ignote piorum:
Principio, extremoque carens: antiquior ævo;
Quod fuit, aut veniet: cujus formamque, modumque
Nec mens complecti poterit, nec lingua profari:
Cernere quem ſolus, coramque audire jubentem
Fas habet, & patriam propter conſidere dextram;
Ipſe opifex rerum, rebus cauſa ipſe creandis,
Ipſe Dei verbum, verbum Deus, anticipator
Mundi, quem facturus erat: generatus in illo
Tempore, quo tempus nondum fuit: editus ante
Quam jubar, & rutilus cœlum illuſtraret Eous:
Quo ſine nil actum, per quem facta omnia: cujus
In cœlo ſolium: cui ſubdita terra ſedenti,
Et mare, & obſcuræ chaos inſuperabile noctis:
Irrequies, cuncta ipſe movens, vegetator inertum:
Non genito genitore Deus, qui fraude ſuperbi
Offenſus populi, gentes in regna vocavit,

Stirpis adoptivæ meliore propage colendus:
Cernere quem licuit proavis: quo numine viſo;
Et patrem vidiſſe datum: contagia noſtra
Qui tulit, & diri paſſus ludibria leti,
Eſſe iter æternæ docuit remeabile vitæ:
Nec ſolam remeare animam, ſed corpore toto
Cœleſtes intrare plagas, & inane ſepulcri
Arcanum vacuis adopertum linquere terris.
Nate patris ſummi, noſtroque ſalutifer ævo,
Virtutes patrias genitor cui tradidit omnes,
Nil ex invidia retinens, plenuſque datorum;
Pande viam precibus, patriaſque hæc perfer ad aures.
Da, Pater, invictam contra omnia crimina mentem,
Vipereumque nefas nocituri averte veneni.
Sit ſatis, antiquam ſerpens quod perdidit Evam,
Deceptumque adjunxit Adam: nos ſera nepotum
Semina, veridicis ætas prædicta prophetis,
Vitemus laqueos, quos letifer implicat anguis.
Pande viam, quæ me poſt vincula corporis ægri
In ſublime ferat: puri qua lactea cœli
Semita ventoſæ ſuperat vaga lumina Lunæ.
Qua proceres abiere pii, quaque integer olim
Raptus quadrijugo penetrat ſuper æthera curru
Helias, & ſolido cum corpore prævius Enoch.
Da, Pater, æterni ſperatam luminis auram:
Si lapides non juro Deos, unumque verendi
Suſpiciens altare ſacri, libamina vitæ
Intemerata fero: ſi te Dominique, Deique
Unigenæ cognoſco Patrem, miſſumque duobus,
Qui ſuper æquoreas volitabat Spiritus undas.

Da, genitor, veniam, cruciataque pectora purga:
Si te non pecudum fibris, non ſanguine fuſo
Quæro: nec arcanis Numen conjecto ſub extis:
Si ſcelere abſtineo, errori obnoxius, & ſi
Opto magis, quam fido, bonus puruſque probari.
Confeſſam dignare animam: ſi membra caduca
Exſecror, & tacitum ſi pœnitet: altaque ſenſus
Formido excruciat, tormentaque ſera gehennæ
Anticipat, patiturque ſuos mens ſaucia manes.
Da, Pater, hæc noſtro fieri rata vota precatu.
Nil metuam, cupiamque nihil: ſatis hoc rear eſſe,
Quod ſatis eſt. nil turpe velim: nec cauſa pudoris
Sim mihi. non faciam cuiquam, quæ tempore eodem
Nolim facta mihi. nec vero crimine lædar,
Nec maculer dubio: paulum diſtare videtur
Suſpectus vereque reus. male poſſe facultas
Nulla ſit: at bene poſſe adſit tranquilla poteſtas.
Sim tenui victu, atque habitu. ſim carus amicis:
Et ſemper genitor, ſine vulnere nominis hujus.
Non animo doleam, non corpore: cuncta quietis
Fungantur membra officiis: nec ſaucius ullis
Partibus amiſſum quidquam deſideret uſus.
Pace fruar. ſecurus agam. miracula terræ
Nulla putem. ſuprema mihi cum venerit hora,
Nec timeat mortem bene conſcia vita, nec optet.
Purus ab occultis cum, te indulgente, videbor,
Omnia deſpiciam: fuerit cum ſola voluptas
Judicium ſperare tuum; quod dum ſua differt
Tempora, cunctaturque dies, procul exige ſævum
Inſidiatorem blandis erroribus anguem.

Hæc pia, ſed mœſto trepidantia vota reatu;
Chriſte, apud æternum placabilis aſſere patrem;
Salvator, Deus, ac Dominus, mens, gloria, verbum;
Filius, ex vero verus, de lumine lumen,
Æterno cum patre manens, in ſecula regnans.
Conſona quem celebrant modulati carmina David:
Et reſponſuris ferit aera vocibus Amen.

Egreſſio.

SATIS precum datum Deo.
Quamvis ſatis nunquam rei
Fiat precatu Numini.
Habitum forenſem da, puer.
Dicendum amicis eſt Ave,
Valeque; quod ſit mutuum.
Quod cum per horas quatuor
Inclinet ad meridiem;
Monendus eſt jam Soſias.

Locus invitationis.

TEMPUS vocandis namque amicis appetit;
Ne nos, vel illi, demoremur prandium:
Propere per ædes curre vicinas, puer.
Scis ipſe, qui ſint: jamque dum loquor, redi.
Quinque advocavi. ſex enim convivium
Cum rege juſtum: ſi ſuper, convicium eſt.
Abiit; relicti nos ſumus cum Soſia.

Locus ordinandi coqui.

Sosia, prandendum eſt. quartam jam totus in horam
Sol calet: ad quintam flectitur umbra notam.
An vegeto madeant condita obſonia guſtu,
(Fallere namque ſolent) experiundo proba.
Concute ferventes palmis volventibus ollas,
Tinge celer digitos jure calente tuos:
Vibranti lambat quos humida lingua recurſu.

* * *

Deſunt multa.

* * *

Quadrupedum, & volucrum, vel cum terrena marinis
Monſtra admiſcentur: donec purgantibus Euris
Difflatæ liquidum tenuentur in aera nubes.
Nunc fora, nunc lites, lati modo pompa theatri
Viſitur: & turmas equitum, cædesque latronum
Perpetior: lacerat noſtros fera bellua vultus;
Aut in ſanguinea gladio graſſamur arena.
Per mare navifragum gradior pedes: & freta curſu
Tranſilio, & ſubitis volito ſuper aera pennis.
Infandas etiam veneres, inceſtaque noctis
Dedecora, & tragicos patimur per ſomnia cœtus.
Perfugium tamen eſt, quotiens portenta ſoporum
Solvit rupta pudore quies, & imagine fœda
Libera mens vigilat: totum bene conſcia lectum
Pertractat ſecura manus: probroſa recedit

Culpa tori, & profugi minuiſcunt crimina ſomni.
Cerno, triumphantes inter, me plaudere: rurſum
Inter captivos trahor exarmatus Alanos.
Templa Deûm, ſanctaſque fores, palatiaque aurea
Specto, & Sarrano videor diſcumbere in oſtro:
Et mox fumoſis conviva accumbo popinis.
Divinum perhibent vatem, ſub frondibus ulmi
Vana ignavorum ſimulacra locaſſe ſoporum,
Et geminas numero portas: quæ fornice eburno
Semper fallaces glomerat ſuper aera formas:
Altera, quæ veros emittit cornea viſus.
Quod ſi de dubiis conceditur optio nobis;
Deeſſe fidem lætis melius, quam vana timeri:
Ecce ego jam malim falli. nam, dum modo ſemper
Triſtia vaneſcant, potius caruiſſe fruendis,
Quam trepidare malis. ſatis eſt bene, ſi metus abſit.
Sunt & qui fletus, & gaudia controverſa
Conjectent; varioque trahant eventa relatu.
Ite per obliquos cœli, mala ſomnia, mundos;
Irrequieta vagi qua difflant nubila nimbi;
Lunares habitate polos: quid noſtra ſubitis
Limina, & anguſti tenebroſa cubilia tecti?
Me ſinite ignavas placidum traducere noctes;
Dum redeat roſeo mihi Lucifer aureus ortu.
Quod ſi me nullis vexatum nocte figuris,
Mollis tranquillo permulſerit aere ſomnus;
Hunc lucum, noſtro viridis qui frondet in agro
Ulmeus, excubiis habitandum dedico veſtris.

AUSONII
BURDIGALENSIS
PARENTALIA.

PRÆFATIO.

Scio verſiculis meis evenire, ut faſtidioſe legantur: quippe ſic meritum eſt eorum. Sed quoſdam ſolet commendare materia: & aliquotiens fortaſſe lectorem ſolum lemma ſollicitat tituli, ut feſtivitate perſuaſus, & ineptiam ferre contentus ſit. * Hoc opuſculum nec materia amœnum eſt, nec appellatione jucundum. Habet mœſtam religionem, qua carorum meorum obitus triſti affectione commemoro. Titulus libelli eſt, Parentalia. * Antiquæ appellationis hic dies, & jam inde ab Numa cognatorum inferiis inſtitutus: nec quidquam ſanctius habet reverentia ſuperſtitum, quam ut amiſſos venerabiliter recordetur.

Item præfatio verſibus annotata.

NOMINA carorum jam condita funere juſto,
Fleta prius lacrimis, nunc memorabo modis,
Nuda, ſine ornatu, fandique carentia cultu.
Sufficit inferiis exſequialis honos.
Nænia funereis ſatis officioſa querelis,
Annua ne tacitus munera prætereas:
Quæ Numa cognatis ſollemnia dedicat umbris:
Ut gradus aut mortis poſtulat, aut generis.
Hoc ſatis & tumulis, ſatis & telluris egenis;
Voce ciere animas funeris inſtar habet.
Gaudent compoſiti cineres ſua nomina dici:
Frontibus hoc ſcriptis & monumenta jubent.
Ille etiam, mœſti cui defuit urna ſepulcri,
Nomine ter dicto pæne ſepultus erit.
At tu, quicunque es, lector, qui fata meorum
Dignaris mœſtis commemorare elegis,
Inconcuſſa tuæ percurras tempora vitæ:
Et præter juſtum funera nulla fleas.

I. *Julius Auſonius, pater.*

PRIMUS in his pater Auſonius; quem ponere primum,
Etſi cunctetur filius, ordo jubet.
Cura Dei, placidæ functus quod honore ſenectæ,
Undecies binas vixit Olympiadas.

Omnia quæ voluit, qui proſpera vidit: & idem
Optavit quidquid, contigit, ut voluit.
Non quia fatorum nimia indulgentia: ſed quod
Tam moderata illi vota fuere viro.
Quem ſua contendit ſeptem Sapientibus ætas,
Quorum doctrinam moribus excoluit:
Viveret ut potius, quam diceret arte ſophorum;
Quanquam & facundo non rudis ingenio.
Præditus & vitas hominum ratione medendi
Porrigere, & fatis amplificare moras.
Inde & perfunctæ manet hæc reverentia vitæ;
Ætas noſtra illi quod dedit hunc titulum:
Ut nullum Auſonius, quem ſectaretur, habebat;
Sic nullum, qui ſe nunc imitetur, habet.

II. *Æmilia Æonia, mater.*

PROXIMA tu, genitrix Æonia, ſanguine mixto
Tarbellæ matris, patris & Æduici.
Morigeræ uxoris virtus cui contigit omnis,
Fama pudicitiæ, lanificæque manus,
Conjugiique fides, & natos cura regendi,
Et gravitas comis, lætaque ſerietas.
Æternum placidos Manes complexa mariti,
Viva thorum quondam, functa fove tumulum.

III. *Æmilius Magnus Arborius, avunculus.*

Culta mihi eſt pietas, patre primum & matre vocatis:
  Dicere ſed rea ſit, tertius Arborius.
Quem primum memorare nefas mihi, patre ſecundo:
  Rurſum non primum ponere, pæne nefas.
Temperies adhibenda. . . . . :
  Ante alios: quanquam patre ſecundus erit.
Tu frater genitricis, & unanimis genitoris:
  Et mihi qui fueris, quod pater, & genitrix:
Qui me lactentem, puerum, juvenemque, virumque
  Artibus ornaſti, quas didiciſſe juvat.
Te ſibi Palladiæ antetulit toga docta Toloſæ:
  Te Narbonenſis Gallia præpoſuit,
Ornaſti cujus Latio ſermone tribunal,
  Et fora Hiberorum, quæque Novempopulis.
Hinc, tenus Europam fama creſcente, perito
  Conſtantinopolis rhetore te viguit.
Tu per mille modos, per mille oracula fandi
  Doctus, facundus, tum celer, atque memor.
Tu, poſtquam primis placui tibi traditus annis,
  Dixiſti, nato me, ſatis eſſe tibi.
Me tibi, me patribus clarum decus eſſe profeſſus,
  Dictaſti fatis verba notanda meis.
Ergo vale, Elyſiam ſortitus, avuncule, ſedem.
  Hæc tibi de Muſis carmina libo tuis.

IV. *Cæcilius Argicius Arborius, avus.*

OFFICIOSA pium ne deſere, pagina, munus.
  Maternum poſt hos commemoremus avum
Arborium, Æduico ductum de ſtemmate nomen,
  Complexum multas nobilitate domus:
Qua Lugdunenſis provincia, quaque potentes
  Ædues, Alpino quaque Vienna jugo.
Invida ſed nimium, generique opibuſque ſuperbis
  Ærumna incubuit. namque avus & genitor
Proſcripti, regnum cum Victorinus haberet
  Victor; & in Tetricos recidit imperium.
Tum profugum in terris, per quas erumpit Aturrus,
  Tarbellique furor perſtrepit Oceani,
Graſſantis dudum fortunæ tela paventem
  Pauperis Æmiliæ conditio implicuit.
Mox tenuis multo quæſita pecunia niſu,
  Solamen feſſo, non & opes tribuit.
Tu cœli numeros, & conſcia ſidera fati
  Callebas, ſtudium diſſimulanter agens.
Non ignota tibi noſtræ quoque formula vitæ,
  Signatis quam tu condideras tabulis;
Prodita non unquam: ſed matris cura retexit,
  Sedula quam timidi cura tegebat avi.
Tu novies denos vitam cum duxeris annos,
  Expertus fortis tela cavenda Deæ,
Amiſſum fleſti poſt trina decennia natum.
  Saucius, atque uno lumine caſſus eras.

Digitized by Google

Dicebas ſed te ſolatia longa fovere;
 Quod mea præcipuus fata maneret honos.
Et modo conciliis animarum mixte piorum
 Fata tui certe nota nepotis habes.
Sentis, quod quæſtor, quod te præfectus, & idem
 Conſul, honorifico munere commemoro.

V. *Æmilia Corinthia Maura, avia.*

ÆMILIAM nunc fare aviam, pia cura nepotis;
 Conjux prædicto quæ fuit Arborio.
Nomen huic joculare datum: cute fuſca quod, olim
 Æquales inter Maura vocata fuit.
Sed non atra animo; qui clarior eſſet olore,
 Et non calcata qui nive candidior.
Hæc non deliciis ignoſcere promta pudendis,
 Ad perpendiculum ſeque ſuoſque habuit.
Hæc me præreptum cunis, & ab ubere matris,
 Blanda ſub auſteris imbuit imperiis.
Tranquillos aviæ cineres præſtate quieti
 Æternum Manes, ſi pia verba loquor.

VI. *Æmilia Hilaria, matertera, virgo devota.*

TUQUE gradu generis matertera, ſed vice matris;
 Affectu nati commemoranda pio,
Æmilia, in cunis Hilarî cognomen adepta,
 Quod læta, & pueri comis ad effigiem,

Digitized by Google

Reddebas verum non diſſimulanter ephebum,
  More virûm medicis artibus experiens.
Feminei ſexus odium tibi ſemper: & inde
  Crevit devotæ virginitatis amor;
Quæ tibi ſeptenos novies eſt culta per annos.
  Quique ævi finis, ipſe pudicitiæ.
Hæc, quia uti mater monitis & amore fovebas;
  Supremis reddo filius exſequiis.

VII. *Cl. Contentus, & Julius Calippio, patrui.*

Et patruos, Elegea, meos reminiſcere cantu:
  Contentum, tellus quem Rutupina tegit;
Magna cui & variæ quæſita pecunia ſortis,
  Heredis nullo nomine tuta perit.
Raptus enim lætis, & adhuc florentibus annis,
  Trans mare, & ignaris fratribus oppetiit.
Julius in longam produxit fata ſenectam,
  Affectus damnis innumerabilibus;
Qui comis, blanduſque, & menſa commodus uncta,
  Heredes ſolo nomine nos habuit.
Ambo pii, vultu ſimiles, joca ſeria mixti,
  Ævi fortunam non habuere parem.
Diſcreti quanquam tumulis, & honore jacetis,
  Commune hoc verbi munus habete, Vale.

VIII. *Attuſius Lucanus Taliſius, ſocer.*

QUI proceres, veteremque volet celebrare Senatum,
Claraque ab exortu ſtemmata Burdigalæ;
Teque, tuumque genus memoret, Lucane Taliſi,
Moribus ornaſti qui veteres proavos.
Pulcher honore oris, tranquillo pectore, comis,
Facundo civis major ab ingenio:
Venatu, & ruris cultu, victuſque nitore,
Omne ævum peragens; publica deſpiciens:
Noſci inter primos cupiens, prior eſſe recuſans,
Ipſe tuo vivens ſegregus arbitrio.
Optabas tu me generum florente juventa:
Optare hoc tantum, non & habere datum.
Vota probant Superi, meritiſque faventia ſanctis
Implent fata, viri quod voluere boni.
Et nunc perpetui ſentis ſub honore ſepulcri,
Quam reverens natæ, quamque tui maneam.
Cælebs namque gener nunc hæc pia munera ſolvo:
Nam & cælebs nunquam deſinet eſſe gener.

IX. *Attuſia Lucana Sabina, uxor.*

HACTENUS ut caros, ita juſto funere fletos
Functa piis cecinit nænia noſtra modis.
Nunc dolor, atque cruces, nec contrectabile fulmen;
Conjugis ereptæ mors memoranda mihi.

Nobilis a proavis, & origine clara Senatus;
Moribus uſque bonis clara Sabina magis.
Te juvenis primis luxi deceptus in annis,
Perque novem cælebs te fleo Olympiadas.
Nec licet obductum ſenio ſopire dolorem:
Semper crudeſcit nam mihi pœna recens.
Admittunt alii ſolatia temporis ægri:
Hæc graviora facit vulnera longa dies.
Torqueo deceptos ego vita cælibe canos;
Quoque magis ſolus, hoc mage mœſtus ago.
Vulnus alit, quod muta domus ſilet, & torus alget;
Quod mala non cuiquam, non bona participo.
Mœreo, ſi conjux alii bona: mœreo contra,
Si mala: ad exemplum tu mihi ſemper ades.
Tu mihi crux ab utraque venis: ſive eſt mala, quod tu
Diſſimilis fueris; ſeu bona, quod ſimilis.
Non ego opes caſſas, & inania gaudia plango:
Sed juvenis juveni quod mihi rapta viro.
Læta, pudica, gravis, genus inclita, & inclita forma;
Et dolor, atque decus conjugis Auſonii.
Quæ modo ſeptenos quater impletura Decembres,
Liquiſti natos, pignora noſtra, duos.
Illa favore Dei, ſicut tua vota fuerunt,
Florent, optatis accumulata bonis.
Et precor, ut vigeant: tandemque, ſuperſtite utroque,
Nuntiet hoc cineri noſtra favilla tuo.

X. *Auſonius parvulus, filius.*

Non ego te infletum memori fraudabo querela,
Primus, nate, meo nomine dicte puer:
Murmura quem primis meditantem abſolvere verbis,
Indolis ut plenæ planximus exſequiis.
Tu gremio in proavi funus commune locatus,
Invidiam tumuli ne paterere tui.

XI. *Paſtor, nepos ex filio.*

Tu quoque maturos, puer immature, dolores
Irrumpis, mœſti luctus acerbus avi.
Paſtor care nepos, ſpes cujus certa fuit res,
Heſperii patris tertia progenies.
Nomine, quod caſus dederat: quia fiſtula primum
Paſtorale melos concinuit genito.
Sero intellectum vitæ brevis argumentum:
Spiritus afflatis quod fugit e calamis.
Occidis emiſſæ percuſſus pondere teſtæ,
Abjecit tecto quam manus artificis.
Non fuit artificis manus hæc: manus illa cruenti
Certa fuit fati, ſuppoſitura reum.
Heu, quæ vota mihi! quæ rumpis gaudia, Paſtor!
Illa meum petiit tegula miſſa caput.
Dignior o, noſtræ gemeres qui fata ſenectæ;
Et quererere meas mœſtus ad exſequias!

XII. *Julia Dryadia, ſoror.*

Si qua fuit virtus, cuperet quam femina prudens
Eſſe ſuam, ſoror hac Dryadia enituit.
Quin etiam multas habuit, quas ſexus habere
Fortior optaret, nobilitaſque virûm.
Docta ſatis vitamque colo, famamque tueri;
Docta bonos mores ipſa, ſuoſque docens.
Et verum vita cui carius, unaque cura,
Noſſe Deum, & fratrem diligere ante alios.
Conjuge adhuc juvenis caruit; ſed ſeria vitam
Moribus auſteras æquiparavit anus.
Produxit celerem per ſena decennia vitam;
Inque domo, ac tecto, quo pater, opetiit.

XIII. *Avitianus, frater.*

Avitianum, Muſa, germanum meum
Dona querela funebri.
Minor iſte natu me, ſed ingenio prior
Artes paternas imbibit.
Verum juventæ flore læto perfrui,
Ævique ſupra puberis
Exire metas, vetuit infeſta Atropos.
Heu quem dolorem ſauciis,
Heu quanta vitæ decora, quem cultum ſpei,
Germane pubes, deſeris!
Germane, carnis lege, & ortu ſanguinis,
Amore pæne filius.

XIV. *Val. Latinus Euronius, gener.*

O GENERIS clari decus, o mihi funus acerbum,
Euroni, e juvenum lecte cohorte gener,
Occidis in primæ raptus mihi flore juventæ,
Lactentis nati vix bene note pater.
Tu procerum de ſtirpe ſatus, prægreſſus & ipſos,
Unde genus claræ nobilitatis erat:
Ore decens, bonus ingenio, facundus, & omni
Dexteritate vigens, præcipuuſque fide.
Hoc Præfecturæ ſedes, hoc Illyris ora
Præſide te experta eſt, fiſcus & ipſe cliens.
Nil ævi brevitate tamen tibi laudis ademtum:
Indole maturus, funere acerbus obis.

XV. *Pomponius Maximus, affinis.*

ET te germanum, non ſanguine, ſed vice fratris,
Maxime, devinctum nænia noſtra canet.
Conjux namque meæ tu conſociate ſorori,
Ævi fruge tui deſtituis viduam.
Non domus hoc tantum ſenſit tua: ſenſit acerbum
Saucia proh! caſum curia Burdigalæ,
Te primore vigens, te deficiente relabens,
Inque Valentinum te moriente cadens.
Heu! quare nato, cur fruge & flore nepotum,
Ereptus nobis, Maxime, non frueris?

Sed frueris: divina habitat ſi portio Manes;
Quæque futura olim gaudia, noſſe datur.
Longior hic etiam lætorum fructus habetur,
Anticipaſſe diu, quæ modo participas.

XVI. *Veria Liceria, uxor Arborii ſororis filii.*

Tu quoque vel nuruis mihi nomine, vel vice natæ,
Veria, ſupremi carmen honoris habe.
Cujus ſi probitas, ſi forma & fama, fideſque
Morigeræ uxoris, lanificæque manus,
Nunc laudanda forent; procul & de Manibus imis
Arceſſenda eſſet vox proavi Euſebii:
Qui quoniam, functo jam pridem conditus ævo,
Tranſcripſit partes in mea verba ſuas;
Accipe funereas, neptis defleta, querelas,
Conjux Arborii commemoranda mei.
Cui parva ingentis luctus ſolatia linquens
Deſtituis natum, quo magis excrucias.
At tibi dilecti ne deſit cura mariti,
Juncta colis thalamo nunc monumenta tuo.
Hic, ubi primus hymen, ſedes ibi mœſta ſepulcri:
Nupta magis dici, quam tumulata potes.

Digitized by Google

XVII. *Pomponius Maximus Herculanus, ſororis filius.*

Nec Herculanum genitum germana mea;
Modulamine nænia triſti
Tacitum ſine honore relinquat:
Super indole cujus adulti
Magnæ bona copia laudis.
Verum memorare magis, quam
Functum laudare decebit.
Decus hoc matriſque, meumque,
In tempore puberis ævi
Vis perculit invida fati.
Eheu! quem, Maxime, fructum?
Facunde, & muſice, & acer,
Mente bonus, ingenio ingens,
Volucer pede, corpore pulcher,
Lingua catus, ore canorus,
Cape murmus triſte parentum,
Lacrimabilis orſa querelæ;
Quæ funereum modulatus
Tibi mœſtus avunculus offert.

XVIII. *Fl. Sanctus, Maritus Pudentillæ; quæ ſoror Sabinæ meæ.*

Qui joca lætitiamque colis, qui triſtia damnas;
Nec metuis quenquam, nec metuendus agis;

Qui nullum inſidiis captas, nec lite laceſſis,
Sed juſtam & clemens vitam agis, & ſapiens;
Tranquillos Manes, ſupremaque mitia ſancti
Ore pio, & verbis advenerare bonis:
Militiam nullo qui turbine ſedulus egit;
Præſide lætatus quo Rutupinus ager.
Octoginta annos cujus tranquilla ſenectus
Nullo mutavit deteriore die.
Ergo precare favens, ut qualia tempora vitæ,
Talia & ad Manes otia Sanctus agat.

XIX. *Namia Pudentilla, affinis.*

Tuque Pudentillam verbis affare ſupremis,
Quæ famæ curam, quæ probitatis habes.
Nobilis hæc, frugi, proba, læta, pudica, decora,
Conjugium Sancti jugiter hæc habuit.
Inviolata tuens caſtæ præconia vitæ,
Rexit opes proprias, otia agente viro:
Non ideo exprobrans, aut fronte obducta, marito,
Quod gereret totam femina ſola domum.
Heu! nimium juvenis, ſed læta ſuperſtite nato,
Atque viro, patiens fata ſuprema obiit:
Unanimis noſtræ & quondam germana Sabinæ,
Et mihi inoffenſo nomine dicta ſoror.
Nunc etiam Manes placidos pia cura retractat;
Atque Pudentillam ſantis honore colit.

XX. *Lucanus Taliſius * curam filii.*

Nec jam tu metris, ſpes unica, ephebe Taliſi
Conſobrine, meis immemoratus eris.
Ereptus primis ævi florentis in annis:
Jam tamen & conjux, jam properate pater.
Feſtinaſſe putes fatum; ne funus acerbum
Duceret hoc genitor, tam cito factus avus.

XXI. *Attuſia Lucana Taliſia. Erminiſcius Regulus, affinis.*

Notitia exilis nobis, Attuſia, tecum,
Cumque tuo plane conjuge nulla fuit.
Verum tu noſtræ ſoror es germana Sabinæ;
Affinis quoque tu, Regule, nomen habes.
Sortitos igitur tam cara vocabula nobis,
Stringamus mœſti carminis obſequio.
Quamvis Santonica procul in tellure jacentes,
Pervenit ad Manes exſequialis honos.

XXII. *Severus Cenſor Julianus, conſocer.*

Desinite, o veteres, Calpurnia nomina, Frugi
Ut proprium hoc veſtræ gentis habere decus.
Nec ſolus ſemper Cenſor Cato, nec ſibi ſolus
Juſtus Ariſtides, his placeant titulis.

Nam ſapiens quicunque fuit, verumque fidemque
Qui coluit, comitem ſe tibi, Cenſor, agat.
Tu gravis, & comis, cum juſtitiaque remiſſus,
Auſteris doctus jungere temperiem.
Tu non adſcito tibi me, nec ſanguine juncto,
Optaſti noſtras conſociare domos.
Nempe aliqua in nobis morum ſimulacra tuorum
Effigies noſtri præbuit ingenii:
Aut jam Fortunæ ſic ſe vertigo rotabat,
Ut pondus fatis tam bona vota darent.
Si quid apud Manes ſentis, fovet hoc tibi mentem,
Quod fieri optaras, id voluiſſe Deum.

XXIII. *Paulinus & Dryadia, filii Paulini, & Megentiræ ſororis filiæ.*

Qui nomen vultumque patris, Pauline, gerebas,
Amiſſi ſpecimen qui genitoris eras:
Propter quem luctus miſeræ decedere matris
Cœperat; offerret cum tua forma patrem;
Redderet & mores, & moribus adderet illud,
Paulinus caruit quo pater, eloquium:
Eriperis lætis, & pubeſcentibus annis,
Crudaque adhuc matris pectora ſollicitas.
Flemus enim raptam thalami de ſede ſororem,
Heu! non maturo funere, Dryadiam.
Flemus: ego in primis, qui matris avunculus, & vos
Natorum tanquam diligo progeniem.

Illa manus inter genitricis, & oſcula patris
  Occidit, Hiſpana tum regione procul.
Quam tener, & primo, nove flos, decerperis ævo,
  Nondum purpureas cinctus, ephebe, genas!
Quatuor ediderat nunc facta puerpera partus:
  Funera ſed tumulis jam geminata dedit.
Sit ſatis hoc, Pauline pater. diviſio facta eſt:
  Debetur matri cetera progenies.

XXIV. *Paulinus, ſororis gener.*

Qui lætum ingenium, mores qui diligit æquos,
  Quique fidem ſancta cum pietate colit;
Paulini Manes mecum veneratus, amicis
  Irroret lacrimis, annua liba ferens.
Æquævus, Pauline, mihi; natamque ſororis
  Indeptus thalamo: ſic mihi pæne gener.
Stirpis Aquitanæ mater tibi. nam genitori
  Coſſio Vaſatum, municipale genus.
Scrinia Præfecti meritus, rationibus inde
  Præpoſitus Libycis, præmia opima capis.
Nam Correcturæ tibi Tarraco Hibera tribunal
  Præbuit, affectans eſſe clienta tibi.
Tu ſocrum pro matre colens, affinis haberi
  Non poteras; nati cum fruerere loco.
Inter concordes vixiſti fidus amicos,
  Duodeviginti functus Olympiadas.

XXV. *Æmilia Dryadia, matertera.*

Te quoque Dryadiam materteram,
Flebilibus modulis,
Germana genitus, prope filius,
Ore pio veneror.
Quam thalamo, tædiſque jugalibus
Invida mors rapuit;
Mutavitque torum feretri vice
Exſequialis honor.
Diſcebas in me, matertera,
Mater uti fieres.
Unde modo hoc mœſtum tibi defero
Filius officium.

XXVI. *Julia Cataphronia, amita.*

Quin & funereis amitam impartire querelis,
Muſa, Cataphroniam.
Innuba devotæ quæ virginitatis amorem,
Parcaque anus coluit:
Et mihi, quod potuit, quamvis de paupere ſumma,
Mater uti, attribuit.
Ergo commemorata, Ave; mœſtumque vocata
Pro genitrice, Vale.

XXVII. *Julia Veneria, amita.*

Et amita Veneria properiter obiit:
Cui brevia mela modifica recino;
Cinis uti placidula ſupera vigeat,
Loca tacita celeripes adeat Erebi.

XXVIII. *Julia Idalia, conſobrina.*

Parva etiam fuit Idalia;
Nomine prædita quæ Paphiæ,
Et ſpeciem meruit Veneris;
Quæ genita eſt mihi pæne ſoror:
Filia nam fuit hæc amitæ,
Quam celebrat ſub honore pio
Nænia, carmine funereo.

XXIX. *Æmilia Melania, ſoror.*

Æmilia, hos, vix nota mihi ſoror, accipe queſtus
   Debent quos cineri mœſta Elegea tuo.
Conjunxit noſtras æquæva infantia cunas:
   Uno quamvis tu Conſule major eras.
Invida ſed nimium Lacheſis properata peregit
   Tempora; & ad Manes funera acerba dedit.
Præmiſſa ergo vale: Maneſque verere parentum;
   Qui majore ævo, quique minore venit.

Digitized by Google

XXX. *Pomponia Urbica, conſocrus, uxor Juliani Cenſoris.*

Ut generis clari, veterum ſic femina morum
Urbica, Cenſoris nobilitata toro;
Ingenitis pollens virtutibus, auctaque & illis
Quas docuit conjux, quas pater, & genitrix:
Quas habuit Tanaquil, quas Pythagorea Theano,
Quæque ſine exemplo eſt in nece functa viri.
Et tibi ſi fatum ſic permutare dediſſet,
Viveret hoc noſtro tempore Cenſor adhuc.
Sed neque tu viduo longum cruciata ſub ævo,
Protinus optato fine ſecuta virum.
Annua nunc mœſtis ferimus tibi juſta querelis,
Cum genero & natis conſocer Auſonius.

COMMEMORATIO PROFESSORUM BURDIGALENSIUM.

PRÆFATIO.

Vos etiam, quos nulla mihi cognatio junxit,
Sed fama, & caræ relligio patriæ,
Et ſtudium in libris, & ſedula cura docendi,
Commemorabo, viros morte obita celebres.
Fors erit, ut noſtros Manes ſic aſſerat olim,
Exemplo cupiet qui pius eſſe meo.

I. *Tiberius Victor Minervius*, *Orator*.

Primus Burdigalæ columen dicere, Minervi,
Alter Rhetoricæ Quinctiliane togæ.
Illuſtres quondam quo præceptore fuerunt
Conſtantinopolis, Roma, dehinc patria,
Non equidem certans cum majeſtate duarum:
Solo ſed potior nomine, quod patria.

Afferat uſque licet Fabium Calagurris alumnum:
Non ſit Burdigalæ dum cathedra inferior.
Mille foro dedit hæc juvenes; bis mille Senatus
Adjecit numero, purpureiſque togis;
Me quoque: ſed quoniam multa eſt prætexta, ſilebo;
Teque canam de te, non ab honore meo.
Sive panegyricos placeat contendere libros,
In Panathenaicis tu numerandus eris:
Seu libeat ficta ludorum evolvere lites,
Ancipitem palmam Quinctilianus habet.
Dicendi torrens tibi copia: quæ tamen aurum,
Non etiam luteam volveret illuviem.
Et Demoſthenicum, quod ter primum ille vocavit,
In te ſic viguit, cedat ut ipſe tibi.
Anne & divini bona naturalia doni
Adjiciam? memori quam fueris animo?
Audita ut, vel lecta ſemel, ceu fixa teneres;
Auribus & libris eſſet ut una fides?
Vidimus & quondam tabulæ certamine longo,
Omnes qui fuerant, enumeraſſe bolos;
Alternis vicibus quos præcipitante rotatu,
Fundunt exciſi per cava buxa gradus:
Narrantem fido per ſingula puncta recurſu,
Quæ data, per longas quæ revocata moras.
Nullo felle tibi mens livida; tum ſale multo
Lingua dicax, blandis & ſine lite jocis.
Menſa nitens, quam non cenſoria regula culpet;
Nec nolit Frugi Piſo vocare ſuam:
Nonnunquam pollens natalibus, & dape feſta;
Non tamen anguſtas ut tenuaret opes.

Quanquam heredis egens, bis ſex quinquennia functus,
Fletus es a nobis, ut pater, & juvenis.
Et nunc, ſive aliquid poſt fata extrema ſuperſit,
Vivis adhuc, ævi, quod periit, meminens:
Sive nihil ſupereſt, nec habent longa otia ſenſus,
Tu tibi vixiſti: nos tua fama juvat.

II. *Latinus Alcimus Alethius, Rhetor.*

NEC me nepotes impii ſilentii
Reum ciebunt, Alcime:
Minuſque dignum, non & oblitum ferent
Tuæ miniſtrum memoriæ;
Opponit unum quem viris prioribus
Ætas recentis temporis.
Palmæ forenſis, & Camœnarum decus,
Exemplar unum in literis;
Quas aut Athenis docta coluit Græcia,
Aut Roma per Latium colit.
Moreſne fabor, & tenorem regulæ,
Aduſque vitæ terminum?
Quod laude clarus, quod paratus literis,
Omnem refugiſti ambitum?
Te nemo gravior, vel fuit comis magis,
Aut liberalis indigis:
Danda ſalute, ſi forum res poſceret;
Studio docendi, ſi ſcholam.
Vivent per omnem poſterorum memoriam,
Quos tu ſacræ famæ dabas.

Et Julianum tu magis famæ dabis,
  Quam ſceptra, quæ tenuit brevi.
Salluſtio plus conferent libri tui,
  Quam conſulatus addidit.
Morum tuorum, decoris, & facundiæ
  Formam dediſti filiis.
Ignoſce, noſtri læſus obſequio ſtili:
  Amoris hoc crimen tui eſt;
Quod digna nequiens promere, officium colo,
  Injurioſe ſedulus.
Quieſce placidus, & caduci corporis
  Damnum repende gloria.

III. *Luciolus, Rhetor.*

RHETORA Luciolum condiſcipulum, atque magiſtrum,
  Collegamque dehinc, nænia mœſta refer;
Facundum, doctumque virum, ſeu lege metrorum,
  Condita, ſeu proſis ſolveret orſa modis:
Eripuit patri Lacheſis quem funere acerbo,
  Linquentem natos ſexui utroque duos:
Nequaquam meritis cujus reſponderit heres,
  Obſcuros quamvis nunc tua fama juvet.
Mitis amice, bonus frater, fidiſſime conjux,
  Nate pius; genitor, pœnitet, ut fueris.
Comis convivis, nunquam inclamare clientes,
  Ad famulos nunquam triſtia verba loqui.
Ut placidos mores, tranquillos ſic cole Manes;
  Et cape ab Auſonio munus, amice, Vale.

IV. *Attius Patera pater, Rhetor.*

ÆTATE quanquam viceris dictos prius,
  Patera . fandi nobilis:
Tamen, quod ævo floruiſti proximo,
  Juveniſque te vidi ſenem,
Honore mœſtæ non carebis næniæ,
  Doctor potentum Rhetorum.
Tu Bajocaſſis ſtirpe Druidarum ſatus,
  Si fama non fallit fidem,
Beleni ſacratum ducis e templo genus:
  Et inde vobis nomina:
Tibi Pateræ: ſic miniſtros nuncupant
  Apollinaris myſtici.
Fratri, patrique nomen a Phœbo datum:
  Natoque de Delphis tuo.
Doctrina nulli tanta in illo tempore,
  Curſuſque tot fandi & rotæ
Memor, diſertus, lucida facundia,
  Canore, cultu præditus,
Salibus modeſtus, felle nullo perlitus,
  Vini, cibique abſtemius,
Lætus, pudicus, pulcher; in ſenio quoque, ut
  Aquilæ ſenectus, aut equi.

Digitized by Google

V. *Attius Tiro Delphidius*, *Rhetor.*

FACUNDE, docte, lingua & ingenio celer,
  Jocis amœne, Delphidi,
Subtextus eſto flebili threno patris,
  Laudi ut ſubibas æmulus.
Tu pæne ab ipſis orſus incunabulis
  Dei poeta nobilis,
Sertum coronæ præferens Olympiæ,
  Puer celebraſti Jovem.
Mox inde curſim more torrentis freti,
  Epos ligaſti metricum:
Ut nullus æqua lege liber carminum
  Orationem texeret.
Celebrata varie cujus eloquentia
  Domi foriſque claruit:
Seu tu cohortis Præſulem prætoriæ;
  Provinciarum aut judices
Coleres, tuendis additus clientibus,
  Famæ, & ſalutis ſauciis.
Felix, quietis ſi maneres literis,
  Opus Camœnarum colens:
Nec odia magnis concitata litibus
  Armaret ultor impetus:
Nec inquieto temporis tyrannici
  Palatio te attolleres.
Dum ſpem remotam ſemper arceſſis tibi,
  Faſtidioſus obviæ,

Tuumque mavis eſſe, quam fati, bonum;
Deſideraſti plurima,
Vagus per omnes dignitatum formulas,
Meritusque plura, quam gerens.
Unde inſecuto criminum motu gravi;
Donatus ærumnis patris:
Mox inde Rhetor, nec docendi pertinax,
Curam feſelliſti patrum;
Minus malorum munere expertus Dei,
Medio quod ævi raptus es:
Errore quod non deviantis filiæ,
Pœnaque læſus conjugis.

VI. *Alethio Minervio, filio, Rhetori.*

O FLOS juvenum,
Spes læta patris,
Nec certa tuæ
Data res patriæ,
Rhetor Alethi.
Tu primævis
Doctor in annis,
Et præceptor
Tempore, quo te
Diſcere adultum
Non turpe foret.
Prætextate
Jam genitori
Collatus eras.
Ille ſuperbæ
Mœnia Romæ
Fama & meritis
Inclitus auxit.
Tu Burdigalæ
Lætus patriæ
Clara cohortis
Vexilla regens,
Poſt Nazarium,
Poſtque Pateram;
Major utroque,
Non ſine morſu
Gravis invidiæ,
Cuncta habuiſti

Commoda fati.
Non manſuris
Ornate bonis;
Omnia præcox
Fortuna tibi
Dedit, & rapuit.
Solſtitialis
Velut herba ſolet,
Oſtentatus
Raptuſque ſimul,
Pubere in ævo
Deſeruiſti
Vota tuorum,
Et Rhetoricam
Floris adulti
Fruge carentem;
Et connubium
Nobile ſoceri,
Sine pace patris;
Et divitias
Utriuſque domus
Sine herede tuo.
Quam fatiloquo
Dicte profatu
Verſus Horati!
NIHIL EST AB OMNI
PARTE BEATUM.

VII. *Leontius, Grammaticus, cognomento Laſcivus.*

Qui colis lætos, hilaroſque mores,
Qui dies feſtos, joca, vota, ludum,
Annuum functi memora Leontî
Nomine threnum.

Iſte Laſcivus patiens vocari,
Nomen indignum probitate vitæ
Abnuit nunquam: quia gratum ad aures
Eſſet amicas.

Literis tantum titulum aſſecutus,
Quantus exili ſatis eſt cathedræ;
Poſſet inſertus numero ut videri
Grammaticorum.

Tu meæ ſemper ſocius juventæ;
Pluribus quamvis cumulatus annis;
Nunc quoque in noſtris recales medullis,
Blande Leonti!

Et juvat triſti celebrare cura
Flebilem cantum memoris querelæ:
Munus ingratum, tibi debitumque
Carmine noſtro.

VIII. *Grammaticis Græcis Burdigalenſibus.*

ROMULUM poſt hos prius, an Corinthi,
Anne Sperchei, pariterque nati
Atticas Muſas memorem Meneſthei
Grammaticorum?

Sedulum cunctis ſtudium docendi;
Fructus exilis, tenuiſque ſermo:
Sed, quia noſtro docuere in ævo,
Commemorandi.

Tertius horum mihi non magiſter;
Ceteri primis docuere in annis,
Ne forem vocum rudis, aut loquendi;
Sed ſine cultu.

Obſtitit noſtræ quia, credo, mentis
Tardior ſenſus: neque diſciplinis
Appulit Græcis puerilis ævi
Noxius error.

Vos levis cæſpes tegat, & ſepulcri
Tecta defendant cineres opertos:
At meæ vocis titulus ſupremum
Reddat honorem.

IX. *Jucundo, Grammatico Burdigalenſi, fratri Leontii.*

Et te, quem cathedram temere uſurpaſſe loquuntur,
Nomen Grammatici nec meruiſſe putant;
Voce ciebo tamen, ſimplex, bone, amice, ſodalis;
Jucunde, hoc ipſo care magis ſtudio;
Quod, quamvis impar, nomen tam nobile amaſti,
Es meritos inter commemorande viros.

X. *Grammaticis Latinis Burdigalenſibus, Philologis, Macrino, Phœbicio, Concordio, Sucuroni, Ammonio, Anaſtaſio Grammatico Pictaviorum.*

Nunc, ut quemque mihi
Flebilis officii
Relligioſus honor
Suggeret, expediam:
Qui, quamvis humili

Stirpe, loco, ac merito,
Introtulere tamen
Grammaticæ ſtudium
Ingeniis hominum
Burdigalæ rudibus.
Permaneat ſeries;
Sit Macrinus in his,
Sobrius & puerorum
Utilis ingeniis.
Huic mea principio
Credita puerities.
Nec reticebo ſenem
Nomine Phœbicium:
Qui Beleni æditiuus,
Nil opis inde tulit.
Sed tamen, ut placitum,
Stirpe ſatus Druidum,
Gentis Aremoricæ,
Burdigalæ cathedram
Nati opera obtinuit.
Et tu, Concordi,
Qui profugus patria,
Mutaſti ſterilem
Urbe alia cathedram.
Et libertina,
Sucuro, progenies;
Qui rudibus pueris
Prima elementa dabas.
Pange & Anaſtaſio
Flebile, Muſa, melum;

Digitized by Google

Et memora tenuem,
Nænia, Grammaticum:
Burdigalæ hunc genitum,
Tranſtulit ambitio,
Pictonicæque dedit;
Pauper ubi, & tenuem
Victum habitumque colens,
Gloriolam exilem
Et patriæ, & cathedræ
Perdidit in ſenio:
Doctrina exiguus,
Moribus implacidis,
Proinde, ut erat meritum,
Famam habuit tenuem:
Sed tamen hunc noſter
Commemoravit honos.
Relligioſum etenim
Commemorare meæ
Grammaticum patriæ;
Ne pariter tumulus
Nomen & oſſa tegat.

XI. *Herculano, ſororis filio, Grammatico Burdigalenſi.*

HERCULANE, qui profectus gremio de noſtro & ſchola,
Spem magis, quam rem fruendam præbuiſti avunculo,
Particeps ſcholæ, & cathedræ pæne ſucceſſor meæ;
Lubricæ niſi te juventæ præcipitem flexus daret,
Pythagorei non tenentem tramitis rectam viam:

Eſto placidus, & quietis Manibus ſedem fove,
Jam mihi cognata dudum inter memoratus nomina.

XII. *Thalaſſo, Grammatico Latino, Burdigalenſi.*

OFFICIUM, nomenque tuum, primæve Thalaſſe,
Parvulus audivi : vix etiam memini,
Qua forma, aut merito fueris, qua ſtirpe parentum.
Ætas nil de te poſterior celebrat.
Grammaticum juvenem te tantum fama ferebat,
Tum quoque tam tenuis, quam modo nulla manet.
Sed quicunque tamen, noſtro quia doctor in ævo
Vixiſti, hoc noſtrum munus habeto, Vale.

XIII. *Citario, Siculo Syracuſano, Grammatico Burdigalenſi, Græco.*

ET, Citari dilecte, mihi memorabere, dignus
Grammaticos inter qui celebrere bonos.
Eſſet Ariſtarchi tibi gloria, Zenodotique,
Grajorum; antiquus ſi ſequeretur honos.
Carminibus, quæ prima tuis ſunt condita in annis,
Concedit Cei Muſa Simonidei.
Urbe ſatus Sicula, noſtram peregrinus adiſti:
Excultam ſtudiis quam prope reddideras.
Conjugium nactus cito nobilis, & locupletis,
Invidia fati non genitor moreris.
At nos defunctum memori celebramus honore,
Fovimus ut vivum munere amicitiæ.

XIV. *Cenſorio Attico Agricio, Rhetori.*

ELOQUII merito primis æquande, fuiſti,
Agrici, hic poſitus poſteriore loco:
Ævo qui quoniam genitus functuſque recenti,
Dilatus nobis, non & omiſſus eras.
Quocunque in numero, triſti memorabere threno:
Unus honos tumuli ſerus, & ante datus.
Tam generis tibi celſus apex, quam gloria ſandi.
Gloria Athenæi cognita ſede loci;
Nazario, & claro quondam delata Pateræ;
Egregie multos excoluit juvenes.
Conjuge nunc, natiſque ſuperſtitibus, generoque,
Majorum Manes, & monumenta foves.

XV. *Nepotiano Grammatico, eidem Rhetori.*

FACETE, comis, animo juvenali ſenex,
Cui felle nullo, melle multo mens madens,
Ævum per omne nil amarum miſcuit:
Noſtri medela, Nepotiane, pectoris;
Tam ſeriorum quam jocorum particeps,
Taciturne, Amyclas qui ſilendo viceris.
Te fabulantem non Ulixes linqueret,
Liquit canentes qui melodas virgines.
Probe, & pudice, parce, frugi, abſtemie;
Facunde, nulli Rhetorum cedens ſtilo,
Et diſputator ad Cleanthen Stoicon:

Scaurum, Probumque corde callens intimo:
Et Epirote Cinea memor magis.
Sodalis, & convictor, hoſpes jugiter:
Parum quod hoſpes; mentis agitator meæ.
Conſilia nullus mente tam pura dedit,
Vel altiore conditu texit data.
Honore geſti Præſidatus inclitus,
Decies novenas functus annorum vices,
Duos relinquens liberos, mortem oppetis,
Dolore multo, tam tuorum, quam meo.

XVI. *Æmilius Magnus Arborius, Rhetor Toloſæ.*

INTER cognatos jam fletus, avuncule, Manes:
  Inter Rhetoricos nunc memorandus eris.
Illud opus pietas, iſtud reverenda virorum
  Nomina, pro patriæ relligione habeant.
Bis meritum duplici celebremus honore parentem
  Arborium, Arborio patre, & avo Argicio.
Stemma tibi patris Æduici; Tarbellica Mauræ
  Matris origo fuit: ambo genus procerum.
Nobilis & dotata uxor, domus, & ſchola, cultæ
  Principum amicitiæ contigerunt juveni.
Dum Conſtantini fratres opulenta Toloſa
  Exſilii ſpecie ſepoſitos cohibet.
Byzanti inde arcem, Threſſæque Propontidis urbem
  Conſtantinopolim fama tui pepulit.
Illic dives opum, doctoque ibi Cæſare honorus,
  Occumbis patribus, Magne, ſuperſtitibus.

In patriam ſed te ſedem, ac monumenta tuorum
Principis Auguſti reſtituit pietas.
Hinc renovat cauſam lacrimis, & flebile munus,
Annuus ingrata relligione dies.

XVII. *Exuperius, Rhetor Toloſæ.*

Exuperi, memorande mihi, facunde ſine arte;
Inceſſu gravis, & verbis ingentibus, ore
Pulcher, & ad ſummam, motuque habituque venuſto:
Copia cui fandi longe pulcherrima; quam ſi
Auditu tenus acciperes, deflata placeret;
Diſcuſſam ſcires ſolidi nihil edere ſenſus.
Palladiæ primum toga te venerata Toloſæ,
Mox pepulit levitate pari. Narbo inde recepit.
Illic Dalmatio genitos, fatalia regum
Nomina, tum pueros grandi mercede docendi
Formaſti Rhetor, metam prope puberis ævi.
Cæſareum qui mox indepti nomen, honorem
Præſidis, Hiſpanumque tibi tribuere tribunal.
Decedens, placidos mores, tranquillaque vitæ
Tempora prædives finiſti ſede Cadurca.
Sed patriæ te jura vocant, & origo parentum,
Burdigalæ ut rurſum nomen de Rhetore reddas.

XVIII. *Marcello Marcelli filio, Grammatico Narbonenſi.*

NEC te Marcello genitum, Marcelle, ſilebo;
Aſpera quem genitrix urbe, domo, pepulit:
Sed fortuna potens cito reddidit omnia, & auxit.
Amiſſam primum Narbo dedit patriam.
Nobilis hic hoſpes Clarentius indole motus,
Egregiam natam conjugio attribuit.
Mox ſchola, & auditor multus prætextaque pubes,
Grammatici nomen, divitiaſque dedit.
Sed nunquam jugem curſum fortuna ſecundat,
Præſertim pravi nacta virum ingenii.
Verum oneranda mihi non ſunt: memoranda recepi
Fata. ſat eſt dictum, cuncta periſſe ſimul:
Non tamen & nomen, quo te non fraudo, receptum
Inter Grammaticos prætenuis meriti.

XIX. *Sedatus, Rhetor Toloſanus.*

RELLIGIO eſt, tacitum ſi te, Sedate, relinquam;
Quamvis docendi munus indepte es foris.
Communis patria eſt tecum mihi: ſorte potentis
Fati Toloſam nactus es ſedem ſcholæ.
Illic conjugium, natique, opulenſque ſenectus,
Et fama, magno qualis eſt par Rhetori.
Quamvis externa tamen a regione reducit
Te patria, & civem morte obita repetit:

Cumque vagantem operam diviſæ impenderis urbi,
Arbitrium de te ſumit origo ſuum.
Eſt tua nunc ſoboles, moremque ſecuta parentis,
Narbonem, ac Romam nobilitat ſtudiis.
. . . . ſed
Fama, velit nolit, Burdigalam referet.

XX. *Staphylius Rhetor, civis Auſcius.*

HACTENUS obſervata mihi lex commemorandi
Cives, ſive domi, ſeu docuere foris.
Externum ſed fas conjungere civibus unum
Te, Staphyli, genitum ſtirpe Novempopulis.
Tu mihi, quod genitor, quod avunculus; unus utrumque:
Alter ut Auſonius, alter ut Arborius.
Grammatice ad Scaurum, atque Probum, promtiſſime Rhetor,
Hiſtoriam callens Livii & Herodoti.
Omnis doctrinæ ratio tibi cognita; quantam
Condit ſexcentis Varro voluminibus.
Aurea mens, vox ſuada tibi, tum ſermo quietus,
Nec cunctator eras, nec properante ſono.
Pulchra ſenecta, nitens habitus, procul ira, doluſque;
Et placidæ vitæ congrua meta fuit.

XXI. *Criſpus & Urbicus, Grammatici Latini & Græci.*

Tu quoque in ævum, Criſpe, futurum
Mœſti venies commemoratus
Munere threni.

Qui primævos, fandique rudes,
Elementorum prima docebas
Signa novorum.

Creditus olim fervere mero,
Ut Virgilii Flaccique locis
Æmula ferres.

Et tibi Latiis poſthabite orſis,
Urbice, Grajis celebris, carmen
Sic ἐλελίσω.

Nam tu Criſpo conjuncte tuo
Proſa ſolebas, & verſu loqui
Impete eodem,

Priſcos ut & Heroes olim
Carmine Homeri commemoratos
Fando referres:

Dulcem in paucis ut Pliſtheniden;
Et torrentis ceu Dulichii
Ninguida dicta,

Digitized by Google

Et mellitæ nectare vocis
  Dulcia fatu verba canentem.
    Neſtora regem.

Ambo loqui faciles, ambo omnia carmina docti,
  Callentes mythôn plaſmata, & hiſtoriam.
Liberi & ambo genus: ſed quos meruiſſe deceret
  Nanciſci, ut cluerent patribus ingenuis.

XXII. *Victorio Subdoctori, ſive Proſcholo.*

VICTORI ſtudioſe, memor, celer, ignoratis
  Aſſidue in libris, nec niſi operta legens;
Exeſas tineis, opicaſque evolvere chartas,
  Major quam promtis cura tibi in ſtudiis.
Quod jus pontificum, quæ fœdera, ſtemma quod olim
  Ante Numam fuerat ſacrificis Curibus:
Quod Caſtor cunctis de regibus ambiguis, quod
  Conjugis e libris ediderat Rhodope:
Quod jus pontificum, veterum quæ ſcita Quiritum;
  Quæ conſulta Patrum; quid Draco, quidve Solon
Sanxerit; & Locris dederit quæ jura Zaleucus;
  Sub Jove quæ Minos, quid Themis ante Jovem:
Nota tibi potius, quam Tullius, & Maro noſtri,
  Et quidquid Latia conditur hiſtoria.
Fors iſtos etiam tibi lectio longa dediſſet:
  Supremum Lacheſis ni celeraſſet iter.
Exili noſtræ fucatus honore cathedræ,
  Libato tenuis nomine Grammatici:

Longinquis poſthac Romæ defunctus in oris:
  Ad quas de Siculo litore tranſieras.
Sed modo nobilium memoratus in agmine, gaude:
  Pervenit ad Manes ſi pia cura tuos.

XXIII. *Dynamio Burdigalenſi, qui in Hiſpania docuit, & obiit.*

SED neque te mœſta, Dynami, fraudabo querela,
  Municipem patriæ cauſidicumque meæ.
Crimine adulterii quem ſaucia fama fugavit;
  Parvula quem latebris fovit Ilerda ſuis.
Quem locupletavit conjux Hiſpana latentem;
  Namque ibi mutato nomine Rhetor eras;
Rhetor Flavinii cognomine diſſimulatus,
  Ne poſſet profugum prodere culpa ſuum.
Reddiderat quamvis patriæ te ſera voluptas,
  Mox reſidem rurſum traxit Ilerda domus.
Qualiſcunque tuæ fuerit fuga, famaque vitæ;
  Jungeris antiqua tu mihi amicitia.
Officiumque meum, ſenſus ſi Manibus ullus,
  Accipe jam verus morte obita, Dynami.
Diverſis quamvis jaceas defunctus in oris,
  Commemorat mœſtis te pia cura elegis.

XXIV. *Acilio Glabrioni, Grammatico, jun. Burdigalenſi.*

Doctrinæ vitæque pari brevitate caducum,
Glabrio, te mœſtis commemorabo elegis.
Stemmate nobilium deductum nomen avorum,
Glabrio Aquilini Dardana progenies.
Tu quondam puero compar mihi diſcipulo: mox,
Me dehinc facto Rhetore, Grammaticus.
Inque foro tutela reis, & cultor in agris,
Digne, diu partis qui fruerere bonis.
Commode, læte, benigne, abſtemie, tam bone dandis
Semper conſiliis, quam taciturne datis.
Tam decus omne tuis, quam mox dolor, omnia acerbo
Funere præreptus, Glabrio, deſtituis:
Uxore & natis, genitore & matre relictis,
Eheu quam multis perdite nominibus!
Flete diu nobis, nunquam ſatis, accipe acerbum,
Glabrio in æternum commemorate, Vale.

XXV. *Coronis.*

Quos legis a prima deductos menide libri,
Doctores patriæ ſcito fuiſſe meæ,
Grammatici in ſtudio, vel Rhetoris, aut in utroque,
Quos memoraſſe mihi, morte obita, ſatis eſt.
Viventum illecebra eſt laudatio. nomina tantum
Voce ciere, ſuis ſufficiet tumulis.

Ergo, quî noſtræ legis otia triſtia chartæ,
  Eloquium tu ne quære, ſed officium,
Quo claris doctiſque viris pia cura parentat;
  Dum decora egregiæ commeminit patriæ

XXVI. *Poeta.*

VALETE, Manes inclitorum Rhetorum:
  Valete, doctores probi:
Hiſtoria ſi quos, vel poeticus ſtilus,
  Forumve fecit nobiles:
Medicæ vel artis, dogma vel Platonicum,
  Dedit perenni gloriæ:
Et ſi qua cunctis cura viventum placet,
  Juvatque honor ſuperſtitum:
Accipite mœſtum carminis cultum mei,
  Textum querela flebili.
Sedem ſepulcris ſervet immotus cinis.
  Memoria vivat nominum;
Dum remeat illud, judicis dono Dei,
  Commune cum Dîs ſeculum.

EPITAPHIA
HEROUM
QUI BELLO TROICO
INTERFUERUNT.

AUSONIUS Lectori ſuo S.

AD rem pertinere exiſtimavi, ut vel vanum opuſculum materiæ congruentis abſolverem, & libello, qui commemorationem habet eorum, qui vel peregrini Burdigalæ, vel qui Burdigalenſes peregre docuerunt, Epitaphia ſubnecterem, ſcilicet titulos ſepulcrales HEROUM, qui bello Troico interfuerunt. Quæ antiqua cum apud philologum quendam reperiſſem, Latino ſermone converti, non ut inſervirent ordini perſequendi, ſed ut cohærerent libere, nec aberrarent.

I. *Agamemnoni.*

Rex regum Atrides, fraternæ conjugis ultor,
Oppetii manibus conjugis ipſe meæ.
Quid prodeſt Helenes raptum puniſſe dolentem,
Vindicem adulterii cum Clytemneſtra necet?

II. *Menelao.*

Felix o Menelae, Deûm cui debita ſedes,
Decretumque piis Manibus Elyſium.
Tyndareo dilecte gener, dilecte Tonanti:
Conjugii vindex, ultor adulterii:
Æterno pollens ævo, æternaque juventa,
Nec leti paſſus tempora, nec ſenii.

III. *Ajaci.*

Ajacis tumulo pariter tegor obruta Virtus,
Illacrimans buſtis funeris ipſa mei:
Incomtas lacerata comas, quod pravus Atrides
Cedere me ſtructis compulit inſidiis.
Jam dabo purpureum claro de ſanguine florem,
Teſtantem gemitu crimina judicii.

IV. *Achilli.*

Non una Æaciden tellus habet, oſſa teguntur
Litore Sigeo, crinem Lariſſa cremavit.
Pars tumuli . . . .
Orbe ſed in toto . . . . Homer . . . .

V. *Ulixi.*

Conditus hoc tumulo Laerta natus Ulixes.
Perlege Odyſſean, omnia noſſe volens.

VI. *Diomedi.*

Conditur hic, genitore bono melior Diomedes;
Crimen ob uxoris pulſus dotalibus Argis,
Argyripam, claroſque viris qui condidit Arpos:
Clarior urbe nova, patriæ quam ſede vetuſta.

VII. *Antilocho.*

Consiliis, belloque bonus, quæ copula raræ eſt,
Carus & Atridis, carus & Æacidis:
Præmia virtutis ſimul & pietatis adeptus,
Servato Antilochus Neſtore patre, obii.
Non hic ordo fuit: ſed juſtius ille ſuperſtes, 5
Troja capi ſine quo perfida non poterat.

VIII. *Neſtori.*

Hoc tegor in tumulo, quarti jam prodigus ævi
Neſtor, conſilio clarus, & eloquio.
Objecit ſeſe cujus pro morte peremtus
Filius: & nati vulnere vivo pater.
Eheu! cur fatis diſponere ſic placet ævum;
Tam longum, ut nobis; tam breve, ut Antilocho?

IX. *Pyrrho.*

Orbe tegor medio, major virtute paterna,
Quod puer, & regis Pyrrhus opima tuli.
Impius ante aras quem fraude peremit Oreſtes:
Quid mirum, cæſa jam genitrice furens?

X. *Euryalo.*

Nec me non dignum titulo Pleuronia credit:
Cui communis erat cum Diomede domus,
Euryalo, & Sthenelo. nam tertius hoc ego regnum
Poſſedi: de quo nunc ſatis eſt tumulus.

XI. *Guneo.*

GUNEA pontus habet, tumulus ſine corpore nomen:
Fama homines inter; cœlum animus repetit.
Cuncta elementa duci tanto commune ſepulcrum.
Quæ? cœlum, & tellus, & mare, & ora virûm.

XII. *Proteſilao.*

FATALE adſcriptum nomen mihi Proteſilao.
Nam primus Danaûm bello obii Phrygio,
Audaci ingreſſus Sigeïa litora ſaltu,
Captus pellacis Laertiadæ inſidiis.
Qui, ne Trojanæ premeret pede litora terræ,
Ipſe ſuper proprium deſiliit clypeum.
Quid queror? hoc letum jam tum mea fata canebant;
Tale mihi nomen cum pater impoſuit.

XIII. *Deiphobo.*

PRODITUS ad pœnam, ſceleratæ fraude Lacenæ,
Et deformato corpore Deiphobus,
Non habeo tumulum, niſi quem mihi voce vocantis
Et pius Æneas, & Maro compoſuit.

XIV. *Hectori.*

Hectoris hic tumulus: cum quo ſua Troja ſepulta eſt.
Conduntur pariter, qui periere ſimul.

XV. *Aſtyanacti.*

Flos Aſiæ, tantaque unus de gente ſuperſtes,
Parvulus, Argivis ſed jam de patre timendus,
Hic jaceo Aſtyanax, Scæis dejectus ab altis.
Pro dolor! Iliaci Neptunia mœnia muri
Viderunt aliquid crudelius Hectore tracto.

XVI. *Sarpedoni.*

Sarpedon Lycius, genitus Jove, numine patris
Sperabam cœlum; ſed tegor hoc tumulo,
Sanguineis fletus lacrimis. pro ferrea fata!
Et patitur luctum, qui prohibere poteſt?

XVII. *Naſti & Amphimacho.*

Naſtes, Amphimachuſque, Nomionis inclita proles,
Ductores quondam, pulvis & umbra ſumus.

Digitized by Google

XVIII. *Troïlo.*

Hectore proſtrato, nec Dîs, nec viribus æquis
Congreſſus ſævo Troïlus Æacidæ,
Raptatus bigis, fratris conjungor honori.
Cujus ob exemplum nec mihi pœna gravis.

XIX. *Polydoro.*

Cede procul, myrtumque iſtam fuge neſcius hoſpes,
Telorum ſeges eſt ſanguine adulta meo.
Confixus jaculis, & ab ipſa cæde ſepultus,
Condor in hoc tumulo bis Polydorus ego.
Scit pius Æneas, & tu, rex impie: quod me
Thracia pœna premit, Troïa cura tegit.

XX. *Euphemo.*

Euphemum Ciconum duꝗorem Troïa tellus
Condidit haſtati Martis ad effigiem.
Nec ſatis eſt titulum ſaxo incidiſſe ſepulcri;
Inſuper & frontem mole onerant ſtatuæ.
Ocius iſta ruunt, quæ ſic cumulata locantur:
Major ubi eſt cultus, magna ruina ſubeſt.

Digitized by Google

XXI. *Hippothoo, & Pyleo in horto ſepultis.*

Hippothoum Pyleumque tenet gremio infima tellus;
Caulibus & malvis terga ſuperna virent.
Nec vexat cineres horti cultura quietos;
Dum parcente manu molle olus excolitur.

XXII. *Ennomo & Chromio.*

Ennomus hic, Chromiuſque jacent: queis Myſia regnum;
Queis pater Alcinus, Oceanuſque atavus.
Nobilitas quid tanta juvat? quo clarius iſtis
Eſt genus, hoc mortis conditio gravior.

XXIII. *Priamo.*

Hic Priami non eſt tumulus, nec condor in iſta
Sede: caput Danai diripuere meum.
Aſt ego cum lacerum ſine nomine funus haberem,
Confugi ad cineres Hectoreos genitor.
Illic & natos, Trojamque, Aſiamque ſepultam
Inveni, & noſtrum quidquid ubique jacet.

Digitized by Google

XXIV *Item Priamo.*

Qui tumulum Priami quærit, legat Hectoris ante.
  Ille meus, nato quem prius ipſe dedi.
Hectoris, & patris ſimul eſt commune ſepulcrum,
  Amborum quoniam juncta ruina fuit.

XXV. *Hecubæ.*

Quæ regina fui, quæ claro nata Dymante,
  Quæ Priami conjux, Hectora quæ genui;
Hic Hecuba injectis perii ſuperobruta ſaxis.
  Sed rabie linguæ me tamen ulta prius.
Fidite ne regnis, & prole & ſtirpe parentum;
  Quicunque hoc noſtrum *σῆμα κυνὸς* legitis.

XXVI. *Polyxenæ.*

Troas Achilleo conjuncta Polyxena buſto,
  Malueram nullo ceſpite functa tegi.
Non bene diſcordes tumulos miſcetis, Achivi.
  Hoc violare magis, quam ſepelire fuit.

ALIQUOT ALIORUM

EPITAPHIA

XXVII. *Niobæ, in Sipylo monte juxta fontem ſepultæ.*

THEBARUM regina fui, Sipyleia cautes
  Quæ modo ſum: læſi numina Latoidum.
Bis ſeptem natis genitrix læta atque ſuperba,
  Tot duxi mater funera, quot genui.
Nec ſatis hoc Divis: duro circumdata ſaxo,
  Amiſi humani corporis effigiem.
Sed dolor, obſtructis quanquam vitalibus, hæret;
  Perpetuaſque rigat fonte pio lacrimas.
Pro facinus! tantæne animis cœleſtibus iræ?
  Durat adhuc luctus, matris imago perit.

XXVIII. *Eidem.*

VIVEBAM: ſum facta ſilex, quæ deinde polita
  Praxitelis manibus, vivo iterum Niobe.
Reddidit artificis manus omnia, ſed ſine ſenſu.
  Hunc ego, cum læſi numina, non habui.

XXIX. *Eidem.*

HABET ſepulcrum non id intus mortuum.
Habet nec ipſe mortuus buſtum ſuper.
Sibi ſed eſt ipſe hic ſepulcrum, & mortuus.

XXX. *Didoni.*

INFELIX Dido, nulli bene nupta marito:
Hoc pereunte fugis, hoc fugiente peris.

XXXI. *Diogeni Cynico, in cujus ſepulcro, pro titulo, canis ſignum eſt.*

DIC, canis, hic cujus tumulus? Canis. At canis hic quis?
Diogenes. Obiit? Non obiit, ſed abît.
Diogenes, cui pera penus, cui dolia ſedes,
Ad Manes abiit? Cerberus ire vetat.
Quonam igitur? Clari flagrat qua ſtella Leonis
Additus eſt juſtæ nunc canis Erigonæ.

XXXII. *Sedecenni matronæ.*

OMNIA quæ longo vitæ cupiuntur in ævo,
Ante quater plenum conſumſit Anicia luſtrum.
Infans lactavit. pubes & virgo adolevit.
Nupſit, concepit, peperit, jam mater obivit.

Quis mortem accuſet? quis non accuſet in iſta?
Ætatis meritis anus eſt, ætate puella.

XXXIII. *Glauciæ immatura morte prævento.*

Læta bis octono tibi jam ſub Conſule pubes
Cingebat teneras, Glaucia adulte, genas.
Et jam deſieras puer, anne puella, videri:
Cum properata dies abſtulit omne decus.
Sed neque functorum ſocius miſcebere vulgo:
Nec metues Stygios flebilis umbra lacus.
Verum aut Perſephonæ Cinyreïus ibis Adonis:
Aut Jovis Elyſii tu catamitus eris.

XXXIV. *Callicrateæ.*

Viginti atque novem genitrici Callicrateæ
Nullius ſexus mors mihi viſa fuit.
Sed centum & quinque explevi bene meſſibus annos;
Intremulam baculo non ſubeunte manum.

XXXV. *Equo admirabili, juſſu Auguſti.*

Phosphore, clamoſi ſpatioſa per æquora Circi
Septenas ſolitus victor obire vias,
Improperanter agens primos a carcere curſus,
Fortis prægreſſis ut potereris equis:
Promtum & veloces erat anticipare quadrigas:
Victores etiam vincere, laus potior.

Hunc titulum vani ſolatia ſume ſepulcri,
  Et gradere Elyſios præpes ad alipedes.
Pegaſus hic dexter currat tibi: lævus Arion
  Funalis. quartum det tibi Caſtor equum.

XXXVI. *In tumulo hominis felicis.*

Sparge mero cineres, bene olentis & unguine nardi,
  Hoſpes, & adde roſis balſama puniceis.
Perpetuum mihi ver agit illacrimabilis urna:
  Et commutavi ſecula, non obii.
Nulla mihi veteris perierunt gaudia vitæ:
  Seu meminiſſe putes omnia, ſive nihil.

XXXVII. *Sepulcrum Cari vacuum.*

Me ſibi, & uxori, & natis commune ſepulcrum
  Conſtituit ſeras Carus ad exſequias.
Jamque diu monumenta vacant: ſitque iſta querela
  Longior; & veniat ordine quiſque ſuo,
Naſcendi qui lege datus; placidumque per ævum
  Condatur, natu qui prior, ille prior.

XXXVIII. *Ex ſepulcro Latinæ viæ.*

Non nomen, non quo genitus, non unde, quid egi,
Mutus in æternum ſum, cinis, oſſa, nihil.
Non ſum, nec fueram: genitus tamen e nihilo ſum.
Mitte, nec exprobres ſingula, talis eris.

Digitized by Google

AUSONII
DE
XII CÆSARIBUS
PER
SUETONIUM TRANQUILLUM
SCRIPTIS.

Auſonius Heſperio filio S. D.

CÆSAREOS proceres, in quorum regna, ſecundis
Conſulibus, dudum Romana potentia ceſſit,
Accipe bis ſenos. ſua quemque monoſticha ſignant,
Quorum per plenam ſeriem Suetonius olim
Nomina, res geſtas, vitamque obitumque peregit.

Monoſticha de ordine XII Imperatorum.

PRIMUS regalem patefecit JULIUS aulam
Cæſar, & AUGUSTO nomen tranſcripſit, & arcem.
Privignus poſt hunc regnat NERO CLAUDIUS, a quo

Caius, cognomen Caligæ cui caſtra dederunt.
Claudius hinc potitur regno. poſt quem Nero ſævus
Ultimus Æneadum. poſt hunc tres, nec tribus annis:
Galba ſenex, fruſtra ſocio confiſus inerti;
Mollis Otho, infami per luxum degener ævo;
Nec regno dignus, nec morte Vitellius ut vir.
His decimus, fatoque accitus Vespasianus;
Et Titus imperii felix brevitate. ſecutus
Frater, quem Calvum dixit ſua Roma Neronem.

Tempus imperii XII Cæſarum.

Julius, ut perhibent, divus trieteride regnat.
Augustus poſt luſtra decem ſex prorogat annos.
Et ter ſeptenis geminos Nero Claudius addit.
Tertia finit hiems graſſantia tempora Caii.
Claudius hebdomadem duplicem trahit: & Nero dirus
Tantundem: ſummæ conſul ſed defuit unus.
Galba ſenex, Otho laſcive, & famoſe Vitelli,
Tertia vos Latio regnantes neſciit æſtas,
Interitus dignos vita properante probroſa.
Implet fatalem decadem ſibi Vespasianus.
Ter dominante Tito cingit nova laurea Janum:
Quindecies, ſævus potitur dum Frater habenis.

De mortibus eorum.

JULIUS interiit CÆSAR graſſante ſenatu.
Addidit AUGUSTUM Divis matura ſenectus.
Sera ſenex Capreis exſul NERO fata peregit.
Exegit pœnas de CÆSARE Chærea mollis.
CLAUDIUS ambiguo concluſit fata veneno.
Matricida NERO proprii vim pertulit enſis.
GALBA ſenex periit, ſævo proſtratus OTHONE.
Mox Otho famoſus, clara ſed morte potitus.
Prodiga ſuccedunt perimendi ſceptra VITELLI.
Laudatum imperium, mors lenis, VESPASIANO.
At TITUS, orbis amor, rapitur florentibus annis.
Sera trucem perimunt, ſed juſta piacula, FRATREM.

EJUSDEM AUSONII
TETRASTICHA

a Julio Cæſare uſque ad tempora ſua.

NUNC & prædictos, & regni ſorte ſequentes
Expediam. ſeries quos tenet imperii.
Incipiam ab Divo: percurramque ordine cunctos;
Novi Romanæ quos memor hiſtoriæ.

I. *Julius Cæſar.*

IMPERIUM, binis fuerat ſollemne quod olim
Conſulibus, Cæſar Julius obtinuit.
Sed breve jus regni, ſola trieteride geſtum,
Perculit armatæ factio ſæva togæ.

II. *Octavius Auguſtus.*

ULTOR, ſucceſſorque dehinc Octavius, idem
Cæſar: at Auguſti nomine nobilior.
Longæva, & nunquam dubiis violata poteſtas,
In terris poſitum credidit eſſe Deum.

III. *Tiberius Nero.*

PRÆNOMEN Tiberi nactus Nero, prima juventæ
Tempora laudato geſſit in imperio.
Fruſtra dehinc ſolo Caprearum clauſus in antro,
Quæ prodit vitiis, credit operta locis.

IV. *Cajus Caligula.*

POST hunc caſtrenſis caligæ cognomine Cæſar
Succeſſit ſævo ſævior ingenio:
Cædibus, inceſtiſque dehinc maculoſus, & omni
Crimine pollutum qui ſuperavit avum.

V. *Claudius Cæſar.*

CLAUDIUS irriſæ privato in tempore vitæ,
In regno ſpecimen prodidit ingenii.
Libertina tamen, nuptarum & crimina paſſus,
Non faciendo nocens, ſed patiendo fuit.

VI. *Nero.*

ÆNEADUM generis qui ſextus & ultimus heres,
Polluit, & clauſit Julia ſacra Nero.
Nomina quot pietas, tot habet quoque crimina vitæ.
Diſce ex Tranquillo, quæ meminiſſe piget.

VII. *Servius Galba.*

Spem fruſtrate ſenex, privatus ſceptra mereri
Viſus es; imperio proditus inferior:
Fama tibi melior juveni: ſed juſtior ordo eſt,
Complacuiſſe dehinc, diſplicuiſſe prius.

VIII. *Marcus Otho.*

Æmula polluto geſturus ſceptra Neroni,
Obruitur celeri raptus Otho exitio.
Fine tamen laudandus erit: qui morte decora
Hoc ſolum fecit nobile, quod periit.

IX. *Aulus Vitellius.*

Vitæ ut ſors, mors fœda tibi, nec digne Vitelli,
Qui fieres Cæſar: ſic ſibi fata placent.
Umbra tamen brevis imperii; quia præmia regni
Sæpe indignus adit, non niſi dignus habet.

X. *Divus Veſpaſianus.*

Quærendi attentus, moderato commodus uſu;
Auget nec reprimit Veſpaſianus opes.
Olim qui dubiam privato in tempore famam;
Rarum aliis, princeps tranſtulit in melius.

XI. *Titus Veſpaſianus.*

Felix imperio, felix brevitate regendi,
Expers civilis ſanguinis, orbis amor.
Unum dixiſti moriens te crimen habere:
Sed nulli de te, non tibi credidimus.

XII. *Domitianus.*

Hactenus edideras dominos, gens Flavia, juſtos.
Cur duo quæ dederant, tertius eripuit?
Vix tanti eſt habuiſſe illos: quia dona bonorum
Sunt brevia; æternum, quæ nocuere, dolent.

XIII. *Nerva.*

Proximus exſtincto moderatur ſceptra tyranno
Nerva ſenex, princeps nomine, mente parens.
Nulla viro ſoboles. imitatur adoptio prolem,
Quam legiſſe juvet, quam genuiſſe velit.

XIV. *Trajanus.*

Aggreditur regimen viridi Trajanus in ævo;
Belli laude prior, cetera patris habens.
Hic quoque prole carens, ſociat ſibi ſorte legendi,
Quem fateare bonum, diffiteare parem.

XV. *Ælius Hadrianus.*

Ælius hinc ſubiit mediis præſignis in actis:
Principia & finem fama notat gravior.
Orbus & hic: ſociatque virum documenta daturum;
Adſciti quantum præmineant genitis.

XVI. *Antoninus Pius.*

Antoninus abhinc regimen capit: ille vocatu
Conſultiſque Pius, nomen habens meriti.
Filius huic fato nullus: ſed lege ſuorum
A patria ſumſit, qui regeret patriam.

XVII. *Marcus Antoninus.*

Post Marco tutela datur; qui ſcita Platonis
Flexit ad imperium, patre Pio melior.
Succeſſore ſuo moriens, ſed principe pravo;
Hoc ſolo patriæ, quod genuit, nocuit.

XVIII. *Commodus.*

Commodus inſequitur, pugnis maculoſus arenæ;
Threcidico princeps bella movens gladio.
Eliſo tandem perſolvens gutture pœnas,
Criminibus faſſus matris adulterium.

XIX. *Helvius Pertinax.*

HELVI, judicio & conſulto lecte ſenatus,
Princeps decretis prodite, non ſtudiis.
Quod doluit maleſida cohors; errore probato,
Curia quod caſtris ceſſerat imperio.

XX. *Didius Julianus.*

DI bene, quod ſpoliis Didius non gaudet opimis:
Et cito perjuro præmia ademta ſeni.
Tuque, Severe pater, titulum ne horreſce novantis.
Non rapit imperium vis tua, ſed recipit.

XXI. *Severus Pertinax.*

IMPIGER egelido movet arma Severus ab Iſtro,
Ut parricidæ regna adimat Didio.
Punica origo illi: ſed qui virtute probaret,
Non obſtare locum, cum valet ingenium.

XXII. *Baſſianus Antoninus Caracalla.*

DISSIMILIS virtute patri, & multo magis illi,
Cujus adoptivo nomine te perhibes.
Fratris morte nocens, punitus ſine cruento,
In riſu populi tu Caracalla magis.

XXIII. *Opilius Macrinus.*

Principis hinc cuſtos, ſumtum pro Cæſare ferrum
 Vertit in auctorem cæde Macrinus iners.
Mox cum prole ruit. Gravibus pulſare querelis
 Ceſſet perfidiam. quæ patitur, meruit.

XXIV. *Antoninus Heliogabalus.*

Tune etiam Auguſtæ ſedis penetralia fœdas;
 Antoninorum nomina falſa gerens?

* * * *

Reliqua deſiderantur.

Google

AUSONII

BURDIGALENSIS

ORDO NOBILIUM URBIUM.

I. *Roma.*

PRIMA urbes inter, Divûm domus, aurea Roma.

II. *Conſtantinopolis & Carthago.*

CONSTANTINOPOLI aſſurgit Carthago priori,
Non toto ceſſura gradu: quia tertia dici
Faſtidit, non auſa locum ſperare ſecundum,
Qui fuit ambarum. vetus hanc opulentia præfert,
Hanc fortuna recens. fuit hæc, ſubit iſta; noviſque
Excellens meritis, veterem præſtringit honorem:
Et Conſtantino concedere cogit Eliſſam.
Accuſat Carthago Deos jam plena pudoris,
Nunc quoque ſi cedat, Romam vix paſſa priorem.
Componat veſtros fortuna antiqua tumores.

Ite pares, tandem memores, quod numine Divûm
Anguſtas mutaſtis opes & nomina: tu cum
Byzantina Lygos, tu Punica Byrſa fuiſti.

III. *Antiochia & Alexandria.*

TERTIA Phœbeæ lauri domus Antiochia,
Vellet Alexandri ſi quarta colonia poni.
Ambarum locus unus: & has furor ambitionis
In certamen agit vitiorum. turbida vulgo
Utraque, & amentis populi male ſana tumultu.
Hæc Nilo munita quod eſt, penituſque repoſtis
Inſinuata locis, fœcunda, & tuta ſuperbit.
Illa quod infidis opponitur æmula Perſis.
Et vos ite pares: Macetumque attollite nomen.
Magnus Alexander te condidit: illa Seleucum
Nuncupat. ingenuum cujus fuit ancora ſignum,
(Qualis inuſta ſolet) generis nota certa, per omnem
Nam ſobolis ſeriem nativa cucurrit imago.

IV. *Treveri.*

ARMIPOTENS dudum celebrari Gallia geſtit:
Trevericæque urbis ſolium, quæ proxima Rheno,
Pacis ut in mediæ gremio ſecura quieſcit:
Imperii vires quod alit, quod veſtit & armat.
Lata per extentum procurrunt mœnia collem.
Largus tranquillo prælabitur amne Moſella,
Longinqua omnigenæ vectans commercia terræ.

V. *Mediolanum.*

Et Mediolani mira omnia, copia rerum,
Innumeræ cultæque domus, facunda virorum
Ingenia, & mores læti. tum duplice muro
Amplificata loci ſpecies, populique voluptas
Circus, & incluſi moles cuneata theatri:
Templa, Palatinæque arces, opulenſque Moneta;
Et regio Herculei celebris ſub honore lavacri,
Cunctaque marmoreis ornata periſtyla ſignis,
Mœniaque in valli formam circumdata labro.
Omnia quæ magnis operum velut æmula formis
Excellunt: neç juncta premit vicinia Romæ.

VI. *Capua.*

Nec Capuam pelago, cultuque, penuque potentem;
Deliciis, opibus, famaque priore ſilebo;
Fortuna variante vices, quæ freta ſecundis,
Neſcivit ſervare modum. nunc ſubdita Romæ,
Æmula tunc. fidei memor, anne infida, ſenatum
Sperneret, an coleret dubitans, ſperare curules
Campanis auſa auſpiciis, unoque ſuorum
Conſule: ut imperium diviſi attolleret orbis.
Quin etiam rerum dominam, Latiique parentem;
Appetiit bello, ducibus non freta togatis.
Hannibalis jurata armis, deceptaque in hoſtis
Servitium demens ſpecie tranſivit herili.

Mox ut in occaſum vitiis communibus acti
Corruerunt Pœni luxu, Campania faſtu,
(Heu nunquam ſtabilem ſortita ſuperbia ſedem!)
Illa potens, opibuſque valens, Roma altera quondam,
Comere quæ paribus potuit faſtigia conis,
Octavum rejecta locum vix pæne tuetur.

VII. *Aquileja.*

Non erat iſte locus: merito tamen aucta recenti,
Nona inter claras Aquileja cieberis urbes,
Itala ad Illyricos objecta colonia montes,
Mœnibus & portu celeberrima: ſed magis illud
Eminet, extremo quod te ſub tempore legit,
Solveret exacto cui juſta piacula luſtro,
Maximus, armigeri quondam ſub nomine lixæ.
Felix, quæ tanti ſpectatrix læta triumphi,
Puniſti Auſonio Rutupinum Marte latronem.

VIII. *Arelas.*

Pande, duplex Arelate, tuos blanda hoſpita portus,
Gallula Roma Arelas: quam Narbo Martius, & quam
Accolit Alpinis opulenta Vienna colonis:
Præcipitis Rhodani ſic interciſa fluentis,
Ut mediam facias navali ponte plateam.
Per quem Romani commercia ſuſcipis orbis;
Nec cohibes: populoſque alios, & mœnia ditas:
Gallia quis fruitur, gremioque Aquitania lato.

Digitized by Google

IX. *Emerita.*

Clara mihi poſt has memorabere nomen Iberum
Emerita: æquoreus quam præterlabitur amnis,
Submittit cui tota ſuos Hiſpania faſces.
Corduba non, non arce potens tibi Tarraco certat;
Quæque ſinu pelagi jactat ſe Bracara dives.

X. *Athenæ.*

Nunc & terrigenis patribus memoremus Athenas,
Pallados & Conſi quondam certaminis arcem:
Paciferæ primum cui contigit arbor olivæ:
Attica facundæ cujus mera gloria linguæ:
Unde per Ioniæ populos, & nomen Achæum,
Verſa Graja manus, centum ſe effudit in urbes.

XI. *Catina & Syracuſæ.*

Quis Caiinam ſileat? quis quadruplices Syracuſas?
Hanc ambuſtorum fratrum pietate celebrem,
Illam complexam miracula fontis & amnis:
Qua maris Ionii ſubter vada ſalſa meantes
Conſociant dulces placita ſibi ſede liquores,
Incorruptarum miſcentes oſcula aquarum.

Digitized by Google

XII. *Toloſa.*

NON unquam altricem noſtri reticebo Toloſam,
Coctilibus muris quam circuit ambitus ingens,
Perque latus pulchro prælabitur amne Garumna;
Innumeris cultam populis, confinia propter
Ninguida Pyrenes, & pinea Cebennarum,
Inter Aquitanas gentes & nomen Iberum.
Quæ modo quadruplices ex ſe cum effuderit urbes,
Non ulla exhauſtæ ſentit diſpendia plebis:
Quos genuit cunctos gremio complexa colonos.

XIII. *Narbo.*

NEC tu, Martie Narbo, ſilebere, nomine cujus
Fuſa per immenſum quondam Provincia regnum,
Obtinuit multos dominandi jure colonos.
Inſinuant qua ſe Sequanis Allobroges oris:
Excluduntque Italos Alpina cacumina fines:
Qua Pyrenaicis nivibus dirimuntur Iberi:
Qua rapitur præceps Rhodanus genitore Lemanno,
Interiuſque premunt Aquitanica rura Cebennæ,
Uſque in Tectoſagos primævo nomine Volcas,
Totum Narbo fuit. tu Gallia prima togati
Nominis attollis Latio proconſule faſces.
Quis memoret portuſque tuos, monteſque, lacuſque?
Quis populos vario diſcrimine veſtis, & oris?
Quodque tibi quondam Pario de marmore templum

Tantæ molis erat, quantam non ſperneret olim
Tarquinius, Catuluſque iterum, poſtremus & ille;
Aurea qui ſtatuit Capitoli culmina, Cæſar?
Te maris Eoi merces, & Iberica ditant
Æquora: te claſſes Libyci Siculique profundi:
Et quidquid vario per flumina, per freta curſu
Advehitur, toto tibi navigat orbe κατάπλους.

XIV. *Burdigala.*

Impia jamdudum condemno ſilentia, quod te,
O patria, inſignem Baccho, fluviiſque, viriſque,
Moribus, ingeniiſque hominum, procerumque ſenatu;
Non inter primas memorem: quaſi conſcius urbis
Exiguæ immeritas dubitem contingere laudes.
Non pudor hinc nobis. nec enim mihi barbara Rheni
Ora, nec Arctoo domus eſt glacialis in Hæmo.
Burdigala eſt natale ſolum: clementia cœli
Mitis ubi, & riguæ larga indulgentia terræ;
Ver longum, brumæque breves, juga frondea ſubſunt.
Fervent æquoreos imitata fluenta meatus.
Quadrua murorum ſpecies, ſic turribus altis
Ardua, ut aerias intrent faſtigia nubes.
Diſtinctas interne vias mirere, domorum
Diſpoſitum, & latas nomen ſervare plateas;
Tum reſpondentes directa in compita portas,
Per mediumque urbis fontani fluminis alveum:
Quem pater Oceanus refluo cum impleverit æſtu;
Allabi totum ſpectabis claſſibus æquor.

Quid memorem Pario conteſtum marmore fontem
Euripi fervere freto? quanta umbra profundi!
Quantus in amne tumor! quanto ruit agmine præceps
Margine contenti bis ſena per oſtia curſus,
Innumeros populi non unquam exhauſtus ad uſus!
Hunc cuperes, rex Mede, tuis conjungere caſtris,
Flumina conſumto cum defecere meatu:
Hujus fontis aquas peregrinas ferre per urbes,
Unum per cunctas ſolitus portare Choaſpem.
Salve, fons ignote ortu, ſacer, alme, perennis,
Vitree, glauce, profunde, ſonore, illimis, opace.
Salve, urbis genius, medico potabilis hauſtu,
Divona Celtarum lingua, fons addite Divis.
Non Aponus potu, vitrea non luce Nemauſus
Purior; æquoreo non plenior amne Timavus.
Hic labor extremus celebres collegerit urbes.
Utque caput numeri Roma inclita, ſic capite iſto
Burdigala ancipiti confirmet vertice ſedem.
Hæc patria eſt: patrias ſed Roma ſupervenit omnes.
Diligo Burdigalam: Romam colo. civis in hac ſum,
Conſul in ambabus. cunæ hic, ibi ſella curulis.

LUDUS SEPTEM SAPIENTUM

Auſonius Conſul Latino Drepanio Pacato Proconſuli.

IGNOSCENDA iſthæc, an cognoſcenda rearis
  Attento, Drepani, perlege judicio.
Æquanimus fiam te judice: ſive legenda,
  Sive tegenda putes carmina, quæ dedimus.
Nam primum eſt meruiſſe tuum, Pacate, favorem:
  Proxima defenſi cura pudoris erit.
Poſſum ego cenſuram lectoris ferre ſeveri:
  Et poſſum modica laude placere mihi.
Novit equus plauſæ ſonitum cervicis amare:
  Novit & intrepidus verbera lenta pati.
Mæonio qualem cultum quæſivit Homero
  Cenſor Ariſtarchus, normaque Zenodoti.
Pone obelos igitur ſpuriorum ſtigmata vatum.
  Palmas, non culpas eſſe putabo meas:
Et correcta magis, quam condemnata vocabo;
  Apponet docti quæ mihi lima viri.

Digitized by Google

Interea arbitrii ſubiturus pondera tanti,
  Optabo, ut placeam: ſin minus, ut taceam.

PROLOGUS.

SEPTEM Sapientes, nomen quibus iſtud dedit
Superior ætas, nec ſecuta ſuſtulit,
Hodie in orcheſtram palliati prodeunt.
Quid erubeſcis tu togate Romule,
Scenam quod introibunt tam clari viri?
Nobis pudendum hoc, non & Atticis quoque:
Quibus theatrum curiæ præbet vicem.
Noſtris negotiis ſua loca ſortito data:
Campus comitiis, ut Conſcriptis curia:
Forum, atque Roſtra ſeparatis civium.
Una eſt Athenis, atque in omni Græcia,
Ad conſulendum publici ſedes loci:
Quam in urbe noſtra ſero luxus condidit.
Ædilis olim ſcenam tabulatam dabat
Subito excitatam nulla mole ſaxea.
Muræna ſic, & Gallius: nota eloquar.
Poſtquam potentes, nec verentes ſumtuum,
Nomen perenne crediderunt, ſi ſemel
Conſtructa moles ſaxeo fundamine
In omne tempus conderet ludis locum:
Cuneata crevit hæc theatri immanitas.
Pompejus hanc, & Balbus, & Cæſar dedit
Octavianus, concertantes ſumtibus.
Sed ego quid iſtæc? non hac cauſa huc prodii,

Ut expedirem, quis theatra, quis forum,
Quis condidiſſet privas partes mœnium:
Sed ut verendos, Diiſque laudatos viros,
Prægrederer, ac referrem quid vellent ſibi.
Pronuntiare ſuas ſolent ſententias,
Quas quiſque providentium anteverterit.
Scitis profecto, quæ ſint: ſed ſi memoria
Rebus vetuſtis cludit: veniet Ludius
Ediſſerator harum, quas teneo minus.

Ludius.

DELPHIS Solonem ſcripſe fama eſt Atticum;
Γνῶθι σεαυτόν: quod Latinum eſt, Noſce te.
Multi hoc Laconis eſſe Chilonis putant.
Spartane Chilon, ſit tuum, necne ambigunt,
Quod introfertur, *ὅρα τέλος μακροῦ βίου*,
Finem intueri longæ vitæ quo jubes.
Multi hoc Solonem dixe Crœſo exiſtimant.
Et Pittacum dixiſſe fama eſt Lesbium,
Γίγνωσκε καιρόν. Tempus ut noris, jubet.
Sed *καιρὸς* iſte, tempeſtivum têmpus eſt.
Bias Prieneus dixit, *οἱ πλεῖστοι κακοί*:
Quod eſt Latinum, Plures homines ſunt mali:
Sed imperitos ſcito, quos dixit malos.
Μελέτη τὸ πᾶν, Periandri eſt Corinthii:
Eſſe meditationem totum qui putat.
Ἄριστον μέτρον eſſe dixit Lindius
Cleobulus; hoc eſt, Optimus cunctis modus.

Thales, ἐγγύα πάρεστι ἄτη, protulit.
Spondere qui nos, noxa quod præſeſt, vetat.
Hoc nos monere, fœneratis non placet.
  Dixi; recedam: legiſer venit Solon.

Solon.

De more Græco prodeo in ſcenam Solon;
Septem Sapientum fama cui palmam dedit.
Sed fama non eſt judicii ſeveritas.
Neque me eſſe primum horum nec imum exiſtimo:
Æqualitas quod ordinem neſcit pati.
Recte olim ineptum Delphicus juſſit Deus
Quærentem, quiſnam primus Sapientum foret,
Ut in orbe tereti nomina eorum incideret;
Ne primus eſſet, ne vel imus quiſpiam.
Eorum e medio prodeo gyro Solon:
Ut quod dixiſſe Crœſo regi exiſtimor,
Id omnis hominum ſecta ſibi dictum putet.
Græce coactum: ὅρα τέλος μακροῦ βίου:
Quod longius fit, ſi Latine ediſſeras:
Spectare vitæ jubeo cunctos terminum.
Proinde miſeros, aut beatos dicere
Evita: quod ſunt ſemper ancipiti ſtatu.
Id adeo ſic eſt. ſi queam, paucis loquar.
  Rex, an tyrannus, Lydiæ Crœſus fuit
His in beatis, dives inſanum in modum,
Lateribus aureis templa qui Divis dabat.
Is me evocavit. venio dicto obediens,

Meliore ut uti rege poſſint Lydii.
Rogat, beatum prodam, ſi quem noverim.
Telana dico civem non ignobilem.
Pro patria pugnans iſte vitam objecerat.
Deſpexit. alium quærit. inveni Aglaum,
Fines qui agelli proprii nunquam exceſſerat.
At ille ridens: Quo dein me ponis loco,
Beatus orbe toto qui ſolus vocor?
Spectandum dico terminum vitæ prius:
Tum judicandum, ſi manet felicitas.
Dictum moleſte Crœſus accepit. at ego
Relinquo regem. Bellum ille in Perſas parat.
Profectus, victus, vinctus, regi deditus.

* * *

At ille captus, funeris ipſe inſtar ſui,

* * *

Quin flamma totum ſe per ambitum dabat,
Volvens in altum fumidos æſtu globos.
At pæne ſero Crœſus ingenti ſono,
O vere vates, inquit: o Solon, Solon.
Clamore magno ter Solonem nuncupat.
Qua voce Cyrus motus, exſtingui jubet
Gyrum per omnem, & deſtrui ardentem pyram:
Et commodum profuſus imber nubibus
Repreſſit ignem. Crœſus ad regem illico
Deductus lectam per miniſtrorum manum,
Interrogatus, quem Solonem diceret,
Et quam ciendi cauſam haberet nominis,
Seriem per omnem cuncta regi ediſſerit.
Miſeratur ille: vimque fortunæ videns,

Laudat Solonem: Crœſum in amicis habet.
Vinctumque pedicis aureis ſecum jubet
Reliquum quod eſſet vitæ, totum degere.
Ego duorum regum teſtimonio
Laudatus, & probatus ambobus fui.
Quodque uni dictum eſt, quiſque ſibi dictum putet.
Ego jam peregi, qua de cauſa huc prodii.
Venit ecce Chilon. Vos valete, & plaudite.

Chilon.

Lumbi ſedendo, oculique ſpectando dolent,
Manendo Solonem quoad ſeſe recipiat.
Hui, quam pauca quam diu loquuntur Attici!
Unam trecentis verſibus ſententiam
Tandem peregit, meque reſpectans abît.
Spartanus ego ſum Chilo, qui nunc prodeo.
Brevitate nota, qua Lacones utimur.
Commendo noſtrum γνῶθι σεαυτὸν, Nosce te,
Quod in columna jam tenetur Delphica.
Labor moleſtus iſte, fructi eſt optimi,
Quid ferre poſſis, quidve non, dignoſcere.
Noctu, diuque quæ geras, quæ geſſeris,
Aduſque puncti tenuis inſtar quærere.
Officia cuncta, pudor, honor, conſtantia,
In hoc, & illa ſpreta nobis gloria.
Dixi. Valete memores. Plauſum non moror.

Cleobulus.

Cleobulus ego ſum, parvæ civis inſulæ;
Magnæ ſed auctor, qua cluo, ſententiæ:
Ἄριστον μέτρον quem dixiſſe exiſtimant.
Interpretare tu, qui orcheſtræ proximus,
Gradibus propinquis in quatuordecim ſedes:
Ἄριστον μέτρον, an ſit Optimus modus,
Dic. annuiſti. gratiam habeo. perſequar
Per ordinem. poeta dixe iſthoc loco
Afer videtur veſter, Ut ne quid nimis.
Et noſter quidam, μηδὲν ἄγαν. huc pertinet
Uterque ſenſus, Italus, ſeu Dorius.
Fandi, tacendi, ſomni, vigiliæ eſt modus,
Beneficiorum, gratiarum, injuriæ,
Studii, laborum, vita in omni quidquid eſt,
Iſtum requirit optimæ pauſæ modum.
Dixi. Recedam, ut ſit modus. venit Thales.

Thales.

Milesius Thales ſum: aquam qui principem
Rebus creandis dixi, ut vates Pindarus.

* * *

Dedere piſcatores extractum mari.
Namque hi jubente Delio me legerant:
Quod ille munus hoc ſapienti miſerat.
Ego recuſans non recepi: at reddidi

Ferendum ad alios, quos priores crederem.
Dein per omnes ſeptem ſapientes viros
Miſſum, ac remiſſum, rurſus ad me referunt.
Ego receptum conſecravi Apollini.
Nam ſi ſapientem deligi Phœbus jubet;
Non hominem quenquam, ſed Deum credi decet.
Is igitur ego ſum. cauſa ſed in ſcenam fuit
Mihi prodeundi, quæ duobus ante me,
Aſſertor ut ſententiæ fierem meæ.
Ea diſplicebit; non tamen prudentibus,
Quos docuit uſus, & peritos reddidit.
Nos *ἐγγύα πάρεστι δ' ἄτη*, dicimus:
Latinum eſt, Sponde: noxia est præsto tibi.
Per mille poſſum currere exempla, ut probem
Prædes vadeſque pœnitudinis reos:
Sed nolo quenquam nominatim dicere.
Sibi quiſque veſtrûm dicat, & ſecum putet,
Spondere quantis damno fuerit, & malo.
Gratum hoc officium maneat ambobus tamen.
  Pars plaudite ergo: pars offenſi explaudite.

Bias.

Bias Prieneus dixi, *οἱ πλεῖστοι κακοί.*
Latine dictum ſuſpicor, Plures mali.
Dixiſſe nollem. veritas odium parit.
Malos ſed imperitos dixi, & barbaros,
Qui jus, & æquum, & ſacros mores negligunt.
Nam populus iſte, quo theatrum cingitur,

Totus bonorum eſt. hoſtium tellus habet,
Dixiſſe quos me creditis, plures malos.
Sed nemo quiſquam tam malus judex fuat,
Qui non bonorum partibus ſe copulet,
Sive ille vere bonus eſt, ſeu dici ſtudet.
Jam fugit illum nomen inviſum mali.
Abeo. Valete, & plaudite, plures boni.

Pittacus.

MITYLENA oriundus Pittacus ſum Lesbius;
Γίγνωσκε καιρὸν qui dixi ſententiam.
Sed iſte καιρὸς, tempus ut noris, monet:
Et eſſe καιρὸν, tempeſtivum quod vocant.
Romana ſic eſt vox, VENITO IN TEMPORE.
Veſter quoque ille comicus Terentius,
Rerum omnium primum eſſe tempus autumat;
Ad Antiphilam quo venerat ſervus Dromo
Nullo impeditam, temporis ſervans vicem.
Reputate cuncti, quotiens offenſam incidat,
Spectata cui non fuerit opportunitas.
Tempus me abire, ne moleſtus. Plaudite.

Periander.

EPHYRA creatus huc Periander prodeo,
Μελέτη τὸ πᾶν qui dixi: & qui dictum probo,
MEDITATIONEM id eſſe totum, quod geras.
Is quippe ſolus rei gerendæ eſt efficax,

Meditatur omne qui prius negotium.
Adverſa rerum, vel ſecunda prædicat
Meditanda cunctis comicus Terentius.
Locare ſedes, bellum gerere, aut ponere:
Magnas, modicaſque res etiam, parvas quoque
Agere volentem, ſemper meditari decet.
Nam ſegniores omnes in cœptis novis,
Meditatio ſi rei gerendæ defuit.
Nihil eſt, quod ampliorem curam poſtulet,
Quam cogitare, quod gerendum ſit. dehinc
Incogitantes fors, non conſilium regit.
Sed ego me ad partes jam recipio. Plaudite,
Meditati, ut veſtram rem curetis publicam.

EORUNDEM
SEPTEM SAPIENTUM
SENTENTIÆ
SEPTENIS VERSIBUS
AB EODEM AUSONIO EXPLICATÆ.

Bias Prieneus.

QUÆNAM ſumma boni? Mens quæ ſibi conſcia recti.
Pernicies homini quæ maxima? Solus homo alter.
Quis dives? Qui nil cupiat. Quis pauper? Avarus.
Quæ dos matronæ pulcherrima? Vita pudica.
Quæ caſta eſt? De qua mentiri fama veretur.
Quod prudentis opus? Cum poſſit, nolle nocere.
Quid ſtulti proprium? Non poſſe, & velle nocere.

Pittacus Mitylenæus.

LOQUI ignorabit, qui tacere neſciet.
Bono probari malo, quam multis malis.
Demens ſuperbis invidet felicibus.
Demens dolorem ridet infelicium.
Pareto legi, quiſque legem ſanxeris.
Plures amicós re ſecunda compara.
Paucos amicos rebus adverſis proba.

Cleŏbulus Lindius.

QUANTO plus liceat, tam libeat minus.
Fortunæ invidiæ eſt immeritus miſer.
Felix criminibus nullus erit diu.
Ignoſcas aliis multa: nihil tibi.
Parcit quiſque malis, perdere vult bonos.
Majorum meritis gloria non datur:
Turpis ſæpe datur fama minoribus.

Periander Corinthius.

NUNQUAM diſcrepat utile a decoro.
Plus ēſt ſollicitus, magis beatus.
Mortem optare malum, timere pejus.
Faxis, ut libeat, quod eſt neceſſe.
Multis terribilis, caveto multos.
Si fortuna juvat, caveto tolli.
Si fortuna tonat, caveto mergi.

Solon Athenienſis.

Dico tunc beatam vitam, cum peracta fata ſint.
Par pari jugator conjux. quidquid impar, diſſidet.
Non erunt honores unquam fortuiti muneris.
Clam coarguas propinquum, propalam laudaveris.
Pulchrius multo parari, quam creari nobilem.
Certa ſi decreta ſors eſt, quid cavere proderit?
Sive ſint incerta cuncta, quid timere convenit?

Chilo Lacedæmonius.

Nolo minor me timeat, deſpiciatque major.
Vive memor mortis, uti ſis memor & ſalutis,
Triſtia cuncta exſuperans aut animo, aut amico.
Tu bene ſi quid facias, non meminiſſe fas eſt.
Quæ benefacta accipias, perpetuo memento.
Grata ſenectus homini, quæ parilis juventæ.
Illa juventa eſt gravior, quæ ſimilis ſenectæ.

Thales Mileſius.

Turpe quid auſurus, te ſine teſte time.
Vita perit, mortis gloria non moritur.
Quod facturus eris, dicere ſuſtuleris.
Crux eſt, ſi metuas, vincere quod nequeas.
Cum vere objurgas, ſic inimice juvas:

Cum falſo laudas, tunc & amice noces.
Nil nimium. Satis eſt: ne ſit & hoc nimium.

De iiſdem ſeptem Sapientibus, e Græco.

SEPTENIS patriam Sapientum, nomina, voces,
Verſibus expediam: ſua quemque monoſticha dicent:
Chilo, cui patria eſt Lacedæmon, Noſcere ſeipſum.
Periander, Trepidam moderare, Corinthius, iram.
Ex Mitylenæis, Nimium nil, Pittacus oris.
Menſuram optimum, ait Cleobulus Lindius, in re.
Exſpectare Solon finem docet, ortus Athenis.
Plures eſſe Bias pravos, quem clara Priene.
Mileti, fugiſſe Thales vadimonia, alumnus.

AUSONII
BURDIGALENSIS
EDYLLIA.

I. *Verſus Paſchales Procodicti.*

SANCTA ſalutiferi redeunt ſollemnia CHRISTI:
Et devota pii celebrant jejunia Myſtæ.
At nos æternum cohibentes pectore cultum,
Intemeratorum vim continuamus honorum.
Annua cura ſacris, jugis reverentia nobis.
  Magne pater rerum, cui terra, & pontus & aer,
Tartaraque, & picti ſervit plaga lactea cœli:
Noxia quem ſcelerum plebes tremit, almaque rurſum
Concelebrat votis animarum turba piarum:
Tu brevis hunc ævi curſum, celeremque caducæ
Finem animæ donas, æternæ munere vitæ.
Tu mites legum monitus, ſacroſque prophetas
Humano impertis generi: ſervaſque nepotes,
Deceptum miſeratus Adam: quem capta venenis
Implicuit ſocium blandis erroribus Eva.
Tu Verbum, pater alme, tuum, natumque Deumque

Concedis terris totum, ſimilemque, paremque,
Ex vero verum, vivaque ab origine vivum.
Ille tuis doctus monitis hoc addidit unum:
Ut ſuper æquoreas nabat qui ſpiritus undas,
Pigra immortali vegetaret membra lavacro.
Trina fides auctore uno, ſpes certa ſalutis
Hunc numerum junctis virtutibus amplectenti.
Tale & terrenis ſpecimen ſpectatur in oris
Auguſtus genitor, geminûm ſator Auguſtorum:
Qui fratrem, natumque pio complexus utrumque
Numine, partitur regnum, neque dividit unum,
Omnia ſolus habens, atque omnia dilargitus.
Hos igitur nobis trina pietate vigentes,
Rectores terræ placidos, cœlique miniſtros,
Chriſte, apud æternum placabilis aſſere patrem.

AUSONIUS lectori ſuo S. D.

POST Deum ſemper patrem colui: ſecundamque reverentiam genitori meo debui. Sequitur ergo hanc ſummi Dei venerationem Epicedion patris mei. Titulus a Græcis auctoribus, defunctorum honori dicatus, non ambitioſus, ſed religioſus: quem commendo lectori meo, ſive is filius eſt, ſeu pater, ſive utrumque. Neque, ut laudet, exigo; ſed, ut amet, poſtulo. Neque vero nunc patrem meum laudo, quod ille non eget: & ego functum oblectatione viventium onerare non debeo. Neque dico, niſi quod agnoſcunt, qui parti ætatis ejus

interfuerunt. Falſum me autem, morte ejus obita, dicere, & verum tacere, ejuſdem piaculi exiſtimo. Imagini ipſius hi verſus ſubſcripti ſunt: neque minus in opuſculorum ſeriem relati. Alia omnia mea diſplicent mihi: hos relegiſſe amo. Vale.

II. *Epicedion in patrem ſuum Julium Auſonium.*

NOMEN ego Auſonius, non ultimus arte medendi:
Et mea ſi noſſes tempora, primus eram.
Vicinas urbes colui patriaque domoque,
Vaſates patria, ſed lare Burdigalam.
Curia me duplex, & uterque Senatus habebat
Muneris exſortem, nomine participem.
Non opulens, nec egens: parcus, ſine ſordibus egi.
Victum, habitum, mores ſemper eadem habui.
Sermone impromtus Latio: verum Attica lingua
Suffecit culti vocibus eloquii.
Obtuli opem cunctis poſcentibus artis inemtæ:
Officiumque meum cum pietate fuit.
Judicium de me ſtudui præſtare bonorum:
Ipſe mihi nunquam, judice me, placui.
Officia in multos diverſo debita cultu,
Perſonis, meritis, tempore diſtribui.
Litibus abſtinui: non auxi, non minui rem.
Indice me nullus, ſed neque teſte, perit.
Invidi nunquam. cupere atque ambire refugi.
Jurare, aut falſum dicere, par habui.

Factio me ſibi non, non conjuratio junxit.
  Sincero colui fœdere amicitias.
Felicem ſcivi, non qui, quod vellet, haberet:
  Sed qui per fatum non data non cuperet.
Non occurſator, non garrulus, obvia cernens;
  Valvis & velo condita non adii.
Famam, quæ poſſet vitam lacerare bonorum,
  Non finxi: & veram ſi ſcierim, tacui.
Ira procul: ſpes vana procul: procul anxia cura;
  Inque bonis hominum gaudia falſa procul.
Vitati cœtus, ejuratique tumultus,
  Et ſemper fictæ principum amicitiæ.
Deliquiſſe nihil nunquam laudem eſſe putavi,
  Atque bonos mores legibus antetuli.
Iraſci promtus, properavi condere motum:
  Atque mihi pœnas pro levitate dedi.
Conjugium per luſtra novem, ſine crimine, concors,
  Unum habui: gnatos quatuor edidimus.
Prima obiit lactens. at qui fuit ultimus ævi,
  Pubertate rudi non rudis interiit.
Maximus ad ſummum culmen pervenit honorum,
  Præfectus Gallis, & Libyæ, & Latio,
Tranquillus, clemens, oculis, voce, ore ſerenus,
  In genitore ſuo mente animoque pater.
Hujus ego & natum & generum pro Conſule vidi.
  Conſul ut ipſe foret, ſpes mihi certa fuit.
Matronale decus poſſedit filia: cujus
  Egregia & nuptæ laus erat, & viduæ;
Quæ nati, generique & progeneri, ſimul omnium
  Multiplici illuſtres vidit honore domos.

Ipſe nec affectans, nec detrectator honorum,
  Præfectus magni nuncupor Illyrici.
Hæc me fortunæ larga indulgentia ſuaſit,
  Numine adorato, vitæ abitum petere:
Ne fortunatæ ſpatium inviolabile vitæ,
  Fatali admorſu ſtringeret ulla dies.
Obtinui: auditæque preces: ſpem, vota, timorem,
  Sopitus placido fine, relinquo aliis.
Inter mœrentes, ſed non ego mœſtus, amicos
  Diſpoſitis jacui funeris arbitriis.
Nonaginta annos baculo ſine, corpore toto
  Exegi, cunctis integer officiis.
Hæc quicunque leges, non aſpernabere fari:
  Talis vita tibi, qualia vota mihi.

Cum de palatio, poſt multòs annos honoratiſſimus, quippe jam Conſul, rediſſet ad patriam, villulam, quam pater reliquerat, introgreſſus, his verſibus luſit, Luciliano ſtilo.

III. *Auſonii villula.*

Salve, herediolum, majorum regna meorum,
  Quod proavus, quod avus, quod pater excoluit.
Quod mihi jam ſenior, properata morte, relinquit:
  Heheu, nolueram tam cito poſſe frui!
Juſta quidem ſeries patri ſuccedere: verum
  Eſſe ſimul dominos, gratior ordo piis.
Nunc labor, & curæ mea ſunt. ſola ante voluptas
  Partibus in noſtris: cetera patris erant.

Parvum herediolum, fateor. ſed nulla fuit res
  Parva unquam æquanimis: adde etiam, unanimis.
Ex animo rem ſtare æquum puto, non animum ex re.
  Cuncta cupit Crœſus, Diogenes nihilum:
Spargit Ariſtippus mediis in Syrtibus aurum:
  Aurea non ſatis eſt Lydia tota Midæ.
Cui nullus finis cupiendi eſt, nullus habendi.
  Ille opibus modus eſt, quem ſtatuas animo.
Verum ager iſte meus, quantus ſit, noſce: etiam me
  Noveris, & noris te quoque, ſi potis es:
Quanquam difficile eſt ſe noſcere. Γνῶθι σεαυτὸν,
  Quam propere legimus, tam cito negligimus.
Agri bis centum colo jugera. vinea centum
  Jugeribus colitur, prataque dimidium.
Silva ſupra duplum, quam prata, & vinea, & arvum.
  Cultor agri nobis nec ſupereſt, nec abeſt.
Fons propter, puteuſque brevis, tum purus & amnis.
  Naviger hic refluus me vehit, ac revehit.
Conduntur fructus geminum mihi ſemper in annum.
  Cui non longa penus, huic quoque promta fames.
Hæc mihi non procul urbe ſita eſt, nec prorſus ad urbem:
  Ne patiar turbas, utque bonis potiar.
Et quoties mutare locum faſtidia cogunt,
  Tranſeo: & alternis rure, vel urbe fruor.

Digitized by Google

AUSONIUS Heſperio filio.

LIBELLUM, quem ad nepotulum meum, ſororis tuæ filium, inſtar protreptici luſeram, venturus ipſe præmiſi legendum. Hoc enim malui, quam ipſe recitare: eſſet ut tibi cenſura liberior, quæ duabus cauſis impediri ſolet: quod aures noſtras audita velocius, quam lecta prætereunt; & quod ſinceritas judicandi præſentia recitantis oneratur. Nunc tibi utrumque integrum eſt: quia & legenti tibi libera mora eſt; & judicaturo non obſtat noſtri verecundia. Sed heus tu, fili dulciſſime, habeo quod admoneam. Si qua tibi in his verſiculis videbuntur (nam vereor, ut multa ſint) fucatius concinnata, quam verius; & plus coloris quam ſucci habere: ipſe ſciens fluere permiſi, venuſtula ut eſſent magis, quam forticula; inſtar virginum,

quas matres ſtudent
Demiſſis humeris eſſe, vincto pectore, ut graciles ſient.

noſti cetera. Supereſt igitur, ut dicas: Quid moraris judicationem meam de eo, quod ipſe pronuntias eſſe mendoſum? Dicam ſcilicet me hujuſmodi verſibus foris erubeſcere, ſed intra nos minus verecundari: namque ego hæc annis illius magis quam meis ſcripſi, aut fortaſſe & meis. Δὶς παῖδες οἱ γέροντες. Ad ſummam, valeat auctoritas tua, mihi cum infante ratio eſt. Vale, fili dulciſſime.

IV. *Ad nepotem Auſonium protrepticon de ſtudio puerili.*

SUNT etiam Muſis ſua ludrica. mixta Camœnis
Otia ſunt, mellite nepos; nec ſemper acerbi
Exercet pueros vox imperioſa magiſtri:
Sed requie, ſtudiique vices rata tempora ſervant.
Et ſatis eſt puero memori legiſſe libenter.
Et ceſſare licet. Grajo ſchola nomine dicta eſt,
Juſta laboriferis tribuantur ut otia Muſis.
Quo magis alternum certus ſuccedere ludum,
Diſce libens, longum delenitura laborem
Intervalla damus. ſtudium puerile fatiſcit,
Læta niſi auſteris varientur feſta profeſtis.
Diſce libens: tetrici nec præceptoris habenas
Deteſtere, nepos. nunquam horrida forma magiſtri.
Ille licet triſtis ſenio, nec voce ſerenus,
Aſpera contractæ minitetur jurgia frontis;
Nunquam immanis erit, placita aſſuetudine vultus
Qui ſemel imbuerit. rugas nutricis amabit,
Qui refugit matrem. pappos, aviaſque trementes
Anteferunt patribus ſeri nova cura nepotes.
Sic neque Peliden terrebat Achillea Chiron
Theſſalico permixtus equo: nec pinifer Atlas
Amphitryoniadem puerum: ſed blandus uterque
Mitibus alloquiis teneros mulcebat alumnos.
Tu quoque ne metuas: quamvis ſchola verbere multo
Increpet, & truculenta ſenex gerat ora magiſter.

Degeneres animos timor arguit: at tibi conſta
Intrepidus; nec te clamor, plagæque ſonantes,
Nec matutinis agitet formido ſub horis:
Quod ſceptrum vibrat ferulæ, quod multa ſuppellex
Virgea, quod fallax ſcuticam prætexit aluta,
Quod fervent trepido ſubſellia veſtra tumultu.
Pompa loci, & vani fugiatur ſcena timoris.
Hæc olim genitorque tuus, genitrixque ſecuti
Securam placido mihi permulſere ſenectam.
Tu ſenium, quodcunque ſuperlabentibus annis
Fata dabunt, qui nomen avi geris indole prima,
Prime nepos, vel re vel ſpe mihi porge fruendum.
Nunc ego te puerum, mox in juvenilibus annis,
Jamque virum cernam, ſi fors ita juſſerit; aut ſi
Invidia eſt, ſperabo tamen: nec vota fatiſcent,
Ut patris, utque mei non immemor, ardua ſemper
Præmia Muſarum cupias: facundus & olim
Hac gradiare via, qua nos præceſſimus: & cui
Proconſul genitor, Præfectus avunculus inſtant.
Perlege, quodcunque eſt memorabile. priva monebo.
Conditor Iliados, & amabilis orſa Menandri
Evolvenda tibi. tu flexu & acumine vocis
Innumeros numeros doctis accentibus effer:
Affectuſque impone legens. diſtinctio ſenſum
Auget, & ignavis dant intervalla vigorem.
Ecquando iſta meæ contingent dona ſenectæ?
Quando oblita mihi tot carmina, totque per ævum
Connexa hiſtoriæ, ſoccos aulæaque regum,
Et melicos, lyricoſque modos præfando, novabis,
Obductoſque ſeni facies pueraſcere ſenſus?.

Te præeunte, nepos, modulata poemata Flacci,
Altiſonumque iterum fas eſt didiciſſe Maronem.
Tu quoque, qui Latium lecto ſermone Terentî
Comis, & adſtricto percurris pulpita ſocco,
Ad nova vix memorem diverbia coge ſenectam.
Jam facinus, Catilina, tuum, Lepidique tumultum,
Ab Lepido & Catulo jam res & tempora Romæ
Orſus, bis ſenos ſeriem connecto per annos.
Jam lego civili mixtum mavorte duellum,
Movit quod ſocio Sertorius exſul Ibero.
Nec rudis hoc avus admoneo, ſed mille docendo
Ingenia expertus. multos lactantibus annis
Ipſe alui: gremioque fovens, & murmura ſolvens,
Eripui tenerum blandis nutricibus ævum.
Mox pueros molli monitu, & formidine leni
Pellexi, ut mites peterent per acerba profectus,
Carpturi dulcem fructum radicis amaræ.
Idem veſticipes motu jam puberis ævi,
Ad mores, arteſque bonas, fandique vigorem
Produxi: quanquam imperium cervice negarent
Ferre, nec inſertis præberent ora lupatis.
Ardua temperies, dura experientia, rarus
Eventus, longo rerum ſpectatus ab uſu,
Ut regat indocilem mitis cenſura juventam.
Quæ tolerata mihi, donec jam ærumna juvaret;
Leniretque uſu bona conſuetudo laborem.
Donec ad Auguſtæ pia munera diſciplinæ
Accirer, varioque accingerer auctus honore:
Aurea cum parere mihi palatia juſſum.
Abſiſtat Nemeſis: ferat & fortuna jocantem.

Præſedi imperio, dum prætextatus in oſtro,
Et ſceptro, & ſolio, ſibi præfert jura magiſtri,
Majoreſque putat noſtros Auguſtus honores.
Quos mox ſublimi maturus protulit auctu:
Quæſtor ut Auguſtis, patri, natoque crearer:
Ut præfecturam duplicem, ſellamque curulem,
Ut trabeam, pictamque togam, mea præmia, Conſul
Induerer: faſtiſque meis prælatus haberer.
His ego quæſivi meritum quam grande nepoti
Conſul avus: lumenque tuæ præluceo vitæ.
Quamvis & patrio jamdudum nomine clarus,
Poſſes ornatus, poſſes oneratus haberi:
Acceſſit tamen ex nobis honor inclitus. hunc tu
Effice, ne ſit onus: per te ut connixus in altum
Conſcendas; ſpereſque tuos, te Conſule, faſces.

V. *Genethliacon ad eundem Auſonium nepotem.*

CARMINA prima tibi cum jam puerilibus annis
Traderet aſſidui permulcens cura magiſtri,
Imbueretque novas aures, ſenſuſque ſequaces,
Ut reſpondendas docili quoque murmure voces
Emendata rudi proferret lingua palato,
Addidimus nil triſte ſenes: ne cura monendi
Læderet, aut dulces guſtus vitiaret amaris.
At modo, cum motu vigeas jam puberis ævi,
Fortiaque a teneris poſſis ſecernere; & ipſe
Admonitor morumque tibi, fandique videri:
Accipe non præcepta quidem, ſed vota precantis,

Quin gratantis avi feſtum ad ſollemne nepotis.
Annuito, ut reducem fatorum a fine ſenectam
Soſpes agam : feſtumque diem, dubitataque cernam
Sidera, depoſito prope conclamatus in ævo.
Hoc, mellite nepos, duplicato fœnore partum;
Natali accedente tuo : munuſque ſalutis
Plenius hoc noſtræ, quod jam tibi puberis ævi
Creſcit honos, juvenemque ſenex jam cerno nepotem.
Sexta tibi hæc primo remeat trieteris ab anno,
Septembres notis referens natalibus Idus.
Idus alma dies, geniis quoque culta Deorum.
Sextiles Hecate Latonia vendicat Idus;
Mercurius Majas, ſuperorum adjunctus honori.
Octobres olim genitus Maro dedicat Idus.
Idus ſæpe colas biſſenis menſibus omnes,
Auſonii quicunque mei celebraveris Idus.
Vale, nepos dulciſſime.

AUSONIUS Gregorio filio S.

EN unquam vidiſti nebulam pictam in pariete? Vidiſti utique, & meminiſti. Treveris quippe in triclinio Æoli fucata eſt pictura hæc : Cupidinem cruci affigunt mulieres amatrices, non hæ de noſtro ſeculo, quæ ſponte peccant : ſed illæ Heroicæ, quæ ſibi ignoſcunt, & plectunt Deum : quarum partem in lugentibus campis Maro noſter enumerat. Hanc ego imaginem ſpecie & argumento miratus ſum. Deinde mirandi ſtuporem tranſtuli ad

ineptiam poetandi. Mihi præter lemma, nihil placet. Sed commendo tibi errorem meum. Nævos noſtros & cicatrices amamus: nec ſoli noſtro vitio peccaſſe contenti, affectamus, ut amentur. Verum quid ego huic eclogæ ſtudioſe patrocinor? Certus ſum, quodcunque meum ſcieris, amabis. Quod magis ſpecto, quam ut laudes. Vale.

VI. *Cupido cruci affixus.*

AERIS in campis, memorat quos Muſa Maronis;
Myrteus amentes ubi lucus opacat amantes,
Orgia ducebant Heroïdes, & ſua quæque,
Ut quondam occiderant, leti argumenta gerebant;
Errantes ſilva in magna, & ſub luce maligna,
Inter arundineaſque comas, gravidumque papaver;
Et tacitos ſine labe lacus, ſine murmure rivos:
Quorum per ripas nebuloſo lumine marcent
Fleti olim regum & puerorum nomina flores;
Mirator Narciſſus, & Œbalides Hyacinthus,
Et Crocus auricomans, & murice pictus Adonis;
Et tragico ſcriptus gemitu Salaminius Æas.
Omnia quæ lacrimis, & amoribus anxia mœſtis;
Exercent memores obita jam morte doloris:
Rurſus in amiſſum revocant Heroïdas ævum.
Fulmineos Semele decepta puerpera partus
Deflet, & ambuſtas lacerans per inania cunas
Ventilat ignavum ſimulati fulminis ignem.
Irrita dona querens, ſexu gaviſa virili,

Mœret in antiquam Cænis revocata figuram.
Vulnera ſiccat adhuc Procris: Cephalique cruentam
Diligit & percuſſa manum. fert fumida teſta
Lumina Seſtiaca præceps de turre puella.
Et de nimboſo ſaltum Leucate minatur
Maſcula Lesbiacis Sappho peritura ſagittis.
Harmoniæ cultus Eriphyle mœſta recuſat,
Infelix nato, nec fortunata marito.
Tota quoque aeriæ Minoïa fabula Cretæ,
Picturarum inſtar tenui ſub imagine vibrat.
Paſiphae nivei ſequitur veſtigia tauri.
Licia fert glomerata manu deſerta Ariadne.
Reſpicit abjectas deſperans Phædra tabellas.
Hæc laqueum gerit: hæc vanæ ſimulacra coronæ:
Dædaliæ pudet hanc latebras ſubiiſſe juvencæ.
Præreptas queritur per inania gaudia noctes
Laodameia duas, vivi functique mariti.
Parte truces alia ſtrictis mucronibus omnes
Et Thisbe & Canace, & Sidonis horret Eliſſa.
Conjugis hæc, hæc patris, & hæc gerit hoſpitis enſem.
Errat & ipſa olim, qualis per Latmia ſaxa
Endymioneos ſolita affectare ſopores
Cum face, & aſtrigero diademate Luna bicornis.
Centum aliæ veterum recolentes vulnera amorum,
Dulcibus & mœſtis refovent tormenta querelis.
Quas inter medias furvæ caliginis umbram
Diſpulit inconſultus Amor ſtridentibus alis.
Agnovere omnes puerum: memorique recurſu
Communem ſenſere reum, quanquam humida circum
Nubila, & auratis fulgentia cingula bullis,

Et pharetram, & rutilæ fuſcarent lampados ignem:
Agnoſcunt tamen: & vanum vibrare vigorem
Occipiunt: hoſtemque unum loca non ſua nactum;
Cum pigros ageret denſa ſub nocte volatus,
Facta nube premunt. trepidantem & caſſa parantem
Suffugia, in cœtum mediæ traxere catervæ.
Eligitur mœſto myrtus notiſſima luco,
Invidioſa Deûm pœnis. cruciaverat illic
Spreta olim memorem Veneris Proſerpina Adonin.
Hujus in excelſo ſuſpenſum ſtipite Amorem,
Devinctum poſt terga manus, ſubſtrictaque plantis
Vincula mœrentem, nullo moderamine pœnæ
Affigunt. reus eſt ſine crimine, judice nullo
Accuſatus Amor. ſe quiſque abſolvere geſtit;
Transferat ut proprias aliena in crimina culpas.
Cunctæ exprobrantes tolerati inſignia leti
Expediunt: hæc arma putant, hæc ultio dulcis,
Ut quo quæque perît, ſtudeat punire dolore.
Hæc laqueum tenet, hæc ſpeciem mucronis inanem
Ingerit: illa cavos amnes, rupemque fragoſam,
Inſanique metum pelagi, & ſine fluctibus æquor.
Nonnullæ flammas quatiunt, trepidoque minantur
Stridentes nullo igne faces. reſcindit adultum
Myrrha uterum lacrimis lugentibus: inque paventem
Gemmea fletiferi jaculatur ſuccina trunci.
Quædam ignoſcentum ſpecie ludibria tantum
Sola volunt: ſtilus ut tenuis ſub acumine puncti
Eliciat tenerum, de quo roſa nata, cruorem;
Aut pubi admoveant petulantia lumina lychni.
Ipſa etiam ſimili genitrix obnoxia culpæ

Alma Venus tantos penetrat ſecura tumultus.
Nec circumvento properans ſuffragia nato
Terrorem ingeminat, ſtimuliſque accendit amaris
Ancipites Furias, natique in crimina confert
Dedecus ipſa ſuum: quod vincula cæca mariti
Deprenſo Mavorte tulit: quod pube pudenda
Helleſpontiaci ridetur forma Priapi:
Quod crudelis Eryx, quod ſemivir Hermaphroditus.
Nec ſatis in verbis. roſeo Venus aurea ſerto
Mœrentem pulſat puerum, & graviora paventem.
Olli purpureum mulcato corpore rorem
Sutilis expreſſit crebro roſa verbere: quæ, jam
Tincta prius, traxit rutilum magis ignea fucum.
Inde truces cecidere minæ: vindictaque major
Crimine viſa ſuo, Venerem factura nocentem.
Ipſæ intercedunt Heroïdes, & ſua quæque
Funera crudeli malunt adſcribere fato.
Tum grates pia mater agit, ceſſiſſe dolentes;
Et condonatas puero dimittere culpas.
   Talia nocturnis olim ſimulacra figuris
Exercent trepidam caſſo terrore quietem.
Quæ poſtquam multa perpeſſus nocte Cupido
Effugit, pulſa tandem caligine ſomni
Evolat ad ſuperos, portaque evadit eburna.

Ausonius Paulo ſuo S. P. D.

Pervincis tandem : & operta Muſarum mearum, quæ initiorum velabat obſcuritas, quanquam non profanus, irrumpis, Paule cariſſime. Quamvis enim te non ejus vulgi exiſtimem, quod Horatius arcet ingreſſu : tamen ſua cuique ſacra : nec idem Cereri, quod Libero, etiam ſub iiſdem cultoribus. Poematia, quæ in alumnam meam luſeram, rudia, & inchoata ad domeſticæ ſolatium cantilenæ, cum ſine metu arcana ſecuritate fruerentur, proferre ad lucem caligantia coegiſti. Verecundiæ meæ ſcilicet ſpolium concupiſti; aut, quantum tibi in me juris eſſet, ab invito indicari. Ne tu Alexandri Macedonis pervicaciam ſupergreſſus : qui fatalis jugi lora cum ſolvere non poſſet, abſcidit: & Pythiæ ſpecum, quo die nefas erat patere, penetravit. Utere igitur ut tuis, pari jure, ſed fiducia diſpari : quippe tua poſſunt populum non timere; meis etiam intra me erubeſco.

Ut voluiſti, Paule, cunctos Biſſulæ verſus habes:
Luſimus quos in Suevæ gratiam virgunculæ,
Otium magis foventes, quam ſtudentes gloriæ.
Tu moleſtus flagitator lege moleſta carmina.
Tibi, quod intriſti, exedendum eſt: ſic vetus verbum jubet;
Compedes, quas ipſe fecit, ipſus ut geſtet faber.

Ad lectorem hujus libelli.

CARMINIS incomti tenuem lecture libellum;
  Pone ſupercilium.
Seria contractis expende poemata rugis.
  Nos Thymelen ſequimur.
Biſſula in hoc ſchedio cantabitur, ant Eraſinus:
  Admoneo, ante bibas.
Jejunis nil ſcribo. meum poſt pocula ſi quis
  Legerit, hic ſapiet.
Sed magis hic ſapiet, ſi dormiet: & putet iſta
  Somnia miſſa ſibi.

VII. *Auſonii Biſſula. Ubi nata ſit, & quomodo in manus domini venerit.*

BISSULA, trans gelidum ſtirpe & lare proſata Rhenum,
  Conſcia naſcentis Biſſula Danubii,
Capta manu, ſed miſſa manu, dominatur in ejus
  Deliciis, cujus bellica præda fuit.
Matre carens, nutricis egens, neſcivit herai
  Imperium. * * * * * *
Fortunæ ac patriæ quæ nulla opprobria ſenſit,
  Illico inexperto libera ſervitio.
Sic Latiis mutata bonis, Germana maneret
  Ut facies, oculos cærula, flava comas.
Ambiguam modo lingua facit, modo forma puellam,
  Hæc Rheno genitam prædicat, hæc Latio.

De eadem Biſſula.

DELICIUM, blanditiæ, ludus, amor, voluptas;
Barbara, ſed quæ Latias vincis alumna pupas,
Biſſula nomen teneræ ruſticulum puellæ,
Horridulum non ſolitis, ſed domino venuſtum.

Ad pictorem de Biſſulæ imagine.

BISSULA nec ceris, nec fuco imitabilis ullo;
Naturale decus fictæ non commodat arti.
Sandyx, & ceruſſa, alias ſimulate puellas:
Temperiem hanc vultus neſcit manus. Ergo age, pictor;
Puniceas confunde roſas, & lilia miſce:
Quique erit ex illis color aeris, ipſe ſit oris.

Ad eundem.

PINGERE ſi noſtram, pictor, meditaris alumnam;
Æmula Cecropias ars imitetur apes.

VIII. *Precatio Auſonii Conſulis deſignati, pridie Kalendas Januarii faſcibus ſumtis.*

JANE, veni: novus anne, veni: renovate veni Sol,
Conſulis Auſonii Latiam viſure curulem.
Ecquid ab Auguſta nunc majeſtate ſecundum
Quod mireris, habes? Roma illa, domuſque Quirini,
Et toga purpurei rutilans prætexta ſenati,
Hoc capite æternis ſignat ſua tempora Faſtis.
Anne, bonis cœpte auſpiciis, da vere ſalubri
Apricas ventorum animas, da roſcida Cancro
Solſtitia, & gelidum Boream Septembribus horis.
Mordeat Autumnas frigus ſubtile pruinas;
Et tenuata modis ceſſet mediocribus Æſtas.
Sementem Notus humificet: ſit Bruma nivalis;
Dum pater antiqui renovatur Martius anni.
Spiret odorato florum nova gratia Maio.
Julius & ſegetes coquat, & mare temperet Euris.
Sirius ardentem non augeat igne Leonem.
Diſcolor arboreos variet Pomona ſapores.
Mitiget Autumnus, quod maturaverit Æſtas;
Et genialis Hiems parta ſibi dote fruatur.
Pacem mundus agat: nec turbida ſidera regnent.
Nulla tuos, Gradive, offendat ſtella penates,
Quæ non æqua tibi; non Cynthia; non celer Arcas
Finitimus terris; non tu, Saturne, ſupremo
Ultime circuitu. procul a Pyroente remotus
Tranquillum properabis iter. Vos cominus ite

Stella ſalutigeri Jovis, & Cythereïe Veſper.
Nonnunquam hoſpitibus facilis Cyllenius adſit.
Jane, veni: novus anne, veni: renovate veni Sol.
Hoſtibus edomitis, qua Francia mixta Suevis
Certat ad obſequium, Latiis ut militet armis:
Qua vaga Sauromates ſibi junxerat agmina Chuni,
Quaque Getes ſociis Hiſtrum aſſultabat Alanis.
(Hoc mihi præpetibus victoria nuntiat alis.)
Jam venit Auguſtus, noſtros ut comat honores,
Officio exornans, quos participare cupiſſet.
Jane, veni: novus anne, veni: renovate veni Sol.
Aurea venturo, Sol, porrige gaudia Jano:
Faſcibus Auſonii ſuccedet Cæſar in annum,
Quintam Romulei prætextam habiturus honoris.
Ecce ubi ſe cumulat mea purpura (mitibus audi
Auribus hoc, Nemeſis) poſt me dignatur oriri
Auguſtus Conſul. plus quam conferre videtur
Me ſibi: qui juſſit noſtros præcedere faſces.
Jane, veni: novus anne, veni: renovate veni Sol.
Coge ſecuturos bis ſena per oſtia menſes.
Tu tropicum ſoli da cedere; rurſus & illum
Terga dare, ut duplex tropicus varietur ab aſtro;
Et quater a ternis properet mutatio ſignis.
Æſtivos impelle dies, brumamque morantem
Noctibus acceleret promiſſus Cæſaris annus.
Illum ego ſi cernam, tum terque quaterque beatus;
Tunc ero bis Conſul, tunc tangam vertice cœlum.

IX. *Item precatio Kalendis Januariis.*

ANNE, bonis cœpte auſpiciis, felicia cernis
Conſulis Auſonii primordia: prome coruſcum,
Sol æterne, caput: ſolitoque illuſtrior, almo
Lumine purpureum jubar exſere lucis eoæ.
Anne, pater rerum, quas Jani menſe bifrontis
Volvis in hibernum glaciali fine Decembrem,
Anne, veni, & feſtum veteris novus aſpice Jani.
Sollemnes pervade vias, biſſenaque mundo
Curricula æquatis varians per tempora ſignis,
Præcipitem æterna perfer vertigine curſum;
Sic prono raptate polo, contraria Phœbus
Ut momenta ferat ſervata parte dierum,
Et novus hiberno reparet ſua lumina pulſu.
Menſtrua ter decies redeunt dum cornua Lunæ,
Exortus, obituſque manu volvente rotabis,
Legitimum Phœbi cohibens per ſigna meatum.

X. *Auſonii Moſella.*

TRANSIERAM celerem nebuloſo lumine Navam;
Addita miratus veteri nova mœnia vico,
Æquavit Latias ubi quondam Gallia Cannas,
Infletæque jacent inopes ſuper arva catervæ.
Unde iter ingrediens nemoroſa per avia ſolum,
Et nulla humani ſpectans veſtigia cultus,
Prætereo arentem ſitientibus undique terris

Dumniſſum, riguaſque perenni fonte Tabernas,
Arvaque Sauromatum nuper metata colonis:
Et tandem primis Belgarum conſpicor oris
Nivomagum, divi caſtra inclita Conſtantini.
Purior hic campis aer: Phœbuſque ſereno
Lumine purpureum reſerat jam ſudus Olympum.
Nec jam, confertis per mutua vincula ramis,
Quæritur excluſum viridi caligine cœlum:
Sed liquidum jubar, & rutilam viſentibus æthram
Libera perſpicui non invidet aura diei.
In ſpeciem cum me patriæ, cultumque nitentis
Burdigalæ, blando pepulerunt omnia viſu,
Culmina villarum pendentibus edita ripis,
Et virides Baccho colles, & amœna fluenta
Subterlabentis tacito rumore Moſellæ.
Salve amnis laudate agris, laudate colonis,
Dignata imperio debent cui mœnia Belgæ:
Amnis odorifero juga vitea conſite Baccho,
Conſite gramineas amnis viridiſſime ripas:
Naviger, ut pelagus; devexas pronus in undas,
Ut fluvius; vitreoque lacus imitate profundo;
Et rivos trepido potis æquiparare meatu,
Et liquido gelidos fontes præcellere potu:
Omnia ſolus habes, quæ fons, quæ rivus, & amnis,
Et lacus, & bivio refluus manamine pontus.
Tu placidis prolapſus aquis, nec murmura venti
Ulla, nec occulti pateris luctamina ſaxi.
Non ſuperante vado rapidos reparare meatus
Cogeris, exſtantes medio non æquore terras
Interceptus habes: juſti ne demat honorem

Nominis, excluſum ſi dividat inſula flumen.
Tu duplices ſortite vias, & cum amne ſecundo
Defluis, ut celeres feriant vada concita remi:
Et cum per ripas nuſquam ceſſante remulco
Intendunt collo malorum vincula nautæ.
Ipſe tuos quotiens miraris in amne recurſus,
Legitimoſque putas prope ſegnius ire meatus?
Tu neque limigenis ripam prætexeris ulvis,
Nec piger immundo perfundis litora cœno:
Sicca ſed in prima aſpergis veſtigia lympha.
I nunc, & Phrygiis ſola lævia confere cruſtis,
Tendens marmoreum laqueata per atria campum.
Aſt ego deſpectis, quæ cenſus opeſque dederunt,
Naturæ mirabor opus, non cura nepotum,
Lætaque jacturis ubi luxuriatur egeſtas.
Hic ſolidæ ſternunt humentia litora arenæ,
Nec retinent memores veſtigia preſſa figuras.
Spectaris vitreo per lævia terga profundo,
Secreti nihil amnis habens: utque almus aperto
Panditur intuitu liquidis obtutibus aer,
Nec placidi prohibent oculos per inania venti;
Sic demerſa procul durante per intima viſu
Cernimus, arcanique patet penetrale fluenti:
Cum vada lene meant, liquidarum & lapſus aquarum
Prodit cærulea diſperſas luce figuras:
Quod ſulcata levi criſpatur arena meatu:
Inclinata tremunt viridi quod gramina fundo.
Utque ſub ingenuis agitatæ fontibus herbæ
Vibrantes patiuntur aquas: lucetque, latetque
Calculus: & viridem diſtinguit glarea muſcum.

Nota Caledoniis talis pictura Britannis,
Cum virides algas, & rubra corallia nudat
Æſtus, & albentes concharum germina baccas;
Delicias hominum locupletum, quæque ſub undis
Aſſimulant noſtros imitata monilia cultus.
Haud aliter placidæ ſubter vada læta Moſellæ;
Detegit admixtos non concolor herba lapillos.
Intentos tamen uſque oculos errore fatigant
Interludentes examina lubrica piſces.
Sed neque tot ſpecies, obliquatoſque natatus;
Quæque per adverſum ſuccedunt agmina flumen;
Nominaque, & cunctos numeroſæ ſtirpis alumnos,
Edere fas. haud ille ſinit, cui cura ſecundæ
Sortis, & æquorei ceſſit tutela tridentis.
Tu mihi flumineis habitatrix Naïs in oris,
Squamigeri gregis ede choros, liquidoque ſub alveo
Diſſere cæruleo fluitantes amne catervas.
Squameus herboſas Capito interlucet arenas
Viſcere præ tenero fartim congeſtus ariſtis,
Nec duraturus poſt bina trihoria menſis.
Purpureiſque Salar ſtellatus tergora guttis,
Et nullo ſpinæ nociturus acumine Redo,
Effugienſque oculos celeri levis Umbra natatu.
Tuque per obliqui fauces vexate Saravi,
Qua bis terna fremunt ſcopuloſis oſtia pilis,
Cum defluxiſti famæ majoris in amnem,
Liberior laxos exerces, Barbe, natatus.
Tu melior pejore ævo: tibi contigit omni
Spirantum ex numero non illaudata ſenectus.
Nec te puniceo rutilantem viſcere, Salmo,

Tranſierim, latæ cujus vaga verbera caudæ
Gurgite de medio ſummas referuntur in undas,
Occultus placido cum proditur æquore pulſus.
Tu loricato ſquamoſus pectore, frontem
Lubricus, & dubiæ facturus fercula cœnæ,
Tempora longarum fers incorrupte morarum,
Præſignis maculis capitis: cui prodiga nutat
Alvus, opimatoque fluens abdomine venter.
Quæque per Illyricum, per ſtagna binominis Iſtri,
Spumarum indiciis caperis, Muſtella, natantum,
In noſtrum ſubvecta fretum, ne lata Moſellæ
Flumina tam celebri defraudarentur alumno.
Quis te naturæ pinxit color? atra ſuperne
Puncta notant tergum, quæ lutea circuit Iris.
Lubrica cæruleus perducit tergora fucus.
Corporis ad medium fartim pingueſcis: at illinc
Uſque ſub extremam ſquallet cutis arida caudam.
Nec te delicias menſarum, Perca, ſilebo,
Amnigenos inter piſces dignande marinis,
Solus puniceis facilis contendere Mullis:
Nam neque guſtus iners; ſolidoque in corpore partes
Segmentis coeunt, ſed diſſociantur ariſtis.
Hic etiam Latio riſus prænomine, cultor
Stagnorum, querulis vis infeſtiſſima ranis,
Lucius, obſcuras ulva cœnoque lacunas
Obſidet. hic nullos menſarum lectus ad uſus;
Fervet fumoſis olido nidore popinis.
Quis non & virides vulgi ſolatia Tincas
Norit, & Alburnos prædam puerilibus hamis,
Stridenteſque focis obſonia plebis Alauſas?

Teque inter ſpecies geminas, neutrumque, & utrumque,
Qui necdum Salmo, nec jam Salar, ambiguuſque
Amborum medio Fario intercepte ſub ævo?
Tu quoque flumineas inter memorande cohortes,
Gobio, non major, geminis ſine pollice palmis,
Præpinguis, teres, ovipara congeſtior alvo:
Propexique jubas imitatus Gobio Barbi.
Nunc pecus æquoreum celebrabere, magne Silure:
Quem velut Actæo perductum tergora olivo
Amnicolam Delphina reor. ſic per freta magnum
Laberis, & longi vix corporis agmina ſolvis,
Aut brevibus defenſa vadis, aut fluminis ulvis.
Aut cum tranquillos moliris in amne meatus,
Te virides ripæ, te cærula turba natantum,
Te liquidæ mirantur aquæ. diffunditur alveo
Æſtus, & extremi procurrunt margine fluctus.
Talis Atlantiaco quondam Balæna profundo,
Cum vento motuve ſuo telluris ad oras
Pellitur, excluſum fundit mare; magnaque ſurgunt
Æquora, vicinique timent decreſcere montes.
Hic tamen, hic noſtræ mitis Balæna Moſellæ,
Exitio procul eſt, magnoque honor additus amni.
Jam liquidas ſpectaſſe vias, & lubrica piſces
Agmina, multipliceſque ſatis numeraſſe catervas.
Inducant aliam ſpectacula vitea pompam,
Sollicitentque vagos Baccheïa munera viſus:
Qua ſublimis apex longo ſuper ardua tractu,
Et rupes, & aprica jugi, flexuſque, ſinuſque,
Vitibus aſſurgunt, naturalique theatro.
Gauranum ſic alma jugum vindemia veſtit,

Et Rhodopen, proprioque nitent Pangæa Lyæo:
Sic viret Iſmarius ſuper æquora Thracia collis.
Sic mea flaventem pingunt vineta Garumnam.
Summis quippe jugis tendentis in ultima clivi;
Conſeritur viridi fluvialis margo Lyæo.
Læta operum plebes, feſtinantesque coloni
Vertice nunc ſummo properant, nunc dejuge dorſo;
Certantes ſtolidis clamoribus: inde viator
Riparum ſubjecta terens, hinc navita labens,
Probra canunt ſeris cultoribus: adſtrepit ollis
Et rupes, & ſilva tremens, & concavus amnis.
  Nec ſolos hominum delectat ſcena locorum.
Hic ego & agreſtes Satyros, & glauca tuentes
Naïdas, extremis credam concurrere ripis,
Capripedes agitat cum læta protervia Panas,
Inſultantque vadis, trepidaſque ſub amne ſorores
Terrent, indocili pulſantes verbere fluctum.
Sæpe etiam mediis furata e collibus uvas
Inter Oreïadas Panope fluvialis amicas,
Fugit laſcivos paganica numina Faunos.
Dicitur, & medio cum ſol ſtetit igneus orbe;
At commune fretum, Satyros, vitreaſque ſorores;
Conſortes celebrare choros: cum præbuit horas
Secretas hominum cœtu flagrantior æſtus.
Tunc inſultantes ſua per freta ludere Nymphas,
Et Satyros merſare vadis, rudibuſque natandi
Per medias exire manus; dum lubrica falſi
Membra petunt, liquidoſque fovent pro corpore fluctus.
Sed non hæc ſpectata ulli, nec cognita viſu,
Fas mihi ſit pro parte loqui: ſecreta tegatur,

Et commiſſa ſuis lateat reverentia rivis.
Illa fruenda palam ſpecies, cum glaucus opaco
Reſpondet colli fluvius: frondere videntur
Fluminei latices, & palmite conſitus amnis.
Quis color ille vadis, ſeras cum protulit umbras
Heſperus, & viridi perfundit monte Moſellam?
Tota natant criſpis juga motibus, & tremit abſens
Pampinus, & vitreis vindemia turget in undis:
Annumerat virides deriſus navita vites,
Navita caudiceo fluitans ſuper æquora lembo,
Per medium, qua ſeſe amni confundit imago
Collis, & umbrarum confinia conferit amnis.
Hæc quoque quam dulces celebrant ſpectacula pompas,
Remipedes medio certant cum flumine lembi,
Et varios ineunt flexus, virideſque per oras
Stringunt attonſis pubentia germina pratis!
Puppibus, & proris alacres geſtire magiſtros,
Impubemque manum ſuper amnica terga vagantem
Dum ſpectat, tranſire diem, ſua feria, ludo
Poſthabet: excludit veteres nova gratia curas.
Tales Cumano deſpectat in æquore ludos
Liber, ſulphurei cum per juga conſita Gauri,
Perque vaporiferi graditur vineta Veſevi:
Cum Venus Actiacis Auguſti læta triumphis,
Ludere laſcivos fera prœlia juſſit Amores;
Qualia Niliacæ claſſes, Latiæque triremes
Subter Apollineæ geſſerunt Leucados arces;
Aut Pompejani Mylaſena pericula belli
Euboïcæ referunt per Averna ſonantia cymbæ.
Innocuos ratium pulſus, pugnaſque jocantes

Naumachiæ, Siculo quales ſpectante Peloro
Cæruleus viridi reparat ſub imagine pontus.
Non aliam ſpeciem petulantibus addit ephebis
Pubertaſque amnis, & picti roſtra phaſelli.
Hos Hyperionio cum ſol perfuderit æſtu,
Reddit nautales vitreo ſub gurgite formas,
Et redigit pandas inverſi corporis umbras.
Utque agiles motus dextra, lævaque frequentant,
Et commutatis alternant pondera remis,
Unda refert alios ſimulacra humentia nautas.
Ipſa ſuo gaudet ſimulamine nautica pubes,
Fallaces fluvio mirata redire figuras.
Sic ubi compoſitos oſtentatura capillos,
Candentem late ſpeculi explorantis honorem
Cum primum caræ nutrix admovit alumnæ,
Læta ignorato fruitur virguncula ludo,
Germanæque putat formam ſpectare puellæ:
Oſcula fulgenti dat non referenda metallo:
Aut fixas prætentat acus; aut frontis ad oram
Vibratis cœptat digitis extendere crines.
Talis ad umbrarum ludibria nautica pubes
Ambiguis fruitur veri falſique figuris.
Jam vero acceſſus faciles qua ripa miniſtrat,
Scrutatur toto populatrix turba profundo:
Heu male defenſus penetrali flumine piſcis!
Hic medio procul amne trahens humentia lina,
Nodoſis decepta plagis examina verrit;
Aſt hic tranquillo qua labitur agmine flumen,
Ducit corticeis fluitantia retia ſignis.
Ille autem ſcopulis ſubjectas pronus in undas,

Inclinat lentæ convexa cacumina virgæ,
Indutos eſcis jaciens letalibus hamos.
Quos ignara doli poſtquam vaga turba natantum
Rictibus invaſit, patulæque per intima fauces
Sera occultati ſenſerunt vulnera ferri:
Dum trepidant, ſubit indicium; criſpoque tremori
Vibrantis ſetæ nutans conſentit arundo.
Nec mora: & excuſſam ſtridenti verbere prædam
Dextera in obliquum raptat puer. excipit ictum
Spiritus, ut fractis quondam per inane flagellis
Aura crepat, motoque affibilat aere ventus.
Exſultant udæ ſuper arida ſaxa rapinæ,
Luciferique pavent letalia tela diei.
Quique ſub amne ſuo manſit vigor, aere noſtro
Segnis anhelantis vitam conſumit in auris.
Jam piger invalido vibratur corpore plauſus;
Torpida ſupremos patitur jam cauda tremores;
Nec coeunt rictus: hauſtas ſed hiatibus auras
Reddit mortiferos exſpirans branchia flatus.
Sic ubi fabriles exercet ſpiritus ignes,
Accipit alterno cohibetque foramine ventos
Lanea fagineis alludens parma cavernis.
Vidi egomet quoſdam leti ſub fine trementes
Collegiſſe animas: mox in ſublime citatos,
Cernua ſubjectum præceps dare corpora in amnem;
Deſperatarum potientes rurſus aquarum.
Quos impos damni puer inconſultus ab alto
Impetit, & ſtolido captat prenſare natatu.
Sic Anthedonius Bœotia per freta Glaucus
Gramina guſtatu poſtquam exitialia Circes

Expertus, carptas moribundis piſcibus herbas
Sumſit, Carpathium ſubiit novus accola pontum.
Ille hamis & rete potens, ſcrutator operti
Nereos, æquoream ſolitus converrere Tethyn,
Inter captivas fluitavit prædo catervas.
Talia deſpectant longo per cærula tractu
Pendentes ſaxis inſtanti culmine villæ.
Quas medius dirimit ſinuoſis flexibus errans
Amnis, & alternas comunt prætoria ripas.
Quis modo Seſtiacum pelagus Nepheleïdos Helles
Æquor, Abydeni freta quis miretur ephebi?
Quis Chalcedonio conſtratum ab litore pontum,
Regis opus magni, mediis euripus ubi undis
Europæque Aſiæque vetat concurrere terras?
Non hic dira freti rabies, non ſæva furentum
Prœlia Caurorum. licet hic commercia linguæ
Jungere, & alterno ſermonem texere pulſu.
Blanda ſalutiferas permiſcent litora voces,
Et voces, & pæne manus: reſonantia utrinque
Verba refert, mediis concurrens fluctibus Echo.
Qui potis, innumeros cultuſque habituſque retexens,
Pandere tectonicas per ſingula prædia formas?
Non hoc ſpernat opus Gortynius aliger, ædis
Conditor Euboïcæ, caſus quem fingere in auro
Conantem Icarios, patrii pepulere dolores.
Non Philo Cecropius: non qui laudatus ab hoſte,
Clara Syracoſii traxit certamina belli.
Forſan & inſignes hominumque operumque labores
Hic habuit decimo celebrata volumine Marci
Hebdomas. hic clari viguere Menecratis artes,

Atque Epheſi ſpectata manus: vel in arce Minervæ
Ictinus, magico cui noctua perlita fuco
Allicit omne genus volucres, perimitque tuendo.
Conditor hic forſan fuerit Ptolemaïdos aulæ
Dinochares: quadro cui in faſtigia cono
Surgit, & ipſa ſuas conſumit Pyramis umbras:
Juſſus ob inceſti qui quondam fœdus amoris
Arſinoen Pharii ſuſpendit in aere templi.
Spirat enim tecti teſtudine Corus Achates,
Afflictamque trahit ferrato crine puellam.
Hos ergo aut horum ſimiles eſt credere dignum
Belgarum in terris ſcenas poſuiſſe domorum,
Molitos celſas fluvii decoramina villas.
Hæc eſt nativi ſublimis in aggere ſaxi.
Hæc procurrentis fundata crepidine ripæ.
Hæc refugit, captumque ſinu ſibi vindicat amnem.
Illa tenens collem, qui plurimus imminet amni,
Uſurpat faciles per culta, per aſpera, viſus:
Utque ſuis fruitur dives ſpeculatio terris.
Quin etiam riguis humili pede condita pratis
Compenſat celſi bona naturalia montis,
Sublimique minans irrumpit in æthera tecto;
Oſtentans altam, Pharos ut Memphitica, turrim.
Huic proprium eſt clauſos conſepto gurgite piſces
Apricas ſcopulorum inter captare novales.
Hæc ſummis innixa jugis labentia ſubter
Flumina deſpectu jam caligante tuetur.
Atria quid memorem viridantibus aſſita pratis?
Imumeriſque ſuper nitentia tecta columnis?
Quid quæ fluminea ſubſtructa crepidine fumant

Balnea, ferventi cum Mulciber hauſtus operto
Volvit anhelatas tectoria per cava flammas,
Incluſum glomerans æſtu exſpirante vaporem?
Vidi ego defeſſos multo ſudore lavacri
Faſtidiſſe lacus, & frigora piſcinarum,
Ut vivis fruerentur aquis; mox amne refotos
Plaudenti gelidum flumen pepuliſſe natatu.
Quod ſi Cumanis huc afforet hoſpes ab oris,
Crederet Euboïcas ſimulacra exilia Bajas
His donaſſe locis: tantus cultuſque nitorque
Allicit, & nullum parit oblectatio luxum.
Sed mihi qui tandem finis tua glauca fluenta
Dicere? dignandumque mari memorare Moſellam?
Innumeri quod te diverſa per oſtia late
Incurrunt amnes? quanquam differre meatus
Poſſent: ſed celerant in te conſumere nomen.
Namque & Pronææ Nemeſæque adjuta meatu
Sura tuas properat non degener ire ſub undas,
Sura interceptis tibi gratificata fluentis:
Nobilius permixta tuo ſub nomine, quam ſi
Ignoranda patri confunderet oſtia ponto.
Te rapidus Gelbis, te marmore clarus Erubrus
Feſtinant famulis quam primum allambere lymphis.
Nobilibus Gelbis celebratus piſcibus: ille
Præcipiti torquens cerealia ſaxa rotatu,
Stridenteſque trahens per lævia marmora ſerras,
Audit perpetuos ripa ex utraque tumultus.
Prætereo exilem Leſuram, tenuemque Drahonum,
Nec faſtiditos Salmonæ uſurpo fluores.
Naviger undiſona dudum me mole Saravus

Tota veſte vocat: longum qui diſtulit amnem;
Feſſa ſub Auguſtis ut volveret oſtia muris.
Nec minor hoc, tacitum qui per ſola pinguia labens
Stringit frugiferas felix Aliſontia ripas.
Mille alii, prout quemque ſuus magis impetus urget,
Eſſe tui cupiunt. tantus properantibus undis
Ambitus, aut moles. quod ſi tibi, dia Moſella,
Smyrna ſuum vatem, vel Mantua clara dediſſet:
Cederet Iliacis Simoïs memoratus in oris,
Nec præferre ſuos auderet Tibris honores.
Da veniam mihi, Roma potens. pulſa, oro, faceſſat
Invidia: & Latiæ Nemeſis non cognita linguæ,
Imperii ſedem, Romæque tuere parentes.
Salve, magne parens frugumque virûmque, Moſella.
Te clari proceres, te bello exercita pubes,
Æmula te Latiæ decorat facundia linguæ.
Quin etiam mores, & lætum fronte ſevera
Ingenium, natura tuis conceſſit alumnis.
Nec ſola antiquos oſtentat Roma Catones;
Aut unus tantum juſti ſpectator & æqui
Pollet Ariſtides, vetereſque illuſtrat Athenas.
Verum ego quid laxis nimium ſpatiatus habenis
Victus amore tui præconia detero? conde,
Muſa, chelyn, pulſis extremo carmine nervis.
Tempus erit, cum me ſtudiis ignobilis otî
Mulcentem curas, ſeniique aprica foventem;
Materiæ commendet honos: cum facta viritim
Belgarum, patrioſque canam decora inclita mores.
Mollia ſubtili nebunt mihi carmina filo
Pierides; tenuique aptas ſubtegmine telas

Percurrent: dabitur noſtris quoque purpura fuſis?
Quis mihi tum non dictus erit? memorabo quietos
Agricolas: legumque catos, fandique potentes,
Præſidium ſublime reis; quos curia ſummos
Municipum vidit proceres, propriumque ſenatum:
Quos prætextati celebris facundia ludi
Contulit ad veteris præconia Quintiliani.
Quique ſuas rexere urbes, purumque tribunal
Sanguine, & innocuas illuſtravere ſecures;
Aut Italûm populos, aquilonigenaſque Britannos
Præfecturarum titulo tenuere ſecundo:
Quique caput rerum Romam, populumque, patreſque
Tantum non primo rexit ſub nomine; quamvis
Præfuerit primis, feſtinat ſolvere tandem
Errorem, fortuna, tuum, libataque ſupplens
Præmia jam, veri faſtigia reddet honoris
Nobilibus repetenda nepotibus. at modo cœptum
Detexatur opus: dilata & laude virorum,
Dicamus læto per rura virentia tractu
Felicem fluvium, Rhenique ſacremus in undis.
   Cæruleos nunc, Rhene, ſinus, hyaloque virentem
Pande peplum, ſpatiumque novi metare fluenti,
Fraternis cumulandus aquis. nec præmia in undis
Sola, ſed Auguſtæ veniens quod mœnibus urbis
Spectavit junctos natique patriſque triumphos,
Hoſtibus exactis Nicrum ſuper, & Lupodunum,
Et fontem Latiis ignotum annalibus Hiſtri.
Hæc profligati venit modo laurea belli:
Mox alias aliaſque feret. vos pergite juncti,
Et mare purpureum gemino propellite tractu.

Neu vereare minor, pulcherrime Rhene, videri:
Invidiæ nil hoſpes habet. potiere perenni
Nomine. tu fratrem, famæ ſecurus, adopta.
Dives aquis, dives Nymphis, largitor utrique
Alveus extendet geminis divortia ripis,
Communeſque vias diverſa per oſtia fundet.
Accedent vires, quas Francia, quaſque Chamaves,
Germanique tremant: tunc verus habebere limes.
Accedet tanto geminum tibi nomen ab amni.
Cumque unus de fonte fluas, dicere bicornis.

Hæc ego, Vivisca ducens ab origine gentem,
Belgarum hoſpitiis nunc per nova fœdera notus,
Auſonius, nomen Latium, patriaque, domoque
Gallorum extremos inter, celſamque Pyrenen,
Temperat ingenuos qua læta Aquitania mores,
Audax exigua fide concino. fas mihi ſacrum
Perſtrinxiſſe amnem tenui libamine Muſæ.
Nec laudem affecto. veniam peto. ſunt tibi multi,
Alme amnis, ſacros qui ſollicitare fluores
Aonidum, totamque ſolent haurire Aganippen.
Aſt ego, quanta mei dederit ſe vena liquoris,
Burdigalam cum me in patriam, nidumque ſenectæ
Auguſtus pater, & natus, mea maxima cura,
Faſcibus Auſoniis decoratum & honore curuli
Mittent, emeritæ poſt tempora diſciplinæ,
Latius Arctoi præconia perſequar amnis.
Addam urbes, tacito quas ſubterlaberis alveo;
Mœniaque antiquis te proſpectantia muris.
Addam, præſidiis dubiarum condita rerum,
Sed modo ſecuris non caſtra, ſed horrea Belgis.

Addam felices ripa ex utraque colonos,
Teque inter medios hominumque boumque labores
Stringentem ripas, & pinguia culta ſecantem.
Non tibi ſe Liger anteferet, non Axona præceps;
Matrona non, Gallos, Belgaſque interſita fines;
Santonico refluus non ipſe Carantonus æſtu.
Concedes gelido Durani de monte volutus
Amnis: & auriferum poſtponet Gallia Tarnem:
Inſanumque ruens per ſaxa rotantia late
In mare purpureum, dominæ tamen ante Moſellæ
Numine adorato, Tarbellicus ibit Aturrus.
Corniger externas celebrande Moſella per oras;
Nec ſolis celebrande locis, ubi fonte ſupremo
Exſeris auratum taurinæ frontis honorem:
Quaque trahis placidos ſinuoſa per arva meatus:
Vel qua Germanis ſub portubus oſtia ſolvis:
Si quis honos tenui volet aſpirare Camœnæ,
Perdere ſi quis in his dignabitur otia Muſis,
Ibis in ora hominum, lætoque fovebere cantu.
Te fontes, vivique lacus, te cærula noſcent
Flumina; te veteres pagorum gloria luci:
Te Druna, te ſparſis incerta Druentia ripis;
Alpinique colent fluvii, duplicemque per urbem
Qui meat & Dextræ Rhodanus dat nomina ripæ.
Te ſtagnis ego cæruleis, magnumque ſonoris
Amnibus, æquoreæ te commendabo Garumnæ.

AUSONIUS Symmacho S.

LATEBAT inter nugas meas libellus ignobilis: utinamque latuiſſet, neque indicio ſuo, tanquam ſorex, periret. Hunc ego cum, velut gallinaceus Euclionis, ſitu chartei pulveris eruiſſem, excuſſum relegi: atque ut avidus fœnerator, improbum nummum malui occupare, quam condere. Dein cogitans mecum, non illud Catullianum,

Cui dono lepidum novum libellum:

ſed ἀμουσότερον, & verius,

Cui dono illepidum, rudem libellum:

non diu quæſivi. Tu enim occurriſti: quem ego, ſi mihi poteſtas ſit ex omnibus deligendi unum, ſemper elegerim. Miſi itaque ad te frivola gerris Siculis vaniora: ut cum agis nihil, hæc legas: & ne nihil agas, defendas. Igitur iſte nugator libellus, jam diu ſecreta quidem, ſed vulgi lectione laceratus, perveniet tandem in manus tuas. Quem tu aut ut Æſculapius, redintegrabis ad vitam: aut, ut Plato, juvante Vulcano, liberabis infamia, ſi pervenire non debet ad famam. Fuit autem ineptiolæ hujus iſta materia. In expeditione, quod tempus, ut ſcis, licentiæ militaris eſt, ſuper menſam meam facta eſt invitatio, non illa de Rubrii convivio, ut

Græco more biberetur; ſed illa de Flacci ecloga, in qua propter mediam noctem, & novam lunam, & Murenæ auguratum, ternos ter cyathos attonitus petit vates. Hunc locum de ternario numero illico noſtra illa poetica ſcabies cœpit exſcalpere: cujus morbi quoniam facile contagium eſt, utinam ad te quoque prurigo commigret: & fuco tuæ emendationis adjecto, impingas ſpongiam, quæ imperfectum opus equi male ſpumantis abſolvat. Ac ne me neſcias glorioſum, cœptos inter prandendum verſiculos ante cœnæ tempus abſolvi: hoc eſt, dum bibo, & paulo ante quam biberem. Sit ergo examen pro materia & tempore. Sed tu quoque hoc ipſum paulo hilarior & dilutior lege; namque injurium eſt de poeta male ſobrio lectorem abſtemium judicare. Neque me fallit, fore aliquem, qui hunc jocum noſtrum acutis naribus, & caperata fronte condemnet: negetque, me omnia, quæ ad ternarium & novenarium numeros pertinent, attigiſſe. Quem ego verum dicere fatebor; juſte, negabo. Quippe ſi bonus eſt, quæ omiſi, non oblita mihi, ſed præterita exiſtimet. Dehinc qualiſcunque eſt, cogitet ſecum, quam multa de his non reperiſſet, ſi ipſe quæſiſſet. Sciat etiam me nec omnibus erutis uſum, & quibuſdam oblatis abuſum. Quam multa enim de ternario ſciens neglexi! tempora, & perſonas, genera, & gradus, novem naturalia metra cum trimetris, totam grammaticam, & muſicam, libroſque medicinæ, ter maximum Hermen, & amatorem primum philoſophiæ, Varroniſque numeros,

& quidquid profanum vulgus non ignorat. Poſtremo, quod facile eſt, cum ipſe multa invenerit, comparet ſe atque me, occupatum cum otioſo, pranſum cum abſtemio, jocum & ludum meum, diligentiam & calumniam ſuam. Alius enim alio plura invenire poteſt: nemo omnia. Quod ſi alicui & obſcurus videbor: apud eum me ſic tuebere. Primum ejuſmodi epyllia niſi vel obſcura ſint, nihil futura: deinde numerorum naturam non eſſe ſcirpum, ut ſine nodo ſint. Poſtremo ſi etiam tibi obſcurus fuero, cui nihil neque non lectum eſt, neque non intellectum: tum vero ego beatus, quod affectavi, aſſequar, me ut requiras, me deſideres, de me cogites. Vale.

XI. *Gryphus Ternarii numeri.*

Ter bibe, vel totiens ternos; ſic myſtica lex eſt;
Vel tria potanti, vel ter tria multiplicanti,
Imparibus novies ternis contexere cœbum.
Juris idem tribus eſt, quod ter tribus, omnia in iſtis.
Forma hominis cœpti, plenique exactio partus,
Quique novem novies fati tenet ultima finis.
Tres Ope progeniti fratres, tres ordine partæ,
Veſta, Ceres, & Juno, ſecus muliebre, ſorores.
Inde triſulca Jovis ſunt fulmina: Cerberus inde:
Inde tridens: triplexque Helenes cum fratribus ovum.
Ter nova Neſtoreos implevit purpura fuſos:
Et totiens terno cornix vivacior ævo.

Quam novies terni glomerantem ſecula tractus
Vincunt æripedes ter terno Neſtore cervi:
Tres quorum ætates ſuperat Phœbeïus oſcen,
Quem novies ſenior Gangeticus anteit ales,
Ales cinnameo radiatus tempora nido.
Tergemina eſt Hecate, tria virginis ora Dianæ:
Tres Charites: tria Fata: triplex vox: trina elementa.
Tres in Trinacria Siredones; omnia terna:
Tres volucres, tres ſemideæ, tres ſemipuellæ:
Ter tribus ad palmam juſſæ certare Camœnis,
Ore, manu, flatu: buxo, fide, voce canentes.
Tres ſophiæ partes: tria Punica bella. trimeſtres
Annorum cœlique vices: noctiſque per umbram
Tergemini vigiles. ter clara inſtantis Eoi
Signa canit ſerus deprenſo Marte ſatelles.
Et qui conceptus triplicatæ veſpere noctis,
Juſſa quater ternis affixit opima tropæis.
Et lyrici vates numero ſunt Mnemoſynarum,
Tres ſolas quondam tenuit quas dextera Phœbi:
Sed Citheron totiens ternas ex ære ſacravit
Relligione patrum, qui ſex ſpreviſſe timebant.
Trina Terentino celebrata trinoctia ludo:
Qualis bis genito Thebis Trieterica Baccho.
Tres primas Thracum pugnas tribus ordine ſellis,
Juniadæ patri inferias miſere ſepulcro.
Ille etiam thalamos per trina ænigmata quærens,
Qui bipes, & quadrupes foret, & tripes, omnia ſolus,
Terruit Aoniam volucris, leo, virgo, triformis
Sphinx, volucris pennis, pedibus fera, fronte puella.
Trina in Tarpejo fulgent conſortia templo.

Humana efficiunt habitacula tergenus artes ;
Parietibus quæ ſaxa locat, quæ culmine tigna ;
Et quæ ſupremo comit tectoria cultu.
Hinc Bromii quadrantal, & hinc Sicana medimna.
Hoc tribus, hoc geminis tribus explicat uſus agendi.
In Phyſicis tria prima, Deus, mundus, data forma.
Tergenus omnigenum, genitor, genitrix, generatum.
Per trinas ſpecies trigonorum regula currit,
Æquilatus, vel crure pari, vel in omnibus impar.
Tres coit in partes numerus perfectus: ut idem
Congrege ter trino per ter tria diſſolvatur.
Tres primus, par, impar habet, mediumque: ſed ipſe
Ut tres, ſic quinque & ſeptem quoque dividit unus,
Et numero in toto poſitus ſub acumine centri,
Diſtinguit ſolidos cœbo pergente trientes,
Æquipares dirimens partes ex impare terno,
Et paribus triplex medium: cum quatuor & ſex ;
Biſque quaternorum ſecernitur omphalos idem.
Jus triplex, tabulæ quod ter ſanxere quaternæ,
Sacrum, privatum, & populi commune quod uſquam eſt.
Interdictorum trinum genus: unde repulſus
Vi fuero, aut utrobi fuerit, quorumve bonorum.
Triplex libertas, capitiſque minutio triplex.
Trinum dicendi genus eſt, ſublime, modeſtum,
Et tenui filo. triplex quoque forma medendi,
Quoi logos, aut methodos, cuique experientia nomen.
Et medicina triplex, ſervare, cavere, mederi.
Tres oratorum cultus, regnata Coloſſo
Quem Rhodos, Actææ quem dilexiſtis Athenæ,
Et quem de ſcenis tetrica ad ſubſellia traxit

Proſa Aſiæ, in cauſis numeros imitata chororum.
Orpheos hinc tripodes, quia ſunt tria, terra, aqua, flamma.
Triplex ſideribus poſitus, diſtantia, forma.
Et modus, & genitrix modulorum muſica triplex,
Mixta libris, ſecreta aſtris, vulgata theatris.
Martia Roma triplex, equitatu, plebe, ſenatu.
Hoc numero Tribus, & ſacro de monte Tribuni.
Tres equitum turmæ: tria nomina nobiliorum.
Nomina ſunt chordis tria: ſunt tria nomina menſi.
Geryones triplex; triplex compago Chimæræ.
Scylla triplex, commiſſa tribus, cane, virgine, piſce.
Gorgones, Harpyæque, & Erinnyes agmine terno.
Et tres fatidicæ, nomen commune, Sibyllæ:
Quarum tergemini fatalia carmina libri:
Quos ter quinorum ſervat cultura virorum.
Ter bibe. Tres numerus ſuper omnia, ter Deus unus.
Hic quoque ne ludus numero tranſcurrat inerti,
Ter decies ternos habeat, decieſque novenos.

XII. *Technopægnion.*

AUSONIUS Pacato Proconſuli.

SCIO mihi apud alios pro laboris modulo laudem non poſſe procedere. Quam tamen ſi tu indulſeris, ut ait Afranius in Thaide,

Majorem laudem, quam laborem invenero.

Quæ lecturus es, Monoſyllaba ſunt, quaſi quædam puncta ſermonum: in quibus nullus facundiæ lo-

cus eſt, ſenſuum nulla conceptio, propoſitio, redditio, concluſio, aliaque ſophiſtica, quæ in uno verſu eſſe non poſſunt: ſed cohærent ita, ut circuli catenarum ſeparati. Et ſimul ludicrum opuſculum texui, ordiri majuſcula ſolitus: ſed in tenui labor, at non tenuis gloria, ſi probantur. Tu facies, ut ſint aliquid. Nam ſine te Monoſyllaba erunt, vel ſi quid minus. In quibus ego, quod ad uſum pertinet, luſi: quod ad moleſtiam, laboravi. Libello Technopægnii nomen dedi: ne aut ludum laboranti, aut artem crederes defuiſſe ludenti. Vale.

AUSONIUS Paulino ſuo.

MISI ad te Technopægnion, inertis otii mei inutile opuſculum. Verſiculi ſunt monoſyllabis cœpti, & monoſyllabis terminati. Nec hic modo ſtetit ſcrupea difficultas, ſed acceſſit ad miſeriam cogitandi, ut idem monoſyllabum, quod eſſet finis extremi verſus, principium fieret inſequentis. Dic ergo &, o mora, o pœna! rem vanam quippe curavi: exigua eſt, & faſtiditur: inconnexa, & implicatur: cum ſit aliquid, vel nihili deprehenditur. Laboravi tamen, ut haberet aut hiſtoricon quippiam, aut dialecticon. Nam poeticam, vel ſophiſticam levitatem neceſſitas obſervationis excluſit. Ad ſummam, non eſt quod mireris: ſed paucis literis additis, eſt cujus miſerearis: neque æmulari velis. Et ſi huc quoque deſcenderis, majorem moleſtiam capias, inge-

nii & facundiæ detrimento, quam oblectationem, imitationis affectu. Vale.

Verſus monoſyllabis cœpti, & finiti, ita ut a fine verſus ad principium recurrant.

Res hominum fragiles alit, & regit, & perimit fors.
Fors dubia, æternumque labans: quam blanda fovet ſpes.
Spes nullo finita ævo: cui terminus eſt mors.
Mors avida, inferna mergit caligine quam nox.
Nox obitura vicem: remeaverit aurea cum lux.
Lux dono conceſſa Deûm, cui prævius eſt ſol.
Sol, cui nec furto Veneris latet armipotens Mars.
Mars nullo de patre ſatus, quem Threſſa colit gens.
Gens infrena virûm, quibus in ſcelus omne ruit fas.
Fas hominem mactare ſacris: ferus iſte loci mos.
Mos ferus audacis populi, quem nulla tenet lex.
Lex naturali quam condidit imperio jus.
Jus genitum pietate hominum, jus certa Dei mens.
Mens, quæ cœleſti ſenſu rigat emeritum cor.
Cor vegetum mundi inſtar habens, animæ vigor ac vis.
Vis tamen hic nulla eſt: verum eſt jocus & nihili res.

Præfatio Monoſyllaborum tantum in fine poſitorum.

Ut in vetere verbo eſt, Sequitur vara vibiam: ſimilium nugarum ſubtexo nequitiam. Et hi verſiculi monoſyllabis terminantur, exordio tamen libero, quanquam fine legitimo. Sed laboravi, ut quantum ejus poſſet apud aures indulgentiſſimas, abſurda concinerent, inſulſa reſiperent, hiulca congruerent: denique haberent & amara dulcedinem, & inamœna venerem, & aſpera lævitatem. Quæ quidem omnia quoniam inſuavis materia devenuſtat, lectio benigna conciliet. Tu quoque mihi tua crede ſecurior, quippe meliora: ut, quod per adagionem cœpimus, proverbio finiamus, & Mutuum muli ſcabant.

Æmula Diis, naturæ imitatrix, omniparens ars;
Pacato ut ſtudeat ludus meus, eſto operi dux.
Arcta, inamœna licet, nec congrua carminibus lex,
Judice ſub tanto fandi tamen accipiet jus.
Quippe & ridiculis data gloria, ni prohibet ſors.

De membris.

INDICAT in pueris ſeptennia prima novus dens
Pubentes annos robuſtior anticipat vox.
Invicta & ventis, & ſolibus, eſt hominum frons.
Edurum nervi cum viſcere conſociant os.
Palpitat irrequies, vegetum, teres, acre, calens cor.
Unde vigent ſenſus, dominatrix quos vegetat mens,
Atque in verba refert modulata lege loquax os.
Quam validum eſt, hominis quota portio, cæruleum fel!
Quam tenue, & molem quantam fert corpoream crus!
Pondere ſub quanto noſtrum moderatur iter pes!

Inconnexa.

SÆPE in conjugiis fit noxia, ſi nimia eſt dos.
Sexus uterque potens, ſed prævalet imperio mas.
Qui recte faciet, non qui dominatur, erit rex.
Vexat amicitias, & fœdera diſſociat lis.
Incipe, quidquid agas: pro toto eſt prima operis pars.
Inſinuat cœlo, Diiſque inferit emeritos laus.
Et diſciplinis conferta eſt, & vitiis urbs.
Urbibus in tutis munitior urbibus eſt arx.
Auro magnus honos, auri pretium tamen eſt æs.
Longa dies operoſa viro, ſed temperies nox,
Qua caret Æthiopum plaga, pervigil, irrequies gens,
Semper ubi æterna vertigine clara nitet lux.

De Deis.

SUNT & cœlicolum Monoſyllaba. Prima Deûm Fas;
Quæ Themis eſt Grajis. Poſt hanc Rhea, quæ Latiis Ops.
Tum Jovis & Conſi germanus, Tartareus Dis.
Et ſoror & conjux fratris, regina Deûm Vis.
Et qui quadrijugo curru pater invehitur Sol.
Quique truces belli motus ciet armipotens Mars:
Quem nunquam pietas, nunquam bona ſollicitat Pax.
Nec cultor nemorum reticebere, Mænalide Pan,
Nec Genius domuum, Larunda progenitus Lar.
Fluminibuſque Italis præpollens ſulfureus Nar.
Quæque piat Divûm perjuria, nocticolor Styx.
Velivolique maris conſtrator Leuconotos Libs.
Et nunquam in dubiis hominem bona deſtituens Spes.

De cibis.

NEC noſtros reticebo cibos, quos priſcus habet mos,
Irritamentum quibus additur æquoreum ſal.
Olim communis precori cibus, atque homini glans,
Ante equiden campis quam ſpicea ſuppeteret frux.
Mox ador, atque adoris de polline pultificum far,
Inſtruxit menſa: quo quondam Romulidûm plebs.
Hinc cibus, hinc potus, cum dilueretur aqua puls.
Eſt inter fruges morſu piper æquiparans gith.
Et Peluſiaco de ſemine plana, teres lens.
Et duplici defenſa putamine quinquegenus nux.

Quodque cibo & potu placitum, labor acer apum; mel.
Naturæ liquor iſte novæ: cui ſumma natat fæx.

De hiſtoriis.

SOLAMEN tibi, Phœbe, novum dedit Œbalius flos.
Flore alio reus eſt Narciſſi morte ſacer fons.
Cædis Adoneæ mala gloria fulmineus ſus.
Perjurum Lapitham Junonia ludificat nubs.
Ludit & Æaciden Parnaſſia Delphicolæ ſors.
Threïcium Libycum freta Cimmeriumque ſecat bos.
Non ſine Hamadryadis fato cadit arborea trabs.
Quo generata Venus, Saturnia deſecuit falx.
Sicca inter rupes Scythicas ſtetit alitibus crux.
Unde Prometheo de corpore ſanguineus ros,
Aſpergit cautes, & dira aconita creat cos.
Ibycus ut periit, vindex fuit altivolans grus.
Æacidæ ad tumulum mactata eſt Andromachæ glos.
Carcere in Argivo Philopœmena lenta adiit mors.
Tertia opima dedit ſpoliatus Aremoricus Lars.
Sera venenato potu abſtulit Hannibalem nex.
Res Aſiæ quantas leto dedit immeritas fraus!
Ultrix flagravit de rupibus Euboïcis fax.
Stat Jovis ad cyathum, generat quem Dardanius Tros.
Præpetibus pennis ſuper aera vectus homo Cres.
Intulit inceſtam tibi vim, Philomela, ferus Thrax.
Barbarus eſt Lydus, bellax Geta, femineus Phryx,
Fallaces Ligures: nullo ſitus in pretio Car.
Vellera depectit nemoralia veſtifluus Ser.

Nota in portentis Thebana tricorporibus Sphinx.
Nota & parvorum cunis, muliebre pecus, Strix.

De vere primo.

Annus ab exortu cum floriparum reſerat ver;
Cuncta vigent: nemus omne viret: nitet auricomum rus:
Et fuſura umbras radicitus exigitur ſtirps.
Non denſo ad terram lapſu glomerata fluit nix.
Florum ſpirat odor, Libani ceu montis honor tus.

Per interrogationem & reſponſionem.

Quis ſubit in pœnam capitali judicio? vas.
Quid ſi lis fuerit nummaria, quis dabitur? præs.
Quis Mirmilloni contenditur? æquimanus Thrax.
Inter virtutes quod nomen Mercurio? fur.
Turibula, & pateræ, quæ tertia vaſa Deûm? lanx.
Cincta mari quænam tellus creat Hippocratem? Cos.
Grex magis, an regnum Minoïda ſollicitat? grex.
Quid præter nubem Phæacibus impoſitum? mons.
Dic, ceſſante cibo, ſomno quis opimior eſt? glis.
Tergora dic clypeis accommoda quæ faciat? glus.
Sponte ablativi caſus quis rectus erit? ſpons.
Quadrupes oſcinibus quis jungitur auſpiciis? mus.
Quid fluitat pelago, quod non natat in fluvio? pix.
Biſſenas partes quis continet æquipares? as.
Tertia defuerit ſi portio, quid reliquum? bes.

De literis monoſyllabis Græcis ac Latinis.

Dux elementorum ſtudiis viget in Latiis A.
Et ſuprema notis adſcribitur Argolicis Ω.
Hta quod Æolidum, quodque ε valet, hoc Latiale E
Præſto, quod E Latium ſemper breve, Dorica vox E.
Hoc tereti argutoque ſono negat Attica gens ἐ.
Ω quod & O Græcum compenſat Romula vox O.
Litera ſum Iotæ ſimilis, vox plena jubens, I.
Cecropiis ignota notis, ferale ſonans V.
Pythagoræ bivium ramis pateo ambiguis Y.
Vocibus in Grajis nunquam ultima conſpicior M.
Zeta jacens, ſi ſurgat, erit nota, quæ legitur N.
Mæandrum, flexuſque vagos imitata vagor Ξ.
Dividuum Betæ monoſyllabon Italicum B.
Non formam, at vocem Deltæ gero Romuleum D.
Hoſtilis quæ forma jugi eſt, hanc efficiet Π.
Auſonium ſi P ſcribas, ero Crecropium P.
Et Rho quod Græcum, mutabitur in Latium P.
Malus ut antennam fert vertice, ſic ego ſum T.
Spiritus hic, flatu tenuiſſima vivificans H.
Hæc tribus in Latio tantum addita nominibus K.
Prævaluit poſtquam Gammæ vice functa prius C,
Atque alium pro ſe titulo replicata dedit Q.
Anſis cincta duabus erit cum Iota, leges Θ.
In Latio numerus denarius, Argolicum X.
Hæc Gruis effigies Palamedica porrigitur Φ.
Cappa fuit quondam Bœotia, nunc Latium K.
Furca tricornigera ſpecie, pæne ultima ſum Ψ.

Grammaticomaſtix.

E Logodædalia ſtrides modo qui nimium trux;
Frivola condemnas? nequaquam. Cum pretio eſt merx.
Ennius ut memorat, replet te lætificum gau.
Livida mens hominum concretum felle coquat pus.
Dic, quid ſignificent catalecta Maronis? in his al
Celtarum poſuit, ſequitur non lucidius tau.
Imperium, litem, Venerem, cur una notet res?
Eſtne peregrini vox nominis, an Latii ſil?
Et quod germano mixtum male letiferum min?
Lintribus in geminis conſtratus ponto ſit, an pons?
Bucolico ſepes dixit Maro, cur Cicero ſeps?
Vox ſolita, & cunctis notiſſima, ſi memores, lac.
Cur condemnetur, ratio magis ut faciat lact?
An Libyæ ferale malum, ſit Romula vox ſeps?
Si bonus eſt inſons, contrarius, & reus eſt ſons?
Dives opum cur nomen habet Jove de Stygio Dis?
Unde Rudinus ait, Divûm domus altiſonum cæl?
Et cujus de more, quod adſtruit, endo ſuam do?
Aut de fronde loquens, cur dicit populea frus?
Sed quo progredior? quæ finis, quis modus, & calx?
Indulge, Pacate, bonus, doctus, facilis vir.
Totum opus hoc ſparſum, crinis velut Antiphilæ. Pax.

AUSONIUS Paulo S.

PERLEGE hoc etiam, ſi operæ eſt, frivolum & nullius pretii opuſculum: quod nec labor excudit, nec cura limavit: ſine ingenii acumine, & moræ maturitate. CENTONEM vocant, qui primi hac concinnatione luſerunt. Solæ memoriæ negotium ſparſa colligere, & integrare lacerata: quod ridere magis, quam laudare poſſis. Pro quo, ſi per Sigillaria in auctione veniret, neque Afranius Nauci daret, nec Cicum ſuum Plautus offerret. Piget enim Virgiliani carminis dignitatem tam joculari dehoneſtaſſe materia. Sed quid facerem? Juſſum erat: quodque eſt POTENTISSIMUM IMPERANDI GENUS, rogabat, qui jubere poterat, S. Imperator Valentinianus, vir meo judicio eruditus: qui nuptias quondam ejuſmodi ludo deſcripſerat, aptis equidem verſibus, & compoſitione feſtiva. Experiri deinde volens, quantum noſtra contentione præcelleret, ſimile nos de eodem concinnare præcepit. Quam ſcrupuloſum hoc mihi fuerit, intellige. Neque anteferri volebam, neque poſthaberi: cum aliorum quoque judicio detegenda eſſet adulatio inepta, ſi cederem: inſolentia, ſi ut æmulus eminerem. Suſcepi igitur ſimilis recuſanti: feliciterque & obnoxius gratiam tenui, nec victor offendi. Hoc, die uno & addita lucubratione properatum, modo inter liturarios meos cum reperiſſem, tanta mihi can-

doris tui, & amoris fiducia eſt, ut ſeveritati tuæ nec ridenda ſubtraherem. Accipe igitur opuſculum de inconnexis continuum, de diverſis unum, de ſeriis ludicrum, de alieno noſtrum: ne in ſacris & fabulis, aut Thyonianum mireris, aut Virbium; illum de Dionyſio, hunc de Hippolyto reformatum. Et ſi pateris, ut doceam docendus ipſe, CENTO quid ſit abſolvam. Variis de locis, ſenſibuſque diverſis, quædam carminis ſtructura ſolidatur: in unum verſum ut coeant aut cæſi duo, aut unus & ſequens cum medio. Nam duos junctim locare, ineptum eſt: & tres una ſerie, meræ nugæ. Diffunditur autem per cæſuras omnes, quas recipit verſus Heroicus, convenire ut poſſit, aut penthemimeris cum reliquo anapæſto: aut trochaice cum poſteriore ſegmento: aut ſeptem ſemipedes cum anapæſtico chorico: aut poſt dactylum atque ſemipedem, quidquid reſtat hexametro. Simile ut dicas ludicro, quod Græci ὀστομαχίαν vocavere. Oſſicla ea ſunt: ad ſummam quatuordecim figuras geometricas habent. Sunt enim æquilatera: vel triquetra: extentis lineis: aut rectis angulis, vel obliquis: iſoſcele: vel iſopleura: orthogonia quoque, vel ſcalena. Harum vertibularum variis coagmentis ſimulantur ſpecies mille formarum: Elephantus bellua, aut Aper beſtia, Anſer volans, & Mirmillo in armis, ſubſidens Venator, & latrans Canis: quin & Turturis, & Cantharus, & alia hujuſmodi innumerabilium figurarum, quæ alius alio ſcientius variegant. Sed peritorum concinnatio mi-

raculum eſt; imperitorum junctura ridiculum. Quo prædicto, ſcies, quod ego poſteriorem imitatus ſum. Hoc ergo Centonis opuſculum, ut ille ludus tractatur, pari modo, ſenſus diverſi ut congruant: adoptiva quæ ſunt, ut cognata videantur: aliena ne interluceant: accerſita ne vim redarguant: denſa ne ſupra modum protuberent: hiulca ne pateant. Quæ ſi omnia ita tibi videbuntur, ut præceptum, dices me compoſuiſſe Centonem. Et quia ſub imperatore meo tum merui, procedere mihi inter frequentes ſtipendium jubebis. ſin aliter, ære dirutum facies: ut cumulo carminis in fiſcum ſuum redacto, redeant verſus, unde venerunt. Vale.

XIII. *Cento nuptialis.*

A. 5. ACCIPITE hæc animis: lætaſque advertite mentes,
A. 11. Ambo animis, ambo inſignes præſtantibus armis:
B. 7. Ambo florentes, * genus inſuperabile bello. A. 4
A. 6. Tuque prior, * nam te majoribus ire per altum A. 3
A. 3. Auſpiciis manifeſta fides, * quo juſtior alter A. 1
A. 1. Nec pietate fuit, nec bello major & armis.
A. 4. Tuque puerque tuus, * magnæ ſpes altera Romæ, A. 12
A. 8. Flos veterum, virtuſque virûm, * mea maxima cura, A. 1
A. 12. Nomine avum referens, animo, manibuſque parentem.
A. 6. Non injuſſa cano. * Sua cuique exorſa laborem, A. 10

A. 10. Fortunamque ferent. * Mihi juſſa capeſſere A. 1
fas eſt.

Cœna nuptialis.

A. 5 EXSPECTATA dies aderat : * digniſque Hy- A. 11
menæis

A. 6. Matres atque viri, * juveneſque ante ora pa- G. 4
rentum

A. 1. Conveniunt: ſtratoque ſuper diſcumbitur oſtro.
Dant famuli manibus lymphas, * onerantque A. 8
caniſtris

Dona laboratæ Cereris, * pinguiſque ferinæ A. 1

A. 8. Viſcera toſta ferunt. * Series longiſſima rerum: A. 1

A. 8. Aliuum, pecudumque genus, * capreæque G. 1
ſequaces

G. 3. Non abſunt illis, * nec oves, hædique petulci, G. 4

G. 3. Et genus æquoreum, damæ, * cervique fu- G. 3
gaces.

A. 11. Ante oculos, interque manus ſunt * mitia B. 1
poma.

A. 8. Poſtquam exemta fames, & amor compreſſus edendi:

A. 1. Crateras magnos ſtatuunt, * Bacchumque mi- A. 8
niſtrant.

A. 2. Sacra canunt. * Plaudunt choreas : & carmina A. 6
dicunt.

A. 6. Nec non Threïcius longa cum veſte ſacerdos,
Obloquitur numeris ſeptem diſcrimina vocum.

A. 9. At parte ex alia, * biforem dat tibia cantum. A. 10

A. 4. Omnibus una quies operum; * cunctique relictis A. 8
Conſurgunt menſis, * per limina læta frequentes A. 1
A. 9. Diſcurrunt, variantque vices * populuſque patreſque, A. 9
A. 11. Matronæ, pueri, * vocemque per ampla volutant A. 1
Atria: dependent lychni laquearibus aureis. A. 1

Deſcriptio egredientis ſponſæ.

A. 4. TANDEM progreditur * Veneris juſtiſſima cura, A. 10
A. 7. Jam matura viro, jam plenis nubilis annis:
A. 1. Virginis os, habitumque gerens, * cui plurimus ignem A. 12
Subjecit rubor, & calefacta per ora cucurrit:
A. 7. Intentos volvens oculos, * uritque videndo. G. 3
A. 7. Illam omnis tectis, agriſque effuſa juventus,
Turbaque miratur matrum, * veſtigia primi A. 5
Alba pedis: * dederatque comam diffundere ventis. A. 1
A. 3. Fert picturatas auri ſubtegmine veſtes,
A. 1. Ornatus Argivæ Helenæ: * qualiſque videri A. 2
A. 2. Cœlicolis, & quanta ſolet * Venus aurea contra: A. 10
A. 6. Talis erat ſpecies. * Talem ſe læta ferebat A. 1
A. 2. Ad ſoceros; * ſolioque alte ſubnixa reſedit. A. 1

Deſcriptio egredientis ſponſi.

A. 9. AT parte ex alia * foribus ſeſe intulit altis A. 11
A. 9. Ora puer prima ſignans intonſa juventa,
Pictus acu chlamydem auratam, * quam plurima circum A. 5
Purpura Mæandro duplici Melibœa cucurrit;
A. 10. Et tunicam molli mater quam neverat auro:
A. 1. Os, humeroſque Deo ſimilis, * lumenque juventæ. A. 1
A. 8. Qualis, ubi oceani perfuſus Lucifer unda,
Extulit os ſacrum cœlo; * ſic ora ferebat, A. 3
Sic oculos, * curſuque amens ad limina tendit. A. 2
A. 2. Illum turbat amor, figitque in virgine vultus.
A. 1. Oſcula libavit, * dextramque amplexus inhæſit. A. 8

Oblatio munerum.

A. 5. INCEDUNT pueri, pariterque ante ora parentum
Dona ferunt, * pallam ſignis, auroque rigentem, A. 1
A. 11. Munera portantes, aurique eboriſque talenta;
Et ſellam, * & pictum croceo velamen acantho. A. 1
A. 1. Ingens argentum menſis, * colloque monile A. 1
Baccatum, & duplicem gemmis auroque coronam.
A. 5. Olli ſerva datur, * geminique ſub ubere nati. A. 5
A. 10. Quatuor huic juvenes, * totidem innuptæque puellæ: A. 2

A. 5. Omnibus in morem tonſa coma. * Pectore ſummo A. 5
Flexilis obtorti per collum circulus auri.

Epithalamium utrique.

A. 12. TUM ſtudio effuſæ matres * ad limina ducunt. A. 10
G. 4. At chorus æqualis, * pueri innuptæque puellæ, A. 2
G. 2. Verſibus incomtis ludunt: * & carmina dicunt. A. 6
B. 8. O digno conjuncta viro, * gratiſſima conjux, A. 10
A. 1. Sis felix, * primos Lucinæ experta labores, G. 4
G. 4. Et mater. Cape Mæonii carcheſia Bacchi.
B. 8. Sparge, marite, nuces.* Cinge hæc altaria vitta, B. 8
A. 8. Flos veterum, virtuſque virûm: * tibi ducitur uxor, B. 8
A. 1. Omnes ut tecum meritis pro talibus annos
Exigat; & pulchra faciat te prole parentem.
A. 9. Fortunati ambo, * ſi quid pia numina poſſunt. A. 4
A. 3. Vivite felices. * Dixerunt, currite, fuſis, B. 4
Concordes ſtabili fatorum numine Parcæ.

Ingreſſus in cubiculum.

G. 4. POSTQUAM eſt in thalami pendentia pumice tecta
Perventum, * licito tandem ſermone fruuntur. A. 8
A. 8. Congreſſi jungunt dextras: * ſtratiſque reponunt. A. 4
A. 1. At Cytherea novas artes, * & pronuba Juno A. 4

A. 11. Sollicitat: ſuadetque ignota laceſſere bella.
A. 1. Ille ubi complexu * molli fovet: atque repente A. 8
Accepit ſolitam flammam, * lectumque jugalem: A. 4
A. 6. O virgo, nova mî facies, * gratiſſima conjux, A. 10
A. 6. Veniſti tandem, * mea ſola, & ſera voluptas. A. 8
A. 2. O dulcis conjux, non hæc ſine numine Divûm
A. 12. Proveniunt. * placitone etiam pugnabis amori? A. 4
A. 4. Talia dicentem jamdudum averſa tuetur:
A. 12. Cunctaturque metu, telumque inſtare tremiſcit:
A. 1. Spemque metumque inter, * funditque has ore A. 5
loquelas:
A. 10. Per te, per, qui te talem gennere, parentes,
B. 2. O formoſe puer, * noctem non amplius unam A. 1
A. 9. Hanc tu, oro, ſolare inopem, * & miſerere A. 10
precantis.
A. 12. Succidimus. Non lingua valet, non corpore notæ
Sufficiunt vires; nec vox aut verba ſequuntur.
A. 9. Ille autem: Cauſas nequidquam nectis inanes.
A. 12. Præcipitatque moras omnes, * ſolvitque pu- A. 4
dorem.

Parecbaſis.

HACTENUS caſtis auribus audiendum myſterium nuptiale, ambitu loquendi, & circumitione, velavi. Verum quoniam & Feſcenninos amat celebritas nuptialis, verborumque petulantiam notus vetere inſtituto ludus admittit: cetera quoque cubiculi & lectuli operta prodentur, ab eodem au-

ctore collecta: ut bis erubeſcamus, qui & Virgilium facimus impudentem. Vos, ſi placet," hic jam legendi modum ponite: cetera curioſis relinquite.

Imminutio.

A. 11.	Postquam congreſſi * ſola ſub nocte per umbram,	A. 6
G. 3.	Et mentem Venus ipſa dedit, * nova prœlia tentant.	A. 3
A. 10.	Tollit ſe arrectum: * conantem plurima frnſtra,	A. 9
A. 10.	Occupat, os, faciemque, * pedem pede fervidus urget,	A. 12
A. 7.	Perfidus alta petens: * ramum qui veſte latebat	A. 6
B. 10.	Sanguineis ebuli baccis, minioque rubentem,	
A. 12.	Nudato capite, * & pedibus per mutua nexis,	A. 7
A. 3.	Monſtrum horrendum, informe, ingens, cui lumen ademtum,	
A. 10.	Eripit a femore, & trepidanti fervidus inſtat.	
A. 1.	Eſt in ſeceſſu, * tenuis quo ſemita ducit,	A. 11
A. 8.	Ignea rima micans: * exhalat opaca mephitim.	A. 7
A. 6.	Nulli fas caſto ſceleratum inſiſtere limen.	
A. 7.	Hic ſpecus horrendum. * Talis ſeſe halitus atris	A. 6
A. 6.	Faucibus effundens, * nares contingit odore.	A. 9
A. 11.	Huc juvenis nota fertur regione viarum:	
A. 5.	Et ſuper incumbens * nodis & cortice crudo	A. 9
A. 9.	Intorquet ſummis adnixus viribus haſtam.	
A. 11.	Hæſit: virgineumque alte bibit acta cruorem.	

A. 2. Inſonuere cavæ, gemitumque dedere cavernæ.
A. 11. Illa manu moriens telum trahit: oſſa ſed inter
G. 3. Altius ad vivum perſedit * vulnere mucro. A. 11
A. 4. Ter ſeſe attollens, cubitoque innixa levavit:
Ter revoluta toro eſt. * Manet imperterritus ille. A. 10
A. 3. Nec mora, nec requies: * clavumque affixus & hærens A. 5
Nuſquam amittebat: oculoſque ſub aſtra tenebat.
A. 6. Itque, reditque viam totiens: * uteroque recuſſo A. 2
A. 9. Tranſadigit coſtas, * & pectine pulſat eburno. A. 6
A. 5. Jamque fere ſpatio extremo, feſſique, ſub ipſam
Finem adventabant: * tum creber anhelitus artus, A. 5
Aridaque ora quatit: ſudor fluit undique rivis:
A. 11. Labitur exſanguis: * deſtillat ab inguine virus. G. 3

Contentus eſto; Paule mi;
Laſciva, Paule, pagina:
Ridere nil ultra expeto.

Sed cum legeris, adeſto mihi adverſum eos, ui, ut Juvenalis ait,

—— *Curios ſimulant, & Bacchanalia vivunt:*

ne forte mores meos ſpectent de carmine.

Laſciva eſt nobis pagina, vita proba;

ut Plinius dicit. Meminerint autem, quippe eruditi, probatiſſimo viro Plinio in poematis laſciviam, in moribus conſtitiſſe cenſuram. Prurire opuſculum Sulpitiæ, frontem caperare: eſſe Appulejum in vita philoſophum, in Epigrammatis amatorem; in præceptis omnibus exſtare ſeveritatem, in Epiſtolis ad Cærelliam ſubeſſe petulantiam. Platonis Sympoſion compoſita in ephebos Edyllia continere. Nam quid Anniani Feſcenninos? quid antiquiſſimi poetæ Lævii Erotopægniôn libros loquar? quid Evenum, quem Menander ſapientem vocavit? quid ipſum Menandrum? quid comicos omnes? quibus ſevera vita eſt & læta materia. Quid etiam Partheniam dictum cauſa pudoris? qui octavo Æneidos, cum deſcriberet coitum Veneris atque Vulcani, Αἰσχροσεμνίαν decenter immiſcuit. Quid in tertio Georgicorum de ſummiſſis in gregem maritis? nonne obſcœnam ſignificationem honeſta verborum translatione velavit? Et ſi quid in noſtro joco aliquorum hominum ſeveritas veſtita condemnat, de Virgilio arceſſitum ſciat. Igitur cui hic ludus noſter non placet, ne legerit: aut cum legerit, obliviſcatur: aut non oblitus, ignoſcat. Etenim fabula de nuptiis eſt: & velit, nolit, aliter hæc ſacra non conſtant.

XIV. *Roſæ.*

VER erat: & blando mordentia frigora ſenſu
  Spirabat croceo mane revecta dies.
Strictior Eoos præceſſerat aura jugales,
  Æſtiferum ſuadens anticipare diem.
Errabam riguis per quadrua compita in hortis;
  Maturo cupiens me vegetare die.
Vidi concretas per gramina flexa pruinas
  Pendere, aut olerum ſtare cacuminibus:
Caulibus & patulis teretes colludere guttas;
  Et cœleſtis aquæ pondere tunc gravidas.
Vidi Pæſtano gaudere roſaria cultu,
  Exoriente novo roſcida Lucifero.
Rara pruinoſis canebat gemma frutetis;
  Ad primi radios interitura die.
Ambigeres, raperetne roſis Aurora ruborem;
  An daret: & flores tingeret orta dies.
Ros unus, color unus, & unum mane duorum;
  Sideris, & floris, nam domina una Venus.
Forſan & unus odor: ſed celſior ille per auras
  Diffluit: exſpirat proximus iſte magis.
Communis Paphie Dea ſideris, & Dea floris,
  Præcipit unius muricis eſſe habitum.
Momentum intererat: quo ſe naſcentia florum;
  Germina comparibus dividerent ſpatiis.
Hæc viret anguſto foliorum tecta galero:
  Hanc tenui folio purpura rubra notat.

Hæc aperit primi faſtigia celſa obeliſci,
Mucronem abſolvens purpurei capitis:
Vertice collectos illa exſinuabat amictus,
Jam meditans foliis ſe numerare ſuis:
Nec mora: ridentis calathi patefecit honorem,
Prodens incluſi ſemina denſa croci.
Hæc modo, quæ toto rutilaverat igne comarum
Pallida collapſis deſeritur foliis.
Mirabar celerem fugitiva ætate rapinam;
Et dum naſcuntur, conſenuiſſe roſas.
Ecce & defluxit rutili coma punica floris;
Dum loquor: & tellus tecta rubore micat.
Tot ſpecies, tantoſque ortus, varioſque novatus
Una dies aperit: conficit una dies.
Conquerimur, Natura, brevis quod gratia florum eſt.
Oſtentata oculis illico dona rapis.
Quam longa una dies, ætas tam longa roſarum,
Quas pubeſcentes juncta ſenecta premit.
Quam modo naſcentem rutilus conſpexit Eous,
Hanc rediens ſero veſpere vidit anum.
Sed bene, quod paucis licet interitura diebus;
Succedens ævum prorogat ipſa ſuum.
Collige, virgo, roſas, dum flos novus, & nova pubes;
Et memor eſto ævum ſic properare tuum.

XV. *Ex Græco, Pythagoricum de ambiguitate eligendæ vitæ.*

Quod vitæ ſectabor iter? ſi plena tumultu
Sunt fora: ſi curis domus anxia: ſi peregrinos
Cura domus ſequitur: mercantem ſi nova ſemper
Damna manent: ceſſare vetat ſi turpis egeſtas:
Si vexat labor agricolam; mare naufragus horror
Infamat; pœnæque graves in cœlibe vita,
Et gravior cautis cuſtodia vana maritis:
Sanguineum ſi Martis opus: ſi turpia lucra
Fœnoris, & velox inopes uſura trucidat?
Omne ævum curæ: cunctis ſua diſplicet ætas:
Senſus abeſt parvis lactentibus: & puerorum
Dura rudimenta, & juvenum temeraria pubes:
Afflictat fortuna viros per bella, per æquor,
Iras, inſidiaſque, catenatoſque labores
Mutandos ſemper gravioribus. ipſa ſenectus
Exſpectata diu, votiſque optata malignis,
Objicit innumeris corpus lacerabile morbis:
Spernimus in commune omnes præſentia. quoſdam
Conſtat nolle Deos fieri. Juturna raclamat,
Quo vitam dedit æternam? cur mortis ademta eſt
Conditio? Sic Caucaſea ſub rupe Prometheus
Teſtatur Saturnigenam, nec nomine ceſſat
Incuſare Jovem, data ſit quod vita perennis.
Reſpice & ad cultus animi. ſic nempe pudicum
Perdidit Hippolytum non felix cura pudoris.

At contra illecebris maculoſam ducere vitam
Quem juvat, aſpiciat pœnas, & crimina regum,
Tereos inceſti, vel mollis Sardanapali.
Perfidiam vitare monent tria Punica bella:
Sed prohibet ſervare fidem deleta Saguntos.
Vive, & amicitias ſemper cole. crimen ob iſtud
Pythagoreorum periit ſchola docta ſophorum.
Hoc metuens igitur, nullas cole. crimen ob iſtud
Timon Palladiis olim lapidatus Athenis.
Diffidet ambiguis ſemper mens obvia votis.
Nec voluiſſe homini ſatis eſt. optata recuſat.
Eſſe in honore placet. mox pœnitet. & dominari
Ut poſſit, ſervire volet. idem auctus honore,
Invidiæ objicitur. Pernox eſt cura diſertis:
Sed rudis ornatu vitæ caret. Eſto patronus,
Et defende reos: ſed gratia rara clientis.
Eſto cliens: gravis imperii perſona patroni.
Exercent hunc vota Patrum. mox aſpera curis
Sollicitudo ſubit. contemnitur orba ſenectus,
Et captatoris præda eſt heredis egenus.
Vitam parcus agas: avidi lacerabere fama.
Et largitorem gravius cenſura notabit.
Cuncta ſibi adverſis contraria caſibus. Ergo
Optima Graiorum ſententia. quippe homini aiunt
Non naſci eſſe bonum, natum aut cito morte potiri.

XVI. *De viro bono*, Πυθαγορικὴ ἀκρόασις.

Vir bonus, & ſapiens, qualem vix repperit unum
Millibus e multis hominum conſultus Apollo,
Judex ipſe ſui, totum ſe explorat ad unguem:
Quid proceres, vanique ferat quid opinio vulgi
Securus, mundi inſtar habens, teres, atque rotundus:
Externæ ne quid labis per lævia ſidat.
Ille, dies quam longus erit, ſub ſidere Cancri,
Quantaque nox tropico ſe porrigit in Capricorno;
Cogitat, & juſto trutinæ ſe examine pendit,
Ne quid hiet, ne quid protuberet, angulus æquis
Partibus ut coeat, nil ut deliret amuſſis,
Sit ſolidum quodcunque ſubeſt: nec inania ſubtus
Indicet admotus digitis pellentibus ictus.
Non prius in dulcem declinat lumina ſomnum,
Omnia quam longi reputaverit acta diei.
Quæ prætergreſſus? quid geſtum in tempore? quid non?
Cur iſti facto decus abfuit; aut ratio illi?
Quid mihi præteritum? cur hæc ſententia ſedit?
Quam melius mutare fuit? miſeratus egentem,
Cur aliquem fracta perſenſi mente dolorem?
Quid volui, quod nolle bonum foret? utile honeſto
Cur malus antetuli? num dicto, aut denique vultu
Perſtrictus quiſquam? cur me natura magis, quam
Diſciplina trahit? Sic dicta, & facta per omnia
Ingrediens, ortoque a veſpere cuncta revolvens,
Offenſus pravis, dat palmam & præmia rectis.

XVII. Ναὶ καὶ Οὐ Πυθαγορικόν.

Eſt, & Non, cunćti monoſyllaba nota frequentant:
His demtis, nihil eſt, hominum quod ſermo volutet.
Omnia in his, & ab his ſunt omnia, ſive negotî,
Sive otî quidquam eſt, ſeu turbæ, ſive quietis.
Alterutro pariter nonnunquam, ſæpe ſeorſis
Obſiſtunt ſtudiis: ut mores, ingeniumque
Vel faciles, vel difficiles contentio nacta eſt.
Si conſentitur, mora nulla intervenit, Eſt, Eſt:
Sin controverſum, diſſenſio ſubjiciet, Non.
Hinc fora diſſultant clamoribus: hinc furioſi
Jurgia ſunt Circi: cuneati hinc læta Theatri
Seditio: & tales agitat quoque Curia lites.
Conjugia, & nati cum patribus, iſta quietis
Verba ferunt ſtudiis, ſalva pietate loquentes:
Hinc etiam placitis ſchola conſona diſciplinis
Dogmaticas agitat placido certamine lites.
Hinc omnis certat dialećtica turba ſophorum:
Eſt lux: eſtne dies ergo? Non convenit iſtuc:
Nam facibus multis, aut fulguribus quotiens lux
Eſt noćturna homini, non eſt lux iſta diei.
Eſt & Non igitur, quotiens lucem eſſe fatendum eſt,
Sed non eſſe diem: mille hinc certamina ſurgunt.
Hinc pauci, multi quoque talia commeditantes
Murmure concluſo rabioſa ſilentia rodunt.
Qualis vita hominum, duo quam monoſyllaba verſant!

XVIII. *De ætatibus animalium, Heſiodion.*

Ter binos deciesque novem ſuper exit in annos
Juſta ſeneſcentum quos implet vita virorum.
Hos novies ſuperat vivendo garrula Cornix:
Et quater egreditur cornicis ſecula Cervus.
Alipedem cervum ter vincit Corvus: & illum
Multiplicat novies Phœnix, reparabilis ales.
Quam vos perpetuo decies prævertitis ævo,
Nymphæ Hamadryades: quarum longiſſima vita eſt.
Hi cohibent fines vivacia fata animantum.
Cetera ſecreti novit Deus arbiter ævi
Tempora: quæ Stilbon volvat, quæ ſecula Phænon;
Quos Pyrois habeat, quos Juppiter igne benigno
Circuitus: quali properet Venus alma recurſu:
Qui Phœben, quanti maneant Titana labores:
Donec conſumto, Magnus qui dicitur, anno,
Rurſus in antiquum veniant vaga ſidera curſum;
Qualia diſpoſiti ſteterant ab origine mundi.

XIX. *Monoſticha de ærumnis Herculis.*

Prima Cleonæi tolerata ærumna leonis.
Proxima Lernæam ferro & face contudit hydram.
Mox Erymantheum vis tertia perculit aprum.
Æripedis quarto tulit aurea cornua cervi.
Stymphalidas pepulit volucres diſcrimine quinto.
Threiciam ſexto ſpoliavit Amazona baltheo.

Septima in Augeis ſtabulis impenſa laboris.
Octava expulſo numeratur adorea tauro.
In Diomedeis victoria nona quadrigis.
Geryone exſtincto decimam dat Iberia palmam.
Undecimo mala Heſperidum deſtricta triumpho.
Cerberus extremi ſuprema eſt meta laboris.

XX. *Muſarum inventa, & munera.*

CLIO geſta canens, tranſactis tempora reddit.
MELPOMENE tragico proclamat mœſta boatu.
Comica laſcivo gaudet ſermone, THALIA.
Dulciloquos calamos EUTERPE flatibus urget.
TERPSICHORE affectus citharis movet, imperat, auget.
Plectra gerens ERATO, ſaltat pede, carmine, vultu.
Carmina CALLIOPE libris heroica mandat.
URANIE cœli motus ſcrutatur, & aſtra.
Signat cuncta manu, loquitur POLYHYMNIA geſtu.
Mentis Appollineæ vis has movet undique Muſas.
In medio reſidens complectitur omnia Phœbus.

AUSONII ECLOGARIUM.

De ratione Libræ.

Miraris quicunque manere ingentia mundi
Corpora, ſublimi cœli circumdata gyro,
Et tantæ nullam moli intercedere labem:
Accipe, quod mirere magis. Tenuiſſima tantis
Principia, & noſtros non admittentia viſus,
Parvarum ſerie conſtant connexa atomorum:
Sed ſolidum in parvis, nullique ſecabile ſegmen.
Unde vigor vireſque manent, æternaque rerum
Mobilitas: nulloque unquam ſuperabilis ævo.
Divinis humana licet componere. ſic eſt
As ſolidus, quoniam bis ſex de partibus æquis
Conſtat: & in minimis paribus tamen una manet vis.
Nam ſi quid numero minuatur, ſumma vacillat:
Convulſæque ruunt labefacto corpore partes.
Ut medium ſi quis vellat de fornice ſaxum,
Incumbunt cui cuncta, ſimul devexa ſequentur
Cetera, communemque trahent a vertice lapſum.
Non aliter libra eſt. ſi defuit uncia, totus

Non erit as: nomenque deunx jam caſſus habebit.
Nec dextans retinet nomen, ſextante remoto.
Et dodrans, quadrante carens, auctore carebit.
Divulſuſque triens prohibet perſiſtere beſſem.
Jam quincunx tibi nullus erit, ſi prima revellas.
Et ſemis, cui ſemis erit pereuntibus aſſis
Partibus: & cujus libræ pars ſeptima, ſeptunx?
Libra igitur, totum ſi nulla in parte vacillet.
Ponderis, & numeri, morumque, operumque, & aquarum
Libra: nec eſt modulus, quem non hoc nomine ſignes.
Telluris, medio quæ pendet in aere, libra eſt,
Et Solis, Lunæque vias ſua libra coercet.
Libra die ſomnique pares determinat horas.
Libra Caledonios ſine litore continet æſtus.
Tu quoque certa mane morum mihi libra meorum.

De ratione puerperii maturi.

OMNIA, quæ vario rerum metimur in actu,
Aſtrorum dominatus agit: terrenaque tantum
Membra homini. e ſuperis fortuna, & ſpiritus auris;
Septeno moderanda choro: ſed præſidet ollis
Sortitus regimen nitidæ Sol aureus æthræ.
Nec ſola in nobis moderatur tempora vitæ,
Dum breve ſolliciti ſpatium producimus ævi:
Creditur occultoſque ſatus, & tempora vitæ
Materno ducenda utero, formare videndo,
Et nondum exortæ leges co ponere vitæ.
Namque ubi conceptus genitali inſederit arvo;
Haud dubium, ſolem cuicunque inſiſtere ſigno.

Qui cum vicini ſtationem ceperit aſtri,
Contiguos nullum transfundit lumen in ortus.
Aſt ubi converſis poſt menſtrua tempora habenis,
Scandit purpureo jam tertia ſidera curru:
Obliqua exilem demittit linea lucem,
Aſpirans tenues per inertia pondera motus.
Quarta in ſede viget primi indulgentia Solis:
Suadet & infuſus teneros coaleſcere fœtus.
Fulgor tetragono aſpectu vitale coruſcat,
Clarum, & lene micans: quinti qui cardine ſigni
Incutit attonitam vegetato infante parentem.
Nam ſexto vis nulla loco: quia nulla tuendi
Æquati lateris ſignatur regula Phœbo.
Aſt ubi ſigniferæ media in regione cohortis
Septimus accepit limes rutilantia flammis
Recto caſtra ſitu: turgentis fœdera partus
Jam plena ſub luce videt. nec fulgura parci
Luminis intendens, toto fovet igne coronæ.
Hinc illud, quod legitimos Lucina labores
Prævenit; & gravidos ſentit ſubrepere nixus
Ante exſpectatum feſtina puerpera votum.
Quod niſi, ſepteno cum lumina fudit ab aſtro,
Impulerit tardi clauſtra obluctantia partus,
Poſterior nequeat, poſſit prior: an quia ſexto
Æmulus octavi conſpectus inutilis aſtri
Neſcit compariles laterum formare figuras?
Sed nono incumbens ſigno, cunctantia matrum
Vota levat, trigono vires ſociante ſequenti.
At ſi difficilis partus trahit Ilythyïa,
Tetragono abſolvet dubiarum vincla morarum.

Signa cœleſtia.

AD Boreæ partes Arcti junguntur, & Anguis.
Poſt has Arctophylax, pariterque Corona, Genuque
Prolapſus, Lyra, Avis, Cepheus, & Caſſiopea,
Auriga, & Perſeus, Deltoton, & Andromedæ aſtrum;
Pegaſus, & Delphinus, Telum, Aquila, Anguitenenſque.
Signifer inde ſubeſt, bis ſex & ſidera complent.
Hic Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo,
Libra, Scorpius, Arcitenens, Capricornus, & Urnam
Qui tenet, & Piſces. poſt hos in partibus Auſtri
Orion, Procyon, Lepus, ardens Sirius, Argo,
Hydrus, Chiron, Turibulum quoque, Piſcis & ingens.
Hunc ſequitur Piſtrix, ſimul Eridanique fluenta.
Sed vaga præterea dicuntur lumina ſeptem,
Luna & Mercurius, Venus, ac Sol, Mars quoque fulgens.
Hic Jovis & ſidus ſuper omnia ſidera lucens.
Celſior his Saturnus, tardior omnibus aſtris.

Ratio dierum anni vertentis.

NONAGINTA dies & quattuor, ac medium Sol
Conficit, a tropico in tropicum dum permeat aſtrum;
Octipedem in Cancrum Phryxeo ab Ariete pergens.
Hoc ſpatio æſtivi pulſuſque, & meta diei.
Semidiemque, duoſque dies, decieſque novenos,
A Cancro in Chelas, æquatæ tempora noctis
Atque dii, curſu peragit Sol aureus altero,

Autumni æſtatiſque ſimul confinia miſcens.
Unde autumnales tranſcurrens ordine menſes,
Ad tropicum pergit ſignum gelidi Capricorni,
Octo dies decies octonis inſuper addens,
Quadrantemque dii: quinto qui protinus anno
Menſe Numæ extremo nomen capit embolimæi.
Inde ad Agenorei feſtinans cornua tauri,
Scandit Lanigeri tropicum Sol aureus aſtrum,
Nonaginta dies decreto fine coercens.
Hic tibi circus erit ſemper vertentibus annis,
Tercentum, ac ſenis decies & quinque diebus.

De nominibus ſeptem dierum.

NOMINA, quæ ſeptem vertentibus apta diebus
Annus habet, totidem errantes fecere planetæ.
Quos indefeſſa volvens vertigine mundus,
Signorum obliqua jubet in ſtatione vagari.
Primum, ſupremumque diem radiatus habet Sol.
Proxima fraternæ ſuccedit Luna coronæ.
Tertius aſſequitur Titania lumina Mavors.
Mercurius quarti ſibi vindicat aſtra diei.
Illuſtrant quintam Jovis aurea ſidera Zonam.
Sexta ſalutigerum ſequitur Venus alma parentem.
Cuncta ſupergrediens Saturni ſeptima lux eſt.
Octavum inſtaurat revolubilis orbita Solem.

Hic verſus ſine auctore eſt. Quid quoque die demi de corpore oporteat.

UNGUES Mercurio, barbam Jove, Cypride crines.

Hoc ſic refellendum.

MERCURIUS furto probat ungues ſemper acutos;
Articuliſque aciem non ſinit imminui.
Barba Jovi, crines Veneri decor: ergo neceſſe eſt,
Ut nolint demi, quo ſibi uterque placet.
Mavors imberbes, & calvos Luna adamaſti.
Non prohibent comi tum caput atque genas;
Sol & Saturnus nihil obſtant unguibus. ergo
Non placitum Divis tolle monoſtichium.

De menſibus, & quatuor anni temporibus.

ÆTERNOS menſes, & tempora quattuor anni,
Quattuor iſta tibi ſubjecta monoſticha dicent.
Martius, Aprilis, Maïus ſunt tempora Veris.
Julius, Auguſtus, nec non & Junius, Æſtas.
Septembri, Octobri Autumnus, totoque Novembri.
Brumales, Janus, Februarius, atque December.

Digitized by Google

De menſibus monoſticha.

PRIMUS Romanas ordiris, Jane, Kalendas:
Februa vicino menſe Numa inſtituit.
Martius antiqui primordia protulit anni.
Fœtiferum Aprilem vindicat alma Venus;
Majorum dictus patrum de nomine Maius.
Junius ætatis proximus eſt titulo.
Nomine Cæſareo Quinctilem Julius auget:
Auguſtus nomen Cæſareum ſequitur.
Autumnum, Pomona, tuum September opimat:
Triticeo October fenore ditat agros.
Sidera præcipitas pelago, intempeſte November.
Tu genialem hiemem, feſte December, agis.

Diſticha de iiſdem menſibus.

JANE nove, primo qui das tua nomina menſi,
Jane bifrons, ſpectans tempora bina ſimul.
Poſt Superûm cultus, vicino Februa menſe
Dat Numa cognatis Manibus inferias.
Martius & generis Romani præſul & anni,
Prima dabas Latiis tempora Conſulibus.
Æneadum genitrix vicino nomen Aprili
Das Venus: eſt Marti namque Aphrodita comes.
Maia Dea, an major, Maï, te fecerit ætas,
Ambigo: ſed menſi eſt auctor uterque bonus.

Junius hunc ſequitur duplici celebrandus honore;
   Seu nomen Juno, ſive Juventa dedit.
Inde Dionæo præfulgens Julius aſtro,
   Æſtatis mediæ tempora certa tenet.
Auguſtus ſequitur, cognatum a Cæſare nomen:
   Ordine ſic anni proximus, ut generis.
Nectuntur poſt hos, numerumque ex ordine ſignant:
   September, Bacchi munere præla rigans;
Et qui ſementis per tempora, ſenore lætus,
   October, cupidi ſpem fovet agricolæ;
Quique ſalo mergens ſollemnia ſigna November
   Præcipitat, cœlo mox reditura ſuo.
Concludens numerum, genialia feſta December
   Finit, ut a bruma mox novus annus eat.

Quoteni dies ſint menſium ſingulorum.

IMPLENT tricenas per ſingula menſtrua luces
Junius, Apriliſque, & cum Septembre November.
Unum ter denis cumulatius adde diebus
Per ſeptem menſes, Jani Martiſque Kalendis,
Et quas Majus agit, quas Julius, Auguſtuſque,
Et quas October, poſituſque in fine December.
Unus erit tantum duodetriginta dierum,
Quem Numa præpoſito voluit ſuccedere Jano.
Sic tercentenis decies accedere ſenos,
Quadrantemque, & quinque dies ſibi computat annus.

De tribus menſtruis menſium.

Bis ſenas anno reparat Lucina Kalendas:
Et totidem medias dat currere Juppiter Idus.
Nonarumque diem faciunt infra octo ſecundi.
Hæc ſunt Romano tantum tria nomina menſi.
Cetera per numeros ſunt cognomenta dierum.

Quo menſe quotæ Nonæ, vel Idus ſint.

At Nonas modo quarta aperit, modo ſexta refert lux.
Sexta refert Maïi, Octobris, Martiſque recurſu,
Et qui ſolſtitio ſua tempora Julius infert.
Cetera pars menſum quartis eſt prædita Nonis.
Omnes vero Idus octava luce recurrunt.

Quotæ Kalendæ ſint menſium ſingulorum.

Post Idus, quas quiſque ſuas habet ordine menſis,
Diverſæ numero redeunt variante Kalendæ:
Dum rurſumque iterumque * * vocantur,
Ut tandem oblati procedant temporis ortus.
Ter ſenis, unoque die genialia feſta
Porrigit, ut Janum arceſſat nova bruma morantem.
Hoc numero menſiſque Numæ redit, autumnique
Principium referens Bacchi September alumnus.
Julius, & Maïus, poſituſque in fine December,

Octoberque die revocatur tardius uno.
Inde die redeunt minus uno, quattuor ultra;
Quos numero adjiciam, Sextilis, Junius, atque
Aprilis, poſt quos pænultima meta November.
Ter quinis, unoque die, Junonie Mavors,
Ut redeas, referaſque exordia prima, cieris.
Hoc numero, ad plenum vertens reparabitur annus.

In quo menſe quod ſignum ſit ad curſum Solis.

PRINCIPIUM Jani ſancit tropicus Capricornus.
Menſe Numæ in medio ſolidi ſtat ſidus Aquari.
Procedunt duplices in Martia tempora Piſces.
Reſpicis Apriles, Aries Phryxee, Kalendas.
Maius Agenoreï miratur cornua Tauri.
Junius æquatos cœlo videt ire Laconas.
Solſtitio ardentis Cancri fert Julius aſtrum.
Auguſtum menſem Leo fervidus igne perurit.
Sidere, Virgo, tuo Bacchum September opimat.
Æquat & October ſementis tempore Libram.
Scorpion hibernus præceps jubet ire November.
Terminat Arcitenens medio ſua ſigna Decembri.

Q. Ciceronis verſus eo pertinent, ut quod ſignum quo tempore illuſtre ſit, noverimus. Quod ſuperius quoque noſtris verſibus expeditur.

FLUMINA verna cient obſcuro lumine Piſces:
Curriculumque Aries æquat noctiſque diique.
Cornua quem condunt florum prænuntia Tauri,
Aridaque æſtatis Gemini primordia pandunt.
Longaque jam minuit præclarus lumina Cancer.
Languificuſque Leo proflat ferus ore calores.
Poſt, modicum quatiens Virgo fugat orta vaporem:
Autumni referat portas, æquatque diurna
Tempora nocturnis diſpenſo ſidere Libra.
Et fœtos ramos dinudat flamma Nepai.
Pigra Sagittipotens jaculatur frigora terris.
Bruma gelu glacians jubare ſpirat Capricorni.
Quam ſequitur nebulas rotans liquor altus Aquari:
Tenta ſupra, circaque vigent ubi flumina mundi.
At dextra, lævaque ciet rota fulgida Solis
Mobile curriculum, & Lunæ ſimulacra feruntur.
Squamma ſub æterno conſpectu torta Dracónis
Eminet. hunc inter fulgentem ſidera ſeptem
Magna quatit ſtellans: quam ſervans ſerus in alta
Conditur oceani ripa cum luce Bootes.

A Solſtitio in æquinoctium ratio.

Sol profectus a teporo veris æquinoctio ;
Poſt ſemidiem poſtque totos nonaginta & quatuor ;
Fervidis flagrans habenis pulſum æſtivum conficit.
Inde Autumnus noctis horas librans æquo lumine,
Octo & octoginta gœris, & ſuper trihorio.

* * * * * * *

Inde floridum reflexis ver reviſit oreis
Additis ad hos priores gœros geminis orbibus.

De Feriis Romanis.

Nunc & Apollineos Tiberina per oſtia ludos,
   Et Megaleſiacæ matris operta loquar.
Vulcanique dies autumni exordia primi,
   Quinquatruſque Deæ Pallados expediam :
Et medias Idus, Maii, Auguſtique recurſu,
   Quas ſibi Mercurius, quaſque Diana dicat.
Matronæ quæ ſacra colant pro laude virorum,
   Mavortis primi cum rediere dies.
Feſta Caprotinis memorabo celebria nonis,
   Cum ſtola matronis demta teget famulas.
Quattuor illa etiam diſcretis partibus anni
   Solſtitia, & luces nocte dieque pares.
Nec Regifugium pulſis ex urbe tyrannis,
   Lætum Romanis fas reticere diem.
Viſne Opis ante ſacrum, vel Saturnalia dicam,
   Feſtaque ſervorum, cum famulantur heri ?

Et nunquam certis redeuntia feſta diebus,
  Compita per vicos cum ſua quiſque colit?
Aut duplicem cultum, quem Neptunalia dicunt,
  Et quem de Conſo conſiliiſque vocant?
Feſta hæc, navigiis aut quæ celebrata quadrigis,
  Jungunt Romanos finitimoſque duces?
Adjiciam cultus, peregrinaque ſacra Deorum,
  Natalem Herculeum, vel ratis Iſiacæ:
Nec non laſcivi Floralia læta theatri,
  Quæ ſpectare volunt, qui voluiſſe negant.
Nunc etiam veteres celebrantur Equiria ludi.
  Prima hæc Romanus nomina Circus habet.
Et Dionyſiacos Latio cognomine ludos
  Roma colit, Liber quæ ſibi vota dicat.
Ædiles plebeii etiam, ædileſque curules
  Sacra, Sigillorum nomine dicta, colunt.
Et gladiatores funebria prœlia notum
  Decertaſſe foro: nunc ſibi arena ſuos
Vindicat: extremo qui jam ſub fine Decembris,
  Falcigerum placant ſanguine Cœligenam.

De luſtralibus agonibus.

QUATTUOR antiquos celebravit Achaïa ludos.
  Cœlicolûm duo ſunt, & duo feſta hominum.
Sacra Jovis, Phœbique, Palæmonis, Archemorique:
  Serta quibus pinus, malus, oliva, apium.

De locis agonum.

PRIMA Jovi magno celebrantur Olympia Piſæ.
Parnaſſus Clario ſacravit Pythia Phœbo.
Iſthmia Portuno bimaris dicat acta Corinthi.
Archemori Nemeæa colunt funebria Thebæ.

De auctoribus agonum.

PRIMUS Olympiacæ ſacravit feſta coronæ
Juppiter Argivi ſtadia ad longiſſima Circi.
Proximus Alcides Nemeæ ſacravit honorem.
Hæc quoque temporibus quinquennia ſacra notandis:
Iſthmia Neptuno data ſunt: & Pythia Phœbo,
Ancipiti cultu Divorum hominumque ſepultis.

Quod iidem, qui ſacri agones ſunt, & funebres ludi habeantur.

TANTALIDÆ Pelopi mœſtum dicat Elis honorem.
Archemori Nemeæa colunt quinquennia Thebæ.
Iſthmia defuncto celebrata Palæmone, notum.
Pythia placando Delphi ſtatuere Draconi.

AUSONII BURDIGALENSIS EPISTOLARUM LIBER.

I. *AUSONIUS ad patrem, de ſuſcepto filio.*

CREDIDERAM nil poſſe meis affectibus addi,
  Quo, venerande pater, diligerere magis.
Acceſſit (grates Superis medioque nepoti,
  Bina dedit noſtris qui juga nominibus.
Ipſe nepos te fecit avum. mihi filius idem,
  Et tibi ego. hoc nato nos ſumus ambo patres.
Nec jam ſola mihi pietas mea ſuadet amorem:
  Nomine te gemini jam genitoris amo.)
Acceſſit titulus, tua quo reverentia creſcat:
  Quo doceam natum, quid ſit amare patrem.
Quippe tibi æquatus videor, quod parvulus iſto
  Nomine honoratum me quoque nobilitat;
Atque ætas quia noſtra eadem. nam ſupparis ævi
  Sum tibi ego, & poſſum fratris habere vicem.

Nec tantum noſtris ſpatium interponitur annis,
Quanta ſolent alios tempora dividere.
Vidi ego natales fratrum diſtare tot annis,
Quot noſtros ævum nomina non onerant.
Pulchra juventa tibi ſenium ſic jungit, ut ævum,
Quod prius eſt, maneat: quod modo, ut incipiat.
Et placuiſſe reor geminis ætatibus, ut ſe
Non feſtinato tempore utraque daret.
Leniter hæc flueret, hæc non properata veniret,
Maturam frugem flore manente ferens.
Annos me neſcire tuos, pater optime, teſtor:
Totque putare meos, quot reor eſſe tuos.
Neſciat hos natus, numeret properantior heres,
Teſtamenta magis, quam pia vota fovens:
Exemplóque docens pravo juveneſcere natos,
Ut nolint patres ſe quoque habere ſenes.
Verum ego primævo genitus genitore, fatebor
Supparis hæc ævi tempora grata mihi.
Debeo quod natus, ſuadet pia cura nepotis,
Addendum patri, quo veneremur avum.
Tu quoque, mi genitor, geminata vocabula gaude,
Nati primævi nomine factus avus.
Exiguum quod avus. faveant pia numina Divûm,
Deque nepote ſuo fiat avus proavus.
Largius & poterunt producere fata ſenectam:
Sed rata vota reor, quæ moderata magis.

II. *Pater ad filium ; cum temporibus tyrannicis ipſe Treveris remanſiſſet, & filius a patre profectus eſſet. Hoc inchoatum neque impletum ſic de liturariis ſcriptum.*

DEBEO & hanc noſtris, fili dulciſſime, curis
Hiſtoriam : quanquam titulo non digna ſereno
Anxia mœſtarum fuerit querimonia rerum.
Jam ſuper egelidæ ſtagnantia terga Moſellæ
Protulerat te, nate, rates : mœſtique parentis
Oſcula & amplexus diſcreverat invidus amnis.
Solus ego; & quamvis cœtu celebratus amico,
Solus eram : profugæque dabam pia vota carinæ,
Solus adhuc te, nate, videns : celeriſque remulci
Culpabam properos adverſo flumine curſus.
Quis fuit ille dies? non annus longior ille eſt,
Attica quem docti collegit cura Metonis.
Deſertus, vacuis ſoliſque exerceor aris. .
Nunc ego pubentes ſalicum deverbero frondes:
Gramineos nunc frango toros: virideſque per ulvas
Lubrica ſubſtratis veſtigia libro lapillis.
Sic lux prima abiit: ſic altera meta diei.
Sic geminas alterna rotat vertigo tenebras;
Sic alias: totuſque mihi ſic annus abibit,
Reſtituant donec tua me tibi fata parentem.
Hac ego conditione licet, vel morte paciſcar:
Dum decores ſuprema patris, tu nate, ſuperſtes.

III. *Auſonius Heſperio.*

QUALIS Picenæ populator turdus olivæ,
Clunes opimat cereas:
Vel qui lucentes rapuit de vitibus uvas,
Pendetque nexus retibus,
Quæ veſpertinis fluitant nebuloſa ſub horis;
Vel mane tenta roſcido:
Tales hibernis ad te de ſepibus, ipſos
Capi volentes, miſimus,
Bis denos. tot enim crepero ſub lucis Eoæ
Præceps volatus intulit.
Tum quas vicinæ ſuggeſſit præda lacunæ,
Anates maritas junximus,
Remipedes, lato populantes cærula roſtro,
Et crure rubras punico.
Iricolor vario pinxit quas pluma colore,
Collum columbis æmulas.
Defrudata meæ non ſunt hoc fercula menſæ.
Veſcente te, fruimur magis.
Vale bene, ut valeam.

IV. *Auſonius Theoni ſuo S.*

AUSONIUS, cujus ferulam nunc ſceptra verentur,
Paganum Medulis jubeo ſalvere Theonem.
Quid geris, extremis poſitus telluris in oris,
Cultor arenarum vates? cui litus arandum,

Oceani finem juxta, Solemque cadentem:
Vilis arundineis cohibet quem pergula tectis,
Et tingit piceo lacrimoſa colonica fumo.
Quid rerum, Muſæque gerunt, & cantor Apollo?
Muſæ non Helicone ſatæ nec fonte caballi:
Sed quæ fœcundo de pectore Clementini,
Inſpirant vacuos aliena mente poetas.
Jure quidem: nam quis malit ſua carmina dici,
Qui te ſecuro poſſit proſcindere riſu?
Hæc quoque ne noſtrum poſſint urgere pudorem,
Tu recita: & vere poterunt tua dicta videri.
Quam tamen exerces Medulorum in litore vitam?
Mercatuſne agitas, leviore nomiſmate captans,
Inſanis quod mox pretiis gravis auctio vendat?
Albentis ſevi globulos, & pingnia ceræ
Pondera, Naryciamque picem, ſciſſamque papyrum,
Fumanteſque olidum paganica lumina tædas?
An majora gerens, tota regione vagantes
Perſequeris fures? qui te, poſtrema timentes,
In partem, prædamque vocent. tu mitis, & oſor
Sanguinis humani condonas crimina nummis,
Erroremque vocas, pretiumque imponis abactis
Bobus, & in partem ſcelerum de judice tranſis?
An cum fratre vagos dumeta per avia cervos
Circumdas maculis, & multa indagine pinnæ?
Aut ſpumantis apri curſum clamoribus urges,
Subſidiſque fero? moneo tamen, uſque recuſes
Stringere fulmineo venabula cominus hoſti.
Exemplum de fratre time, qui veſte reducta
Oſtentat fœdas prope turpia membra lacunas,

Re ſoſſaſque nates vicino podice nudat.
Inde oſtentator volitat : mirentur ut ipſum
Gedippa, Urſinuſque ſuus, proleſque Jovini,
Tauriniſque, ipſum priſcis heroibus æquans.
Qualis in Olenio victor Calydonius apro,
Aut Erymantheo pubes fuit Attica monſtro.
Sed tu parce feris venatibus, & fuge nota
Crimina ſilvarum: ne ſis Cinyreïa proles,
Accedaſque iterum Veneri plorandus Adonis.
Sic certe crinem flavus, niveuſque lacertos,
Cæſariem rutilam per candida colla refundis:
Pectore ſic tenero, plana ſic junceus alvo,
Per teretes feminum gyros, ſuraſque nitentes
Deſcendis, talos a vertice pulcher ad imos.
Qualis floricoma quondam populator in Ætna,
Virgineas inter choreas Deoida raptam
Suſtulit emerſus ſtygiis fornacibus Orcus.
An quia venatus ob tanta pericula vitas,
Piſcandi traheris ſtudio? nam tota ſupellex
Domnotoni tales ſolita eſt oſtendere gazas,
Nodoſas veſtes animantum Nerinorum,
Et jacula, & fundas, & nomina villica lini,
Colaque, & indutos terrenis vermibus hamos.
His opibus confiſe tumes? domus omnis abundat
Litoreis dives ſpoliis. referuntur ab unda
Corroco, letalis Trygon, molleſque Plateſſæ,
Urentes Thynni, & male tecti ſpina Elegati,
Nec duraturi poſt bina trihoria Corvi.
An te carminibus juvat inceſtare canoras
Mnemoſynes natas, aut tris, aut octo ſorores?

Et quoniam huc ventum, ſi vis cognoſcere, quid ſit
Inter doctrinam, deridendaſque Camœnas:
Accipe congeſtas myſteria frivola nugas,
Quas tamen explicitis nequeas deprendere chartis;
Scillite decies non ſi purgeris aceto,
Anticipeſque tuo Samii Lucumonis acumen:
Aut adſit interpres tuus,
Ænigmatum qui cognitor
Fuit meorum: cum tibi
Cadmi nigellas filias,
Melonis albam filiam;
Notaſque furvæ ſepiæ,
Cnidioſque nodos prodidit.
Nunc adſit: & certe modo
Præſul creatus literis,
Enucleabit protinus
Quod militantes ſcribimus.
Notos fingo tibi poeta verſus:
Quos ſcis Hendecaſyllabos vocari:
Sed neſcis modulis tribus moveri.
Iſtos compoſuit Phalæcus olim,
Qui Penthemimerin habent priorem:
Et poſt ſemipedem duos iambos.
Sunt quos Hexametri creant revulſi:
Ut Penthemimeris prior locetur:
Tum quod bucolice tome relinquit.
Sunt & quos generat puella Sappho:
Quos primus regit Hippius ſecundus:
Ut claudat Choriambon Antibacchus.
Sed jam non potis es, Theon, doceri:

Nec fas eſt mihi regio magiſtro
Plebeiam numeros docere pulpam.
Verum protinus ede, quod requiro.
Nil quæro, niſi quod libris tenetur:
Et quod non opicæ tegunt papyri.
Quas ſi ſolveris, o poeta, nugas,
Totam trado tibi ſimul Vacunam,
Nec jam poſt metues ubique dictum:
Hic eſt ille Theon poeta falſus,
Bonorum mala carminum taberna.

V. *Eidem Theoni.*

Ausonius Salve caro mihi dico Theoni,
Verſibus experiens quod volo, quodve queror.
Tertia fiſſipedes renovavit Luna juvencas,
Ut fugitas noſtram, dulcis amice, domum.
Nonaginta dies ſine te, cariſſime, traxi:
Huc adde æſtivos. hoc mihi pæne duplum eſt.
Vis novies denos dicam, decieſque novenos
Iſſe dies? anni portio quarta abiit.
Sexaginta horas ſuper & duo millia centum
Te ſine conſumſi: quo ſine & hora gravis.
Millia bis nongenta jubet demenſio legum
Annumerata reos per tot obire dies.
Jam potui Romam pedes ire, pedeſque reverti,
Ex quo te dirimunt millia pauca mihi.
Scirpea Domnotoni tanti eſt habitatio vati?
Pauliacus tanti non mihi villa foret.

An quia per tabulam medico pugnante notatam,
  Debita ſumma mihi eſt, ne repetamus, abes?
Bis ſeptem rutilos regale nomiſma Philippos,
  Nec tanti fuerint, perdere malo, Theon:
Implicitum quam te noſtris interne medullis
  Defore tam longi temporis in ſpatio.
Ergo aut prædictos jam nunc reſcribe Darios:
  Et redime, ut mora ſit libera deſidiæ:
Aut alios a me totidem dabo: dummodo cari
  Conſpicer ora viri, pauperis uſque licet.
Puppe citus propera, ſinuoſaque lintea veli
  Pande. Medullini te feret ora noti
Expoſitum ſubter paradas, lectoque jacentem:
  Corporis ut tanti non moveatur onus.
Unus Domnotoni te litore perferet æſtus
  Condatem ad portum: ſi modo deproperes.
Inque vicem venti, quotiens tua flamina ceſſant,
  Remipedem jubeas protinus ire ratem.
Invenies præſto ſubjuncta petorita mulis.
  Villa Lucani-mox potieris-aco.
Reſciſſo diſces componere nomine verſum.
  Lucili vatis ſic imitator eris.

VI. *Eidem Theoni.*

AUSONIUS Conſul vatem reſaluto THEONEM.
Aurea mala, Theon, ſed plumbea carmina mittis.
  Unius maſſæ quis putet has ſpecies?
Unum nomen utriſque: ſed eſt diſcrimen utriſque.

Poma ut mala voces, carmina vero mala.
Vale beatis nomen a Divis Theon.
Metoche ſed iſta ſæpe currentem indicat.

VII. *AUSONIUS Theoni, cum ei triginta oſtrea, grandia quidem, ſed tam pauca miſiſſet.*

EXSPECTAVERAM, ut reſcriberes ad ea, quæ dudum jlocaliter luſeram de ceſſatione tua valde impia, & mea efflagitatione, cujus rei munus reciprocum quoniam in me colendo faſtidiſti, inventa inter tineas epiſtola veteri, quam de oſtreis & muſculis affectata obſcuritate condideram; quæ adoleſcens temere fuderam, jam ſenior retractavi. Sed in eundem modum inſtaurata eſt ſatyrica, & ridicula concinnatio: ſaltem ut nunc reſpondeas notiſſimæ cantilenæ, qui illam novitiam ſilentio condemnaſti.

OSTREA Bajanis certantia, quæ Medulorum
Dulcibus in ſtagnis reflui maris æſtus opimat,
Accepi, dilecte Theon, numerabile munus.
Verum quot fuerint, ſubjecta monoſticha ſignant:
Quot ter luctatus cum pollice computat index.
Geryones quot erant, decies ſi multiplicentur.
Ter quot erant Phrygii numerata decennia belli,
Aut ter ut Æolidi menſis tenet ignicomus Sol.
Cornibus a primis quot habet vaga Cynthia noctes.

Singula percurrit Titan quot ſigna diebus.
Quotque annis ſublimis agit ſua ſecula Phænon.
Quot numero annorum Veſtalis virgo miniſtrat.
Dardaniuſque nepos regno quot protulit annos.
Priamidæ quot erant, ſi bis deni retrahantur.
Biſque viros numeres, qui fata Amphryſia ſervant.
Quot genuit fœtus Albana ſub ilicibus ſus.
Et quot ſunt aſſes, ubi nonaginta trientes.
Vel quot habet junctos Vaſatica rheda caballos.
Quod ſi figuras fabulis adumbratas,
Numerumque doctis involutum ambagibus
Ignorat alto mens obeſa viſcere:
Numerare ſaltim more vulgi ut noveris,
In ſe retortas explicabo ſummulas.
Ter denas, puto, quinquieſque ſenas.
Vel bis quinque, dehinc decem, decemque.
Vel ſenas quater, & bis adde ternas.
Septenis quater addito unum & unum.
Duc binas decies, ſemelque denas.
Aut ter quattuor adde bis novenis.
Octonis quater, hinc duæ recedant.
Binas ter decies, ſemel quaternas.
Et ſex adde novem vel octo ſeptem.
Aut ſeptem geminis bis octo junge.
Aut ne ſim tibi pluribus moleſtus,
Triginta numero fuere cunctæ.
Junctus limicolis muſculus oſtreis
Primo compoſuit fercula prandio,
Gratus deliciis nobilium cibus,
Et fumti modicus pauperibus focis.

Non hic navifrago quæritur æquore,
Ut creſcat pretium grande periculis:
Sed primore vado, poſt refugum mare,
Algoſo legitur litore concolor.
Nam teſtæ duplicis conditur in ſpecu,
Quæ ferventis aquæ fota vaporibus,
Carnem lacteoli viſceris indicat.
  Sed damnoſa nimis panditur area.
Fac campum replices, Muſa, papyrium:
Nec jam fiſſipedis per calami vias
Graſſetur Cnidiæ ſulcus arundinis,
Pingens aridulæ ſubdita paginæ,
Cadmi filiolis atricoloribus.
Aut cunctis pariter verſibus oblinat
Fulvam lacticolor ſpongia ſepiam.
  Parcamus vitio Domnotinæ domus:
Ne ſit charta mihi carior oſtreis.

VIII. *Auſonius Axio Paulo Rhetori S.*

TANDEM eluctati retinacula blanda morarum,
  Burdigalæ molles liquimus illecebras:
Santonicamque urbem, vicino acceſſimus agro.
  Quod tibi ſi gratum eſt, optime Paule, proba.
Cornipedes raptant impoſta petorita mulæ:
  Vel ciſio trijugi, ſi placet, inſilias:
Vel celerem mannum, vel ruptum terga veredum
  Conſcendas, propere dummodo jam venias.
Inſtantis revocant quia nos ſollemnia Paſchæ:
  Libera nec nobis eſt mora deſidiæ.

Perfer in excurſu vel terjuga millia epodon,
Vel falſas lites, quas ſchola veſtra ſerit.
Nobiſcum invenies nullas, quia liquimus iſtic,
Nugarum veteres cum ſale relliquias.

IX. *Ausonius Paulo.*

Ostrea nobilium cœnis, ſumtuque nepotum
Cognita, diverſoque maris defenſa profundo,
Aut refugis nudata vadis, aut ſcrupea ſubter
Antra, & muriceis ſcopulorum merſa lacunis,
Quæ viridis muſcus, quæ dedecor alga recondit,
Quæ teſtis concreta ſuis, ceu ſaxa cohærent,
Quæ mutata loco, pingui mox condita limo,
Nutrit ſecretus concluſæ uliginis humor,
Enumerare jubes, vetus o mihi Paule ſodalis;
Aſſuefacte meis joculari carmine nugis.
Aggrediar; quamvis curam non iſta ſenilem
Sollicitent, frugique viro dignanda putentur.
Nam mihi non Saliare epulum, non cœna dapalis,
Qualem Penelopæ nebulonum menſa procorum,
Alcinoique habuit nitidæ cutis uncta juventus.
Enumerabo tamen, famam teſteſque ſecutus,
Pro ſtudiis hominum ſemper diverſa probantum.
Sed mihi præ cunctis mitiſſima, quæ Medulorum
Educat oceanus, quæ Burdigalenſia nomen
Uſque ad Cæſareas tulit admiratio menſas,
Non laudata minus, noſtri quam gloria vini.
Hæc inter cunctas palmam meruere priorem,

Omnibus ex longo cedentibus: iſta & opimi
Viſceris, & nivei, dulcique tenerrima ſucco,
Miſcent æquòreum tenui ſale tincta ſaporem.
Proxima ſint quævis, ſed longe proxima multo
Ex intervallo, quæ Maſſilienſia: portum
Quæ Narbo ad Veneris nutrit; cultuque carentis
Helleſpontiaci quæ protegit æquor Abydi:
Vel quæ Bajanis pendent fluitantia pilis:
Santonico quæ tecta ſalo: quæ nota Genonis:
Aut Eborum mixtus pelago quæ protegit amnis;
Ut multo jaceant algarum obducta receſſu:
Aſpera quæ teſtis, & dulcia farris opimæ.
Sunt & Aremorici qui laudent oſtrea ponti:
Et quæ Pictonici legit accola litoris: & quæ
Mira Caledonius nonnunquam detegit æſtus.
Accedunt, quæ fama recens Byzantia ſubter
Litora, & inſana generata Propontidis acta,
Promoti celebrata ducis de nomine, laudat.
Hæc tibi non vates, non hiſtoricus, neque toto
Orbe vagus conviva loquor, ſed tradita multis:
Ut ſolitum, quotiens dextræ invitatio menſæ
Sollicitat lenem comi ſermone Lyæum.
Hæc non per vulgum mihi cognita, perque popinas;
Aut paraſitorum collegia Plautinorum:
Sed feſtos quia ſæpe dies partim ipſe meorum
Excolui, inque vicem conviva vocatus adivi,
Natalis ſi forte fuit ſollemnis amico,
Conjugioque dapes, aut ſacra repotia patrum,
Audivi: meminique bonos laudare frequentes.

X. AUSONIUS Paulo.

Si qua fides falſis unquam eſt adhibenda poetis,
Nec plaſma ſemper allinunt,
Paule, Camœnarum celeberrime Caſtaliarum
Alumne quondam, nunc pater,
Aut avus, aut proavis antiquior, ut fuit olim
Tarteſſiorum regulus:
Intemerata tibi maneant promiſſa memento.
Phœbus jubet verum loqui.
Et ſi Pierias patitur lirare ſorores,
Nunquam ipſe torquet αὔλακα.
Te quoque ne pigeat conſponſi fœderis: & jam
Citus veni remo, aut rota,
Æquoris undoſi qua multiplicata recurſu,
Garumna pontum provocat:
Aut iteratarum qua glarea trita viarum,
Fert militarem ad Blaviam.
Nos etenim primis ſanctum poſt Paſcha diebus
Avemus agrum viſere.
Nam populi cœtus, & compita ſordida rixis
Faſtidientes, cernimus
Anguſtas fervere vias, & congrege vulgo
Nomen plateas perdere.
Turbida congeſtis referitur vocibus Echo,
Tene, feri, duc, da, cave:
Sus lutulenta fugit, rabidus canis impete ſævo;
Et impares plauſtro boves.

Nec prodeſt penetrale domus & operta ſubire :
  Per tecta clamores meant.
Hæc, & quæ poſſunt placidos offendere mores,
  Cogunt relinqui mœnia :
Dulcia ſecreti repetantur ut otia ruris
  Nugis amœna ſeriis.
Tempora diſponas ubi tu tua : juſque tuum ſit ;
  Ut nil agas, vel quod voles.
Ad quæ ſi properas, tota cum merce tuarum
  Veni Camœnarum citus.
Dactylicos, elegos, choriambum carmen, epodos,
  Socci & cothurni muſicam,
Carpentis impone tuis : nam tota ſupellex
  Vatum piorum chartea eſt.
Nobiſcum invenies catenoplia, ſi libet uti,
  Non Pœna, ſed Græca fide.

XI. *AUSONIUS Paulo S.*

VERSUS meos utili, & conſcio ſibi pudore celatos, carmine tuo & ſermone præmiſſis, dum putas elici, repreſſiſti. Nam qui ipſe facundus, & muſicus, editionis alienæ prolectat audaciam, conſilio, quo ſuadet, exterret. Tegat, oportet, auditor doctrinam ſuam, qui volet ad dicendum ſollicitare trepidantem ; nec emerita adverſum tirunculos arma concutiat veterana calliditas. Senſit hoc Venus, de pulchritudinis palma diu ambiguo ampliata judicio. Pudenter enim, ut apud patrem,

velata certaverat; neque deterrebat æmulas ornatus æqualis. At poſtquam in paſtoris examen deducta eſt lis Dearum; qualis emerſerat mari, aut cum Marte convenerat, & conſternavit arbitrum, & contendentium certamen oppreſſit. Ergo niſi Delirus tuus in re tenui non tenuiter laboratus, opuſcula mea, quæ promi ſtudueras, retardaſſet: jamdudum ego, ut palmes audacior, in hibernas adhuc auras improbum germen egiſſem, periculum judicii gravis inconſulta feſtinatione ſubiturus. Denique diſſonum, quem Colonomon exiſtimo proprie a philologis appellatum, ad te mittere, ut jubebas, recenti verſuum tuorum lectione non auſus, ea, quæ tibi jam curſim fuerant recitata, tranſmitto. Etenim hoc popoſciſti, atque id ego malui: tu ut tua culpa ad eundem lapidem bis offenderes: ego autem quæcunque fortuna eſſet, ſemel erubeſcerem. Vide, mi Paule, quam ineptum laceſſieris: in verbis, rudem: in eloquendo, hiulcum: a propoſitis diſcrepantem: in verſibus, concinnationis expertem: in cavillando, natura invenuſtum, nec arte conditum: diluti ſalis, & fellis ignavi: nec de mimo planipedem, nec de comœdis hiſtrionem. Ac niſi hæc a nobis miſſa ipſe lecturus eſſes, etiam de pronuntiatione rideres. Nunc commodiore fato ſunt: quod licet apud nos genuina, apud te erunt adoptiva.

Vinum cum bijugo parabo plauſtro
Primo tempore Santonos vehendum,
Ovum tu quoque paſſeris marini:

Quod nunc promus ait procul relictum
In fundo patriæ Bigerritanæ.

XII. Αὐσόνιος Παύλῳ.

Ἑλλαδικῆς μετέχων μούσης, Latiæque Camœnæ,
Ἀξίῳ Αὐσόνιος ſermone alludo bilingui.
Muſæ, quid facimus? τί κεναῖσιν ἐπ' ἐλπίσιν αὔτως
Ludimus ἀφραδίῃσιν ἐν ἤματι γηράσκοντες;
Σαντονικοῖς campoισιν ὅπη κρύος ἄσπετον ἐστὶν,
Erramus gelido - τρομεροὶ, rigidique poetæ
Πιερίδων τερενοπλοκάμων θεράποντες inertes.
Πάντα δ' ἔχει παγετός τε pedum, καὶ κρυμὸς ὀδόντων,
Θαλπωρὴ quia nulla πέλει χιονώδεϊ χώρῃ,
Et duplicant frigus ψυχρὰ carmina μητιόωντες.
Ἀρχόμενος δ' ἄρα μῆνιν ἑώϊα. . . .
Primitias Παύλῳ noſtro πέμψω μελιηδεῖς.
Μνημοσύνης κρηδεμνοκόμου πολὺ inclita τέκνα
Ἐννέα verboſæ, κρινοστέφανοί τε puellæ,
Ἐνθ' ἄγε μοι τολυπευέτ' ἔπη, κουρώδεα μολπὴν,
Φρόντibus ὑμετέραις πτέρινον præferte libellum
Ὕματαρ . . . στίχον . . . . . .
Παύλῳ ἐφαρμόζητε μεμιγμένον . . . . ᾠδήν.
Οὐ γάρ μοι θέμις ἐστὶν in hac regione μένοντι,
Ἄξιον ab noſtris ἐπιδεύεα eſſe καμήναις.
Κεῖνος ἐμοὶ πάντων μέτοχος, qui ſeria noſtra,
Qui joca παντοδαπῇ novit tractare παλαίστρῃ.
Καὶ νῦν ſepoſitus μοναχῷ ἐνὶ rure Κρεβέννῳ,
Ἀσταφύλῳ ἐνὶ χώρῳ, habet θυμαλγέα λέσχην,
Οὔτε φίλοις ἑτάροις, nec menſæ accommodus ulli.

Ὄττι ἀθελξινόοις αἰεὶ σύνεμεν φάτο μούσαις.
Jam ſatis, ὦ φίλε Παῦλε, πόνων ἀπεπειρήθημεν,
Ἔντε forῳ cauſαῖς τε, καὶ ingratαῖσι καθέδραις,
Ῥητορικοῖς luδοισι, καὶ ἔπλετο οὐδὲν ὄνειαρ.
Ἀλλ' ἤδη κεῖνος μὲν ἅπας juvenaλιος ἱδρὼς
Ἐκκέχυται μελέων· τρομερὴ λάβε βλέμμα ſenectus.
Καὶ minus in ſumtum δαπανὰς levis arca miniſtrat.
Οὐ γὰρ ἔχει ἀπάλαμνος ἀνὴρ . . . .
Κλεινικὸς οὐδ' ὁ γέρων, ...
Æquanimus ſi qua fueris, ἐς πάντα μάλ' εὕδειν
Malueris, λήθη δὲ πόνου ἔσετ', ἠδὲ πενίης.
Κεῖνο δὲ παγκάλλιστον, ut omnibus undique menſis
Σὺν φιάλῃ ἢ σὺν δέπαϊ συνοπάονι μουσέων
Θυμοῦ ἀκηχεμένου ſolatia blanda requiras.
Hic erit & fructus Δημήτερος ἀγλαοκάρπου.
Ἔνθα σοι εἶδαρ ἔοι, πολυχανδέα pocula θέντι.
Κιρνᾶν, αἴκε θέλοις, νέκταρ vinοιο bonοιο.
Ambo igitur noſtræ παραλέξομεν otia vitæ,
Dum res, & ætas, & ſororum
Νήματα πορφύρεα πλέκονται.

XIII. Αὐσόνιος Παύλῳ.

Ρωμαίων ὕπατος ἀρεταλόγῳ ἠδὲ ποιητῇ
Αὐσόνιος Παύλῳ σπεῦδε φίλους ἰδέειν.

XIV. *Ad eundem Paulum.*

ÆQUOREAM liqui te propter, amice, Garumnam:
Te propter campos incolo Santonicos.
Congreſſus igitur noſtros pete: ſi tibi cura,
Quæ mihi, conſpectu jam potiere meo.
Sed tamen appropera, quantum pote corpore, & ævo;
Ut ſalvum videam, ſat cito te video.
Si poſt infauſtas vigor integratus habenas,
Et rediit membris jam ſua mobilitas:
Si riguam lætis recolis Pimpleïda Muſis,
Jam vates, & non flagrifer Automedon:
Pelle ſoporiferi ſenium, nubemque veterni,
Atque alacri mediam carpe vigore viam.
Sed ciſium aut pigrum cautus conſcende veredum.
Non tibi ſit rhedæ, non amor acris equi.
Cantheris moneo male nota petorita vites:
Nec celeres mulas ipſe Methyſcus agas.
Sic tibi ſint Muſæ faciles, meditatio promta,
Et memor: & liquidi mel fluat eloquii.
Sic, qui venalis tam longa ætate Crebennus
Non habet emtorem, ſit tibi pro pretio.
Attamen ut citius venias, levinſque vehare;
Hiſtoriam, mimos, carmina, linque domi.
Grande onus in Muſis. tot ſecula condita chartis,
Quæ ſua vix tolerant tempora, noſtra gravant.
Nobiſcum invenies ἐπέων πολυμορφέα πληθὺν,
Γραμματικῶν τε πλοκὰς, καὶ λογοδαιδαλίην,

Δάκτυλον ἡρῷον, καὶ ἀοιδοπόλον χορίαμβον,
 Σὺν Θαλίης τε χόρῳ σύρματα Τερψιχόρης.
Σωταδικόν τε κίναιδον, ἰωνικὸν ἀμφοτέρωθεν,
 Ῥυθμῶν Πινδαρικῶν ἔννομον εὐεπίην.
Εἰλιπόδην σκάζοντα, καὶ οὐ σκάζοντα τρίμετρον.
 Ὀκτὼ Θουκυδίδου, ἔννεα Ἡροδότου.
Ῥητορικῶν θαυμαστὰ, σοφῶν ἐρικυδέα φῦλα,
 Πάντα μάλ' ὅσσ' ἐθέλοις, καὶ πλέον, αἴκε θέλοις.
Hoc tibi de noſtris ἀσπαστικὸν offero libris.
 Vale. valere ſi voles me, jam veni.

XV. *AUSONIUS Tetradio ſalutem.*

O QUI venuſtos uberi facundia
 Sales opimas, Tetradi:
Caveſque, ne ſit triſtis & dulci carens
 Amara concinnatio:
Qui felle carmen atque melle temperans,
 Torpere Muſas non ſinis;
Pariterque fucas, quæque guſtu ignava ſunt,
 Et quæ ſapore triſtia:
Rudes Camœnas qui Sueſſæ prævenis:
 Ævoque cedis, non ſtilo:
Cur me propinquum Santonorum mœnibus
 Declinas, ut Lucas boves
Olim reſumto præferoces prœlio
 Fugit juventus Romula?
Non ut tigris te, non leonis impetu,
 Amore ſed caro expeto.

Auſonius. R

Videre alumni geſtio vultus mei,
Et indole optata frui.
Invitus olim devoravi abſentiæ
Neceſſitatem priſtinæ,
Quondam docendi munere adſtrictum gravi
Iculiſma cum te abſconderet.
Et invidebam devio, ac ſolo loco,
Opes Camœnarum tegi.
At nunc frequentes, atque claros, nec procul,
Cum floreas inter viros:
Tibique noſtras ventus auras deferat,
Aureſque ſermo verberet:
Cur me ſupino pectoris faſtu tumens
Spernis poetam conſulem?
Tuique amantem, teque mirantem, ac tua
Deſiderantem carmina,
Oblitus alto negligis faſtigio?
Plectendus exemplo tuo:
Ni ſtabilis ævo pectoris noſtri fides
Quanquam recuſantes amet.
Vale. valere ſi voles me, pervola
Cum ſcrinio, & Muſis tuis.

XVI. *Ausonius Probo Præfecto Prætorio S.*

OBLATA per antiquarios mora, ſcio promiſſi mei gratiam exſpectatione conſumtam, Probe, vir optime. In ſecundis tamen habeo non fefelliſſe. Apologos Titiani, & Nepotis chronica, quaſi alios apo-

logos (nam & ipſa inſtar ſunt fabularum) ad nobilitatem tuam miſi, gaudens atque etiam glorians fore aliquid, quod ad inſtitutionem tuorum, ſedulitatis meæ ſtudio, conferatur. Libello tamen apologorum antetuli paucos epodos, ſtudio in te obſervantiæ meæ impudentiſſimos, paucos quidem, ut ego loquax judico: verum tu, cum legeris, etiam nimium multos putabis. Adjuro benevolentiam tuam, verecundiæ meæ teſtem, eos mihi ſubita perſuaſione fluxiſſe. Nam quis hoc diu cogitaret? Quod ſane ipſi per ſe probabunt. Fors fuat, ut ſi mihi vita ſuppetet, aliquid rerum tuarum, quamvis incultus, expoliam: quod tu etſi lectum non probes, ſcriptum boni conſulas. Cumque ego imitatus ſim veſaniam Chœrili, tu ignoſcas magnanimitate Alexandri. Hi igitur, ut Plautus ait, interim erunt antelogium fabularum, garruli, & deceptores. Qui compoſiti ad honorificentiæ obſequium, ad aurium convicium concurrerunt. Vale, & me dilige.

Ad librum, ut eat ad Probum.

PERGE, o libelle, Sirmium,
Et dic hero meo, ac tuo,
Ave atque ſalve plurimum.
Quis iſte ſit nobis herus,
Neſcis, libelle? an, cum ſcias;
Libenter audis, quod juvat?

Poſſum abſolute dicere:
Sed dulcius circumloquar,
Diuque fando perfruar.
Hunc dico, qui lingua potens,
Minorem Atridam præterit,
Orando pauca, & muſica.
Qui grandines Ulixeï,
Mellifluentem Neſtora,
Concinnatorem & Tullium:
Qui ſolus, exceptis tribus
Heris, herorum primus eſt,
Prætorioque maximus.
Dico hunç Senati præſulem;
Præfectum eundem, & Conſulem
(Nam Conſul æternum cluet)
Collegam Auguſti Conſulis,
Columen curulis Romulæ,
Primum in ſecundis faſcibus:
Nam primus e cunctis erit
Conſul, ſecundus principi.
Generi hic ſuperſtes aureo,
Satorque prolis aureæ,
Convicit Aſcræum ſenem;
Quoi ſeculum omne ferreum:
Qui vincit ævi injuriam,
Stirpis novator Anniæ:
Paribuſque comit infulis
Aniciorum ſtemmata.
Probum loquor. ſcis optime;
Quem nemo fando dixerit,

Qui non prius laudaverit.
Perge, o libelle, & utere
Felicitate intermina.
Quin & require, ſi ſinet,
Tenore fari obnoxio:
Age vera proles Romuli,
Effare cauſam nominis.
Utrumne mores hoc tui
Nomen dedere: an nomen hoc
Secuta morum regula?
An ille venturi ſciens
Mundi ſupremus arbiter,
Qualem creavit moribus,
Juſſit vocari nomine?
Nomen datum præconiis,
Vitæque teſtimonio.
Libelle felix, quem ſinu
Vir tantus involvet ſuo,
Nec occupari tempora
Grato queretur otio.
Quem mille cum vocis modis,
Leni aut ſuſurro impertiet:
Cuique vigiles luminum
Vacare dignabunt coræ.
Quem mente, & aure conſciis,
Quibuſdam omiſſis, perleget.
Quæcunque fortuna eſt tibi,
Perge, o libelle, & utere
Felicitate intermina.
Dic me valere, & vivere.

Dic vivere ex voto pio,
Sanctis precantem vocibus,
Ut quem curulis proxima
Collegio nati dedit:
Hunc rurſus Auguſtus prior
Suis perennet faſcibus.
Subnecte & illud leniter:
Apologos, en, miſit tibi
Ab uſque Rheni limite
Auſonius, nomen Italum,
Præceptor Auguſti tui,
Æſopiam trimetriam:
Quam vertit exili ſtilo
Pedeſtre concinnans opus,
Fandi Titianus artifex.
Ut hic avi ac patris decus
Mixto refulgens ſanguine,
Probianoque, ac Anicio;
(Ut quondam in Albæ mœnibus
Supremus Ænea ſatus,
Silvios Iulis miſcuit:)
Sic iſte, qui natus tuus,
Flos floſculorum Romuli
Nutricis inter lemmata,
Lallique ſomniferos modos,
Sueſcat peritis fabulis
Simul jocari & diſcere.
Et adde votum, quod pio
Concepimus rei Deo:
Ut genitor Auguſtus dedit

Collegio nati Probum;
Sic Gratianus hunc novum
Stirpi futuræ copulet.
Rata ſunt futura, quæ loquor:
Sic merita, ſic fatum jubet.
Sed jam ut loquatur Julius,
Fandi modum invita accipe
Volucripes dimetria:
Aveque dicto, dic, Vale.

XVII. *Ausonius Symmacho.*

MODO intelligo, quam mellea res ſit oratio: quam delenifica, & quam ſuada facundia. Perſuaſiſti mihi, quòd epiſtolæ meæ apud Capuam tibi redditæ concinnatio inhumana non eſſet. Sed hoc non diutius, quam dum epiſtolam tuam legi: quæ me blanditiis inhiantem tuis, velut ſucco nectaris delibuta, ducit. Ubi enim chartulam pono, & me ipſum interrogo, tum abſinthium meum reſipit: & circumlita melle tuo pocula deprehendo. Si vero, id quod ſæpe facio, ad epiſtolam tuam redii, rurſus illicior: & rurſum ille ſuaviſſimus, ille floridiſſimus tui ſermonis afflatus, depoſita lectione vaneſcit, & teſtimonii pondus prohibet ineſſe dulcedini. Hoc me velut aerius bracteæ fucus, aut picta nebula, non longius, quam dum videtur oblectat: Chamæleontis beſtiolæ vice, quæ de ſubjectis ſumit colorem. Aliud ſentio ex epiſtola tua,

aliud ex conſcientia mea: & tu me audes facundiſſimorum hominum laude dignari? Tu, inquam, mihi iſta; qui te ultra commendationem hominum protuliſti. Quiſquamne ita nitet, ut comparatus tibi non ſordeat? Quis ita ad Æſopi venuſtatem, quis ad ſophiſticas Iſocratis concluſiones, quis ad enthymemata Demoſthenis, aut opulentiam Tullianam, aut proprietatem noſtri Maronis accedat? Quis ita affectat ſingula, ut tu imples omnia? Quid enim aliud es, quam ex omni bonarum artium ingenio collecta perfectio? Hæc, domine mi, fili Symmache, non vereor, ne in te blandius dicta videantur eſſe, quam verius. Et expertus es fidem meam, mentis, atque dictorum; dum in comitatu degimus ambo, ævo diſpari. Ubi tu veteris militiæ præmia tiro meruiſti: ego tirocinium jam veteranus exercui. In comitatu tibi verus fui, nedum me peregrem exiſtimes compoſita fabulari. In comitatu, inquam, qui frontes hominum aperit, mentes tegit: ibi me & parentem, & amicum, & ſi quid utroque carius eſt, cariorem fuiſſe ſenſiſti. Sed abeamus ab his: ne iſthæc commemoratio ad illam Soſiæ formidinem videatur accedere. Illud quoque, quod pæne præterii, qua affectione addidiſti, ut ad te didaſcalicum aliquod opuſculum, aut ſermonem protrepticum mitterem? Ego te docebo, docendus adhuc, ſi eſſem id ætatis ut diſcerem? Aut ego te vegetum, atque alacrem commonebo? Eadem opera & Muſas hortabor, ut canant: & maria, ut effluant: & auras, ut vigeant: &

ignes, ut caleant, admonebo: aut, ſi quid invitis quoque nobis natura ſit, ſuperfluus inſtigator agitabo. Sat eſt unius erroris, quod aliquid meorum, me pœnitente, vulgatum eſt; quod bona fortuna, in manus amicorum incidit. Nam ſi contra id eveniſſet, nec tu mihi perſuaderes, placere me poſſe. Hæc ad literas tuas reſponſa ſint: cetera, quæ noſcere habes, compendiſaciam. Sic quoque jam longa eſt epiſtola. Julianum familiarem domus noſtræ, ſi quid tamen de nobis percontandum arbitraris, allego: ſimul admoneo, ut cum cauſam adventus ejus agnoveris, juves ſtudium, quod ex parte foviſti. Vale.

XVIII. *Ad Urſulum Grammaticum Treviorum, cui ſtrenas Kalendis Januariis ab imperatore non datas, reddi fecit.*

PRIMUS jucundi fuit hic tibi fructus honoris,
Auguſtæ fauſtum munus habere manus.
Proximus ex longo gradus eſt, Quæſtoris amici
Curam pro ſtrenis excubuiſſe tuis.
Ergo, interceptos regale nomiſma Philippos
Accipe tot numero, quot duo Geryones:
Quot terni bijuges: demtoque triente Camœnæ:
Quotque ſuper terram ſidera Zodiaci:
Quot commiſſa viris Romana, Albanaque fata:
Quotque doces horis, quotque domi reſides.

Digitized by Google

Oſtia quot pro parte aperit ſtridentia Circus:
  Excepto, medium quod patet ad ſtadium.
Quot pedibus gradiuntur apes, & verſus Homeri:
  Quotque horis pelagus profluit, aut refluit.
Protulit in ſcenam quot dramata fabellarum,
  Arcadiæ medio qui jacet in gremio.
Vel quot juncturas geometrica forma favorum
  Conſerit extremis omnibus, & mediis.
Quot telios primus numerus, ſoluſque probatur;
  Quot par, atque impar partibus æquiparat,
Bis ternos, & ter binos qui conſerit unus:
  Qui ſolus totidem congeminatus habet,
Quot faciunt juncti ſubterque ſupraque locati;
  Qui numerant Hyadas, Pleïadaſque ſimul.

* * * *
* * *

  Urſule collega nobilis Harmonio,
Harmonio, quem Claranus, quem Scaurus, & Aſper,
  Quem ſibi conferret Varro, priorque Crates,
Quique ſacri lacerum collegit corpus Homeri,
  Quique notas ſpuriis verſibus appoſuit:
Cecropiæ commune decus, Latiæque Camœnæ
  Solus qui Chium miſcet, & Ammineum.

XIX. *AUSONIUS Pontio Paulino filio.*

CONDIDERAT jam Solis equos Tarteſſia Calpe:
Stridebatque freto Titan inſignis Ibero:
Jam ſuccedentes quatiebat Luna juvencas:
Vinceret ut tenebras radiis, velut æmula fratris.

Jam volucres, hominumque genus ſuperabile curis,
Mulcebant placidi tranquilla oblivia ſomni.
Tranſierant Idus, medius ſuprema December
Tempora venturo properabat jungere Jano.
Et nonas decimas ab ſe nox longa Kalendas
Jugiter acciri celebranda ad feſta jubebat.

Neſcis, puto, quid velim tot verſibus dicere. Medius fidius neque bene ipſe intelligo: tamen ſuſpicor. Jam prima nox erat ante diem nonum decimum Kalendarum Januariarum, cum redditæ ſunt mihi literæ tuæ oppido quam literatæ. His longe jucundiſſimum poema ſubdideras, quod de tribus Suetonii libris, quos ille de regibus dedit, in epitomen coegiſti, tanta elegantia, ſolus ut mihi videare aſſecutus, quod contra rerum naturam eſt, brevitas ut obſcura non eſſet. In his verſibus ego iſta cognovi:

Europamque Aſiamque duo vel maxima terræ
Membra. quibus Libyam dubie Salluſtius addit,
Europæ adjunctam: poſſit cum tertia dici:
Regnatas multis, quos fama obliterat, & quos
Barbara Romanæ non tradunt nomina linguæ,
Illibanum, Numidamque Avelim, Parthumque Vononem,
Et Caranum, Pellæa dedit qui nomina regum.
Quique Magos docuit myſteria vana Necepſus:
Et qui regnavit ſine nomine mox Seſooſtris.

Hæc tu quam perite, & concinne, quam mo-

dulate, & dulciter, ita juxta naturam Romanorum accentuum enuntiaſti, ut tamen veris, ac primigeniis vocibus ſua faſtigia non perirent. Jam quid de eloquentia dicam? Liquido adjurare poſſum, nullum tibi ad poeticam facundiam Romanæ juventutis æquari. Certe ita mihi videris. Si erro, pater ſum, fer me: & noli exigere judicium, obſtante pietate. Verum cum pie diligam: ſincere ac ſevere judico. Affice me, oro, tali munere frequenter: quo & oblector, & honoror. Acceſſit tibi in artem poeticam mellea adulatio. Quid enim aliud agunt,

> Audax Icario qui fecit nomina ponto,
> Et qui Chalcidicas moderate enavit ad arces;

niſi ut & vegetam, & ſublimem alacritatem tuam; temeritatem voces: me vero, & conſultum, & quem filius debeat imitari, ſalutari prudentia præditum dicas? Quod equidem contra eſt. Nam tu ſumma ſic appetis, ut non decidas: ſenectus mea ſatis habet, ſi conſiſtat. Hæc ad te breviter, & illico, veſperis illius ſecuto mane dictavi. Ita enim tabellarius tuus, ut epiſtolam referret, inſtabat. Nam ſi mihi otium fuerit, oblectabile negotium erit ad te prolixius delirare, te ut eliciam, mihi ut ſatisfaciam. Vale.

XX. *Ausonius Paulino S. P. D.*

PAULINO Auſonius. Metrum ſic ſuaſit, ut eſſes
Tu prior, & nomen prægrederere meum.
Quanquam & faſtorum titulo prior, & tua Romæ
Præceſſit noſtrum ſella curulis ebur.
Et quæ jamdudum tibi palma poetica pollet,
Lemniſco ornata eſt, quo mea palma caret.
Longævæ tantum ſuperamus honore ſenectæ.
Quid refert? cornix non ideo ante cycnum.
Nec quia mille annos vivit Gangeticus ales,
Vincit centum oculos, regie pavo, tuos.
Cedimus ingenio, quantum præcedimus ævo.
Aſſurgit Muſæ noſtra Camœna tuæ.
Vive, vale: & totidem venturos congere Janos,
Quot tuus, aut noſter conſeruere patres.

XXI. *Ausonius Paulino ſuo S. D.*

QUANTO me affecit beneficio, non delata quidem, ſed ſuſcepta querimonia mea, Pauline fili! Veritus diſplicuiſſe oleum quod miſeras, munus iteraſti. addito etiam Barcinonenſis muriæ condimento, cumulatius præſtitiſti. Scis autem, me id nomen MURIÆ, quod in uſu vulgi eſt, nec ſolere, nec poſſe dicere: cum ſcientiſſimi veterum, & Græca vocabula faſtidientes, Latinum in GARI appella-

tione non habeant. Sed ego quocunque nomine loquar, liquor iſte SOCIORUM vocatur. Vale.

Jam patinas implebo meas, ut parcior ille
Majorum menſis applaria ſuccus inundet.

Quid autem tam amabile tamque hoſpitale, quam quod tu, ut me participes, delicias tuas in ipſa primitiarum novitate defraudas? O melle dulcior, o gratiæ venuſtate feſtivior, o ab omnibus patrio ſtringende complexu! Sed hæc atque alia hujuſmodi documenta liberalis animi alicui fortaſſe, & aliquando, quamvis rarius: illud de epiſtolarum tuarum eruditione, de poematis jucunditate, de inventione, & continuatione, juro omnia, nulli unquam imitabile futurum, etſi fateatur imitandum. De quo opuſculo, ut jubes, faciam. Exquiſitius univerſa limabo: & quamvis per te manus ſumma contigerit, cælum ſuperfluæ expolitionis adhibebo: magis ut tibi paream, quam ut perfectis aliquid adjiciam. Interea tamen, ne ſine corollario poetico tabellarius tuus rediret, paucis jambicis præludendum putavi: dum illud, quod a me heroico metro deſideras, inchoatur. Iſti tamen, ita te & Heſperium ſalvos habeam, quod ſpatio lucubratiunculæ unius effuſi, quanquam hoc ipſi de ſe probabunt, tamen nihil diligentiæ ulterioris habuerunt. Vale.

Iambe Parthis, & Cydonum ſpiculis,
Iambe pinnis alitum velocior,

Padi ruentis impetu torrentior,
Magna ſonoræ grandinis vi denſior,
Flammis coruſci fulminis vibratior,
Jam nunc per auras Perſei talaribus,
Petaſoque ditis Arcados vectus, vola.
Si vera fama eſt Hippocrene, quam pedis
Pulſu citatam cornipes fudit fremens:
Tu fonte in ipſo procreatus Pegaſi,
Primus novorum metra junxiſti pedum:
Illicque Muſis concinentibus novem,
Cædem in draconis concitaſti Delium.
Fer hanc ſalutem præpes & volucripes
Paulini ad uſque mœnia. Hebromagum loquor.
Et protinus, jam ſi reſumtis viribus
Alacri refecti corporis motu viget,
Salvere juſſum mox repoſce mutuum.
Nihil moreris: jamque dum loquor, redi;
Imitatus illum ſtirpis auctorem tuæ:
Triplici furentem qui Chimæram incendio
Supervolavit, tutus igne proximo.
Dic & Valere: dic, Avere te jubet
Amicus, & vicinus, & fautor tuus;
Honoris auctor: altor ingenii tui.
Dic & magiſter, dic parens, dic omnia
Blanda atque ſancta caritatis nomina.
Aveque dicto, dic Vale, & actutum redi.
Quod ſi rogabit, quid ſuper ſcriptis novis
Maturus ævi, nec rudis dijudicem:
Neſcire dices, ſed paratum jam fore
Heroicorum verſuum plenum eſſedum.

Cui ſubjugabo de molarum ambagibus,
Qui machinali ſaxa volvunt pondere,
Tripedes caballos terga ruptos verbere:
His ut vehantur tres ſodales nuntii.
Fors & rogabit, quos ſodales dixeris
Simul venire: dic, trinodem Dactylum
Vidi paratum crucianti canterio:
Spondæus illi lentipes ibat comes,
Paribus moratur qui locis curſum meum:
Mihique ſimilis, ſemper adverſus tamen,
Nec par, nec impar, qui Trochæus dicitur.
Hæc fare curſim, nec moratus pervola,
Aliquid reportans interim munuſculi
De largitate muſici promtarii.

XXII. *Ausonius Paulino ſuo.*

MULTAS, & frequentes mihi gratiæ tuæ cauſas, & occaſio ſubinde nata concinnat, & naturæ tuæ facilitas benigna conciliat, Pauline fili. Nam quia nihil, poſcente me, abnuis, magis acuis procaciam, quam retundis: ut nunc quoque in cauſa Philonis procuratoris quondam mei experiere: qui apud Hebromagum conditis mercibus, quas per agros diverſos coemit, conceſſo ab hominibus tuis uſus hoſpitio, immature periclitatur expelli. Quod niſi indulſeris, rogante me, ut & mora habitandi ad commodum ſuum utatur, & nauſo, aliave quavis navi uſque ad oppidum præbita, frugis

aliquantulum noſtræ advehi poſſit, Lucaniacus ut inopia liberetur mature: tota illa familia hominis literati non ad Tullii frumentariam, ſed ad Curculionem Plauti pertinebit. Hoc quo facilius impetrarem, aut quo majorem vererereris moleſtiam, ſi negares; concinnatam jambis ſignatamque ad te epiſtolam miſi, ne ſubornatum diceres tabellarium, ſi ad te ſine ſigni fide veniret. Signavi autem, non ut Plautus ait,

Per ceram, & linum, literaſque interpretes;

ſed per poeticum characterem magis notavimus; tanquam ſignum impreſſum judicares.

Philon, meis qui villicatus prædiis,
  Ut ipſe vult, epitropos,
(Nam glorioſum Græculus nomen putat,
  Quod ſermo fucat Doricus)
Suis querelis aſſerit noſtras preces:
  Quas ipſe lentus proſequor.
Videbis ipſum, qualis adſtet comminus,
  Imago fortunæ ſuæ,
Canus, comoſus, hiſpidus, trux, attubus;
  Terentianus Phormio,
Horrens capillis ut marinus aſperis
  Echinus, aut verſus mei.
Hic ſæpe falſus meſſibus vegrandibus;
  Nomen peroſus villici,
Semente ſera, ſive multum præcoqua,
  Et ſiderali inſcitia,

Cœlum laceſſens, ſeque culpæ ſubtrahens,
Reos peregit cœlites.
Non cultor inſtans, non arator gnaruris,
Promuſque, quam condus magis,
Terram infidelem, nec feracem criminans,
Negotiari maluit.
Mercatur * quoquo foro venalium.
Mutuatur ad Græcam fidem.
Sapienſque ſupra Græciæ ſeptem viros;
Octavus acceſſit ſophos.
Et nunc paravit triticum caſco ſale,
Novuſque pollet emporus.
Addit inquilinos, rura, vicos, oppida;
Soli & ſali commercio,
Acatis, phaſelis, lintribus, ſtlatis, rate,
Tarnim & Garumnam permeat:
Ac lucra damnis, damna mutans fraudibus;
Se ditat, & me pauperat.
Is nunc ad uſque vectus Hebromagum tuam;
Sedem locavit mercibus.
* * * *
Ut inde nauſo devehat
* * * *
Noſtros in uſus, ut refert,
Hunc ergo paucis ne graveris hoſpitem,
* * * *
Adjutus ut mox navis auxilio tuæ,
Ad uſque portus oppidi,
Jam jam Peruſina, & Saguntina fame,
Lucaniacum liberet.

Hoc ſi impetratum munus abs te accepero,
  Prior colere, quam Ceres.
Triptolemon olim, ſive Epimenidem vocant,
  Aut Bullianum Buzygen,
Tuo locabo poſtferendos nomini.
  Nam munus hoc fiet tuum.

XXIII. *AUSONIUS Paulino.*

PROXIMA, quæ noſtræ fuerat querimonia chartæ,
Credideram, quod te, Pauline, inflectere poſſet,
Eliceretque tuam blanda objurgatio vocem.
Sed tu juratis velut alta ſilentia ſacris
Devotus teneas, perſtas in lege tacendi.
Non licet, anne pudet, ſi quis tibi jure paterno
Vivat amicus adhuc, maneaſque obnoxius heres?
Ignavos agitet talis timor. at tibi nullus
Sit metus: & morem miſſæ, acceptæque ſalutis
Audacter retine. vel ſi tibi proditor inſtat,
Aut quæſitoris gravior cenſura timetur,
Occurre ingenio, quo ſæpe occulta teguntur.
Threïcii quondam quam ſæva licentia regis
Fecerat elinguem, per licia texta querelas
Edidit, & tacitis mandavit crimina telis:
Et pudibunda ſuos malo commiſit amores
Virgo, nec erubuit taciturò conſcia pomo.
Depreſſis ſcrobibus vitium regale miniſter
Credidit, idque diu texit fidiſſima tellus:
Inſpirata dehinc vento cantavit arundo.

Lacte incide notas: areſcens charta tenebit
Semper inaſpicuas: prodentur ſcripta favillis.
Vel Lacedæmoniam ſcytalen imitare, libelli
Segmina Pergamei tereti circumdata ligno
Perpetuo inſcribens verſu: qui deinde ſolutus
Non reſpondentes ſparſo dabit ordine formas,
Donec conſimilis ligni replicetur in orbem.
Innumeras poſſum celandi oſtendere formas,
Et clandeſtinas veterum reſerare loquelas,
Si prodi, Pauline, times, noſtræque vereris
Crimen amicitiæ, Tanaquil tua neſciat iſtud.
Tu contemne alios, nec dedignare parentem
Affari verbis. ego ſum tuus altor, & ille
Præceptor primus, primus largitor honorum,
Primus in Aonidum qui te collegia duxi.

XXIV. *Ausonius Paulino S.*

Discutimus, Pauline, jugum, quod certa fovebat
Temperies: leve quod poſitu, & tolerabile junctis,
Tractabat paribus concordia mitis habenis:
Quod per tam longam ſeriem volventibus annis
Fabula non unquam, nunquam querimonia movit,
Nulla querela loco pepulit, non ira, nec error,
Nec quæ compoſitis maleſuadæ credula cauſis,
Concinnat veriſimilis ſuſpicio culpas.
Tam placidum, tam mite jugum: quod utrique parentes
Ad ſenium noſtrum traxere ab origine vitæ:
Impoſitumque piis heredibus, uſque manere
Optarunt, dum longa dies diſſolveret ævum.

Digitized by Google

Et manſit, dum læta fides, nec cura laborat
Officii ſervare vices: ſed ſponte feruntur
Incuſtoditum ſibi continuantia curſum.
Hoc tam mite jugum docili cervice ſubirent
Martis equi, ſtabuloque feri Diomedis abacti:
Et qui mutatis ignoti Solis habenis
Fulmineum Phaethonta Pado merſere jugales.
Diſcutitur, Pauline, tamen: nec culpa duorum
Iſta, ſed unius tantum tua. namque ego ſemper
Contenta cervice feram. conſorte laborum
Deſtituor. nec tam promtum geſtata duobus
Unum deficiente pari perferre ſodalem.
Non animus, vireſque labant: ſed iniqua ferendo
Conditio eſt oneri, cum pondus utrumque relicto
Ingruit; acceduntque alienæ pondera libræ.
Sic pars ægra hominis trahit ad contagia ſanum
Corpus; & exigui quamvis diſcrimine membri,
Tota per innumeros artus compago vacillat.
Obruar uſque tamen, veteris ne deſit amici
Me durante fides: memorique ut fixa ſub ævo
Reſtituant profugum ſolatia caſta ſodalem.
Impie, Pirithoo disjungere Theſea poſſes,
Euryalumque ſuo ſocium ſecernere Niſo.
Te ſuadente fugam, Pylades liquiſſet Oreſtem;
Nec cuſtodiſſet Siculus vadimonia Damon.
Quantum oblectamen populi, quæ vota bonorum
Sperato fraudata bono? gratantia cuncti
Verba loquebantur. jam nomina noſtra parabant
Inferere antiquis ævi melioris amicis.
Cedebat Pylades: Phrygii quoque gloria Niſi

Jam minor, & promiſſa obiens vadimonia Damon.
Nos documenta magis felicia: qualia magnus
Scipio, longævique dedit ſapientia Læli.
Nos ſtudiis animiſque iiſdem, miracula cunctis:
Hoc majora, pares fuimus quod diſpare in ævo.
Ocius illa jugi fatalis ſolvere lora
Pellæum potuiſſe ducem reor, abdita opertis
Principiis, & utroque caput celantia nodo.
Grande aliquod verbum nimirum diximus, ut ſe
Inferret nimiis vindex Rhamnuſia votis;
Arſacidæ ut quondam regis non læta triumphis
Grandia verba premens ultrix Dea Medica belli
Siſtere Cecropidum in terris monumenta paranti
Obſtitit: & Graio jam jam fingenda tropæo;
Ultro etiam victis Nemeſis ſtetit Attica Perſis.
Quæ tibi Romulidas proceres vexare libido eſt?
In Medos, Arabaſque tuos per nubila, & atrum
Perge chaos. Romana procul tibi nomina ſunto.
Illic quære alios oppugnatura ſodales:
Livor ubi iſte tuus, ferrugineumque venenum
Opportuna tuis inimicat pectora fucis.
Paulinum, Auſoniumque, viros, quos ſacra Quirini
Purpura, & auratus trabeæ velavit amictus,
Non decet inſidiis peregrinæ cedere Divæ.
Quid queror, Eoique inſector crimina monſtri?
Occidui me ripa Tagi, me Punica lædit
Barcino, me bimaris juga ninguida Pyrenæi.
Quæque ſuo longe dirimit provincia tractu
Trans montes, ſolemque alium, trans flumina & urbes,
Et quod terrarum, cœlique extenditur inter

Emeritenſis Anæ, latæque fluenta Garumnæ.
Quod ſi intervallis ſpatium tolerabile limes
Poneret exiguus: (quamvis longa omnia credant,
Qui ſimul eſſe volunt:) faceret tamen ipſa propinquos
Cura locos, mediis jungens diſtantia verbis,
Mœnibus e patriis formam quoque veſtis & oris.
Santonus ut ſibi Burdigalam, mox jungit Aginnum
Illa ſibi, & populos Aquitanica rura colentes:
Utque duplex Arelas, Alpinæ tecta Viennæ,
Narbonemque pari ſpatio ſibi conſerit: & mox
Quincuplicem ſocias tibi, Martie Narbo, Toloſam.
Hoc mihi ſi ſpatium vicinis mœnibus eſſet,
Tunc ego te ut noſtris aptum complecterer ulnis:
Afflaretque tuas aures noſtræ aura loquelæ.
Nunc tibi trans Alpes, & marmoream Pyrenen
Cæſareæ Auguſtæ domus eſt. Tyrrhenica propter
Tarraco, & oſtrifero ſuperaddita Barcino ponto.
Terjuga Burdigalæ, trino me flumina cœtu
Secernunt turbis popularibus: otiaque inter
Vitiferi exercent colles, lætumque colonis
Uber agri, tum prata virentia, tum nemus umbris
Mobilibus, celebrique frequens eccleſia vico:
Totque mea in Novero ſibi proxima prædia pago;
Diſpoſitis totum vicibus variata per annum,
Egelidæ ut tepeant hiemes, rabidoſque per æſtus
Aſpirent tenues frigus ſubtile Aquilones.
Te ſine ſed nullus grata vice provenit annus.
Ver pluvium ſine flore fugit. Canis æſtifer ardet.
Nulla autumnales variat Pomona ſapores:
Effuſaque hiemem contriſtat Aquarius unda.

Agnoſciſne tuam, Ponti dulciſſime, culpam?
Nam mihi certa fides, nec commutabilis unquam
Paulini illius veteris reverentia durat:
Quæque meo, atque tuo fuerat concordia patri.
Si tendi facilis cuiquam fuit arcus Ulixei,
Aut præter dominum vibrabilis ornus Achillei,
Nos quoque tam longo Rhamnuſia fœdere ſolvet.
Sed cur tam mœſto ſero triſtia carmina verſu?
Et non in meliora animus ſe vota propinqua?
Sit procul iſte metus. certa eſt fiducia nobis,
Si genitor natuſque Dei pia verba volentum
Accipiat, noſtro reddi te poſſe precatu:
Ne ſparſam raptamque domum, lacerataque centum
Per dominos, veteris Paulini regna fleamus:
Teque vagum toto quam longa Hiſpania tractu,
Immemorem veterum, peregrinis fidere amicis.
Accurre, o noſtrum decus, o mea maxima cura,
Votis, ominibuſque bonis, precibuſque vocatus,
Appropera: dum tu juvenis, dum noſtra ſenectus
Servat inexhauſtum tibi gratificata vigorem.
Et quando iſte meas impellet nuntius aures?
Ecce tuus Paulinus adeſt. jam ninguida linquit
Oppida Iberorum, Tarbellica jam tenet arva.
Hebromagi jam tecta ſubit; jam prædia fratris
Vicina ingreditur; jam labitur amne ſecundo;
Jamque in conſpectu eſt; jam prora obvertitur amni;
Ingreſſuſque ſui celebrata per oſtia portus
Totum occurſantis populi prævertitur agmen:
Et ſua præteriens, jam jam tua limina pulſat.
Credimus, an qui amant, ipſi ſibi ſomnia fingunt?

XXV. *Auſonius Paulino ſuo S.*

Quarta tibi hæc notos detexit epiſtola queſtus,
Pauline: & blando reſidem ſermone laceſſit.
Officium ſed nulla pium mihi pagina reddit,
Fauſta ſalutigeris adſcribens orſa libellis.
Unde iſtam meruit non felix charta repulſam,
Spernit tam longo ceſſatio quam tua faſtu?
Hoſtis ab hoſte tamen per barbara verba ſalutem
Accipit: & ſalve mediis intervenit armis.
Reſpondent & ſaxa homini. percuſſus ab antris
Sermo redit. redit & nemorum vocalis imago:
Litorei clamant ſcopuli, dant murmura rivi,
Hyblæis apibus ſepes depaſta ſuſurrat.
Eſt & arundineis modulatio muſica ripis:
Cumque ſuis loquitur tremulum coma pinea ventis.
Incubuit foliis quotiens levis Eurus acutis,
Dindyma Gargarico reſpondent cantica luco.
Nil mutum natura dedit. non aeris ales,
Quadrupedeſve ſilent, habet & ſua ſibila ſerpens;
Et pecus æquoreum tenui vice vocis anhelat.
Cymbala dant flictu ſonitum, dant pulpita ſaltu
Icta pedum. tentis reboant cava tympana tergis.
Iſiacos agitant Mareotica ſiſtra tumultus.
Nec Dodonæi ceſſat tinnitus aheni,
In numerum quotiens radiis ferientibus ictæ
Reſpondent dociles moderato verbere pelves.
Tu velut Œbaliis habites taciturnus Amyclis,
Aut tua Sigalion Ægyptius oſcula ſignet,

Obnixum, Pauline, taces. agnoſco pudorem:
Quod vitium fovet ipſa ſuum ceſſatio jugis.
Dumque pudet tacuiſſe diu, placet officiorum
Non ſervare vices: & amant longa otia culpam.
Quis prohibet Salve atque Vale brevitate parata
Scribere? feliceſque notas mandare libellis?
Non ego longinquos ut texat pagina verſus
Poſtulo: multiplicique oneres ſermone tabellas.
Una fuit tantum, qua reſpondere Lacones,
Litera: & irato regi placuere negantes.
Eſt etenim comis brevitas. Sic fama renatum
Pythagoram docuiſſe refert. cum multa loquaces
Ambiguis ſererent verbis, contra omnia ſolum
Eſt, reſpondebat; vel Non. O certa loquendi
Regula! nam brevius nihil eſt, nec plenius iſtis:
Quæ firmata probant, aut infirmata relidunt.
Nemo ſilens placuit: multi brevitate loquendi.
Verum ego quo ſtulte dudum ſpatioſa locutus
Provehor? ut diverſa ſibi vicinaque culpa eſt,
Multa loquens, & cuncta ſilens; non ambo placemus:
Nec poſſum reticere, jugum quod libera nunquam
Fert pietas, nec amat blandis poſtponere verum.
Vertiſti Pauline tuos dulciſſime mores?
Vaſconis hoc ſaltus, & ninguida Pyrenæi
Hoſpitia, & noſtri facit hoc oblivio cœli?
Imprecer ex merito quid non tibi Iberica tellus?
Te populent Pœni: te perfidus Hannibal urat:
Te belli ſedem repetat Sertorius exſul.
Ergo meum, patriæque decus, columenque Senati,
Bilbilis, aut hærens ſcopulis Calagorris habebit?

Aut quæ dejectis juga per ſcrupoſa ruinis
Arida torrentem Sicorim deſpectat Hilerda?
Hic trabeam, Pauline, tuam, Latiamque curulem
Conſtituis, patrioſque iſtic ſepelibis honores?
Quis tamen iſta tibi tam longa ſilentia ſuaſit?
Impius ut nullos hic vocem vertat in uſus:
Gaudia non illum vegetent: non dulcia vatum
Carmina, non blandæ modulatio flexa querelæ;
Non fera, non illum pecudes, non mulceat ales,
Non quæ paſtorum nemoralibus abdita lucis
Solatur noſtras Echo reſecuta loquelas.
Triſtis, egens, deſerta colat: tacituſque pererret
Alpini convexa jugi: ceu dicitur olim
Mentis inops, cœtus hominum & veſtigia vitans,
Avia perluſtraſſe vagus loca Bellerophontes.
Hæc precor. hanc vocem Bœotia numina, Muſæ,
Accipite: & Latiis vatem revocate Camœnis.

AUSONII
BURDIGALENSIS
AD
GRATIANUM
IMPERATOREM
DISCIPULUM
GRATIARUM ACTIO
PRO CONSULATU.

AGO tibi gratias, Imperator Auguſte; ſi poſſem, etiam referrem. Sed nec tua fortuna deſiderat remunerandi vicem: nec noſtra ſuggerit reſtituendi facultatem. Privatorum iſta copia eſt, inter ſe eſſe munificos. Tua beneficia ut majeſtate præcellunt, ita mutuum non repoſcunt. Quod ſolum igitur noſtræ opis eſt, gratias ago: verum ita, ut apud Deum fieri amat, ſentiendo copioſius, quam loquendo. Atque non in ſacrario modo imperialis oraculi, qui locus horrore tranquillo & pavore venerabili raro eundem animum præſtat & vultum: ſed uſquequaque gratias ago;

tum tacens, tum loquens, tum in cœtu hominum, tum ipſe mecum, & cum voce patui, & cum meditatione ſeceſſi, omni loco, actu, habitu, & tempore. Nec mirum, ſi ego terminum non ſtatuo tam grate profitendi, cum tu finem facere neſcias honorandi. Quis enim locus eſt, aut dies, qui non me hujus, aut ſimilis gratulationis admoneat? Admoneat autem? O inertiam ſignificationis ignavæ! Quis, inquam, locus eſt, qui non beneficiis tuis agitet, inflammet? Nullus, inquam, Imperator Auguſte, quin admirandam ſpeciem tuæ venerationis incutiat: non palatium, quod tu, cum terribile acceperis, amabile præſtitiſti: non forum, & baſilica olim negotiis plena, nunc votis, votiſque pro tua ſalute ſuſceptis: (nam de ſua, cui non te imperante ſecuritas?) non curia honorificis modo læta decretis, olim ſollicitis mœſta querimoniis: non publicum, in quò occurſus gaudentium plurimorum neminem patitur ſolum gratulari: non domus commune ſecretum. Lectus ipſe ad quietem datus, beneficiorum tuorum reputatione tranquillior. Somnus abolitor omnium, imagines tuas offert. Ipſa autem ſedes honoris, ſella curulis, glorioſa pompis imperialis officii, in cujus me faſtigio (ex qua mediocritate?) poſuiſti, quotiens à me cogitatur, vincor magnitudine, redigor ad ſilentium, non ingratus beneficiis, ſed oppreſſus. Ades enim locis omnibus. Nec jam miramur licentiam poetarum, qui omnia Deo plena dixerunt. Spem ſuperas, cupienda prævenis, vota præcurris: quæque animi noſtri celeritas Divinum inſtar affectat, beneficiis præeuntibus anteceditur. Præſtare tibi eſt, quam nobis optare, velocius. Ago igitur gratias, optime Imperator. Ac ſi quis nunc ſermonem meum iiſdem verbis tam ſæpe repetitum, inopiæ loquentis aſſignat, experiatur hoc

idem perſequi : ſed nihil poterit proferre facundius. Aguntur enim gratiæ non propter majeſtatis ambitum, nec ſine argumentis, Imperatori fortiſſimo : teſtis eſt uno pacatus anno & Danubii limes, & Rheni. Liberaliſſimo : oſtentat hoc dives exercitus. Indulgentiſſimo : docet ſecuritas erroris humani. Conſultiſſimo : probat hoc tali principe Oriens ordinatus. Piiſſimo : hujus vero laudis locupletiſſimum teſtimonium eſt pater divinis honoribus conſecratus : inſtar filii ad imperium frater aſcitus : a contumelia belli patruus vindicatus : ad Præfecturæ collegium filius cum patre conjunctus : ad Conſulatum præceptor evectus. Poſſem ire per omnes appellationes tuas, quas olim virtus dedit, quas proxime fortuna conceſſit, quas adhuc indulgentia divina meditatur. Vocarem Germanicum, deditione gentilium : Alemannicum, traductione captorum : vincendo & ignoſcendo, Sarmaticum. Connecterem omnia merita virtutis, & cognomina felicitatis : ſed alia eſt iſta materia, & ſuo parata ſecreto : cum placuerit ſignanter & breviter omnia, quæ novimus, indicare, nec perſequi : ut qui terrarum orbem unius tabulæ ambitu circumſcribunt, aliquando detrimento magnitudinis, nullo diſpendio veritatis. Nunc autem, quod diei hujus proprium, de Conſulatu gratias agam. Sed procurrunt & aliæ dignitates, atque in vocem gratulationis erumpunt, ac ſe prius debere profitentur. Tot gradus nomine Comitis propter tua incrementa congeſti ex tuo merito : te ac patre principibus, Quæſtura communis : & tui tantum Præfectura beneficii, quæ & ipſa non vult vice ſimplici gratulari, liberalius diviſa quam juncta : cum teneamus duo integrum, neuter deſideret ſeparatum. Sed illa, ut paulo ante promiſi, habebunt ſui muneris peculiare ſecretum. Conſulatus hic meus orat, atque obſecrat,

ut obnoxiam tibi uni ſinas fieri ejus dignitatem, quem omnibus prætuliſti. Quot quidem & ipſe ſibi invenit gradus? Cum clariſſimo viro collega meo honore conjunctus, nuncupatione prælatus, Conſul ego, Imperator Auguſte, munere tuo non paſſus ſepta, neque campum, non ſuffragia, non puncta, non loculos: qui non prenſaverim manus, nec conſalutantium confuſus occurſu, aut ſua amicis nomina non reddiderim, aut aliena impoſuerim: qui Tribus non circumivi, Centurias non adulavi, jure vocatis claſſibus non intremui, nihil cum ſequeſtre depoſui, cum diribitore nil pepigi. Romanus populus, Martius campus, equeſter ordo, roſtra, ovilia, ſenatus, curia, unus mihi omnia Gratianus. Jure meo, Auguſte Maxime, affirmare poſſum incolumi omnium gratia, qui ad hunc honorem diverſa unquam virtute venerunt, venturique ſunt, (ſuus enim cuique animus, ſuum meritum, ſibique mens conſcia eſt) jure, inquam meo affirmare poſſum, me mihi videri a ceteris eſſe ſecretum. Sunt, quos votorum cruciat inanitas: non optavi. quos exercet ambitus: non petivi. qui aſſiduitate exprimunt: non coegi. qui offeruntur occaſione: non affui. quos juvat opulentia: obſtat temporum diſciplina. Non emi: nec poſſum continentiam jactare; non habui. Unum præſtare tentavi, & hoc ipſum quaſi meum vindicare non poſſum: in tua enim poſitum eſt opinione, ſi merui. Feciſti autem & facies alios quoque Conſules, piiſſime Gratiane, ſed non & cauſa pari. Viros gloriæ militaris: habent enim tecum, ut ſemper laboris, ita dignitatis plerumque conſortium, virtutis quam honoris antiquiore collegio. viros nobilitatis antiquæ: dantur enim multa nominibus; & eſt Roma pro merito. viros fide inclitos, & officiis probatos: quorum me etſi non ſecerno

numero, tamen, quod ad honoris viam pertinet, ratione diſpertio. Quartum hunc gradum novi beneficii tui, Auguſte, conſtituis auferre tibi ipſi, quo alter ornetur: bona animi tui ad alienam referre præſtantiam, eruditionemque naturæ, quam Deo & patri & tibi debes, ad alterius gratiam gratius retorquere, quam verius. Tua hæc verba ſunt a te mihi ſcripta: SOLVERE TE, QUOD DEBEBAS: ET ADHUC DEBERE, QUOD SOLVERIS. O mentis aureæ dictum bracteatum! o de pectore candidiſſimo lactei ſermonis alimoniam! Quiſquamne tam parcus eſt in oſtentatione beneficii? quiſquam pondus gratiæ ſuæ vim meriti profitetur alieni? quiſquam denique quod indulget, quaſi ab obnoxio deferatur, pretium mavult vocare, quam donum? Certent huic ſententiæ veteres illi & Homerici oratores, ſubtilis deducta oratione Menelaus, & inſtar profundæ grandinis ductor Ithaceſius, & melleo delibutus eloquio jam tertiæ Neſtor ætatis: ſed neque ille concinnius eloquetur, qui ſe Laconica brevitate collegit: neque ille contortius, qui cum ſenſibus verba glomeravit: nec iſte dulcius, cujus lenis oratio mulcendo potius, quam extórquendo, perſuaſit. Solvere te dicis, quod debebas: & debiturum eſſe, cum ſolveris. Auguſte juvenis, cœli tibi & humani generis rector hoc tribuat, ut prælatus antiquis, quos etiam elegantia ſententiæ iſtius anteceſſiſti, vincas propria ſingulorum: in Menelao regiam dignationem, in Ulixe prudentiam, in Neſtore ſenectutem. Subjiciet aliquis, Iſta quidem adeptus es: ſed effare, quo merito? Quid me oneras ſciſcitator? RATIONEM FELICITATIS NEMO REDDIT. Deus, & qui Deo proximus, tacito munera diſpertit arbitrio: & beneficiorum ſuorum indignatus per homines ſtare judicium, mavult de ſubditis dediſſe miraculum. Quo,

inquis, merito? Ego nullum ſcio, niſi quod tu, piiſſime Imperator, debere te dicis: & hoc debere, latiſſime pertinet: ſive hoc eruditionis tuæ fœnus exiſtimas: ſive ſine fœnore gloriam liberalitatis affectas: ſive te pondere conceptæ ſponſionis exoneras: ſeu fideicommiſſum patris exſolvis: ſeu magnanimitate cœleſti, oſtentatione ſuppreſſa, Dei munus imitaris. Debere te dicis. Cui? quando? quo nomine? Lege ſyngrapham, nomina creditorem. Accepti, & expenſi tabulæ conferantur: videbis alio ſummæ iſtius tranſire rationem. Tibi cœpit Deus debere pro nobis. Quid autem mihi debes, gratiſſime Imperator? Patitur enim humanitas tua, ut præter regias virtutes, privata appellatione lauderis. Quid tu mihi debes? Et contra, quid non ego tibi debeo? Anne quod docui? hoc ego poſſum verius retorquere, dignum me habitum, qui docerem: tot facundia, doctrinaque præſtantes, inclinata in me dignatione præteritos: ut eſſet quem tu matura jam ætate ſuccinctum per omnes honorum gradus feſtinata bonitate proveheres: timere ut viderēris, ne in me vita deficeret, dum tibi adhuc aliquid, quod deberes præſtare, ſupereſſet. Negat Cicero Conſularis, ultra ſe habere, quod cupiat. Ego autem jam Conſul, & ſenex, adhuc aviditatem meam jam fatebor. Te videre ſæpius in hoc magiſtratu, Gratiane, deſidero: ut & ſex Valerii Corvini, & ſeptem Caji Marii, & cognominis tui Auguſti tredecim Conſulatus, unus æquipares. Tibi plures poteſt ætas & fortuna tua præſtare: verum ego in numero parcior, quia tu in munere liberalior: ipſum enim te ſæpius hoc honore defraudas, ut & aliis largiaris. Scis enim, Imperator doctiſſime, (rurſum enim utar laude privata) ſcis, inquam, ſeptem ac decem Domitiani Conſulatus, quos ille, invidia alteros provehendi, conti-

nuando conſeruit, ita in ejus aviditate deriſos, ut hæc cum pagina Faſtorum ſuorum, immo faſtidiorum, fecerit inſolentem, nec potuerit præſtare felicem. Quod ſi principi honoris iſtius temperata, & quæ vocatur aurea, debet eſſe mediocritas; quid privati ſtatus hominibus? quid æquanimis? quid jam ſenibus erga ſe oportet eſſe moderaminis? Ego quidem, quod ad honores meos pertinet, & vota ſaturavi: tu tamen, Imperator optime, tu piiſſime, tu quem non fatigat liberalitas, niſi quando ceſſavit: tu, inquam, indulgentiſſime Gratiane, ut ad benefaciendum ſubito es nec opinus ingenio, adhuc aliquid, quod hoc nomine mihi præſtetur, invenis. Sic intellexere omnes. ſic nobis ordinem ipſe feciſti. ſic amicus Deo es, ut a te jam impetratum ſit, quod optatur: a quo, & quod nondum optamus, adipiſcimur. At rurſum aliquis adjiciat, aut ſermone libere, aut cogitatione liberius: Nonne olim, & apud veteres multi ejuſmodi doctores fuerunt? An tu ſolus præceptor Auguſti? immo ego cum multis conjunctus officio, ſed cum pauciſſimis ſecretus exemplo. Nolo Conſtantini temporum taxare collegas: Cæſares docebantur. Superiora contingam. Dives Seneca, nec tamen Conſul, arguetur rectius, quam prædicabitur, non erudiiſſe indolem Neronis, ſed armaſſe ſævitiam. Quintilianus Conſularia per Clementem ornamenta ſortitus: honeſtamenta nominis potius videtur, quam inſignia poteſtatis habuiſſe. Quomodo & Titianus magiſter. Sed glorioſus ille municipalem ſcholam apud Viſontionem Lugdunumque variando, non ætate quidem, ſed vilitate conſenuit. Unica mihi amplectenda eſt Frontonis imitatio: quem tamen Auguſti magiſtrum ſic Conſulatus ornavit, ut Præfectura non cingeret. Sed Conſulatus ille cujuſmodi? Ordinario ſuffectus, bimeſtri ſpatio inter-

poſitus, in ſexta anni parte conſumtus: quærendum ut reliquerit tantus orator, quibus Conſulibus geſſerit Conſulatum. Ecce aliud, quod aliquis opponat: In tanti ergo te oratoris faſtigium glorioſus attollis? Cui talia requirenti reſpondebo breviter: Non ego me contendo Frontoni, ſed Antonino præfero Gratianum. Celebrant quidem ſollemnes iſtos dies omnes ubique urbes, quæ ſub legibus agunt, & Roma de more, & Conſtantinopolis de imitatione, Antiochia pro luxu, & Carthago diſcincta, & domus fluminis Alexandria: ſed Treviri principis beneficio: & mox cum ipſo auctore beneficii. Loca inter ſe diſtant, vota conſentiunt. Unus in ore omnium Gratianus, poteſtate Imperator, virtute victor, Auguſtus ſanctitate, Pontifex religione, indulgentia pater, ætate filius, pietate utrumque. Non poſſum fidei cauſa oſtendere imagines majorum meorum, ut ait apud Salluſtium Marius: nec deductum ab Heroibus genus, ad Deorum ſtemma replicare: nec ignotas opes, & patrimonia ſparſa ſub regnis: ſed ea, quæ nota ſunt, dicere potius, quam prædicare, patriam non obſcuram, familiam non pœnitendam, domum innocentem, innocentiam non coactam, anguſtas opes, verumtamen libris & liberis dilatatas: frugalitatem ſine ſordibus, ingenium liberale, animum non illiberalem, victum, veſtitum, ſupellectilem, munda, non ſplendida: veteribus ut illis Conſulibus (excepta, quæ tum erat bellicarum collatione virtutum) ſi quis me conferre dignetur, ſeponat opulentiam, non derogaturus induſtriam. Verum quoniam gratiis agendis jamdudum ſuccumbo materiæ: tu orationi meæ, Gratiane, ſuccede. Tu, Gratiane, qui hoc nomen ſic per fortunam adeptus es, ut nemo verius ambitione quæſierit: (neque enim juſtius Metellus cognomento Pius,

patre revocato, qui eſſet impius exſulante; aut verius Sulla Felix, qui felicior ante, quam vocaretur; quam tu, Gratianus: cui & hoc nomen eſt, & illa Metelli Sullæque cognomina.) Tu, inquam, Gratiane, qui hoc non ſingulis factis, ſed perpetua grate agendi benignitate, meruiſti; cui, niſi ab avo deductum eſſet, ab omnibus adderetur: tu ipſe tibi, inquam, pro me gratiam refer: tu tuæque virtutes: bonitas, qua in omnes prolixus es, perpetuus in me: pietas, qua orbem tuum temperas, quamque in ulciſcendo patruo probas, tuendo in fratre cumulas, ornando in præceptore multiplicas. Agat gratias clementia, quam humano generi impertis: liberalitas, qua ditas omnes: fortitudo, qua vincis: & mens iſta aurea, quam de communi Deo plus quam ullus hauſiſti. Agant & pro me gratias voces omnium Galliarum: quarum Præfecto hanc honorificentiam detuliſti. Ultra progredior; & hoc quia debere te dicis, agat, quæ optime agere poteſt, vox iſta, quam docui. Jamdudum autem quam grati animi, tam ſermonis exigui, ut ſupra dictum eſt, ſuccumbo materiæ, neque adhuc illa perſtrinxi, quæ ne infantiſſimus quidem, niſi idem impiiſſimus, eminentia per famam, & omnium gaudiis teſtata ſupprimeret; quæ ſupra vires dicendi meas poſita, cunctor attingere, aut ingrati crimine arguendus, aut temerarii profeſſione culpandus: tamen alterum cum ſubeundum ſit, audaciam quam malevolentiam malo reprehendi. Tu, Auguſte venerabilis, diſtrictus maximo bello, aſſultantibus tot millibus barbarorum, quibus Danubii ora prætexitur, comitia Conſulatus mei armatus exerces. Tributa iſta, quod in urbe Sirmio geruntur, an, quod in procinctu, Centuriata dicentur? An (ut quondam) Pontificalia vocabuntur, ſine arbitrio multitudinis ſacerdotum

tractata collegio ? Sic potius, ſic vocentur, quæ tu Pontifex Maximus Deo participatus habuiſti. Non eſt ingenii mei, piiſſime Imperator, talia comminiſci. Verba ſunt literarum tuarum: quibus apud me auctoritatem ſummi numinis, & vim tuæ voluntatis amplificas. Sic enim loqueris: CUM DE CONSULIBUS IN ANNUM CREANDIS SOLUS MECUM VOLUTAREM, UT ME NOSTI, UT FACERE DEBUI, UT VELLE TE SCIVI, CONSILIUM MEUM AD DEUM RETULI. EJUS AUCTORITATI OBSECUTUS, TE CONSULEM DESIGNAVI, ET DECLARAVI, ET PRIOREM NUNCUPAVI. Cujus orationis ordo lucidior ? Quæ doctrina tam diligens propriis comitiorum verbis loqui, nec vocabulis moris antiqui nomina peregrina miſcere ? Valete modo claſſes populi, & urbanarum Tribuum prærogativæ, & Centuriæ jure vocatæ. Quæ comitia pleniora unquam fuerunt, quam quibus præſtitit Deus conſilium, Imperator obſequium ? Et nunc ego, piiſſime Imperator, ne faſtigium auditorii ſacri dictorum tuorum timidus interpres offendam, divinitatis tuæ prope cum piaculo verba tranſcurro. CUM DE CONSULIBUS, inquis, IN ANNUM CREANDIS. Erudita vox, & cura ſollemnis! SOLUS MECUM VOLUTAREM. O profundi altitudo ſecreti ! Habes ergo conſiliatorem, & non metuis proditorem. UT ME NOSTI. Quid familiarius ? Ut FACERE DEBUI. Quid conſtantius ? UT VELLE TE SCIVI. Quid dici blandius poteſt? CONSILIUM MEUM AD DEUM RETULI. Et quemadmodum SOLUS, cui præſto eſt tam grande conſilium ? An plenius cum Senatu, cum Equeſtri ordine, cum plebe Romana, cum exercitu tuo, & provinciis omnibus deliberaſſes ? CONSILIUM MEUM AD DEUM RETULI. Non ut, credo, novum ſumeres, ſed ut ſanctius fieret, quod volebas. EJUS AUCTO-

RITATI OBSECUTUS : ſcilicet ut in conſecrando patre, in ulciſcendo patruo, in cooptando fratre feciſti. TE CONSULEM DESIGNAVI, ET DECLARAVI, ET PRIOREM NUNCUPAVI. Quis hæc verba te docuit? Ego tam propria & tam Latina neſcivi. DESIGNAVI, ET DECLARAVI, ET NUNCUPAVI. Non ſit hoc temere. Habet moras ſuas diſpertitis gradibus tam matura cunctatio. Has ego literas tuas ſi in omnibus pilis atque porticibus, unde de plano legi poſſint, inſtar edicti pendere mandavero: nonne tot ſtatuis honorabor, quot fuerint paginæ libellorum? Sed ad blandiora feſtino. Ab hac enim literarum ad me datarum parte digreſſus, eo quoque deſcendiſti, ut quæreres, qualis ad me trabea mitteretur. Omne largitionum tuarum miniſterium ſollicitudine fatigaſti. Non ergo ſupra Conſulatum mihi eſt adhibita per te cura tam diligens, pro me cura tam felix? In Illyrico arma quatiuntur. Tu mea cauſa per Gallias civilium decorum indumenta diſpenſas. Loricatus de toga mea tractas. In procinctu, & cum maxime dimicaturus, palmatæ veſtis meæ ornamenta diſponis: feliciter, & bono omine. Namque iſte habitus, ut in pace Conſulis eſt, ſic in victoria, triumphantis. Parum eſt, ſi qualis ad me trabea mittatur, interroges: te coram promi jubes. Nec ſatis habes, ut largitionum miniſtri ex more fungantur: eligis ipſe de multis: & cum elegeris, munera tua verborum honore proſequeris. PALMATAM, inquis, TIBI MISI, IN QUA DIVUS CONSTANTIUS PARENS NOSTER INTEXTUS EST. Me beatum, cujus inſignibus talis cura præſtetur! Hæc plane, hæc eſt picta, ut dicitur, veſtis, non magis auro ſuo, quam tuis verbis. Sed multo plura ſunt in ejus ornatu, quæ per te inſtructus intelligo. Geminum quippe in uno habitu radiat nomen Auguſti.

Conſtantius in argumento veſtis intexitur : Gratianus in muneris honore ſentitur. Acceſſit tam impenſo beneficio tuo pondus quorundam ſciſcitatione cumulatum. Interrogatus, quem priorem decerneres Conſulem, NEC DUBITANDUM eſſe dixiſti tu: &, qui tecum boni ſunt, dubitare non poterant. Sed tamen ad hoc dictum erexerant animos, qui libenter clariſſimum virum Collegam meum, quem præſentem habebat occaſio, prælatum credidiſſent. Fatigantes tamen, quod intellexerant, requirebant. Hic tu, ſicut mihi renuntiatum eſt, noto illo pudore tuo pauliſper hæſiſti : non rationis ambiguus, ſed eorum dubitationem vultu & rubore condemnans, qui ſtudium ſuum interpretationis errore palpabant. Deinde illico ſubdidiſti : QUID DE DUOBUS CONSULIBUS DESIGNATIS QUÆRITIS, QUIS ORDO SIT NUNCUPATIONIS? ANNE ALIUS QUAM QUEM PRÆFECTURA CONSTITUIT? O felicem verecundiam tuam, cui iſta popularis ratio tam prudenter occurrit! Sciſti aliud, Gratiane, quod diceres: ſed propter quorundam verecundiam dicere noluiſti. Scrupuloſus hic mihi locus eſt: & propter eam, quam nunquam appetivi, gloriam, recuſandus. Cum prior renuntiatus ſim, ſatis eſt tuum tenere judicium: interpretes valete meritorum. Neque autem ego, ſacratiſſime Imperator, in tenui beneficio gradum nuncupationis amplector. Num eſt hæc gloria ignota Ciceroni? *Prætorem me*, inquit, *populus Romanus primum fecit*, *Conſulem priorem.* Ex ipſa ejus ſententia intelligitur commendabilius ei videri, uni quam pluribus eſſe præpoſitum. Nulla enim eſt quidem contumelia ſecundi: ſed ex duobus gloria magna prælati. Alexandri Macedonis hoc fertur, cum legiſſet illos Homericos verſus, quibus Hectore provocante, e novem ducibus, qui omnes pugnare

cupiebant, unum deligi placeret ſortis eventu, trepida ubi conceptione votorum Jovem Optimum Maximum totus precatur exercitus, ut Ajacem, vel Tydei filium, aut ipſum regem ditium Mycenarum ſortiri patiatur Agamemnonem: Occiderem, inquit, illum, qui me tertium nominaſſet. O magnanimitatem fortiſſimi viri! Nominari inter novem tertius recuſabat; ubi certe pluribus antecelleret, quam ſubeſſet. Quanta hic verecundia gravaretur poſterior de duobus? Eſt enim in hoc numero arduæ plena dignationis electio. Cum univerſis mortalibus duo, qui fiant Conſules, præferuntur, qui alteri præponitur, non uni, ſed omnibus antefertur. Exſpectare nunc aures præſentium ſcio, & eminere in omnium vultu intelligo, quid deſiderio concipiatur animorum. Exiſtimant enim cum ea, quæ ad grates agendas pertinebant, ſummatim tenuiore filo, ut dicitur, deducta libaverim, aliqua me etiam de majeſtatis tuæ laudibus debere perſtringere. Quanquam me iſtam dixerim ſepoſuiſſe materiam, & in tempus aliud reſervare, nihilominus tamen, ut nunc aliqua contingam, nutu & prope murmure cohortantur. Itaque faciam; quando cogunt volentem; ſed majoribus ſeparatis, tenuiora memorabo, nulla ſpe ad plenum exſequendi: ſed univerſi ut intelligant, eorum, quæ intus prædicanda ſunt, a me poſcendam eſſe notitiam, ab aliis dignitatem. Nec excellentia, ſed quotidiana tractabo. Nullum tu unquam diem ab adoleſcentia tua, niſi adorato Dei numine, & reus voti, & illico abſolutus egiſti; lautis manibus, mente pura, immaculabili conſcientia, &, quod in paucis eſt, cogitatione ſincera. Cujus autem unquam egreſſus auſpicatior fuit, aut inceſſus modeſtior, aut habitudo cohibitior, aut familiaris habitus condecentior, aut militaris accinctior?

In exercendo corpore quis curſum tam perniciter incitavit? Quis palæſtram tam lubricus expedivit? Quis ſaltum in tam ſublime collegit? Nemo adductius jacula contorſit, nemo ſpicula crebrius jecit, aut certius deſtinata percuſſit. Mirabamur poetam, qui infrænos dixerat Numidas: & alterum, qui ita collegerat, ut diceret in equitando verbera & præcepta eſſe fugæ & præcepta ſiſtendi. Obſcurum hoc nobis legentibus erat. Intelleximus te videntes, cum idem arcum intenderes, & habenas remitteres: aut equum ſegnius euntem verbere concitares, vel eodem verbere intemperantiam coerceres. Qui te viſi ſunt hoc docuiſſe, non faciunt: immo qui viſi ſunt docuiſſe, nunc diſcunt. In cibis autem, cujus ſacerdotis abſtinentior cærimonia? In vino, cujus ſenis menſa frugalior? Operto conclavis tui non ſanctior ara Veſtalis, non Pontificis cubile caſtius, nec pulvinar Flaminis tam pudicum. In officiis amicorum non dico paria reddis: antevenis & quotiens in obſequendo præcedimus, erubeſcis pudore tam obnoxio, quam in nobis eſſe deberet ab Imperatore præventis. In illa vero ſede, ut ex more loquimur, Conſiſtorii, ut ego ſentio, ſacrarii tui, nullus unquam ſuperiorum aut dicenda penſius cogitavit, aut conſultius cogitata diſpoſuit, aut diſpoſita maturius expedivit. Et aliqua de oratoriis virtutibus tuis dicerem, niſi vererer mihi gratificari. Non enim Sulpicius acrior in concionibus, nec majoris Gracchi commendabilior modeſtia fuit, nec patris tui gravior auctoritas. Qui tenor vocis, cum incitata pronuntias! quæ inflexio, cum remiſſa! quæ temperatio, cum utraque diſpenſas! Quis oratorum læta jucundius, facunda cultius, pugnantia denſius, denſata glomeratius, aut dixit, aut, quod eſt liberum, cogitavit? Vellem, ſi rerum

natura pateretur, Xenophon Attice, in ævum noſtrum venires, tu, qui ad Cyri virtutes exſequendas votum potius, quam hiſtoriam commodaſti: cum diceres, non qualis eſſet, ſed qualis eſſe deberet. Si nunc in tempora iſta procederes, in noſtro Gratiano cerneres, quod in Cyro tuo non videras, ſed optabas. Atque iſta omnia, quæ quaſi punctis quibuſdam acuminata ſignavi, ſi facundia pro voluntate ſuppeteret, & quanquam non copioſus, exſequerer, ubertatem ſtilo rerum magnitudine ſuggerente. Sed nec hujus diei, nec hujus iſta materiæ. Qui dicturi eſtis laudes Principis noſtri, habetis velut ſeminarium, unde orationum veſtrarum jugera compleatis. Ego iſta perſtrinxi, atque, ut ſciunt omnes, poſſum videri familiaris notitiæ ſecretus interpres, domeſtica iſtæc non tam prædicare, quam prodere. Atque ut iſta dixi de cognitis mihi, atque intra aulam familiaribus: poſſem & foris celebrata memorare; niſi omnia omnes, & ſeparatim ſibi quiſque noviſſet. Poſſem pari brevitate dicere, qua ſuperiora: EMENDATISSIMI VIRI EST PŒNITENDA NON FACERE. At tu nunquam pœnitenda feciſti, & ſemper veniam pœnitentibus obtuliſti. PULCHRUM EST INDULGERE TIMENTIBUS; ſed tu perpetuæ bonitatis edictis occurriſti omnibus, ne timerent. MAGNIFICUM EST LARGIRI HONORES. Tu honoratos & liberalitate ditaſti. LAUDABILE EST IMPERATOREM FACILES INTERPELLANTIBUS PRÆBERE ADITUS, NEC DE OCCUPATIONE CAUSARI. Tu confirmas adire cunctantes: etiam querimoniis explicatis, ne quid adhuc ſileatur, interrogas. Celebre fuit Titi Cæſaris dictum, PERDIDISSE SE DIEM, QUO NIHIL BONI FECERAT. Sed celebre fuit, quia Veſpaſiani ſucceſſor dixerat: cujus nimia parſimonia, & auſteritas vix ferenda miram fecerat

filii lenitatem. Tu Valentiniano genitus, cujus alta bonitas, præſens comitas, temperata ſeveritas fuit, parto & condito optimæ reipublicæ ſtatu, intelligis poſſe te eſſe leniſſimum ſine diſpendio diſciplinæ. Neque vero unum aliquod bonum uno die præſtas: ſed indulgentias ſeculares per ſingula horarum momenta multiplicas. Vel illud unum cujuſmodi eſt, de condonatis reſiduis tributorum? Quod tu quam cumulata bonitate feciſti! Quis unquam Imperatorum hoc provinciis ſuis aut uberiore indulgentia dedit, aut certiore ſecuritate proſpexit, aut prudentia conſultiore munivit? Fecerat & Trajanus olim, ſed, paribus retentis, non habebat tantam oblectationem conceſſi debiti portio, quanta ſuberat amaritudo ſervati. Et Antoninus indulſerat: ſed imperii, non beneficii, ſucceſſor invidit, qui ex documentis tabuliſque populi condonata repetivit. Tu argumenta omnia flagitandi, publicitus ardere juſſiſti. Videre in ſuis quæque foris omnes civitates conflagrationem ſalubris incendii. Ardebant ſtirpes fraudum veterum: ardebant ſeminaria futurarum. Jam ſe cum pulvere favilla miſcuerat, jam nubibus fumus involvert: & adhuc obnoxii in paginis concrematis ductus apicum, & ſeſtertiorum notas cum titubantia & trepidatione ernebant: quod meminerant lectum, legi poſſe etiam tunc verentes. Quid te, Imperator Auguſte, indulgentius? Quid poteſt eſſe conſultius? Quæ bona præſtas, efficis ne caduca ſint: quæ mala adimis, proſpicis ne poſſint eſſe recidiva. Hæc Provincialibus indulgentiæ bona. Quid illa noſtro ordini? quid illa militibus? Antoninorum comitas fuit; & jam inde Germanicorum, cohorti amicorum, & legionibus familiaris humanitas. Sed ego nolo benevolentiam tuam aliorum collatione

percellere. Abundant in te ea bonitatis & virtutis exempla, quæ ſequi cupiat ventura poſteritas; & ſi rerum natura pateretur, adſcribi ſibi voluiſſet antiquitas. Neceſſe eſt tamen aliquid comparari, ut poſſit intelligi, bona noſtra quo præſtent. Ægrotantes amicos Trajanus viſere ſolebat: hactenus in eo comitas prædicanda eſt. Tu & viſere ſolitus, & mederi, præbes miniſtros, inſtruis cibos, fomenta diſpenſas, ſumtum adjicis medelarum, conſolaris affectos, revaleſcentibus gratularis. In quot vias de una ejus humanitate progederis! Legionibus univerſis, ut in communi Marte evenit, ſi quid adverſi acciderat, vidi te circumire tentoria, Satin ſalvæ, quærere: tractare vulnera ſauciorum: & ut ſalutiferæ apponerentur medelæ, atque ut non ceſſaretur, inſtare. Vidi quoſdam faſtidientes cibum, te commendante, ſumſiſſe. Audivi confirmantia ad ſalutem verba profari: occurrere deſideriis ſingulorum: hujus ſarcinas mulis aulicis vehere: his ſpecialia jumenta præbere: illis miniſteria perditorum inſtaurare lixarum: aliorum egeſtatem tolerare ſumtu: horum nuditatem velare veſtitu. Omnia agere indefeſſe, & benigne, pietate maxima, oſtentatione nulla: omnia præbere ægris, nihil exprobrare ſanatis. Inde cunctis ſalute noſtra carior factus, meruiſti, ut haberes amicos obnoxios, promtos, devotos, fideles, in ævum omne manſuros: quales caritas, non fortuna, conciliat. Concludam deinceps orationem meam, piiſſime Auguſte, ſermonis magis fine, quam gratiæ. Namque illa perpetua eſt: & ſpatio non tranſmeabili, terminum ſulcis ignorat. Flexu tamen parvo, nec a te procul, convertar ad Deum. Æterne omnium genitor, ipſe non genite, opifex & cauſa mundi, principio antiquior, fine diuturnior, qui templa

tibi, & aras penetralibus initiatorum mentibus condidiſti, tu Gratiano humanarum rerum domino, ejuſmodi ſemina noſtri amoris inoleſti, ut nihil in digreſſu ſegnior factus, meminiſſet & relicti: illuſtraret abſentem, præſentibus anteferret. Dein quia intereſſe primordiis dignitatis per locorum intervalla non poterat; ad ſollemnitatem condendi honoris occurreret, beneficiis ne deeſſet officium. Quæ enim memoria unquam tranſcurſum tantæ celeritatis, vel in audacibus Græcorum fabulis, commenta eſt? Pegaſus volucer actus a Lycia, non ultra Ciliciam permeavit. Cyllarus atque Arion inter Argos Nemeamque ſenuerunt. Ipſi Caſtorum equi, quod longiſſimum iter eſt, non niſi mutato vectore tranſcurrunt. Tu, Gratiane, tot Romani imperii limites, tot flumina & lacus, tot veterum interſepta regnorum, abuſque Thracia, per totum, quam longum eſt, latus Illyrici, Venetiam, Liguriamque, & Galliam veterem, inſuperabilia Rhætiæ, Rheni aquoſa, Sequanorum invia, porrecta Germaniæ, celeriore tranſcurſu, quam eſt properatio noſtri ſermonis, evolvis, nulla requie otii, ne ſomni quidem, aut cibi munere liberali, ut Gallias tuas inopinatus illuſtres: ut Conſulem tuum, quamvis deſideratus, anticipes: ut illam ipſam, quæ auras præcedere ſolet, famam, facias tardiorem. Hoc ſenectuti meæ, hoc honori a te datum. Supremus ille imperii, & conſiliorum tuorum Deus conſcius, & arbiter, & auctor, indulſit, ut ſellam curulem (cujus ſedem frequenter ornabis) ut prætextam meam purpuræ tuæ luce fucutam, ut trabeam non magis auro ſuo, quam munere tuo ſplendidam, quæ ab Illyrico ſermonis dignitas honeſtavit, apud Gallias illuſtriora præſtares: Quæſtorem ut tuum, Præfectum ut

tuo Prætorio, Conſulem tuum, & quod adhuc cunctis meis nominibus anteponis, Præceptorem tuum, quem pia voce declaraveras, juſta ratione prætuleras, liberali largitate ditaveras, auguſtæ dignationis officiis conſecrares.

AUSONII
BURDIGALENSIS
PERIOCHÆ
IN
HOMERI ILIADEM
ET
ODYSSEAM.

IN ILIADEM.

Si Homerum ſcriptorem Troici belli eatenus, qua Iliadem ſuam incipit, quaque finit, percenſeamus: orſum ab iracundia Achillis ad ſepulturam Hectoris, quatuor & viginti libros contexuiſſe monſtrabimus. Hæc ejus ſpecies apparet ſummam cutem primi operis intuenti. Verum hoc ſcripturæ ipſius tempus Trojano bello non totum, ſed pæne ultimum fuit. Nam ſi ratio putanda eſt oppugnationis decennis, nonus fere annus, idemque prope finem ſui, ea negotia continebit, quæ ab injuria Agamemnonis, ac Briſeidis uſurpatione, uſque ad funus Hectoris digna

memoratu erunt: illa temporum ſeries, quæ ab ejuſdem belli cauſis, atque origine, pertinent ad urbis excidium. Atqui ex eo eveniet, ut ignaris judicandi, & poeticæ œconomiæ expertibus, multa nobilia ab exordio belli uſque ad Achillis jurgium omiſſa videantur. Nec minus multa ab Hectoris funere ad uſque deletum Ilium. Quorum quidem maxima exſpectatio erat, propter tam longi certaminis conſummationem: ſed ut divinum poetam nihil, quod illuſtre fuerit, omiſiſſe appareat, atque omnia, quæ finiri oportuit, contigiſſe; breviter, & in epitomæ ſpeciem, belli Troici cauſam originis, apparatuſque, quæ annis ſuperioribus acciderunt, retexuimus. Horum omnium prima origo eſt Paridis judicium inter Deas: deinde claſſis contextio: qua idem Paris in Europam navigavit. Tum raptio Helenæ: quæ opinione veterum bipertita eſt: quod plerique Helenam juxta Homericum plaſma ad Trojam deportatam fuiſſe exiſtimaverunt; nonnulli autem opiniati ſunt, cum Alexander curſu deerraſſet, delatuſque ad Ægyptum fuiſſet, cognita hoſpitalis fœderis injuria, per Ægyptium regem ſervantiſſimum juſti virum, Helenam cum iis, quæ una cum eadem fuerant abrepta, Paridi ſublatam, expugnatoque demum Ilio Menelao reſtitutam.

Periocha libri 1. Iliados.

Iram, Diva, refer nati Peleos Achillei
Peſtiferam: quæ mille dedit diſcrimina Achivis.

Chryſes, Apollinis ſacerdos, ob redimendam filiam cum Agamemnoni ſupplicaſſet, contumelioſe repulſus, Deum precatur ultorem. Inſecuta ſubinde gravi peſtilentia, cum

Græcorum exercitus interiret; cogit Achilles concilium: & ab eodem invitus Calchas morbi cauſam compellitur indicare. Qua cognita, Agamemnon concitatur in Achillem: qui percitus iracundia, etiam cædem regis audebat, niſi eum in ultimum furorem progredi Minerva vetuiſſet. A quo Briſeis concubina in locum Chryſeidis, quæ patri reddebatur, abducta eſt. Inde Thetis mater ad cœlum, lacrimas & contumeliam filii miſerata, proficiſcitur. Quæ fiducia defenſi quondam cum Ægeone Jovis, ultum iri affectans injuriam obteſtatur ſummum Deorum, ut Trojanos in rebus belli ſuperiores eſſe patiatur. Quibus Juno compertis, iracunde adverſum conjugem commovetur. Sed gliſcens jurgium, per deridiculum, miniſtrante Vulcano, ſimul conſilii ſpecie intercedente, lenitur.

Periocha 2. Iliados.

Cæleſtes, hominumque genus ſuperabile curis,
Tranquilla obſcuri carpebant munera ſomni.
At non pervigilem nox irrequieta Tonantem
Leniit, immodicos volventem corde paratus,
Cædibus ut Grajûm læſum ulciſcatur Achillem.

Juppiter Agamemnonem ſomno monet prœlii faciendi tempus adeſſe: ne cunctetur dimicare. Tum ille in concilium proceribus advocatis, mandatum Jovis, & ſpeciem nocturnæ quietis explanat. Mox in concione, multitudine congregata, pertentat militum voluntatem: utque depoſito bello ad ſua quique redeant, cohortatur. Jamque omnibus navigationem adornantibus, fœda diſceſſio ab Ulixe cohi-

betur: a quo etiam Therſites deformis, & loquax, in Heroum contumelias verborum licentia promtus, cum acerba objurgatione pulſatur. Ipſe Minervæ monitu cunctos a profectione deterret. Sumto deinde cibo armatur exercitus. Neque ſecius a Trojanis inſtructa acies, Iride ita monente, producitur. Sequitur enumeratio copiarum viritim: ut per catalogi ſeriem milites, naves, duces, patriæ, referantur.

Periocha 3. Iliados.

Argivos ſua quemque acies in bella ſequuntur.
Diſpoſiti in turmas equitum, cuneoſque pedeſtres.
Turbida clangentes conſundunt agmina Troes.

Inſtructum prœlio exercitum, priuſquam feriret acies, Priamus ſpectat e muris: & monſtrato Helenæ de viris inſignibus edocetur. Dehinc Menelaus ad ſingulare certamen ab Alexandro provocatur. Qui fruſtra Agamemnone dehortante congreditur, facta inter utroſque populos ſponſione, & fœdere per ſacra firmato, ſub ea conditione, ut victorem Helena cum dote ſequeretur. Sed ſuperatus Paris, regreſſuſque ad urbem, jurgio uxoris excipitur. Ab Agamemnone fœderis pacta repetuntur.

Periocha 4. Iliados.

Juppiter interea cum Dîs genitalibus una
Concilium cogit Superûm, de rebus Achivis.

Jovi placet delere Trojam: ad quod pertinacia Junonis

urgetur. Cumque id fieri Minerva properaret, diſcidium fœderis comminiſcitur: & Pandarum ſagittandi peritum aſtu ſuadentis aggreditur, ut clam vulnerato Menelao, belli cauſa crudeſcat. Quo facto, a Græcis prœlium inſtauratur: congreſſiſque exercitibus mutua clade decernitur.

Periocha 5. Iliados.

Hic & Tydidem monitum Tritonia Pallas
Audaci virtute replet. Vomit aurea flammas
Caſſis, & undantem clypeus defulgurat ignem;
Ipſe autumnali clarum micat æmulus aſtro.

Diomedes auxilio Minervæ ſtrenue prœliatur. Venus quoque filio ſubvenire conata, vulnere affecta digreditur. Mars etiam fit ſaucius, exceditque bello. Sequitur Tlepolemi, Sarpedoniſque congreſſio; & Tlepolemus Herculis filius certamine victus, occiditur.

Periocha 6. Iliados.

Sola decertant acies ſine numine Divûm;
Ceſſante auxilio: ſua cuique exorſa laborem,
Fortunamque ferunt, proprii diſcrimine fati.

Trojanis fortuna inclinatiore pugnantibus, vates Helenus ſuadet, ut Minerva placetur. Igitur Hecuba ab Hectore monita, ut peplum in arcem inferat, peragit vota cum matribus. Alexander objurgatus a fratre, pergit in prœlium. Glaucus Lycius, Ætoluſque Diomedes congreſſi

V 2

ut dimicarent, cum jam certamen oriretur, paterna inter ſe hoſpitia recordati, facta armorum permutatione, diſcedunt.

Periocha 7. Iliados.

Hæc ubi dicta dedit, portis ſeſe extulit Hector.

Minervæ Apolliniſque conſenſu, fortiſſimus Græcorum ab Hectore provocatur. Novem ducibus ad dimicandum paratis, pugnaturum deligi placet ſortis eventu. Ab Ajace Telamonio prœlium ſingulare conſeritur: in quo Hector, lapide ictus, in ſuorum ſe recipit multitudinem. Perſeverante certamine caduceator Idæus intervenit. Tum invicem miſſis muneribus pugna ſedatur. Hector Ajacem gladio, Ajax Hectorem balteo muneratur: interceſſu noctis exercitus quique in ſua diſcedunt. Die altero, interfectorum humatio procuratur. Græcorum etiam navalia, foſſa ac vallo circumdata, muniuntur.

Periocha 8. Iliados.

Aurora in croceis fulgebat lutea bigis.

Acto Deorum concilio, Juppiter pro parte pronuntiat, ſua quiſque exercitus ſorte decernat. Nullus Deorum odio in alteros vel favore procedat. In Idam montem ipſe digreſſus. Unde Græci immiſſo terrore conterriti, turpi fuga ad munimenta compulſi, foſſa & aggeribus ſeſe tuentur. Junonem, ac Minervam Græcis auxiliari volentes, monitis

Jovis Iris exterret : diremtoque ob noctem certamine, victores Trojani in ipſo prœlii loco excubias obſidionis inſtituunt : multiſque ignibus factis per totam noctem de belli ratione conſultant.

Periocha 9. Iliados.

Interea vigilum excubiis cohibentur Achivi.

Græcis & præterita dimicatione perculſis, & inſtante conterritis, proceres ab Agamemnone convocantur. Quibus rex fugæ conſilia, & apparatum ordinandæ per noctem navigationis indicit, Diomede & Neſtore dehortantibus. Suadente autem Neſtore, Ajax & Ulixes legantur ad Achillem, dona ingentia pollicentes, ſi deſiſtat iraſci, & ſe auxiliatorem feſſis rebus accommodet. Sed Achille in iracundia pertinaciter permanente, legati Achivorum, re non impetrata, irriti revertuntur.

Periocha 10. Iliados.

Cetera per naves ſomno ſopita manebat
Turba ducum, ſolum cura anxia vexat Atriden.

Ulixes & Diomedes ſpeculatum nocte progreſſi, Dolonem conſpicantur, qui & ipſe promiſſis Hectoris incitatus, Græcorum conſilia exploratum prodierat: & fateri univerſa compulſum eodem loco interficiunt. A quo de adventu Rhœſi Thracum regis edocti, ipſum, & cum eo duodecim obtruncant: equoſque ejus præmium ſimul & teſti-

monium graſſationis abducunt, inſignes candore & celeritate, ut & nivibus, & ventis antecederent.

Periocha 11. Iliados.

Tithoni croceum linquens Aurora cubile
Spargebat terras, referens opera, atque labores.

Ab omnibus Græcis egregie quidem, ſed improſpere dimicatur. Quorum proceribus vulneratis, incognitæ multitudini pugna committitur. Qua afflictione fortunæ Achilles pauliſper inflexus, Patroclum mittit præſentia cogniturum. Qui cum adverſi ſtatus nuntius reverteretur, Eurypylum contemplatur ægrum ex vulnere; fomentiſque medicæ artis admotis, redintegrat ſanitati.

Periocha 12. Iliados.

Actorides fovet Eurypylum dum vulnere feſſum.

Res dubiæ apud Græcos, vel potius afflictæ, ultimæ fortunæ ſtatu aguntur, præſtantibus procerum vulneratis, cetero exercitu fugato aut formidine perculſo. Trojani navalium munimenta reſcindunt: vallumque tranſgreſſi auguriis juvantur ex eventu ambiguis. Itaque & pars muri ab Sarpedone convellitur: & ab Hectore ictu lapidis porta diſcutitur, & in ipſis navalibus pugna conferitur.

Digitized by Google

Periocha 13. Iliados.

Juppiter admovit Troes atque Hectora claſſi.

Neptunus miſeratione commotus, Argivorum tuendis navibus auxiliator accedit: & uſurpata vatis effigie, Ajaces duos in prœlium cohortatur: nec minus ceteram multitudinem præſentia majeſtatis inſtigat. Idomeneus egregio certamine eminet. Trojani jam referentes gradum, firmati rurſum per Hectorem, contrahuntur, & ingenti clamore utrinque certatur.

Periocha 14. Iliados.

Concuſſit, quamvis potantem, Neſtora clamor,
Attonitaſque aures pepulit gravitate tumultus.

Juno vinculum Veneris, cui Ceſto nomen eſt, mutuata, ad Jovem pergit in ſeceſſum montis Idæ: exoratoque Somno, ut eum committeret in ſoporem, dehinc vigilias ejus uxoriis labefactat illecebris. Cujus ignoratione Neptunus abutitur: fortunamque Græcorum promtius auxiliando reſtituit, Ajace Locro ultra ceteros prœliante.

Periocha 15. Iliados.

Jam vallum foſſamque ſuper Trojana juventus
Inſtiterat, capta minitans incendia claſſi.

Juppiter ſomno expergitus, videt ſtatum certaminis in-

novatum, pellique Trojanos, Græcis opem ferente Neptuno. Itaque aſpere Junone increpata, & minaciter per Iridem conterrito fratre, jubet auxiliatorem deſiſtere. Ipſe Apollinem recreando allegat Hectori: monetque pro Phrygibus belli inſtaurare fortunam. Tum & Ajax Telamonius ſtrenue prœliatur: & ab eodem plurimis hoſtium interfectis, conflagratio claſſis arcetur.

Periocha 16. Iliados.

Dum face, dum ferro celſam oppugnare carinam
Troes, & Argolici pergunt defendere reges.

Achilles Græcorum ſtatum jam ſub extrema ſorte miſeratur. Armis ſuis Patroclum permittit armari. Qui cum Myrmidonum produxiſſet exercitum, conſternatoſque Trojanos Achillis ſpecie fefelliſſet, ruentes ſupra vallum & invicem officientes, cæco pavore uſque ad campi aperta compellit. Deinde congreſſus Sarpedonem perimit: multiſque hoſtium cæſis, ipſe ab Hectore interficitur, prius ab Euphorbo vulneratus.

Periocha 17. Iliados.

Actoridem cæſum nec te, Menelae, fefellit.

Circa interemtum Patroclum pugna contrahitur. Cum in diverſa exercitus contenderent: Græci, ut corpus defenderent; Trojani, ut ad ludibrium cadaver eriperent: a Menelao Euphorbus occiditur: & ad oſtentationem glorioſi facinoris Achillis exuviis Hector armatur. Antilochus ad

Achillem, nuntius cladis acceptæ, Menelao inſtante, feſtinat. Qui & ipſe poſtea cum Merione intra navalium munimenta ſe recipit: cum tota moles belli Ajacibus ingruiſſet.

Periocha 18. Iliados.

Dum ſurit in medio belli vis ignea Martis.

Achilles in miſerabilem modum Patrocli deflet interitum: quem vi doloris affectum conſolantibus verbis mater alloquitur: nec inultum amicum fore pollicens, perlaturam ſeſe Vulcani arma promittit. Interea & Iris ab Junone dimittitur; cujus inſtantia Achilles extra vallum, quanquam inermis, egreditur: conterritiſque Trojanis ſuper alios aliis præcipitantibus, late fuga, & latius formido porrigitur. Eodemque tempore & Vulcanus exoratus a Thetide, tota nocte, quam longa eſt, cœleſtia in gratiam Nymphæ arma molitur.

Periocha 19. Iliados.

Oceanum interea ſurgens Aurora reliquit.

Achilles armis cœleſtibus ope Vulcani, & munere matris, inſtruitur. Dein Græcorum primoribus in concilium vocatis iracundiam ſuam abolitione deponit: & promiſſis ab rege muneribus coram concione ditatur. Tum militibus cibum capere juſſis, ipſe abſtinet. Infeſto deinde atque intento exercitu, pergit in prœlium.

Digitized by Google

Periocha 20. Iliados.

Jamque adeo celſis armati e navibus ibant,
Millia, quot magnis unquam venere Mycenis.

At integris amborum copiis inter utroſque exercitus pugna conſeritur. Dein permiſſu Jovis, in partes Deorum ſtudia dividuntur. Cum pro Græcis Juno & Minerva decertarent, neque ſecius eos Neptunus & Mercurius & Vulcanus aſſererent: Trojanos Apollo cum Venere, & Diana cum matre; Mars etiam, & cum eis Scamander, adjuvarent: tum Æneam, Diis & viribus iniquis cum Achille congreſſum, quanquam ſtudens Græcis, nube circumdatum Neptunus eripuit.

Periocha 21. Iliados.

Intulerat fluvio trepidas fuga fœda catervas.

Trojanis uſque ad Scamandri fluminis alveum fuga & terrore compulſis, cum jam longius abeundi ſpatium non pateret, in ipſo amne * * cum flumen exundat, ibi ab Achille duodecim Trojanorum juvenum vinciuntur, qui Patrocli inferiis immolarentur. Ipſe Vulcanus ardoribus ſuis vim torrentis exurit. Tum in campum Achille progreſſo, paſſim ſtudia Deorum pro ſua ſingulari parte depugnant. Trojanorum exercitus, inſtante victore, in mœnia urbis impingitur.

Periocha 22. Iliados.

Pulſa metu Phrygios luſtrabant agmina muros.

Hector ſingulari certamine cum Achille congreditur; Priamo atque Hecuba, ne pugnaret, orantibus: Minerva e contrario ſpecie Deiphobi, ut dimicet adhortante. Hector interfectus, & religatus ad currum, ter circum mœnia Trojana raptatur: deinde lacerum corpus defertur ad naves, ultione Patrocli, & victoris iracundia, ad ulteriora ſupplicia reſervandum.

Periocha 23. Iliados.

Troja vacat lacrimis, ludis Argiva juventus.

Funebres ludi in honorem Patrocli frequentantur. Quibus Diomedes equis ſuperat, lucta & curſu Ulixes, alioque alii certationis genere anteſtant.

Periocha 24. Iliados.

Quiſque ſuas repetunt miſſo certamine naves.

Juppiter Thetidem mittit ad filium cum mandatis ejuſmodi, ut in defunctum ſævire deſiſtat, fatique hominum in exanimo hoſte vereatur, ad ſepulturam corpore reſtituto. Ejuſdem juſſu & Iris cohortatur Priamum, ut auro filium rependat exanimum. Qui Mercurio duce inter nocturnas hoſtium profectus excubias, Achilli ſupplex ad-

volvitur : redemtumque filium juſtitio publico & dolet, & ſepelit.

IN ODYSSEAM.

Periocha libri 1. Odyſſeæ.

Dic mihi, Muſa, virum, captæ poſt tempora Trojæ
Qui mores hominum multorum vidit & urbes.

Minerva in Ithacam, Jove ita volente, deſcendit: Mentiſque Taphiorum ducis ſumit effigiem, ſuaſura Telemacho, ut ad Neſtorem Menelaumque feſtinet; qui recens domum regreſſi, certi aliquid de Ulixe noviſſent. Tunc Phemius citharifta, adhibitus convivio procorum, inchoat flebilem cantilenam navigationis improſperæ, quæ profectos ab Ilio Græcos diverſis ſparſit exſiliis. Quem Penelope degreſſa Chalcidico, argumento tam miſerabilis offenſa materiæ, ut alia concinat, adhortatur.

Periocha 2. Odyſſeæ.

Oceano extulerat roſeos Aurora jugales.

Telemachus Ithaceſios proceres cogit ad curiam : atque ibidem de contumelia domus, & bonorum profligatione conqueſtus, conſilia profectionis exponit, Antinoo reſiſtente : qui eum, priuſquam mater nuberet, abire prohibebat. Qua altercatione diu protracta, concilium diſſolutum eſt.

Telemachus ad litus procis ignorantibus pergit: adſtantem ſibi adorans Minervam, peregrinationi accommoda parat, hortante maxime Dea; quæ populum, ipſumque Telemachum, Mentoris ſimulatione fallebat. Inſtructo ergo remigio, & nave deducta, Telemachus & Minerva de portu veſpere inſtante ſolverunt.

Periocha 3. Odyſſeæ.

Jam Sol Oceano radiatos promſerat ortus.

Telemachus Neſtorem de patre percontatus, nihil novi accipit ab ignorante: verum idem ſenex ſequenti die, cum Piſiſtrato filio ut ad Menelaum pergat, hortatur. Nec mora facta conſilio. Nocte quippe ea, quæ conſecuta eſt, apud Pheras oppidum hoſpitio Dioclis diverſati, altera Lacedæmonem pervehuntur.

Periocha 4. Odyſſeæ.

Jamque adeo ventum validæ ad Lacedæmonis arces.

Telemachum, & qui cum eo venerant, Menelaus comiter hoſpitio accipit. Saneque ſub veſpera quædam de Ulixe cognoſcunt. Die vero altera, totum navigationis ordinem Menelaus explanat: quodque in Ogygia inſula, promiſſis & illecebris Nymphæ Calypſonis, Ulixes remoretur, exponit. Quæ quidem Proteus eidem narraverat de Græcorum ducibus requirenti. Proci autem poſtquam de abitu Telemachi compererunt, inſtructa deductaque navi, viginti, qui ſeſe legerant, navigavere, redeunti inſidias mo-

lientes. Circa Aſteriam ergo inſulam, quæ Ithacam Samumque interjacet, deliteſcentes, occaſionem fraudis exſpectant.

Periocha 5. Odyſſeæ.

Liquerat in tepido Tithonum Aurora cubili.

Mercurius in Ogygiam inſulam devolat, ut Jovis monitis Calypſo conterrita, Ulixem patiatur diſcedere. Qui contextu ratis temere properatæ, navigationem ſolus aggreditur. Duodeviceſima die, tempeſtate commota, ex iracundia infeſtante Neptuno, trabium compago diſſolvitur. Quo caſu proditur ultimæ ſpei: & irritis conatibus nando ab Ino Dea miſericorde ſervatur. Quæ calanticam capiti ſuo demtam natanti accommodat. Cujus ille ſuſtentatu ad uſque Phæacum litus evadit.

Periocha 6. Odyſſeæ.

Carpebat ſomnos dudum ærumnoſus Ulixes.

Ulixes, poſtquam ad Phæacum litus enaverat, fatigationem diluit ſomno. Sed cum virgo Nauſicaa regis Alcinoi, ludum in acta cum æqualibus exerceret, ſomno excitatus, ut erat nudus, erupit, foliorum oppoſitu pudenda velatus: & cum ſupplex ad genua regiæ virginis advolveretur, Minervæ inſtinctu movit miſericordiam ſalutarem: impoſituſque carpento, & veſte donatus, uſque ad templum Minervæ, quod ante urbem eſt, ita ſuadente virginis pudo-

re, provehitur: ibique familiare ſibi numen ſolita veneratione precatur.

Periocha 7. Odyſſeæ.

Orabat Superos dudum Laertia proles.

Minerva in puellæ ſpeciem mutata, Ulixem primum in oppidum, mox in domum regiam ducit. Cumque Arete uxor Alcinoi, & unde veſtem haberet, & cujas eſſet, & qua ſorte delatus, ſermone ipſius comperiſſet; bonum animum habere juſſus, ſuadente veſpera, concedit quieti.

Periocha 8. Odyſſeæ.

Jam cœlum rutilat roſeis Aurora quadrigis.

Alcinous navigationis ærumnam ſummatim ab Ulixe cognoſcit. Exinde juſſis primoribus in curiam convenire, adventum hoſpitis, & infortunia diutinæ jactationis explanat. Accitoque ad convivium Ulixe, citharam jubet pulſare Demodocum: qui cum de Dureo equo & de Troico cantaret excidio, lacrimas Ulixi, memoria fortunæ ſuperioris, elicuit. Quas cum occultare ſedulo conaretur, aut vultu diſſimulans, aut veſte detergens, oculos in ſe omnium, & maxime regis advertit. Tum Alcinous, cauſa fletuum cognita, ut cuncta ex ordine tolerata diſſereret, benigne omnia pollicitus adhortatur.

Periocha 9. Odyſſeæ.

Tum vice ſermonis fatur Laertius heros.

Quatuor iſtinc libri de Ulixis errore contexti ſunt. Namque ab Alcinoo rogatus, ſeriem multiplicis erroris exponit, ut ab Ilio profectus, primum ad Ciconas delatus ſit, atque illic expugnata Iſmaro civitate, multis amiſſis fugatus abſceſſerit, utque inde Maleam Laconiæ promontorium circumegerit, ac dein ad Lotophagos venerit, mox ad Cyclopum inſulam, quæ Lotophagis adjacet, cum una nave proceſſerit: eaque ſedulo occultata, ipſe cum duodecim ſociis, in antrum Polyphemi penetraverit: qui cruentis dapibus expletus, quas cæde ſociorum ejus inſtruxerat, vino etiam, quod Ulixes ingeſſerat, temulentus, cum in ſomnum procubuiſſet, ab Ulixe cæcatus, pœnas immanitatis exſolvit.

Periocha 10. Odyſſeæ.

Æoliam ventorum agimur patriamque domumque.

Hinc refert Æoliam ſe fuiſſe pervectum, donisque donatum ab Æolo rege ventorum, qui omnibus comiter præbitis, quo ſecurior navigaret, ventos etiam dederit utre concluſos: utque, cum jam Ithacæ propinquaret, refuſus ſit in ſoporem; ſociique ejus opes aliquas in ſcorto ineſſe exiſtimantes, dormiente ipſo, vincula diſſolverint: adverſiſque flatibus ab ipſa patria jam ſint relati. Inde ut Antiphatem, Læſtrygonaſque delatus ſit. Ibi amiſſis, una mi-

nus, ceteris navibus, Circeum litus acceſſerit: ibique veneficio potentis Deæ Eurylochus, & præmiſſi cum eo ſocii in ferarum ora converſi ſint. Ipſe etiam ſimilia paſſurus, Mercurio procurante vitaverit; ceteroſque ſocios ad ſpeciem priſtinam redigi, virtutis admiratione, compulerit.

Periocha 11. Odyſſeæ.

At poſtquam ventum ad naves & litora ponti.

Digreſſus a Circe Avernum pervenit: qui locus deſcenſus ad Manes exiſtimatur. Ibi ſacris rite perfectis, ſcrobem complet ſanguine victimarum: & circumvolantibus animabus, nullam ſinit hauſtum cruoris attingere, niſi, ut Circe monuerat, prius Tireſias vates inde libaſſet. Ibi & Heroidas plurimas videt. Quarum enumerationem multa veterum fabularum venuſtate contexit.

Periocha 12. Odyſſeæ.

Jamque adeo Oceani liquidos pede liquerat amnes.

Compertis a Tireſia vate, quæ oportuit ſcire, regreditur ad Circen; ab eaque, ut evitet mala cetera, edocetur: ut Sirenas prætereat, letalem navigantium cantilenam: ut Scyllam prætervehatur, & Charybdim, freti Siculi famoſa portenta. Quibus malis non ſine gravi perpeſſione ſuperatis, Trinacriam pervehitur, ubi incuſtodita Solis armenta, fruſtra prohibente ipſo, ceteri ſocii, penuria cogente, dilaniant: diriſque prodigiis admiſſa boum cæde terrentur:

ac mox inde navigantes, fulmine ad unum omnes intereunt, excepto Ulixe; qui fragmento laceræ navis cohærens, & adminiculo ejus adjutus, ad Ogygiam inſulam ſolus enavit.

Periocha 13. Odyſſeæ.

Conticuere omnes, intentique ora tenebant.

Enarratis omnibus, quæ in multiplici errore pertulerat; a principibus Phæaciæ viris donis plurimis honoratur: a quibus remigio, & neceſſariis omnibus navis inſtruitur; dormienſque in Ithacam quietiſſima navigatione devehitur. Atque illic in portu patrio cum muneribus univerſis quieſcens, & omnium ignarus exponitur; Phæacibus eo dormiente remeantibus.

Periocha 14. Odyſſeæ.

Egreditur portu, tenuis quo ſemita ducit.

Somno expergitus Ulixes, portum & litus patriæ non ſine animi conſternatione cognoſcit: admiraturque, ut advectus, ut expoſitus, ut relictus ſit, ut cuncta neſciret. Requirit univerſa donorum: quæ poſtquam incolumia videt, quam poteſt tutiſſime occultat; conſiliiſque a Minerva confirmatus, ad ſervum ſuum Eumæum ſubulcum ſimulatus accedit, naufragi & mendicantis imitatu. Interrogatus deinde, quis eſſet, ait ſe eſſe Creſſium: in Ægyptum navigantem Troja fuiſſe delatum. Eumæum etiam cum affectione mœſtiſſima perurgens, & cogente denique veſpere,

& imbre continuo, ſagulo amicitur. Atque ibidem multa ſecum volvens, tandem concedit quieti.

Periocha 15. Odyſſeæ.

It Lacedæmonias arces Tritonia Pallas.

Telemachus a Minerva per ſomnium commonetur, domum ut rediret. Matureque digreſſus cubili, a Menelao veniam reverſionis exorat. Qua comiter impetrata, regreditur ad navem in portu Pylio manentem. Piſiſtratoque ad urbem, atque ad patrem remiſſo, ipſe propere ſolvit e litore, comite navigationis aſſumto Theoclymeno vate Argivo, uno ex iis, quos Melampus Amythaonis erudivit. Vitatiſque inſidiatoribus procis, advehitur in patriam. Et ſociis quidem portum petere juſſis, ipſe diverſo itinere ad agrum Eumæumque proficiſcitur.

Periocha 16. Odyſſeæ.

Commune Eumæus mapale & divus Ulixes.

Telemachus Eumæum nuntium reditus mittit ad matrem. Ipſe, Minerva ita volente, patrem cognoſcit: & cum eo deinceps agenda diſponit. Penelope autem, cognito reditu filii, in conventum procorum, qua verecundia ſinebat, egreditur: increpatiſque inſidiatoribus filii, non minus irata, quam mœſta diſcedit.

Periocha 17. Odyſſeæ.

Jam cœlum roſeis rutilat Tritonia bigis.

Telemachus anxiæ matri ordinem peregrinationis enarrat. Ulixes ad oppidum, Eumæo opitulante, perducitur. Domum, in qua proci epulabantur, ingreſſus, emendicat cibos, miſerabiliter ambiendo. Inde ab Antinoo injurioſe afficitur. Cui Penelope diras ob inhumanum facinus imprecatur. A qua miſſus Eumæus eſt, ut hoſpes, ſic enim ſe ferebat, ad eam provocaretur. Qui tum quidem invitatus, gratiam facit : ſed venturum ſeſe ad veſperam pollicetur.

Periocha 18. Odyſſeæ.

Irus adeſt populi per mendicabula notus.

Mendicante intra proprios lares Ulixe, alius quoque pari egeſtate Irus acceſſit, popularis Ithaceſius, ſtipes in triviis ſolitus rogare. Jurgium ergo inopiæ communis æmulatione conſeritur, quod ex verbis proceſſit ad manus, hortantibus procis, quo magis rixa crudeſceret, propoſitoque præmio caprini ventris omento. Victor igitur Ulixes, ſeminecem Irum extra januam projicit, ridicula adhortatione compellans. Penelope etiam munera ſibi a procis, pro opibus cujuſque conferri, ſingulorum ſtudia experiens, depoſcit : quæ mature, utpote a cupientibus, offeruntur.

Periocha 19. Odyſſeæ.

At parte interiore domus ſecretus Ulixes.

Ulixes & Telemachus arma omnia de medio amoliuntur, procis perniciem comparantes: ne quid aut munimenti, aut teli relinqueretur, qui vel cavere vim, vel inferre poſſent. Ad Penelopen inde accitu ipſius pergit: ibique, ut Eumæo dixerat, Cretenſem ſe eſſe mentitur, Ulixemque apud ſe hoſpitio diverſatum comminiſcitur. Mox cum Euryclia ejus nutrix, hoſpitalis officii cauſa, pedes ejus elueret, tactu manus animadvertit cicatricem, quam habebat ex vulnere in Parnaſſo quondam ſuis dente percuſſus. Quo argumento, alumnum ſuum eſſe agnoſcit. Sed ab eodem, ne quid ultra vel quærat, vel garriat, coercetur.

Periocha 20. Odyſſeæ.

Jamque procos genua amplectens orabat Ulixes.

Epulantibus procis Cteſippus in Ulixem crus bubulum jacit: ſed deſtinatione non potitur. Theoclymenus autem apud Ithacenſes divinationis expertus, imminens procis vaticinatur exitium. Quorum multa cavillatione deriſus, menſa & domo, tanquam furioſus, excluditur.

Periocha 21. Odyſſeæ.

Hic mentem dedit Icariæ Tritonia Pallas.

Ulixes Eumæo & Philœtio, fidei eorum induſtriæque confiſus, quis ſit revelat. Et poſtquam facta cognitio eſt, cædem procorum tempore inſtrui placet. Quos Ulixes aſtu aggreditur, ut ipſum quoque intendendo arcum, vires ſeniles explorare patiantur, quem uni quondam Ulixi facilem, ſi quis intenderet, habiturus eſſet præmium, jus Penelopes nuptiarum. Sed prohibentibus procis, ne id ridiculus & mendicus auderet, quod fruſtra juventus tam lecta tentaſſet, dat Telemachus Ulixi, ceteris abnuentibus, experiendi poteſtatem. Et hinc naſcitur admiratio prima virtutis, dedecore ſuo ceteris erubeſcentibus, quorum ignaviam ſenex, & mendicus arguerit.

Periocha 22. Odyſſeæ.

Squallentes humeris habitus rejecit Ulixes.

Ulixes loco ulteriore capto intendit arcum, omnibuſque foribus occluſis, ne qua pateret effugium, pleroſque vino faucios, aut novitate rei ſtupidos, aut quidlibet aliud meditantes conficit. Cum primum omnium confixiſſet Antinoum, qui audacia & petulantia ceteros ſuperaverat: Eumæus, & Telemachus, & Philœtius, ſumtis & ipſi armis, egregia in conſternatos cæde graſſantur. Jamque omnibus interemtis, duobus tantummodo parcitur: Phemio citharœdo, qui miniſterii cauſa adhibitus, nihil omnino in Uli-

xis domo, quod contumelioſum eſſet, ediderat; & Medonti præconi, cujus modeſtiæ etiam Telemachus ſuffragabatur. Et qui cum Telemacho erant, Melanthium famulorum Ulixis unum, qui procorum proterviam ſemper armaverat, cruciabiliter occidunt. Puellas inde duodecim, quæ cum procis flagitioſe conſueverant, ſuſpendio perimunt. Ulixes cæde ad plenum perpetrata, ignem adolet: incenſoque ſulphure domum piaculo purgat.

Periocha 23. Odyſſeæ.

Chalcidicum greſſu nutrix ſuperabat anili.

Euryclia nutrix geſtæ rei nuntia, Penelopen de ſomno excitat. Quæ advenientem ad ſe maritum non temere ipſum eſſe perſuadet. Quadam cubiculi lege, & genialis lectuli poſitu ſibi tantum & Ulixi cognito, an ipſe ſit maritus, explorat. In cœtum deinde conveniunt, totamque noctem mutuo ſermone conſumunt. Et hinc quidem elegans replicatio laborum, quos Ulixes pertulit, mira concinnatione colligitur.

Periocha 24. Odyſſeæ.

Tartaream vocat in ſedem Cyllenius umbras.

Procorum animas, recenti & communi cæde congeſtas, catervatim Mercurius ad inferna compellit. Tunc circa Agamemnonem Manes heroici congregantur. Miratique lectorum juvenum congregem denſitatem, uno agmine commeantem, cauſas interitionis accipiunt. Tum apud in-

feros quoque virtus Ulixis, & Penelopes pudicitia prædicantur, ab Agamemnone præ ceteris, cui diſpar fuerat in utroque fortuna. Ulixes ad Laertem patrem in agrum profectus, & inopinato reditu, & rerum geſtarum relatu, affecit ſenem : afficitur ab eo cognitis, quas exantlaſſet, ærumnis. Subinde & patres procorum, neces juvenum properant ultum ire : conſilioque & vi communicatis, ante exſpectatum agro ſuperveniunt. Sed eos jam comitatior Ulixes fundit, fugatque. Verum gliſcentibus odiis, & majore ſeditione aut tumultu ſpectato, ex ſententia Jovis in Ithacam Minerva deſcendit : & conciliata utrinque pace, ſtudia, & motus partium, rerum geſtarum abolitione componit.

AUSONII
BURDIGALENSIS
PRÆFATIUNCULÆ
TRES.

Theodoſio Auguſto Auſonius.

AGRICOLAM ſi flava Ceres dare ſemina terræ,
Gradivus jubeat ſi capere arma ducem,
Solvere de portu claſſem Neptunus inermem:
Fidere tam fas eſt, quam dubitare nefas;
Inſanum quamvis hiemet mare, crudaque tellus
Seminibus, bello nec ſatis apta manus.
Nil dubites auctore bono. mortalia quærunt
Conſilium. certus juſſa capeſſe Dei.
Scribere me Auguſtus jubet: & mea carmina poſcit,
Pene rogans: blando vis latet imperio.
Non habeo ingenium: Cæſar ſed juſſit: habebo.
Cur me poſſe negem, poſſe quod ille putat?
Invalidas vires ipſe excitat: & juvat idem,
Qui jubet. obſequium ſufficit eſſe meum.

Digitized by Google

Non tutum renuiſſe Deo. laudata pudoris
Sæpe mora eſt, quotiens contra parem dubites.
Quin etiam non juſſa parant erumpere dudum
Carmina. quis nolit Cæſaris eſſe liber,
Ne ferat indignum vatem, centumque lituras,
Mutandas ſemper deteriore nota?
Tu modo te juſſiſſe, pater Romane, memento:
Inque meis culpis da tibi tu veniam.

AUSONIUS Syagrio ſuo S.

AUSONIUS genitor nobis. ego nomine eodem
Qui ſim, qua ſecta, ſtirpe, lare, & patria,
Adſcripſi, ut noſſes, bone vir, quicunque fuiſſem,
Et notum memori me coleres animo.
Vaſates patria eſt patri: gens Ædua matri
De patre: Tarbellis ſed genitrix ab Aquis.
Ipſe ego Burdigalæ genitus: diviſa per urbes
Quattuor antiquas ſtirpis origo meæ.
Hinc late fuſa eſt cognatio, nomina multis
Ex noſtra, ut placitum, ducta domo veniant
Derivata aliis. nobis ab ſtemmate primo
Et non cognati, ſed genitiva placent.
Sed redeo ad ſeriem: genitor ſtuduit Medicinæ;
Diſciplinarum quæ dedit una Deum.
Nos ad Grammaticen ſtudium convertimus: & mox
Rhetorices etiam quod ſatis attigimus.
Nec fora non celebarata mihi: ſed cura docendi
Cultior: & nomen Grammatici merui:

Non tam grande quidem, quo gloria noſtra ſubiret
Æmilium aut Scaurum, Berytiumque Probum;
Sed quo noſtrates, Aquitanica nomina, multos
Collatus, non & ſubditus, aſpicerem.
Exactiſque dehinc per trina decennia faſtis
Aſſerui doctor municipalem operam.
Aurea & Auguſti palatia juſſus adire
Auguſtam ſobolem Grammaticus docui:
Mox etiam Rhetor. nec enim fiducia nobis
Vana, aut non ſolidi gloria judicii.
Cedo tamen fuerint fama potiore magiſtri,
Dum nulli fuerit diſcipulus melior.
Alcides Atlantis, & Æacides Chironis,
Pæne Jove iſte ſatus, filius ille Jovis,
Theſſaliam, Thebaſque ſuos habuere penates:
At meus hic toto regnat in orbe ſuo.
Cujus ego Comes, & Quæſtor, & culmen honorum,
Præfectus Gallis, & Libyæ, & Latio:
Et prior indeptus faſces, Latiamque curulem,
Conſul, collega poſteriore, fui.
Hic ego Auſonius: ſed tu ne temne, quod ultro
Patronum noſtris te paro carminibus.
Pectoris ut noſtri ſedem colis, alme Syagri,
Communemque habitas alter ego Auſonium:
Sic etiam noſtro præfatus habebere libro,
Differat ut nihilo, ſit tuus, anne meus.

AUSONIUS Latino Pacato Deprানio, filio.

Cui dono lepidum novum libellum?
Veronenſis ait poeta quondam:
Inventoque dedit ſtatim Nepoti.
At nos illepidum, rudem libellum;
Burras, quiſquilias, ineptiaſque,
Credemus gremio cui fovendum?
Inveni, trepidæ ſilete nugæ,
Nec doctum minus, & magis benignum;
Quam quem Gallia præbuit Catullo.
Hoc nullus mihi carior meorum.
Quem pluris faciunt novem Sorores;
Quam cunctos alios, Marone demto.
PACATUM haud dubie, Poeta, dicis.
Ipſe eſt. Intrepide volate, verſus:
Et nidum in gremio fovete tuto.
Hic vos diligere, hic volet tueri.
Ignoſcenda teget, probata tradet.
Poſt hunc judicium timete nullum.

Digitized by Google

DIVERSORUM
EPISTOLÆ
AD
AUSONIUM.

DIVERSORUM
EPISTOLÆ.
AD
AUSONIUM.

Theodoſius Auguſtus Auſonio Parenti ſalutem.

AMOR meus, qui in te eſt, & admiratio ingenii, atque eruditionis tuæ, quæ multo maxima ſunt, fecit, Parens jucundiſſime, ut morem principibus aliis ſolitum ſequeſtrarem; familiaremque ſermonem autographum ad te tranſmitterem: poſtulans pro jure non quidem regio, ſed illius privatæ inter nos caritatis, ne fraudari me ſcriptorum tuorum lectione patiaris: quæ olim mihi cognita, & jam per tempus oblita, rurſum deſidero, non ſolum ut quæ ſunt nota recolam; ſed ut ea, quæ fama celebri adjecta memorantur, accipiam. Quæ tu de promtuario ſcriniorum tuorum, qui me amas, libens impertiare, ſecutus exempla auctorum optimorum, quibus par eſſe meruiſti: qui Octaviano Auguſto rerum potienti, certatim opera ſua tradebant, nullo fine in ejus honorem multa condentes. Qui illos, haud ſciam, an æqualiter, ac ego te, admiratus ſit; certe non amplius diligebat. VALE, PARENS.

Selectæ Symmachi ad Auſonium Epiſtolæ.

Ex editione Lugd. Batav. an. 1653.

I. *Symmachus Auſonio.*

Petis a me literas longiores. Eſt hoc in nos veri amoris indicium. Sed ego, qui ſum paupertini mei ingenii conſcius, Laconicæ malo ſtudere brevitati, quam multijugis paginis infantiæ maciem publicare. Nec mirum, ſi eloquii noſtri vena tenuata eſt; quam dudum neque ullius poematis tui, neque pedeſtrium voluminum lectione juviſti. Unde igitur ſermonis mei longam poſcis uſuram, qui nihil literati fœnoris credidiſti? Volitat tuus *Moſella* per manus ſinuſque multorum, divinis a te verſibus conſecratus: ſed tantum noſtra ora prælabitur. Cur me iſtius libelli, quæſo, exſortem eſſe voluiſti? Aut *amuſos* tibi videbar, qui dijudicare non poſſem; aut certe malignus, qui laudare neſcirem. Itaque vel ingenio meo plurimum, vel moribus, derogaſti. Ego tamen contra interdictum tuum mox ad illius operis arcana perveni: velim reticere, quid ſentiam: velim de te juſto ſilentio vindicari: ſed admiratio ſcriptorum, ſenſum frangit injuriæ. Novi enim iſtum fluvium, cum Æternorum Principum jampridem ſigna comitarer, parem multis, imparem maximis. Nunc improviſo clarorum verſuum dignitate Ægyptio Melone majorem, frigidiorem Scythico Tanai, clarioremque hoc noſtro populari Fucino reddidiſti. Nequaquam tibi crederem, de Moſellæ ortu ac meatu magna narranti; niſi certo ſcirem, quod nec in poemate mentiaris. Unde illa amnicorum piſcium examina reperiſti? quam nominibus varia, tam co-

loribus; ut magnitudine diſtantia, ſic ſapore; quæ pigmentis iſtius carminis ſupra naturæ dona fucaſti. Atqui in tuis menſis ſæpe verſatus, cum pleraque alia, quæ tunc in Prætorio erant, eſui objecta mirarer; nunquam hoc genus piſcium deprehendi. Quando hi piſces in libro tibi nati ſunt, qui in ferculis non fuerunt? Jocari me putas, atque agere nugas? Ita me Diis probabilem præſtem! ut ego tuum carmen libris Maronis adjungo. Sed jam deſinam mei oblitus doloris, inhærere laudibus tuis, ne hoc quoque ad gloriam tuam accedat, quod te miramur offenſi. Spargas licet volumina, & me ſemper excipias: fruemur tamen tuo opere, ſed aliorum benignitate. VALE.

II. *Symmachus Auſonio.*

SÆPE unanimitatis tuæ ſermone convenior, ut de acceptis literis, quas ad me cura propenſiore miſiſti, vel ſcribam; quibus ego, ut quæque redditæ ſunt, actutum pari religione reſpondi: quia neque reſcriptorum ratio, neque amoris viciſſitudo ſinebat diutius deſidere. Nunc quoque agere me atque habere gratias proteſtor, quod proſpera nuntiorum clam me eſſe non pateris. Hæc & alia prioribus quoque literis tecum fueram collocutus. Sed ſi te tabellarii ſermonis mei compotem reddiderunt, congeſta non onerant. Malo quippe aures tuas iterando obtundere, quam fraudare reticendo. Fratris mei Heſperii honore exſulto, taciturnitate convulneror. Nam ſi me ſui amantem uſu rerum probavit, ſcriptis famam decuit prævenire, quæ diu incerta fluxam fidem gaudiis exhibebat. Ipſe igitur nuntius communis boni eſſe debuerat, ut epiſtolæ aſſertio nihil relinqueret opinionis ambiguo. Sed dicis, eum pudore perſtrictum, ſucceſſuum ſuorum vitaſſe jactantiam. Quiſquamne, cum de ſe apud ipſum loquitur, erubeſcit? Quid quod

eam rem mihi ſuperſedit ingerere, quam juſte ad utrumque noverat pertinere? Verum ego, ut religioſe iſta conqueror, ita libenter omitto: quia nec amori in vos meo convenit ſilere, quod doleam; nec amicitiæ incuſſi doloris tranſire menſuram. VALE.

III. *Symmachus Auſonio.*

EGO etſi continuis literis honorem tuum celebrare poſſem, non ſatis mihi viderer, proquam res poſtulat, fungi debitum meum: tantum abeſt, ut operam aſſiduitatis exprobrem. Sed ut hoc meæ verecundiæ competit; ita tuæ humanitatis eſt, ſtudium noſtrum pari gratia ſuſtinere. Animadverte, quo tendat ſumma verborum. Jamdudum nihil tribuis, quod legamus. Totum me, inquies, emancipavit ſibi cura Prætorii. Verum eſt; potiris merito ſumma judicia. Sed maximas ingenii tui vires fortuna magna non onerat. Proinde his etiam rebus intende, quæ ita occupatis nihil moleſtiæ afferunt, ut ipſas moleſtias plerumque ſolentur. VALE.

IV. *Symmachus Auſonio.*

BENE ac ſapienter majores noſtri, ut ſunt alia ætatis illius, ædes Honori atque Virtuti gemella facie junctim locarunt; commenti, quod in te videmus, ibi eſſe præmia honoris, ubi ſunt merita virtutis. Sed enim propter eas Camœnarum religio ſacro fonti advertitur; quia iter ad capeſſendos magiſtratus ſæpe literis promovetur. Hæc parentum inſtituta Conſulatus tui argumenta ſunt: cui morum gravitas, & diſciplinarum vetuſtas, curulis ſellæ inſigne pepererunt. Multi poſthac annitentur artes bonas, &

laudes germanas, & meras literas. Sin ignoramus Magnum illum, cujus ſupra votum fortuna fluxit, Stagiritæ ſuo nihilum commodaſſe, niſi Quinto Ennio ex Ætolicis manubiis captiva chlamys tantum muneri data Fulvium decolorat. Enimvero neque Panætio Africanorum ſecundus, neque Opillo Rutilius, vel Cyneæ Pyrrhus, aut Metrodoro ſuo Mithridates Ponticus liberalium diſciplinarum pretia ſolverunt. At nunc eruditiſſimus Imperator, & opum largus & honorum quaſi pro uſura tibi præmia detulerit, ita ſuper ſortem fœnoris reddit. In hac tanta lætitia mea, quibus verbis diluam, quod adeſſe non poſſum? Nimis vereor, ne male interpretatus excuſationem meam, quantum tibi gratulor parum credas. Optavi ad oculos tuos raptim venire: ſed feſſus virium, quas diu morbus exhauſit, itiones longas, & manſiones aſperas, tum acceſſiones frigorum, & deceſſiones dierum, quæque alia ſunt noxæ opportuna, vitavi. Si ſum tibi ſpectatus ex animo, quæſo ut æquus ſis mihi, atque has allegationes boni conſulas. Fors fuat, an obtineamus apud te veterem gratiam: nunc quod ſatis eſt, eluctemur offenſam.

V. *Symmachus Auſonio.*

POST longum ſilentium tuum non minus deſiderabam, quam ſperabam, literas longiores. Namque his vicibus humana variantur, ut defectui ſuccedat ubertas. Ea me opinio fruſtra habuit: ſiquidem brevis in manus meas pagina recens a te profecta pervenit. Erat quidem illa Atticis ſalibus aſperſa & thymo odora; ſed parcior quæ magis faſtidium detergeret, quam famem frangeret. Quid? ſi ego cœnas dapſiles, & Saliare convivium, tum viſcerationes, atque epulum poſtulaſſem: tu mihi menſas ſecundas, & ſcitamenta exiguæ lancis apponeres? Fac veniat in men-

tem, quid Græca ſuper hoc dicat oratio. *Parvis nutrimentis*, inquit, *quanquam a morte defendimur, nihil tamen ad robuſtam valetudinem promovemur.* Putaſne, me de occupationibus tuis eſſe taciturum? Quæſtor es, memini: conſilii regalis particeps, ſcio: adde huc alia mille rerum. Nunquam evenit, ut ingenium tuum labor deterat, benignitatem cura flectat, facundiam uſus exhauriat. Si diurna negotia nunquam diſtingues quiete; certe antelucano ſomno nullus indulſeris, ut detur aliquod tempus officiis. An tibi parum exempli videtur in Comico, cum ait:

Quam vellem etiam noctu amicis operam mos eſſet dari!

Sed cur ego ſermonis pauper diutius obgannio? Imitanda eſt mihi epiſtola recens, ut cetera motum tuorum: forte occupatus recuſas literas longiores. Id ita eſſe recte conjecto. Video enim, quam nolis multa legere, cui vix eſt otium pauca dictare. VALE.

VI. *Symmachus Auſonio.*

ETSI plerumque vera eſt apud parentes prædicatio filiorum, neſcio quo tamen pacto detrimentum meriti ſui patitur, dum perſonarum ſpectare gratiam judicatur. Quæro igitur incertus animi, quæ mihi nunc potiſſimum ſuper viro honorabili THALASSIO genero tuo verba ſumenda ſint. Si parce morum ejus decora attingam, liventi ſimilis æſtimabor: ſi juſte proſequar, ero proximus blandienti. Imitabor igitur Salluſtiani teſtimonii caſtigationem. Habes virum dignum te, & per te familia Conſulari; quem fortuna honori patris majorem beneficiis ſuis reperit, emendatio animi & ſanctitas honoribus æquiparavit. VALE.

VII. *Symmachus Auſonio.*

MERUM gaudium eruditionis tuæ ſcripta tribuerunt; quæ Capuæ locatus accepi. Erat quippe in his oblita Tulliano melle feſtivitas, & ſermonis mei non tam vera, quam blanda laudatio. Quid igitur magis mirer, ſententiæ incertus addubito, ornamenta oris, an pectoris tui. Quippe ita facundia antiſtas ceteris, ut ſit formido reſcribere: ita benigne noſtra comprobas, ut libeat non tacere. Si plura de te prædicem, videbor mutuum ſcabere, & magis imitator tui alloquii, quam probator. Simul quod ipſe nihil oſtentandi gratia facis, verendum eſt, genuina in te bona, tanquam affectata, laudare. Unum hoc tamen a nobis indubitata veritate cognoſce, neminem eſſe mortalium, quem præ te diligam: ſic vadatum me honorabili amore tenuiſti. Sed in eo mihi verecundus plus nimio videris, quod libelli tui arguis proditorem. Nam facilius eſt ardentes favillas ore comprimere, quam luculenti operis ſervare ſecretum. Cum ſemel a te carmen profectum eſt, jus omne poſuiſti. Oratio publicata, res libera eſt. An vereris æmuli venena lectoris, ne libellus tuus admorſu duri dentis uratur? Tibi uni nihil ad hoc locorum gratia præſtitit, aut demſit invidia. Ingratis ſcævo cuique proboque laudabilis es. Proinde caſſas dehinc ſeclude formidines, & indulge ſtilo, ut ſæpe prodaris. Certe aliquod didaſcalicum, ſeu protrepticum noſtro quoque nomini carmen adjudica. Fac periculum ſilentii mei, quod etſi tibi exhibere opto, tamen ſpondere non audeo. Novi ego, quæ ſit prurigo emittendi operis, quod tu probaris. Nam quodam pacto ſocietatem laudis affectat, qui aliena bene dicta primus enuntiat. Et propter in comœdiis ſummatem quidem gloriam ſcriptores tulerunt: Roſcio tamen, atque Ambivio, ceteriſque auctoribus, fama non defuit. Ergo tali negotio expende otium

tuum, & novis voluminibus jejunia noſtra ſuſtenta. Quod ſi jactantiæ fugax garrulum indicem pertimeſcis, præſta etiam ſilentium mihi, ut tuto ſimulem eſſe noſtra, quæ ſcripſeris. VALE.

PONTII MEROPII PAULINI AD AUSONIUM EPISTOLÆ.

ex edit. Pariſ. 1685.

Paulino, cum ageret in Hiſpania, tres ſimul Auſonii Epiſtolæ redditæ ſunt. Primæ, tertiæ quæ intercidit, & quartæ reſpondet Paulinus hoc carmine anno 393. *ſcripto, quod inter ejuſdem poemata decimum habetur.*

I. *Auſonio Paulinus.*

QUARTA redit duris hæc jam meſſoribus æſtas,
  Et toties cano bruma gelu riguit,
Ex quo nulla tuo mihi litera venit ab ore,
  Nulla tua vidi ſcripta notata manu:
Ante ſalutifero felix cum charta libello
  Dona negata diu, multiplicata daret.
Trina etenim vario florebat epiſtola textu,
  Sed numeroſa triplex pagina carmen erat.
Dulcia multimodis quædam ſubamara querelis
  Anxia cenſuræ miſcuerat pietas.
Sed mihi mite patris pluſquam cenſoris acerbum
  Sedit, & e blandis aſpera penſo animo.

Iſta ſuo referenda loco tamen, & graviore
 Vindicis heroi ſunt agitanda ſono.
Interea levior paucis præcurrit iambus,
 Diſcreto referens mutua verba pede.
Nunc elegi ſalvere jubent, dictaque ſalute,
 Ut fecere aliis orſa gradumque, ſilent.

Quid abdicatas in meam curam, pater,
 Redire Muſas præcipis?
Negant Camœnis, nec patent Apollini
 Dicata Chriſto pectora.
Fuit iſta quondam non ope, ſed ſtudio pari,
 Tecum mihi concordia,
Ciere ſurdum Delphica Phœbum ſpecu,
 Vocare Muſas numina;
Fandique munus munere indultum Dei,
 Petere e nemoribus aut jugis.
Nunc alia mentem vis agit, major Deus;
 Aliosque mores poſtulat,
Sibi repoſcens ab homine munus ſuum,
 Vivamus ut vitæ patri.
Vacare vanis, otio aut negotio,
 Et fabuloſis literis,
Vetat, ſuis ut pareamus legibus,
 Lucemque cernamus ſuam:
Quam vis ſophorum callida, arſque Rhetorum, &
 Figmenta vatum nubilant,
Qui corda falſis atque vanis imbuunt,
 Tantumque linguas inſtruunt:
Nihil afferentes ut ſalutem conferant,
 Quod veritatem detegat.
Quid enim tenere vel bonum aut verum queant,
 Qui non tenent ſummæ caput,
Veri bonique fomitem & fontem Deum?
 Quem nemo niſi in Chriſto videt.

Hic veritatis lumen eſt, vitæ via,
  Vis, mens, manus, virtus patris,
Sol æquitatis, fons bonorum, flos Dei,
  Natus Deo, mundi ſator,
Mortalitatis vita noſtræ, & mors necis.
  Magiſter hic virtutium,
Deuſque nobis, atque pro nobis homo
  Nos induendo ſe exuit,
Æterna jungens homines inter & Deum,
  In utrumque ſe commercia.
Hic ergo noſtris ut ſuum præcordiis
  Vibraverit cœlo jubar,
Abſtergit ægrum corporis pigri ſitum,
  Habitumque mentis innovat,
Exhaurit omne quod juvabat antea
  Caſtæ voluptatis vice;
Totuſque noſtra jure Domini vindicat
  Et corda, & ora, & tempora.
Se cogitari, intelligi, credi, legi,
  Se vult timeri & diligi.
Æſtus inanes, quos movet vitæ labor
  Præſentis ævi tramite,
Abolet futuræ cum Deo vitæ fides.
  Quæ, quas videmur ſpernere,
Non ut profanas abjicit, aut viles opes;
  Sed ut magis caras, monet
Cœlis reponi creditas Chriſto Deo,
  Qui plura promiſit datis;
Contemta præſens vel mage depoſita ſibi
  Multo ut rependat fœnore.
Sine fraude cuſtos aucta creditoribus
  Bonus æra reddet debitor;
Multaque ſpretam largior pecuniam
  Reſtituet uſura Deus.

Huic vacantem, vel ſtudentem, & deditum,
In hoc reponentem omnia,
Ne quæſo ſegnem, neve perverſum putes,
Nec crimineris impium.
Pietas abeſſe Chriſtiano qui poteſt?
Namque argumentum mutuum eſt
Pietatis, eſſe Chriſtianum: & impii,
Non eſſe Chriſto ſubditum.
Hanc cum tenere diſcimus, poſſum tibi
Non exhibere, id eſt patri,
Cui cuncta ſancta jura, cara nomina
Debere me voluit Deus?
Tibi diſciplinas, dignitatem, literas,
Linguæ, togæ, famæ decus,
Provectus, altus, inſtitutus debeo,
Patrone, præceptor, pater.
Sed cur remotus tamdiu degam, arguis;
Pioque motu iraſceris.
Conducit iſtud, aut neceſſe eſt, aut placet:
Veniale, quidquid horum erit.
Ignoſce amanti, ſi geram quod expedit:
Gratare, ſi vivam ut libet.

Deſore me patriis tota trieteride terris,
Atque alium legiſſe vagis erroribus orbem,
Culta prius veſtræ oblitum conſortia vitæ
Increpitas ſanctis mota pietate querelis.
Amplector patrio venerandos pectore motus;
Et mihi gratandas ſalvis affectibus iras.
Sed reditum inde meum, genitor, te poſcere mallem
Unde dari poſſit. revocandum me tibi credam,
Cum ſteriles fundas non ad divina precatus,
Caſtalidis ſupplex averſo numine Muſis?
Non his numinibus tibi me patriæque reduces.
Quod datur, in nihilum (ſine numine nomina Muſas

Surda vocas, & nulla rogas) levis auferet aura,
Irrita ventoſæ rapiunt hæc vota procellæ,
Quæ non miſſa Deo vacuis in nubibus hærent;
Nec penetrant Superi ſtellantem regis in aulam.
Si tibi cura mei reditus, illum aſpice, & ora,
Qui tonitru ſummi quatit ignea culmina cœli,
Qui trifido igne micat, nec inania murmura miſcet,
Quique ſatis cœlo ſoles largitur, & imbres,
Qui ſuper omne, quod eſt, vel in omnia totus ubique
Omnibus infuſus rebus regit omnia Chriſtus:
Qui mentes tenet atque movet, qui tempora noſtra
Et loca diſponit: quod ſi contraria votis
Conſtituat noſtris, prece deflectendus in illa eſt
Quæ volumus. Quid me accuſas? Si diſplicet actus
Quem gero agente Deo, prius eſt (ſi fas) reus auctor,
Cui placet aut formare meos, aut vertere ſenſus.
Nam mea ſi reputes, quæ priſtina, quæ tibi nota,
Sponte fatebor eum modo me non eſſe, ſub illo
Tempore qui fuerim, quo non perverſus habebar,
Et perverſus eram, falſi caligine cernens,
Stulta Dei ſapiens, & mortis pabula vivens.
Quo magis ignoſci mihi fas, quia promtius ex hoc
Agnoſci datur, a ſummo genitore novari,
Quod non more meo geritur: non arbitror, iſtis
Confeſſus dicar mutatæ in prava notandum
Errorem mentis, quoniam ſim ſpontæ profeſſus,
Me non mente mea vitam mutaſſe priorem.
Mens nova me fateor cepit, mens non mea quondam,
Sed mea nunc auctore Deo, qui ſi quid in actu
Ingeniove meo ſua dignum ad munia vidit,
Gratia prima tibi, tibi gloria debita cedit,
Cujus præceptis partum eſt, quod Chriſtus amaret.
Quare gratandum magis eſt tibi, quam queritandum,
Quod tuus ille, tuis ſtudiis & moribus ortus,
Paulinus, cui te non infitiare parentem,

Nec modo, cum credis perverſum, ſic mea verti
Conſilia, ut ſim promeritus Chriſti fore, dum ſum
Auſonii; feret ille tuæ ſua præmia laudi,
Deque tua primum tibi deferet arbore fructum.
Unde precor meliora putes, nec maxima perdas
Præmia, deteſtando tuis bona fontibus orta.
Non etenim mihi mens vaga, ſed neque participantum
Vita fugax hominum, Lyciæ qua ſcribis in antris
Pegaſeum vixiſſe equitem, licet avia multi
Numine agente colant, clari velut ante Sophorum
Pro ſtudiis Muſiſque ſuis: ut nunc quoque caſtis
Qui Chriſtum ſumſere animis agitare frequentant,
Non inopes animi, neque de feritate legentes
Deſertis habitare locis, ſed in ardua verſi
Sidera, ſpectanteſque Deum, verique profunda
Perſpicere intenti, de vanis libera curis
Otia amant, ſtrepituſque fori, rerumque tumultus,
Cunctaque divinis inimica negotia donis,
Et Chriſti imperiis, & amore ſalutis, abhorrent.
Speque fideque Deum ſponſa mercede ſequuntur,
Quam referet certus non deſperantibus auctor,
Si modo non vincant vacuis præſentia rebus;
Quæque videt ſpernat, quæ non videt ut mereatur,
Secreta ignitus penetrans cœleſtia ſenſus.
Namque caduca patent noſtris, æterna negantur
Viſibus, & nunc ſpe ſequimur, quod mente videmus,
Spernentes varias rerum ſpectacula formas,
Et male corporeos bona ſollicitantia viſus.
Attamen hæc ſediſſe illis ſententia viſa eſt,
Tota quibus jam lux patuit, verique bonique,
Venturi æternum ſecli, & præſentis inane.
At mihi non eadem cui gloria, cur eadem ſit
Fama? Fides voti par eſt, ſed amœna colenti,
Nunc etiam & blanda poſito locupletis in acta
Litoris, unde hæc jam tam feſtinata locorum

Invidia eſt? utinam juſtus me carpere livor
Incipiat, Chriſti ſub nomine probra placebunt.
Non patitur tenerum mens Numine firma pudorem,
Et laus hic contemta redit mihi judice Chriſto.
Ne me igitur, venerande parens, his ut male verſum
Increpites ſtudiis, neque me vel conjuge carpas,
Vel mentis vitio: non anxia Bellerophontis
Mens eſt, nec Tanaquil mihi, ſed Lucretia conjux.
Nec mihi nunc patrii eſt (ut vis) oblivio cœli,
Qui ſummum ſuſpecto patrem, quem qui colit unum,
Hic vere memor eſt cœli. crede ergo, pater, nos
Nec cœli immemores, nec vivere mentis egentes,
Humaniſque agitare locis; ſtudia ipſa piorum
Teſtantur mores hominum: nec enim impia ſummum
Gens poterit noviſſe Deum; ſint multa locorum,
Multa hominum ſtudiis inculta, expertia legum,
Quæ regio agreſti ritu caret? aut quid honeſtis
Improbitas aliena nocet? quid tu mihi vaſtos
Vaſconiæ ſaltus, & ninguida Pirenæi
Objicis hoſpitia, in primo quaſi limine fixus
Hiſpanæ regionis agam, nec ſit locus uſquam
Rure vel urbe mihi, ſummum qua dives in orbem
Uſque patet merſos ſpectans Hiſpania Soles?
Sed fuerit fortuna, jugis habitaſſe latronum:
Non lare barbarico rigui, mutatus in ipſos,
Inter quos habui ſocia feritate colonos.
Non recipit mens pura malum, neque levibus hærent
Inſperſæ fibris maculæ: ſic Vaſcone ſaltu
Quiſquis agit purus ſceleris vitam inter iniquos,
Nulla ab inhumano morum contagia ducit
Hoſpite. Sed mihi cur ſit ab illo nomine crimen,
Qui diverſa colo, ut colui, loca juncta ſuperbis
Urbibus, & lætis hominum celeberrima cultis?
Ac ſi Vaſconicis mihi vita fuiſſet in oris:
Cur non more meo potius formata, ferinos

Poneret, in noſtros migrans gens barbara, ritus?
Num quod in averſis habitacula ponis Hiberis
Urbibus, & deſerta tuo legis oppida verſu,
Montanamque mihi Calagurrim, & Bilbilim acutis
Pendentem ſcopulis, collemque jacentis Ilerdæ
Exprobras, velut his habitem laris exſul & urbis
Extra hominum tecta atque vias: an credis Hiberæ
Has telluris opes, Hiſpani neſcius orbis,
Quo gravis ille poli ſub pondere conſtitit Atlas,
Ultima nunc ejus mons portio metaque terræ
Diſcludit bimarem celſo qui vertice Calpen?
Bilbilis huic tantum, Calagurris, Ilerda notatur,
Cæſarea eſt Auguſta cui, cui Barcino amœna,
Et capite inſigni deſpectans Tarraco pontum.
  Quid numerem egregias terris & mœnibus urbes,
Qua geminum felix Hiſpania tendit in æquor,
Qua Betis Oceanum, Tyrrhenumque auget Hiberus,
Lataque diſtantis pelagi divortia complet
Orbe ſuo finem ponens in limite mundi?
An tibi, mi Domine illuſtris, ſi ſcribere ſit mens,
Qua regione habites, placeat reticere nitentem
Burdigalam, & piceos malis deſcribere Bojos?
Cumque Marojalicis tua prodigis otia thermis,
Inter & umbroſos donas tibi vivere lucos,
Læta locis, & mira colens habitacula tectis:
Nigranteſne caſas & texta mapalia culmo,
Dignaque pellitis habitas deſerta Bigerris?
Quique ſuperba tuæ contemnis mœnia Romæ
Conſul, arenoſos num dedignare Veſatas?
Vel quia Pictonicis tibi fertile rus viret arvis,
Rauranum Auſonias huc devexiſſe curules
Conquerar; & trabeam veteri ſordeſcere panno?
Quæ tamen auguſta Latiaris in urbe Quirini
Cæſareas inter parili titulo palmatas
Fulget in attrito longum venerabilis auro,

Digitized by Google

Florentem retinens meriti vivacis honorem.
Aur cum Lucani retineris culmine fundi
Æmula Romuleis habitans faſtigia tectis,
Materiam præbente loco, qui proxima ſignat,
In Condatino diceris degere vico?

Multa jocis pateant; liceat quoque ludere fictis.
Sed lingua mulcente gravem interlidere dentem,
Ludere blanditiis urentibus, & male dulces
Fermentare jocos Satyræ mordacis aceto,
Sæpe poetarum, nunquam decet eſſe parentum.
Namque fides pietaſque petunt, ut quod mala nectens
Inſinuat caſtis fama auribus, hoc bona voti
Mens patris affigi, fixumque hæreſcere cordi
Non ſinat, ut vulgus ſcævo rumore malignum.
Ante habitos mores, non ſemper flectere vitam
Crimen habet: namque eſt laudi bene vertere. cum me
Immutatum audis, ſtudium officiumque require.

Si pravo rectum, ſi relligioſa profanis,
Luxurie parcum, turpi mutatur honeſtum;
Segnis, iners, obſcurus ago: miſerere ſodalis
In mala perverſi: blandum licet ira parentem
Excitet, ut lapſum rectis inſtauret amicum
Moribus, & monitu reparet meliora ſevero.

At ſi forte itidem, quod legi, & quod ſequor, audis,
Corda pio voviſſe Deo, venerabile Chriſti
Imperium docili pro credulitate ſequentem,
Perſuaſumque Dei monitis, æterna parari
Præmia mortali, damnis præſentibus emta,
Non reor id ſano ſic diſplicuiſſe parenti,
Mentis ut errorem credat, ſic vivere Chriſto,
Ut Chriſtus ſanxit. juvat hoc, nec pœnitet hujus
Erroris. ſtultus diverſa ſequentibus eſſe
Nil moror, æterno mea dum ſententia regi
Sit ſapiens. Breve, quidquid homo eſt, ut corporis ægri,
Temporis occidui, & ſine Chriſto pulvis & umbra:

Quod probat aut damnat, tanti eſt, quanti arbiter ipſe.
Ipſe obit, atque illi ſuus eſt comitabilis error,
Cumque ſuo moriens ſententia judice tranſit.
At niſi, dum præſens tempus datur, anxia nobis
Cura ſit ad Domini præceptum vivere Chriſti,
Sera erit exutis homini querimonia membris,
Dum levia humanæ metuit convicia linguæ,
Non timuiſſe graves divini judicis iras;
Quem patris æterni ſolio dextraque ſedentem
Omnibus impoſitum regem, & labentibus annis
Venturum, ut cunctas æquato examine gentes
Judicet, & variis referat ſua præmia geſtis,
Credo equidem, & metuens ſtudio properante laboro,
Si qua datur, ne morte prius quam crimine ſolvar.
Hujus in adventum trepidis mihi credula fibris
Corda tremunt, geſtitque anima, id jam cauta futuri,
Præmetuens ne vincta ægris pro corpore curis,
Ponderibuſque gravis rerum, ſi forte recuſo
Increpitet tuba vaſta polo, non poſſit in auras
Regis ad occurſum levibus ſe tollere pennis,
Inter honora volans Sanctorum millia cœlo,
Qui per inane leves, neque mundi compede vinctos
Ardua in aſtra pedes facili molimine tollent;
Et teneris vecti per ſidera nubibus ibunt,
Cœleſtem ut medio venerentur in agmine regem,
Claraque adorato conjungant agmina Chriſto.
Hic metus eſt, labor iſte, dies ne me ultimus atris
Sopitum tenebris ſterili deprendat in actu,
Tempora ſub vacuis ducentem perdita curis.
Nam quid agam? lentis ſi dum conniveo votis,
Chriſtus ab ætheria mihi proditus arce coruſcet,
Et ſubitis Domini cœlo venientis aperto
Præſtrictus radiis, obſcura & triſtia noctis
Suffugia illato confuſus lumine quæram?
Quod mihi ne pareret vel diffidentia veri,

Vel præſentis amor vitæ, rerumque voluptas,
Curarumve labor, placuit prævertere caſus
Propoſito, & curas finire ſuperſtite vita;
Commiſſiſque Deo ventura in ſecula rebus,
Exſpectare trucem ſecuro pectore mortem.
Si placet hoc, gratare tui ſpe divite amici:
Si contra eſt, Chriſto tantum me linque probari.

Ea, qua ſecundæ Auſonii Epiſtolæ reſpondet Paulinus, inter ejuſdem poemata occurrit undecima.

II. *Auſonio Paulinus.*

CONTINUATA meæ durare ſilentia linguæ,
Te nunquam tacito memoras; placitamque latebris
Deſidiam exprobras; neglectæque inſuper addis
Crimen amicitiæ; formidatamque jugalem
Objicis, & durum jacis in mea viſcera verſum.
Parce, precor, lacerare tuum, nec amara paternis
Admiſcere velis, ceu melli abſinthia, verbis.
Cura mihi ſemper fuit, & manet, officiis te
Omnibus excolere, affectu obſervare fideli.
Non unquam tenui ſaltem tua gratia nævo
Commaculata mihi eſt; ipſo te lædere vultu,
Semper & incauta timui violare figura.
Cumque tua acceſſi venerans, mea cautius ora
Compoſui, & læto formavi lumine frontem;
Ne qua vel a tacito contractam pectore nubem
Duceret in ſanctum ſuſpicio falſa parentem.
Hoc mea te domus exemplo coluitque colitque,
Inque tuo tantus nobis conſenſus amore eſt,
Quantus & in Chriſto connexa mente colendo.
Quis tua, quæſo, tuis obduxit pectora livor?

Quo rumore pias facilis tibi fama per aures
Irrupit, pepulitque animum, contraque vetuſtam
Experta pietate fidem nova vulnera movit,
Læderet ut natis placidum maleſuada parentem?
  Sed mihi non fictæ mens conſcia ſimplicitatis,
Nec patris inculti pietas rea, reſpuit omne
Immeritum, & falſo perſtringi crimine non fert;
Immunis vero, gravius violatus iniquo
Vulnere, tam teneræ offenſæ, quam libera culpæ.
  Diſcuſſiſſe jugum quereris me, quo tibi doctis
Junctus eram ſtudiis. Hoc nec geſtaſſe quidem me
Aſſero. namque pares ſubeunt juga: nemo valentes
Copulat infirmis: neque ſunt concordia frena,
Si ſit compulſis menſura jugalibus impar.
Si vitulum tauro, vel equum committis onagro,
Si confers fulicas cygnis, & aedona parræ;
Caſtaneis corylos; æquas viburna cupreſſis,
Me compone tibi: vix Tullius & Maro tecum
Suſtineant æquale jugum: ſi jungar amore,
Hoc tantum tibi me jactare audebo jugalem;
Quo modicum ſociis magno contendit habenis
Dulcis amicitia æterno mihi fœdere tecum,
Et paribus ſemper redamandi legibus æqua.
Hoc noſtra cervice jugum non ſcæva reſolvit
Fabula, non terris abſentia longa diremit.
Nec perimet, toto licet abſtrahar orbe, vel ævo.
Nunquam animo diviſus agam: prius ipſa recedet
Corpore vita meo, quam veſter pectore vultus.

Ego te per omne quod datum mortalibus
  Et deſtinatum ſeculum eſt,
Claudente donec continebor corpore,
  Diſcernar orbe quolibet,
Nec orbe longe, nec remotum lumine,
  Tenebo fibris inſitum,

Videbo corde, mente complectar pia
  Ubique præſentem mihi.
Et cum ſolutus corporali carcere,
  Terraque provolavero,
Quo me locarit axe communis Pater,
  Illic quoque te animo geram.
Neque finis idem, qui meo me corpore,
  Et amore laxabit tui.
Mens quippe, lapſis quæ ſuperſtes artubus
  De ſtirpe durat cœliti,
Senſus neceſſe eſt ſimul & affectus ſuos
  Teneat æque ut vitam ſuam,
Et ut mori, ſic obliviſci non capit,
  Perenne vivax & memor.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Bibl. erot.
Fr. Krenneri.
232. . . .

Digitized by Google

Digitized by Google